วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

EAU Heritage Journal

ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

Social Science and Humanities

ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน-ธันวาคม 2567 / Vol. 14 No. 3 September-December 2024 ISSN 2286-6183 (Print) ISSN 2822-1427 (Online)

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสาร EAU Heritage เป็นวารสารราย 4 เดือน มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและเปิดโอกาสให้นักศึกษา นักวิจัย คณาจารย์ ตลอดจนนักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชน และได้แลกเปลี่ยนความรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ

บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์

บทความที่เสนอเพื่อพิจารณาต้องเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัยทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น เรื่องที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และเป็นการพิจารณาแบบ Double-blind peer review ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องก่อนลงตีพิมพ์ และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาในวารสารอื่นๆ (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง) บทความที่ได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิและทำการปรับแก้ให้ถูกต้องแล้ว จึงจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารฯ

การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ ต้องมีรูปแบบดังต่อไปนี้

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ A4 ความยาวไม่เกิน 15 หน้า
2. รูปแบบตัวอักษรให้ใช้ TH Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และขนาดของตัวอักษร หากเป็นชื่อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 20 หัวข้อต่างๆ ใช้ตัวอักษรขนาด 16 และส่วนเนื้อหาทั่วไปใช้ตัวอักษรขนาด 15
3. รูปแบบการจัดหน้า และจัดแนวข้อความชิดซ้าย (ไม่ต้องปรับขวา)
4. เขียนชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงานและที่อยู่ของผู้เขียนอย่างชัดเจน โดยแยกออกจากส่วนต้นฉบับและบทคัดย่อ
5. แนบบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาพร้อมกับบทความ โดยกำหนดความยาวของบทคัดย่อไม่เกิน 15 บรรทัด พร้อมทั้งกำหนดคำสำคัญ (key words) ไม่เกิน 6 คำ
6. แยกไฟล์ตาราง รูปภาพ ที่ประกอบในเนื้อหาบทความ และส่งมาพร้อมกับไฟล์บทความ

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

ในกรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนามปี (APA) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ และเลขหน้าที่ข้อมูลปรากฏอยู่ (ชื่อ นามสกุล, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ตัวอย่างเช่น

(ธวัชชัย สันติวงษ์, 2540, น. 142)

(Fuchs, 2004, p. 21)

ส่วนการเขียนรายการอ้างอิงท้ายเล่ม ให้ใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง มีดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือหน่วยงานที่พิมพ์.

ประคอง กรรณสูต. (2541). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

Sharp, W. F. (1985). *Investment* (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

2. ชื่อบทความในหนังสือรายงานการประชุม

Hay, S. P. (1975). Political parties and the community-society continuum. In W. N. Chambers & W. D. Burnham (Eds.)., *The American party systems Stage of political development* (2nd ed.). New York: Oxford University Press.

สุไร พงษ์ทองเจริญ. (2539). สาระสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. *ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน่วยที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

3. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

สุจินต์ สิมารักษ์. (2550) หลากหลายปัญหาการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจการเกษตร, 27*(2), 53-57.

4. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือน วันที่). ชื่อบทความ. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, หน้า.

ศรีสกุล ลีวาพีระพันธ์. (2545, กรกฎาคม 11). จับทีวีใส่กระเป๋าเขาทำกันอย่างไร?. *มติชน*, หน้า 19.

5. วิทยานิพนธ์

กอบกุล สรรพกิจจำนง. (2541). *การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนานโยบายการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

6. สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่เอกสาร). *ชื่อเรื่อง*. ค้นจาก (ระบุ URL ที่สืบค้นบนอินเทอร์เน็ต).

มานพ แก้วผกา. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง กับการค้าเสรีไปด้วยกันได้จริงหรือ*. ค้นจาก http://www.ftawatch.org

Prizker,T. J. (1989). *An early fragment from central Nepal*. Retrieved from http://www.ingress.com/-astranart/pritzker.html

สถานที่ติดต่อ

ผู้สนใจเสนอบทความหรือบอกรับเป็นสมาชิก สามารถติดต่อได้ที่

กองบรรณาธิการวารสาร EAU Heritage

อาคาร ชวน ชวนิชย์ ชั้น 4

200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี

จ.ปทุมธานี 12110

โทรศัพท์: 0-2577-1028 ต่อ 377

e-mail address: eauheritage_social@eau.ac.th

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
EAU Heritage Journal
ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
Social Science and Humanities

ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน-ธันวาคม 2567 / Vol. 14 No. 3 September-December 2024 ISSN 2286-6183 (Print) ISSN 2822-1427 (Online)

ความเป็นมา

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย (EAU Heritage) ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เดิมมีกำเนิดพร้อมฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ด้วยความหลากหลายของบทความและต้องการให้มีความชัดเจนของการเป็นแหล่งข้อมูล จึงได้มีการบริหารจัดการแยกออกจากฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2554 โดยใช้การนับเวลาการเผยแพร่ต่อเนื่องเป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ในปี พ.ศ. 2557 ได้เริ่มเผยแพร่วารสารเป็นฉบับออนไลน์จนถึงปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มการออกเผยแพร่วารสารเป็นปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) และในปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตวารสารจากตัวเล่มหนังสือเป็นการผลิตแบบ CD ในปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2561) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตอีกครั้ง โดยการผลิตเป็น Flash Drive ส่งมอบให้สมาชิก ในปี 2564 ได้มีการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ จำนวน 3 ท่าน/1 บทความ ในปี 2565 ได้ยกเลิกการผลิต Flash Drive และยกเลิกการสมัครสมาชิก แต่ยังสามารถสืบค้นเพื่ออ้างอิงหรืออ่านบทความได้ที่ https://eauheritage.eau.ac.th/ หรือสืบค้นได้จากฐานข้อมูล Thai Jo ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Center: TCI)

ปัจจุบันวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยได้รับการรับรองคุณภาพจัดให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2567

ในปี พ.ศ. 2566 วารสารฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้ดำเนินการยกเลิกการใช้เลข ISSN (Online) ชุดเดิมคือ E ISSN 2651-172X และได้ดำเนินการขอเลข ISSN ชุดใหม่จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2566 โดยเริ่มใช้เลข ISSN 2822-1427 (Online) ตั้งแต่ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2566) เป็นต้นไป ส่วนเลข ISSN ที่ใช้กับวารสารที่เป็นฉบับพิมพ์ยังคงใช้เลขเดิมคือ ISSN 2286-6183 (Print) กองบรรณาธิการของวารสารฯ ได้มีการโยกย้ายที่ปฏิบัติงานจากห้อง 423 ขั้น 4 อาคารชวนชวนิชย์ มาตั้งอยู่ที่ บริเวณโซนหน้าของสำนักวิชาการ ตั้งแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2566

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย (Research Paper) บทความวิชาการ (Academic Paper) ที่มีคุณภาพของอาจารย์ประจำ บุคคลภายนอก ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ สาขาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแก่สังคม โดยสนับสนุนให้อาจารย์ประจำ และบุคคลภายนอกนำเสนอผลงานวิชการในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการรับบทความ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีความยินดีรับตีพิมพ์บทความสาขาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ผลงานวิชาการที่ส่งมาขอตีพิมพ์ ต้องไม่เคยเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

2. การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง กองบรรณาธิการฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการรับหรือปฏิเสธบทความเข้าสู่กระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Double Blind Review) จำนวน 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาของบทความ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

3. ข้อความที่ปรากฏภายในบทความแต่ละเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่านไม่เกี่ยวข้องกับกองบรรณาธิการและคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด ความรับผิดชอบด้านเนื้อหา และการตรวจร่างบทความแต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน หากมีความผิดพลาดใดๆ ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบบทความของตนเอง

4. ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร

5. ผู้ประสงค์จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฯ สามารถส่งบทความออนไลน์ได้ที่ eauheritage_social@eau.ac.th หรือ https://www.tci-thaijo.org/

หากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อกองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย อาคาร ชวน ชวนิชย์ ชั้น 4
เลขที่ 200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
โทรศัพท์ 0-2577-1028 ต่อ 377, 378 อีเมล eauheritage_social@eau.ac.th

ผู้สนใจส่งบทความกรุณาอ่านรายละเอียดการส่งบทความ ซึ่งระบุไว้ใน website https://eauheritage.eau.ac.th/ และ https://www.tci-thaijo.org/

กำหนดการเผยแพร่ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดออกเผยแพร่ราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1: มกราคม-เมษายน (กำหนดออก เมษายน)

ฉบับที่ 2: พฤษภาคม-สิงหาคม (กำหนดออก สิงหาคม)

ฉบับที่ 3: กันยายน-ธันวาคม (กำหนดออก ธันวาคม)

การจัดพิมพ์ เผยแพร่ฉบับ Online ที่ website https://eauheritage.eau.ac.th/ และ https://www.tci-thaijo.org/

แหล่งผลิต แผนกผลิตเอกสาร สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย/ กองบรรณาธิการวารสารฯ

ที่ปรึกษา

อาจารย์โชติรัส ชวนิชย์	อธิการบดี
อาจารย์สุภกัญญา ชวนิชย์	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
อาจารย์บัณฑิต รัตนไตร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

คณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ (Editorial Advisory Board)

รองศาสตราจารย์ ครรชิต มาลัยวงศ์	ราชบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ บุญมี เณรยอด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณาธิการ

อาจารย์นันทิยา จรูญแสง	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุเทพ เชาวลิต	เลขที่ 3 ซ.จินตะเวช ถ.สุทธิสารวินิจฉัย ห้วยขวาง กรุงเทพฯ (นักวิชาการอิสระ)
รองศาสตราจารย์ กิติมา อินทรัมพรรย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ พลอย สืบวิเศษ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ศิริพงษ์ เศาภายน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ โอปอล์ สุวรรณเมฆ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิวรรตน์ กรมเมือง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภาส พาวินันท์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนกฤต สังข์เฉย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริวิจิตร รวมศิลป์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางสาวสุจิตรา สัตบุศย์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ออกแบบปก/จัดรูปเล่ม นางสาวสุจิตรา สัตบุศย์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
พิสูจน์อักษรประจำฉบับ นางสาวสุจิตรา สัตบุศย์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
นางสาวเสาวลักษณ์ ชัยสิทธิ์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

จรรยาบรรณการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ และไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน

2. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ

3. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเอง รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้ครบถ้วน

4. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน Template ของวารสาร

5. ผู้นิพนธ์ที่มีรายชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยจริง

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่รับผิดชอบอย่างเข้มข้นตามหลักการ

2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และ ผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลใดๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว

5. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ เพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ โดยต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ๆ ก่อน

6. บรรณาธิการต้องไม่มีประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมบริหาร

7. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ คือ Copy catch ที่อยู่ในระบบ Thai Jo เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่นไม่เกินกว่าที่กำหนดในโปรแกรมที่ตรวจจับการคัดลอก

8. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

จรรยาบรรณการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสารฯ ผู้ประเมินบทความตระหนักว่าตัวเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย

4. ผู้ประเมินต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินต้องชี้แจงให้บรรณาธิการทราบด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุเทพ เชาวลิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ เมธินี วงศ์วานิช รัมภกาภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ศิริพงษ์ เศาภายน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ขัณธ์ชัย อธิเกียรติ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ สุภาณี เส็งศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ โอปอล์ สุวรรณเมฆ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ วรรณชนก จันทชุม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ชมนาด ศีติสาร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัน ฉัตรไชยยันต์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรีดา เมธีภาคยางกูร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เปรมฤทัย น้อยหมื่นไวย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงเดือน รัตนะมงคลกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนกฤต สังข์เฉย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิดา ลาภศรีสวัสดิ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พลตำรวจตรี กิจพิณิฐ อุสาโห	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

บทบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ พบกันเป็นเล่มสุดท้ายของปีแล้วค่ะ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค. 2567) เป็นอีกหนึ่งช่วงเวลาของปี ที่วารสารอยู่ระหว่างการรับการประเมินคุณภาพวารสารจาก TCI ซึ่งไม่ว่าผลจะออกมาอย่างไร บทความภายในเล่ม ก็ยังมีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์ ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงตามศาสตร์ บทความละ 3 ท่าน เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพเผยแพร่องค์ความรู้สู่ผู้อ่านผู้สนใจ บทความที่นำเสนอ มีทั้งสิ้น จำนวน 10 บทความ โดยมี บทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1. การสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล: การสื่อสารแบบไร้รอยต่อ เป็นบทความที่เสนอแนวคิดเชิงวิชาการที่ทันยุคทันสมัยในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะทางธุรกิจ 2. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของโลก เป็นบทความวิชาการ ที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำต้องปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนที่ต้องมีการพัฒนาความรอบรู้ทันสมัยให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมยุคใหม่ 3. ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย บทความวิชาการเรื่องนี้ เป็นบทความภาษาอังกฤษ ที่นำเสนอถึงปัจจัยจูงใจที่เป็นองค์ประกอบให้นักท่องเที่ยวอยากเที่ยวมาศึกษาวัฒนธรรมไทยในรูปแบบต่าง ๆ 4. ทิศทางอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในยุคของปัญญาประดิษฐ์ เป็นบทความวิชาการ ที่สะท้อนถึงการมีอาชีพล่ามอาจจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคแห่งความเป็นดิจิทัลจะต้องปรับตัวเรียนรู้เรื่องของ AI เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ และ 5. การจัดการเรียนรู้ (ที่มากกว่า) แบบผสมผสานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุค Next Normal: การประยุกต์แนวคิดภาคทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ เป็นบทความวิชาการ ที่มีแนวคิดเรื่องการศึกษาในสังคมยุคใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีก 5 บทความเป็นบทความวิจัยที่ครอบคลุมด้านการศึกษา ได้แก่ 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน: การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง เป็นบทความวิจัยที่ศึกษาด้านการศึกษาถึง ปัจจัยที่ส่งผลด้านกรอบแนบคิดที่มีการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง 2. กลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นบทความวิจัย ที่ศึกษาถึงกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามโดยโรงเรียนเอกชน 3. การสังเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นบทความวิจัย เกี่ยวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรที่ดำเนินการเปิดสอนของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง 4. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เป็นบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 5. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เป็นบทความวิจัยสุดท้าย ที่ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับด้านการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปทุกบทความที่นำเสนอน่าสนใจทุกเรื่องนะคะ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะเป็นบทความที่สามารถนำไปสู่การต่อยอดองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดีสำหรับผู้อ่าน นอกจากบทความแล้ว เช่นเคยค่ะยังมีหนังสือดีที่นำมาเป็น Book review ท้ายเล่ม เป็นหนังสือที่นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษแต่ก็เป็นหนังสือที่อ่านแล้วได้สำนวนภาษาและความสนุกของหนังสือด้วยเพราะหนังสือเรื่องนี้ คือ แมคเบธ (Macbeth) เป็นหนังสือที่เขียนเป็นวรรณกรรมบทละครสั้นแนวโศกนาฏกรรมของ เชกสเปีย์ กวีเอกของโลก เหตุการณ์ในเรื่อง แมคเบธ (Macbeth) เป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความยอกย้อนย้อนแย้งความซับซ้อนของจิตใจมนุษย์อยากแท้ยั่งถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบทละครไม่ได้เป็นไปตามเส้นตรงของทุกการกระทำของตัวละครมีเหตุผลและถูกขับเคลื่อนไปด้วยความโลภ ความแค้น ความต้องการเป็นใหญ่ และสุดท้ายคือ ความต้องการอำนาจ ติดตามอ่านนะคะ เป็นหนังสือที่เป็นวรรณกรรมที่เข้ากับยุคสมัยได้ดีทีเดียว

กองบรรณาธิการวารสารฯ ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ที่ได้ส่งบทความทุกท่านตลอดจนผู้นำเสนอหนังสือดี ๆ เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาบทความในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อยอดองค์ความรู้ได้ หากมี

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารฯ ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดียิ่ง

สุดท้ายนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกเรื่องราวจะมีประโยชน์ และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ให้กับผู้สนใจได้ในระดับหนึ่งค่ะ หากท่านใดมีความสนใจที่อยากนำเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณค่าสามารถส่งบทความมายังกองบรรณาธิการเพื่อให้พิจารณากลั่นกรองได้ที่ e mail: eauheritage_social@eau.ac.th/โทร. 02-577-1028 ต่อ 377

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1 ■ การสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล: การสื่อสารแบบไร้รอยต่อ
Integrated Communication in Digital Era: Omni Channel
อุษา ศิลป์เรืองวิไล, บัณฑิต รัตนไตร และ จันทราภา พูลสนอง

16 ■ ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน
Integrative Leadership of Secondary School Administrators and the Development of Competencies Required in the Modern World of Learners
วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

26 ■ Motivation Factors that Effect on Decision for Cultural Tourism in Thailand
ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย
Methee Chanted, Pornpoj Wiroonthanawong, Sasirat Saikhoone, Kamonrat Iadrod and Pattamarnan Buntanomtirath

37 ■ ทิศทางอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในยุคของปัญญาประดิษฐ์
The Direction of the Japanese Interpreter Career in Thailand in the Era of Artificial Intelligence
สิริรัตน์ สันตโยภาส, วรรณา ชินวิกัย, ธนิสร พิตรชญารมย์ และ ปฏิยุทธ์ ธันวานนท์

47 ■ การจัดการเรียนรู้ (ที่มากกว่า) แบบผสมผสาน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุค Next Normal : การประยุกต์แนวคิดภาคทฤษฎีมาสู่การลงมือปฏิบัติ
More Blended Learning (MBL) that Focused on Learners as the Center in the Next Normal Era: Applying Concepts From Theory to Practice
สุภาภรณ์ งามวัน, สุปราณี วงษ์แสงจันทร์, อภิปราย ดวงน้อย และ กรณัฏฐ์ สกุลกฤติ

บทความวิจัย

60 ■ ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน: การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง
Factors Affecting the Growth Mindset of Students: Meta-Analytic Structural Equation Modeling
กนิศ์พิชญา อัฐมาธิตภักดี

70 ■ กลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
Strategies for Promoting Good Characters According to Islamic Principles to Students at Private Schools Teaching Islam
อัมรินทร์ โต๊ะลง และ ปองสิน วิเศษศิริ

85 ■ การสังเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน
Synthesis of the Bachelor of Nursing Curriculum in Community Health Nursing
ตติยา ทุมเสน และ ปองสิน วิเศษศิริ

103 ■ [RETRACTED ARTICLE] กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
Balance Scorecard Management Strategy of Large Schools Under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area
กิจพิณิฐ อุสาโห

117 ■ การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
The Development of Learning Package in 21st Century Skills to Students of Eastern Asia University
สุกัญญา สมมณีดวง และ สิทธิกร สุมาลี

แนะนำหนังสือ

134 ■ The Tragedy of Macbeth by William Shakespeare
Sutiwat Soithong

การสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล: การสื่อสารแบบไร้รอยต่อ
Integrated Communication in Digital Era: Omni Channel

อุษา ศิลป์เรืองวิไล[1], บัณฑิต รัตนไตร[2] และ จันทราภา พูลสนอง[1]
Usa Silraungwilai[1], Bundith Rattanatai[2] and Chantrapa Poolsanong[1]
[1]สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[1]Academic Office, Eastern Asia University
[2]หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[2]Master of Business Administration Program, Eastern Asia University
Received: April 1, 2024
Revised: May 1, 2024
Accepted: May 3, 2024

บทคัดย่อ

การเลือกใช้กลยุทธ์ omni media-omni channel นั้น เป็นการใช้ช่องทางการสื่อสารทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์โดยเน้นความหลากหลายของสื่อที่ใช้เชื่อมโยงแต่ละแพลตฟอร์มการสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ในการอำนวยความสะดวกให้ลูกค้าได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งช่วยในการสร้างประสบการณ์ที่ดีและความพึงพอใจสูงสุด บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลเพื่อสร้างเนื้อหาและตอบสนองเป้าหมายของลูกค้าได้ดีที่สุดนั้น ปัจจุบันการสื่อสารแบบไร้รอยต่อ (Omni Channel) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่เข้าถึงลูกค้าได้ครอบคลุมที่สุดเป็นรูปแบบการสื่อสารที่นำมาใช้อย่างแพร่หลาย คณะผู้เขียนดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ (1) การสื่อสารแบบไร้รอยต่อ และ (2) การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคม เพื่ออธิบายรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลในประเทศไทย

คำสำคัญ: การสื่อสาร; การสื่อสารไร้รอยต่อ; ยุคดิจิทัล

Abstract

Choosing to implement omni media-omni channel strategy, is way to communicate via online and offline channel by focusing on variety of media that link each communication platforms with purpose to facilitate customer to reach organization's informations and services, which helps built positive experience and best satisfaction. This academic article aims to describe integrated communication in digital era for providing content that satisfy customer the most. At present time, Omni channel that objective to communicate for enhancing customer reach is communication pattern which were implemented widespread. Authors reviewed literatures related to (1) omni channel and (2) social media communication to explain integrated communication pattern in digital era in Thailand.

Keywords: Communication; Omni channel; Digital era

บทนำ

คุณสมบัติของตราสินค้า (brand) หรือองค์กรธุรกิจที่บริหารจัดการช่องทางที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จนทำให้ลูกค้าของแบรนด์ได้รับประสบการณ์ที่ดีและลื่นไหล (Seamless Experience) ไม่ว่าลูกค้าจะใช้บริการผ่านช่องทางใดของแบรนด์เป็นการสื่อสารแบบบูรณาการขององค์กร (Marketingoops, 2023) อีกทั้งเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ในการสร้างตราสินค้า (brand) หรือทำธุรกิจสำคัญในเรื่องของการสื่อสาร โดยจะหาช่องทางที่หลากหลายเพื่อกระจายสินค้า เจาะกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความสนใจเป็นอย่างมากในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร การขายสินค้าสามารถอยู่ได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

โดยช่องทางออนไลน์ จะขายอยู่บน facebook การไปเปิดร้านบน Lazada หรือ shopee ในขณะที่ช่องทางออฟไลน์ เป็นการเปิดหน้าร้าน สำหรับกลุ่มลูกค้าที่สะดวกเดินทางเลือกซื้อสินค้าและพูดคุยกับเจ้าของตราสินค้า (brand) โดยตรง ในรูปแบบนี้ก็ย่อมทำให้มียอดขายเพิ่มขึ้น ช่องทางหลากหลาย ลูกค้ากลุ่มเดิมได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นด้วย แต่ลูกค้าจะคาดหวังเสมอว่าจะได้รับประสบการณ์ที่ดีเหมือนตอนที่ตราสินค้า (brand) เคยมีช่องทางเดียว

Omni media/Omni channel คือ การสื่อสารการตลาดโดยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมที่สุด และเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้ลูกค้าได้มากขึ้น โดยจะเห็นได้ว่า มีการนำรูปแบบการจัดงานแบบออนไลน์ (online) และ ออนกราวด์ (on ground) เข้าไว้ด้วยกัน ตัวอย่างเช่น องค์กรของอมรินทร์กรุ๊ป ได้เอา Omni Media-Omni Channel มาใช้ทำให้เขาเป็นผู้นำด้านงานแฟร์ไลฟ์สไตล์ชั้นนำระดับประเทศด้วยความเชี่ยวชาญประสบการณ์กว่า 45 ปี โดยการผสานงานแฟร์รูปแบบออนกราวน์และออนไลน์เข้าด้วยกัน เพื่อสอดรับวิถีชีวิตแบบชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่เราได้กล่าวข้างต้น (National Geographic Thai version, 2023)

Omni media/Omni channel คือ การสื่อสารที่เป็นการรวมตัวกัน เป็นการสื่อสารที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยการใช้สื่อให้สามารถเข้าถึงกับผู้บริโภค ให้เกิดความสะดวกและเกิดการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ และทุกเวลา ทุกช่วงอายุตามที่ผู้บริโภคต้องการ ทำให้เกิดโซเชียลมีเดียที่คนหลากหลายจากที่มี 1 เป็น 2 3 เพิ่มจำนวนคนขึ้นเรื่อยๆ กลายเป็นสังคมออนไลน์และสามารถเข้าได้ทุกช่องทางที่หลากหลายที่ผู้บริโภคต้องการ และช่องทางสามารถเป็นได้หลายรูปแบบตามที่ผู้คนเลือกใช้ตามความเหมาะสมของตัวบุคคลนั้น เช่น ไฮไฟ เฟซบุ๊ก ยูทูป เว็บไซต์ ทวิตเตอร์

แนวคิด social media marketing ของ Ian Dodson (2016) อธิบายว่า social media marketing คือ social media หรือ social network เป็นการสื่อสารที่เป็นสังคม หรือการรวมตัวกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันของกลุ่มคนบางกลุ่มในรูปแบบสื่อออนไลน์ เรียกว่า Online community ซึ่งเป็นสังคมเสมือน (virtual community) เป็นการทำความรู้จักกัน แบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์จนกลายเป็นเครือข่าย (social network) หรือ สื่อสังคม (social media)

ในช่วงยุค 1.0 นั้น เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (one way communication) ก็คือเป็นการใช้สื่อที่มีเพียงผู้เขียนเป็นคนนำเสนอเท่านั้น ไม่สามารถโต้ตอบกันได้ อาทิ เช่น บล็อก (blog), ไฮไฟ (Hi5), สื่อต่าง ๆ แบบป้าย

ยุค 2.0 ได้มีการพัฒนาสื่อจนสามารถสื่อสารกันได้สองทาง (two way communication) สามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันได้ มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น อย่างเช่น ในปัจจุบัน ผ่านเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (facebook) ยูทูป (youtube) อินสตาแกรม/ไอจี (Instagram/IG) ทวิตเตอร์/เอ็กซ์ (Twitter/X) เป็นต้น (Solomon, 2020, p. 442)

จากแนวคิด social media marketing ของ Ian Dodson (2016) พบว่า ในปัจจุบันพฤติกรรมของผู้คนอยู่ในรูปแบบของ “แชะ แชร์ โชว์” จึงทำให้มีการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อที่จะตามพฤติกรรมของผู้บริโภคได้ทัน (p. 38) เมื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด social media marketing ของ Dave Chaffey & Fiona Ellis-Chadwick (2019) พบว่า social media จะมี 3 ประเภท ได้แก่ Earned Media, Owned media และ Paid media

1. Owned Media เป็นช่องทางการสื่อสารที่เป็นของคุณ/ของแบรนด์ ที่คุณได้สร้างขึ้นมา หรือสามารถควบคุมได้ เป็นการพูดถึงสินค้า คอมเมนต์ แชร์ หรือ มีการพูดถึงในสินค้า หรือบริการต่อ ๆ ไป เสมือนเป็นการโพรโมต (promote) สินค้าให้กับเรา เช่น เว็บเพจหน้าร้าน เป็นต้น

2. Earned Media เป็นช่องทางการสื่อสารที่สืบต่อเนื่องมาจาก Owned Media กล่าวคือ เมื่อโพสต์หรือแชร์สารผ่านทางช่องทางของเราไปแล้ว ก็จะมีผู้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือแชร์ต่อให้ ก็จะถือว่าสิ่งนี้คือ Earned Media เช่น เพื่อนกดไลค์ให้รูปที่เราโพสต์ หรือ มีคนส่งลิงก์เพจเราไปให้อีกคน เป็นต้น เป็นการสร้างช่องทางการสื่อสาร แพลตฟอร์ม เพื่อทำการควบคุมลูกค้าของเรา เช่น แอปพลิเคชัน

3. Paid Media สื่ออะไรก็ตามที่เราจ่ายเงินเพื่อโพรโมต (promote) หรือโฆษณาสินค้าหรือแบรนด์ของเรา ไม่ว่าจะเป็น การซื้อป้ายโฆษณาโพรโมตในเฟซบุ๊ก หรือซื้อโฆษณาทวิตเตอร์/เอ็กซ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารเราที่ owned media และสามารถทำ earned media ต่อไป เป็นช่องทางการสื่อสารที่จ่ายเงินเพื่อโพรโมต (promote) การเข้าถึงของผู้คนกลุ่มเป้าหมาย อาจมีการแลกเปลี่ยนสิ่งใดสิ่งหนึ่งกันจึงจะได้มา เช่น ซื้อพื้นที่โฆษณา แลกกันโพรโมตให้กันกับอีกบริษัทหนึ่ง เป็นต้น (pp. 10-11)

Omni media/Omni channel มีการใช้ owned media ของตัวเองทุก ๆ ช่องทาง ไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หรือ สื่อโซเชียลมีเดียของตนเองในการให้ข้อมูลข่าวสารและสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้ผู้รับสารเข้ามาติดตามและมีส่วนทำให้ข้อมูลข่าวสารของ omni ถูกพูดถึงในวงกว้าง ก่อให้เกิด earned media ตามมาแบบธรรมชาติ ซึ่งในส่วนนี้ omni ทำได้ดีและประสบความสำเร็จมาก ๆ แต่ในปัจจุบันผู้คนในสังคมยังมีความหลากหลาย omni จึงเลือกใช้ paid media หรือการจ่ายเพื่อโฆษณา ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้เข้าถึงลูกค้าในทุก ๆ กลุ่ม และเมื่อสร้างการรับรู้ไปในวงกว้างแล้ว ลูกค้าจำนวนมากจึงให้ความสนใจและกลับมาค้นหากิจกรรมของ omni และด้วยการตลาดที่น่าสนใจใน Owned media ของ omni เอง ก็ก่อให้เกิด Earned media กลับมาเป็นจำนวนมาก ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

แนวคิดการตลาดของ Dave Chaffey & Fiona Ellis-Chadwick (2019) อธิบายว่า

1. เทคนิคการโพรโมต (promote) ออฟไลน์ ได้แก่

1.1 การโฆษณา (Advertising)

1.2 งานขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling)

1.3 การส่งเสริมการขาย (Sales promotion)

1.4 การประชาสัมพันธ์ (Public Relations: PR)

1.5 การเป็นผู้สนับสนุน (Sponsorship)

1.6 จดหมายทางตรง (Direct mail)

1.7 งานนิทรรศการ (Exhibitions)

1.8 การจัดการสินค้า การขายสินค้า การใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ (Merchandising)

1.9 บรรจุภัณฑ์ (Packaging)

1.10 ปากต่อปาก (Word-of-mouth)

2. เทคนิคการโพรโมต (promote) ออนไลน์ ได้แก่

2.1 การทำการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (Search marketing) เป็นการทำการตลาดบนการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตโดยใช้สื่อทำการตลาดบนแพลตฟอร์ม ที่มีการทำเงินจากโฆษณาที่เราผลิตโดยไม่จำกัดคน

2.1.1 กระบวนทางการตลาดดิจิทัลที่ทำให้เว็บไซต์ของคุณติดหน้าแรกในการค้นหา (บนหน้า Google) [Search engine optimisation (SEO)]

2.1.2 ช่องทางการโฆษณาออนไลน์บน search engine การทำโฆษณาในแพลตฟอร์ม ของ Search Engine ที่จะมีการคิดเงินจากการที่มีคนคลิกโฆษณาของเรา โดยไม่จำกัดคนที่เห็น (Paid search Per-per-click (PPC))

2.1.3 ช่องทางการโฆษณาออนไลน์บน Search Engine ที่จะมีการคิดเงินจากการนำคำสำคัญ (Keyword) ของเราไปติดบนป้ายโฆษณา โดย Google เรียกสิ่งนี้ว่า “Adword” (Paid for inclusion feeds) “Adword” เป็นการโฆษณาที่ใช้ Keyword หรือ คำค้นหา เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดย Google Search จะแสดงโฆษณาอยู่ในหน้าแรกของ Google จะคล้ายกับการทำ SEO แต่จะเห็นผลเร็ว

2.2 การประชาสัมพันธ์ออนไลน์ (Online Public Relations: Online PR) เทคนิคนี้ช่วยให้คนรู้จักคุณ จากสื่อต่าง ๆ ในแพลตฟอร์มที่คุณควบคุม (control) ได้

2.2.1 Publisher outreach: เทคนิคนี้ช่วยทำให้ผู้คนกล่าวถึง ชื่อ สินค้า เว็บไซต์ของคุณมากขึ้น โดยอาศัยสื่อ/ช่องทางการสื่อสาร เช่น บล็อก

2.2.2 การมีส่วนร่วมในชุมชน (Community participation)

2.2.2.1 ชุมชนบริการ/ ช่วยเหลือ (Service community)

2.2.2.2 ชุมชนความรู้ (Knowledge community)

2.2.2.3 ชุมชนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product community)

2.2.2.4 ชุมชนความสนใจเฉพาะเจาะจง (Passion community)

2.3 พันธมิตรออนไลน์ (Online partnership)

2.4 การโฆษณาเชิงรุก (Interactive ads)

2.5 การเลือกใช้อีเมล (Opt-in e-mail)

2.6 การตลาดโซเชียลมีเดีย (Social media marketing) (p. 28)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่า Omni media/Omni channel เป็นการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล เพราะเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเปิดช่องทางการขายสินค้า หรือการบริการที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น เฟซบุ๊ก (facebook) ยูทูป (youtube) ติ๊กต๊อก (TikTok) ทวิตเตอร์/เอ็กซ์ (Twitter/X) หรือเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ Omni media/Omni channel เป็นการสร้างความหลากหลายของธุรกิจให้กับองค์กรให้มีช่องทางในกระจายข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น

เนื้อหา

1. Omni media/omni channel

Omni media/omni channel คือ การสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลรูปแบบหนึ่ง เพราะมีการขายสินค้าและบริการหลากหลายช่องทาง โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าในช่องทางที่หลากหลาย เช่น ทางแพลตฟอร์มและเว็บไซต์ รวมถึงการขายสินค้าผ่านหน้าร้านค้า ซึ่งเป็นแบบออฟไลน์ ทุกช่องทางสามารถช่วยเหลือกันได้ จึงเป็นการอำนวยความสะดวกให้ลูกค้าอย่างครบวงจร เข้าถึงได้รวดเร็วไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ไหนก็ตาม เป็นการบูรณาการการขายสินค้า จึงกล่าวได้ว่า omni media/omni channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล ซึ่งการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล คือ การทำการตลาดและส่งข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยรูปแบบการสื่อสารบูรณาการสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบออนไลน์และการสื่อสารแบบออฟไลน์ โดยการสื่อสารแบบออนไลน์ เป็นการสื่อสารผ่านอุปกรณ์ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งในปัจจุบันโลกของเราได้พัฒนาเครือข่ายเพื่อการสื่อสารมาถึงยุค 5G ผู้คนหันมาใช้งานโซเชียลมีเดียมากขึ้น ทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น โดยการสื่อสารออนไลน์สามารถทำสื่อออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊ก ยูทูป ติ๊กต๊อก และการทำการตลาดดิจิทัล โดยการสร้างรายได้จากการขายสินค้าออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กเพจก็ทำได้เช่นกัน อีกช่องทางหนึ่งเป็นการสื่อสารแบบออฟไลน์ คือ การสื่อสารโดยผ่านตัวแปรที่สามารถจับต้องได้ในชีวิตจริง เช่น ป้ายโฆษณา ใบปลิว การเดินขบวนโพรโมตสินค้า การจัดบูธแสดงสินค้า เป็นต้น เหตุผลที่ในปัจจุบันยังจำเป็นต้องใช้การสื่อสารแบบออฟไลน์ เนื่องจากปัจจุบันยังมีประชาชนบางส่วนยังไม่มีเทคโนโลยีที่จะรองรับการสื่อสารออนไลน์ จึงจำเป็นต้องใช้การสื่อสารแบบออฟไลน์

Omni media/omni channel โดยการใช้ทุกช่องทางที่มี ใช้สื่อทุกสื่อที่มีนั้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทุกช่องทางสามารถเชื่อมโยงกัน ส่งเสริมกันและกันแบบไร้รอยต่อ ไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ อีเว้นท์ ธุรกิจดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด มีระบบจัดการด้าน marketing system ที่รองรับการให้บริการและการจัดการข้อมูลการตลาดได้เป็นอย่างดี ลูกค้าเข้าถึงได้ไม่ว่าจะ ออนไลน์ และออนกราวด์ ออนช้อป เช่นเดียวกับแนวคิดการตลาดดิจิทัลของ Dave Chaffey & Fiona Ellis-Chadwick (2019) มองว่าการตลาดควรทำทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น การประชาสัมพันธ์ออนไลน์ การยิงโฆษณา (Ads) ไม่ว่าจะในเฟซบุ๊ก ยูทูป ทวิตเตอร์/เอ็กซ์ อินสตาแกรม หรือ ในโทรทัศน์ การทำสื่อออนไลน์ แพลตฟอร์มดิจิทัล เว็บไซต์ หรือจะเป็นการใช้เทคนิคแบบออฟไลน์ เช่น การจัดงานแสดงสินค้า การจัดบูธ จัดนิทรรศการ การทำบรรจุภัณฑ์ให้มีความดึงดูด การสื่อสารปากต่อปาก หรือใช้งานขายโดยพนักงานขาย เป็นต้น การทำ omni media/omni channel เป็น

การบูรณาการโดยการใช้ทุกสื่อ ทุกช่องทางที่มี ในการอำนวยความสะดวก และทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด

2. แนวคิด social media marketing ของ Dave Chaffey & Fiona Ellis-Chadwick (2019) omni media /omni channel ได้แก่

2.1 Earned media คือ การที่ผู้คนพูดถึงบริการของคุณ สินค้าของคุณ ช่องทางคุณ ไม่ว่าจากการที่กดถูกใจ แชร์ คอมเมนต์ โพสต์ ทวิต ในรูปภาพ ในวีดิทัศน์ ในบทความ หรือช่องทางไหน เป็นการดีที่มีการเผยแพร่ โพรโมต พูดถึง โดยแฟน ๆ หรือลูกค้าของคุณเองการที่ผู้คนเป็นแฟนคลับของเรา นิยมชมชอบและเข้ามากดไลก์ แชร์ แสดงความคิดเห็นใน owned media ของเรา และสามารถสร้างการรับรู้ข่าวสาร และสร้างประโยชน์ให้เรา

2.2 Owned media คือ ช่องทางการสื่อสารของเราเอง ยกตัวอย่างเช่น line account หรือ facebook ส่วนตัว หรือ website ของตราสินค้า (brand) เรา สื่อของคุณ แพลตฟอร์มของคุณ ร้านของคุณ หรืออะไรก็ตามที่คุณเป็นเจ้าของ สามารถเข้าไปจัดการหรือควบคุม หรือแก้ไขได้ เช่น เว็บไซต์ ร้านค้าออนไลน์ เฟซบุ๊กเพจออฟฟิศเชียล (facebook page official) ต่าง ๆ ของคุณ

2.3 Paid media คือ สื่ออะไรก็ตามที่เราจ่ายเงินเพื่อโพรโมต (promote) หรือโฆษณาสินค้าหรือแบรนด์ของเรา ไม่ว่าจะเป็น การซื้อป้ายโฆษณาโพรโมต ในเฟซบุ๊ก หรือซื้อโฆษณา ทวิตเตอร์/เอ็กซ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารเราที่ owned media และสามารถทำ earned media ต่อไป Paid media คือสื่ออะไรก็ตามที่คุณจ่ายเงินเพื่อโพรโมตและส่งข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมาย โดยการนำคนเหล่านั้นมายัง Owned media ของคุณ เพื่อการทำ Earned media ต่อไป เช่น ป้ายโฆษณา ยูทูป เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์/เอ็กซ์ เป็นต้น

Omni media/omni channel มีการใช้ owned media ของตัวเองทุก ๆ ช่องทาง ไม่ว่าจะเป็น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หรือ สื่อโซเชียลมีเดียของตนเองในการให้ข้อมูลข่าวสารและสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้ผู้รับสารเข้ามาติดตามและมีส่วนทำให้ข้อมูลข่าวสารของ omni ถูกพูดถึงในวงกว้าง ก่อให้เกิด earned media ตามมาแบบธรรมชาติ ซึ่งในส่วนนี้ omni ทำได้ดีและประสบความสำเร็จมากๆ แต่ในปัจจุบันผู้คนในสังคมยังมีความหลากหลาย omni จึงเลือกใช้ paid media หรือการจ่ายเพื่อโฆษณา ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้เข้าถึงลูกค้าในทุก ๆ กลุ่ม และเมื่อสร้างการรับรู้ไปในวงกว้างแล้ว ลูกค้าจำนวนมากจึงให้ความสนใจและกลับมาค้นหากิจกรรมของ omni และด้วยการตลาดที่น่าสนใจใน Owned media ของ omni เอง ก็ก่อให้เกิด Earned media กลับมาเป็นจำนวนมาก ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ภัทราภรณ์ ปัญโญใหญ่ (2565) เรื่อง อิทธิพลของการตลาดแบบไร้รอยต่อ (Omni Channel Marketing) ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าร้าน UNIQLO ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า UNIQLO มีการนำกลยุทธ์การตลาดแบบ Omni Channel มาปรับใช้ ในส่วนของ“Online”ได้มีการจัดทำเว็บไซต์ (www.uniqlo.com/th) และแอปพลิเคชัน (UNIQLO APP) เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่ลูกค้าไม่ว่าจะเป็นการเลือกหรือการซื้อสินค้า ทั้งนี้แอปพลิเคชันดังกล่าวยังมีการอัปเดตอยู่เสมอเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้และยังมีส่วนลดและข้อเสนอพิเศษให้กับลูกค้าที่ใช้บริการอีกด้วย และสำหรับส่วนของ“ออฟไลน์ (Offline)” ทาง UNIQLO ได้เลือกใช้ Company profile ในการนำเสนอตัวตนของธุรกิจไปสู่ผู้บริโภคและยังใช้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรอีกด้วย นอกจากยังมีในเรื่องของ Catalog ที่ปริ้นออกมาเป็นใบปลิวหรือส่งผ่านอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย

การตลาดสื่อสังคม (Social Media Marketing) เริ่มจาก Owned Media ที่เป็นสื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่เป็นของเรา และเราสามารถควบคุมได้ ซึ่งพอถ้าเราไปโพสต์หรือเผยแพร่สื่อสื่อลงในพื้นที่ของเราไปแล้ว แล้วได้การการตอบรับกลับมาไม่ว่าจะเป็นการกดไลก์ กดแชร์ หรือคอมเมนต์ พวกนี้ทั้งหมดล้วนเป็น Earned Media โดยที่เราจะถือว่าได้รับการโพรโมตผ่านทางนี้ไปอีกด้วย และสำหรับช่องทางที่เราต้องมีการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาจะเรียกว่า Paid Media ซึ่งก็คือสื่อจำพวกโฆษณาต่าง ๆ นั่นเองและยังสามารถนำไปสู่ Earned Media ได้อีกด้วย

จากกรณีศึกษา: Owned Media ของ UNIQLO ได้แก่ หน้าร้าน เว็บไซต์ (www.uniqlo.com/th) และแอปพลิเคชัน (UNIQLO APP) , Earned Media คือถุงผ้า Eco bag ที่ดีไซน์พิเศษสำหรับประเทศไทยเท่านั้นเมื่อลูกค้าได้ถุงผ้านี้ไปก็จะเหมือนได้โพรโมต (promote) ให้กับ UNIQLO ไปในตัว, Paid Media คือการทำ Localization ตัวอย่าง

เช่น ในโอกาสที่ครบรอบ 10 ปี ยูนิโคล่ประเทศไทยร่วมมือกับ ดิสนีย์ ในคอลเลคชัน UT ที่ชื่อ “Mickey Mouse in Thailand” นำคาแรกเตอร์ยอดฮิตอย่าง Micky Mouse, Minnie Mouse, Donald Duck และ Daisy Duck ใส่ความเป็นไทยลงไป (Panyoyai, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ปาริฉัตร ทรงราษี (2562) เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ omni-Channel ในระหว่างปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 พบว่า Omni media และ omni channel เป็นคำศัพท์ที่มักใช้แทนกันได้ โดยหมายถึงรูปแบบการสื่อสารที่รวมเอาช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นช่องทางแบบออฟไลน์ เช่น หน้าร้าน โทรศัพท์ หรือช่องทางแบบออนไลน์ตัวอย่าง เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย อีเมล เป็นต้น โดยการสื่อสารแบบ omni media/omni channel เป็นการพยายามเชื่อมโยงช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการจากธุรกิจได้สะดวกและต่อเนื่อง โดยไม่คำนึงว่าผู้บริโภคจะเลือกช่องทางใดในการติดต่อกับธุรกิจ ที่น่าสนใจคือการสื่อสารแบบ omni media/omni channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยผู้บริโภคมักใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ผสมผสานกัน เช่น ผู้บริโภคอาจค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการบนเว็บไซต์ จากนั้นจึงไปดูสินค้าหรือบริการจริงที่หน้าร้าน หรือผู้บริโภคอาจสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการผ่านโซเชียลมีเดีย จากนั้นจึงตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าหรือบริการผ่านเว็บไซต์ (Songrasee, 2019)

กรณีศึกษาของการสื่อสารแบบ omni media /omni channel ที่น่าสนใจ ได้แก่ กรณีของ Amazon ที่ได้นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการเชื่อมโยงช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น เทคโนโลยี RFID (Radio-Frequency Identification) ช่วยให้พนักงานสามารถติดตามสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยี Big Data ช่วยให้ธุรกิจสามารถวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างละเอียด และเทคโนโลยี AI (Artificial Intelligence) ช่วยให้ธุรกิจสามารถให้บริการแก่ผู้บริโภคได้อย่างอัตโนมัติและมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างของการสื่อสารแบบ omni media/omni channel จากกรณีของ Amazon ได้แก่

- ผู้บริโภคสามารถค้นหาสินค้าหรือบริการที่ต้องการบนเว็บไซต์ของ Amazon จากนั้นสามารถสั่งซื้อสินค้าหรือบริการผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันมือถือได้

- ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบสถานะการจัดส่งสินค้าหรือบริการผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันมือถือได้

- ผู้บริโภคสามารถรับสินค้าหรือบริการที่หน้าร้านของ Amazon ได้

การสื่อสารแบบ omni media/omni channel มีประโยชน์ต่อธุรกิจหลายประการ ดังนี้

- ช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภค

- ช่วยเพิ่มยอดขาย

- ช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมของ วาสิตา ชัยเสรี (2561) เรื่อง แนวทางการทำการตลาดของห้างสรรพสินค้าเพื่อรองรับกลยุทธ์ Omni-Channel ในประเทศไทย พบว่า Omni Media/Omni Channel คือ โมเดลรูปแบบใหม่ ที่เป็นช่องทางการจำหน่ายรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานทั้งการขายออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกัน ครบวงจรอย่างไร้รอยต่อ ที่ทำให้การขายสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ในทุก ๆ ที่ผ่านหน้าร้านหรือออนไลน์ ไม่เพียงขยายการสื่อสารการขายแต่ยังสามารถช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับแบรนด์ตลอดเวลาและเป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลด้วย เพราะไม่ได้มีเพียงแค่การขายทั่วไป แต่ยังมีการสื่อสารกับผู้บริโภคในรูปแบบอื่นด้วยการสื่อสารอย่างดึงดูดใจ มีความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการใช้สื่อดิจิทัลที่มีปฏิสัมพันธ์ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการผสมผสานข้อความ (text) ภาพ เสียง เทคนิคพิเศษต่าง ๆ จนเกิดผลต่อผู้รับสาร ดังที่ผู้ส่งสารตั้งใจ เช่น การซื้อ-ขายผ่านไลฟ์สดทำให้ได้ส่วนลด 50%/30%/20%/10% หรือสอบถามคำถามผ่านไลฟ์, การเก็บคูปองส่วนลด/ส่งฟรีผ่านแอปพลิเคชัน ช่องทางการขายต่าง ๆ

การเลือกใช้กลยุทธ์ Omni Media–Omni Channel มีหลายกลยุทธ์และยังเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างฐานธุรกิจที่กว้างขึ้น เช่น

- ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ธุรกิจผันตัวเข้าสู่ด้าน offine เพื่อยกระดับธุรกิจให้เป็นแบบ Omni-Media /Channel เช่น Amazon เริ่มลงทุนสร้างร้าน physical store ของตนเอง รวมทั้งควบซื้อกิจการ Wholefoods ก็เพื่อให้ธุรกิจอยู่ใน touchpoints ของลูกค้าได้มากขึ้น

- Omni-Media/Channel สร้างช่องทางจำหน่ายรูปแบบใหม่ที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำเนินการ เช่น อายุมีผลต่อการจัดกลุ่มลูกค้าสืบเนื่องมาจากความเชื่อมั่นและความถี่ในการใช้เทคโนโลยี ลูกค้าที่ใช้สื่อ channel ไม่ได้ถูกจำกัดช่วงอายุ หรือก็คือไม่ว่าช่วงอายุใดก็สามารถเข้าถึงและใช้งาน Omni-Media/Channel ได้เพียงแต่จุดร่วมที่เหมือนกันคือความสามารถของผู้บริโภคในการใช้เทคโนโลยีเครื่องมือสื่อสารใช้เวลาส่วนใหญ่กับอุปกรณ์สื่อสารเหล่านี้เสมอ

- Offline-to-Online ต่อความเปลี่ยนแปลงของความถี่ในการซื้อ ปัจจัยด้านการเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นในผู้บริโภคมีความตั้งใจในการซื้อของมากขึ้นและทำให้กลยุทธ์ทางการตลาดจำเป็นต้องทำควบคู่ไปทั้งสองช่องทางอันได้แก่ช่องทาง ออฟไลน์และออนไลน์ การมีช่องทางการขายที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการซื้อของมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระตุ้นจากช่องทาง ออนไลน์ เช่น การที่ห้างเพิ่มช่องทาง ออนไลน์ช่วยให้ลูกค้าใช้จ่ายถี่ขึ้น เมื่อเทียบกับความถี่ในการใช้จ่ายเฉพาะออฟไลน์อย่างมีนัยสำคัญ ,การเชื่อมโยงโปรโมชันไปในทั้งช่องทาง ออนไลน์ และออฟไลน์ทำให้ลูกค้าอยากกลับมาซื้อซ้ำ

- เทคโนโลยีที่ใช้กับ Omni-Media/Channel คือการนำแอปพลิเคชัน มาเป็นส่วนหนึ่งของการขาย เพราะผู้บริโภคทุกคนล้วนเข้าถึงแอปพลิเคชัน รวมไปถึง Database กับความสามารถทางเทคโนโลยีของพนักงานและทางเลือกในการชำระเงิน เช่น การใช้ Application เป็นเครื่องมือการเลือกซื้อสินค้าและชำระเงินได้ ทำให้ลูกค้าได้รับความสะดวกสบาย เช่น ชำระผ่าน QR code

ซึ่งผลสรุปจากงานวิจัยโดยรวม คือ ห้างสรรพสินค้าควรปรับตัวในทำการตลาดภายใต้กลยุทธ์ Omni-Media /Channel เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมลูกค้าในปัจจุบัน ซึ่ง“Application” และ “Mobile banking, e-wallet” มีส่วนสำคัญในการเพิ่มช่องทางออนไลน์ของห้างช่วยให้ลูกค้ำพึงพอใจมากขึ้น เนื่องจากพวกเขาสามารถใช้จ่ายเวลาใดก็ได้ตามต้องการ อีกทั้งยังมีระบบที่ใช้ง่าย และเอื้อต่อการซื้อของ ทำให้ได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นและก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ Omni-Media /Channel ได้ในที่สุด ในส่วนบางร้านค้าไร้พนักงาน เป็นความคิดที่น่าสนใจที่จะใช้บริการ QR code ช่วยให้เข้าถึงโปรโมชันได้ง่ายขึ้นและ QR code ช่วยให้เกิดการใช้คูปองส่วนลด สิทธิพิเศษต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ลูกค้าได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงโปรโมชันได้ง่ายขึ้น และทำให้ตนเองได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในการเข้าร่วมการส่งเสริมทางการขายภายในห้างสรรพสินค้ามากขึ้น ในส่วนบริการ Click & Collect ที่ไม่ต้องเสียค่าจัดส่ง อีกทั้งยัง ประหยัดเวลาอีกด้วย บริการเหล่านี้สามารถตอบโจทย์ลูกค้าได้ เพราะทำให้ลูกค้ารู้สึกพึงพอใจต่อกลยุทธ์ Omni-Media/Channel ที่สามารถช่วยในการตัดสินใจก่อนซื้อจริง เพราะช่วยให้ลูกค้าเห็นสินค้าจริงก่อนรับสินค้ากลับด้วย (Chaiseri, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ วราภรณ์ เตชะกสิกรพาณิชย์ (2565) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อ Pharmacy Omni-channel ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า Omni Media/Omni Channel คือ การรวมทุกช่องทางที่ลูกค้าติดต่อแบรนด์เข้ามาไว้ในที่ที่เดียว ไม่ใช่แค่เฉพาะออฟไลน์และออนไลน์ แต่ไม่ว่าจะเป็นหน้าร้าน, Social Media ,Website, Application ต่าง ๆ เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล กลยุทธ์แบบบูรณาการผสานการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางเดียวกันเพื่อรวมเอาประสบการณ์ของการซื้อสินค้าออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว ข้อดีต่อตราสินค้า (brand) คือเพิ่มยอดขายให้มากขึ้นทั้งในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ข้อดีต่อลูกค้ากลุ่มเป้าหมายคือมีตัวเลือกในการซื้อสินค้าที่มากขึ้นหลากหลายช่องทาง

การตลาดสื่อสังคม (Social Media Marketing) คือ กระบวนการการผลิตและสร้างคอนเทนต์ให้ตอบโจทย์กับช่องทาง Social Media ต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าและโพรโมตชื่อเสียงของแบรนด์ เพจเฟซบุ๊ก อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก เป็นการช้อปปิ้งที่สะดวก สามารถเลือกซื้อสินค้าและชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคารได้ เป็นการขายแบบออนไลน์ เช่น การสั่งซื้ออุปกรณ์การเรียนผ่านแอปพลิเคชันลาซาด้า และยังสามารถยังเก็บเงินปลายทางได้ (Techakasikornpanich, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ชัชฌาพร กลางโฉม (2564) เรื่อง การตลาดไร้รอยต่อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์จากสวนดุสิตโฮมเบเกอรี่ พบว่า Omni Media/Omni Channel คือกลยุทธ์การบูรณาการการสื่อสารในช่อง

ทางต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อเอาประสบการณ์ของการซื้อของออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อกำหนดตัวตนของตราสินค้า (brand) ชัดเจน ให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายและลูกค้าได้ด้วยข้อมูลชุดเดียวกันทุก ๆ ช่องทาง ตัวอย่างเช่น การสื่อสารออฟไลน์ ไม่จำเป็นที่เราจะต้องใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะเป็นการสื่อสาร เราสามารถที่จะทำป้ายโฆษณาสินค้า แจกใบปลิว สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ

การสื่อสารออนไลน์ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการซื้อสินค้าและบริการผ่านการทำสื่อโฆษณาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึก การกดถูกใจ การแชร์ หรือ การรีวิวสินค้าจากผู้ใช้งานจริง รวมถึงการเก็บข้อมูลพฤติกรรมของลูกค้าและการชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น สามารถเห็นสินค้าที่ชัดเจนมากขึ้น (Klangchom, 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ พรกนก เพลินสุข, ลัสดา ยาวิละ และ รัตนา สิทธิอ่วม (2565) เรื่อง ความไว้วางใจ การรับรู้คุณค่าเชิงประสบการณ์และความตั้งใจสนับสนุนของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากธรรมชาติและสมุนไพรที่ใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบบูรณาการ (Omni-Channel) ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า Omni Media/Omni Channel เป็นการสื่อสารทางการตลาดที่มีการเชื่อมโยงช่องทางต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ (Online) และการขายหน้าร้าน (Offline) รวมให้เป็นหนึ่งเดียวเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าแบบไร้รอยต่อ ซึ่งเป็นระบบบริหารลูกค้าสัมพันธ์

การสื่อสารแบบบูรณาการ (Omni-Channel) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความไว้วางใจและการรับรู้คุณค่าเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจสนับสนุนการบริโภคผลิตภัณฑ์ การใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) มีประโยชน์ที่จะส่งผลให้การสร้างแบรนด์สินค้าให้ตลาดได้รับรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นตัวช่วยให้แบรนด์สินค้าเป็นที่รู้จักเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้โดยตรง เมื่อแบรนด์สินค้าเป็นที่รู้จักในกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย มีความผูกพัน ตอบสนองความต้องการให้ลูกค้า สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนไปยังยอดขายและปิดการขายได้ง่ายขึ้น ยอดขายสูงขึ้นและสามารถจดต้นทุนด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ได้ (Ploensuk, Yawila & Sittioum, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ เกตุวดี สมบูรณ์ทวี และ วริษฐ์ รินทอง (2564) เรื่อง ความตั้งใจในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายแบบบูรณาการ (Omni-channel) ในรูปแบบ Buy Online Pickup in Store (BOPS) พบว่า Omni media/omni channel คือ การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าที่หลากหลายช่องทาง การเชื่อมโยงช่องทางต่าง ๆ ให้เป็นหนึ่งเดียว โดยผสมผสานช่องทางการสื่อสารเหล่านั้น ทั้งออนไลน์และออนกราวด์ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าอย่างชาญฉลาด และไร้รอยต่อ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการของร้านได้ในทุกที่และทุกเวลา

Omni media/omni channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการยุคดิจิทัล เพราะเป็นการขายสินค้าหรือบริการที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ทำให้เกิดช่องทางในการซื้อขายสินค้าที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น เว็บไซต์ อีเมล แอปพลิเคชัน

จากกรณีศึกษา ส่งผลกับองค์กรตรงที่ อิทธิพลการทำการตลาดออนไลน์มีผลต่อการรับรู้ตราสินค้าจากสื่อออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานทั้ง 4 ช่องทาง คือ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และไลน์ หรืออีกแพลตฟอร์มที่ skinfood ทำ คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนการใช้กลยุทธ์ Social Media Marketing สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. Earned media คือ เมื่อผู้คนพูดถึงสินค้า คุณ บริการคุณ และแบรนด์คุณ ทั้งจากการกดไลก์ แชร์ ตอบกระทู้ คอมเมนต์ ในเนื้อหาวีดิทัศน์คลิป ในบทความในสื่อของคุณ

2. Owned media คือ ช่องทางการสื่อสาร หรือแพลตฟอร์มที่เป็นของคุณ ของแบรนด์ ที่คุณได้สร้างขึ้นมาหรือสามารถควบคุมได้ เช่น เว็บไซต์ โมบายไซต์ (mobile site)

3. Paid media คือ สื่ออะไรก็ตามที่คุณจ่ายเงินเพื่อโพรโมตการเข้าถึงของผู้คนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำคนเหล่านั้นมายัง owned media ของคุณเอง และเพื่อทำ Earned media ต่อไป

ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด social media marketing สามารถอธิบายได้ว่า ช่องทางการสื่อสารทั้ง 3 ประเภทต้องเชื่อมโยงกันอย่างดีที่สุด ไม่ใช่มุ่งหวังเพียงการโฆษณาออนไลน์ ตัวอย่างเช่น

Earned media ของทาง Skinfood คือ การรับรู้จากสื่อออนไลน์ทั้ง 4 ช่องทาง ได้แก่ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ อินสตาแกรม และไลน์

Owned media ของทาง Skinfood คือ การสร้างแพลตฟอร์มผู้ตอบแบบสอบถามที่เราเป็นผู้สร้างและควบคุมได้

Paid media ของทาง Skinfood คือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้จาก เฟซบุ๊ก การตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคือเฟซบุ๊ก 53% และผู้ตอบแบบสอบถามเข้าถึงเฟซบุ๊ก 77.8 % (Sombultawee & Rinthong, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ อัศน์อุไร เตชะสวัสดิ์ (2560) เรื่อง การค้าปลีกช่องทางไร้รอยต่อเพื่อผู้บริโภคในยุคการตลาด 4.0 พบว่า Omni media/Omni channel คือ การสร้างกลยุทธ์ที่เน้นทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้อย่างหลากหลายช่องทาง และยังมีการเชื่อมโยงข้อมูลของผู้บริโภคผ่านทุกช่องทางการขายอย่างครบถ้วน ซึ่งถือว่าเป็นการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลเพราะมีการทำการสื่อสารการตลาดบนโลกออนไลน์โดยใช้อินเทอร์เน็ตเทคโนโลยีผสมผสานกับ social network เป็นต้น

จากกรณีศึกษาการค้าปลีกช่องทางไร้รอยต่อเพื่อผู้บริโภคในยุคตลาด 4.0 Omni Media/Omni channel เป็นการสื่อสารบูรณาการขององค์กรโดยพบว่าการค้าปลีกช่องทางไร้รอยต่อเป็นแนวทางการจัดจำหน่ายผ่านหลายช่องทางโดยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลลูกค้าและระบบปฏิบัติการ เพราะด้วยระบบที่เชื่อมโยงกันอย่างไร้รอยต่อระหว่างช่องทางการจำหน่าย จะทำให้ผู้บริโภคได้รับประสบการณ์การได้ซื้อหาสินค้าอย่างสะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกสามารถเติบโตได้ในยุคต่อไป ตัวอย่างเช่น ธุรกิจค้าปลีกที่เดิมจำหน่ายด้วยช่องทางเดียวแบบมีร้านค้าขยายไปสู่ช่องทางออนไลน์เพื่อให้ผู้บริโภคหาข้อมูลเปรียบเทียบและตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เช่น ธุรกิจค้าปลีกเทสโก้โลตัสประเทศไทย เป็นต้น

โดยรวมไปถึงการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม หรือ ติ๊กต๊อก ในการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคหันมาทำความรู้จักกับแบรนด์ โดยมีผู้บริโภคเข้ามาพูดคุยค้นหา อย่างหลากหลายเพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น ตราสินค้า (brand) เครื่องสำอางมีช่องทางการสื่อสารโซเชียลมีเดียเพื่อใช้ในการโพสต์โพรโมต (promote) ตั้งกระทู้ให้ผู้บริโภคมาแชร์ประสบการณ์ต่าง ๆ การมีแอปพลิเคชัน เว็บเพจสินค้าเป็นของตัวเองที่มีข้อมูลของสินค้าแต่ละชนิดว่ามีสรรพคุณอย่างไร ส่วนประกอบอะไรบ้าง ราคาเท่าไหร่ รวมไปถึงมีผู้ให้คำปรึกษาหรือแอปประเมินเบื้องต้น เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงจุดประสงค์ของตราสินค้า (brand) ว่าต้องการสื่ออะไรแก่ผู้บริโภค (Techasawat, 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ วรินรำไพ รุ่งเรืองจิตต์ (2562) เรื่อง บทบาทอิทธิพลกำกับของประสบการณ์ซื้อสินค้าแบบไร้รอยต่อและการรับรู้ความสอดคล้องที่มีผลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้า: บริบทธุรกิจค้าปลีกฟาสต์แฟชัน พบว่า Omni channel คือ กลยุทธ์ทางการบูรณาการ ผสมผสานการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อรวมเอาประสบการณ์ของการซื้อของออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อกำหนดตัวตนของตราสินค้า (brand) ให้ชัดเจน ให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายและลูกค้าได้ด้วยข้อมูลชุดเดียวกันทุก ๆ ช่องทาง Omni channel เป็นการสื่อสารแบบบูรณาการที่องค์กรใช้เพื่อให้ประสบการณ์การติดต่อกับลูกค้าเป็นไปอย่างราบรื่นทั้งในช่องทางออนไลน์และแบบดั้งเดิม เช่น การรวมข้อมูลลูกค้าในระบบเดียว การตอบสนองผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชันมือถือ และการติดต่อผ่านโทรศัพท์ ตัวอย่างเช่น ลูกค้าที่เริ่มการสั่งซื้อผ่านแอปพลิเคชันมือถือ และต้องการติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า จะสามารถทำได้ทั้งผ่านแชทออนไลน์ในแอปพลิเคชัน หรือโทรศัพท์ โดยที่ข้อมูลการสนทนาจะถูกแชร์และทราบทั้งทีมบริการลูกค้าทุกคนเพื่อให้ลูกค้าได้รับบริการต่อไปโดยไม่ต้องทำซ้ำ

การใช้ Omni channel ช่วยให้องค์กรสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ลูกค้าที่น่าพอใจและตอบสนองได้ทุกลูกค้าตามความต้องการของพวกเขา

เมื่ออธิบายโดยใช้แนวคิด social media marketing ซึ่งเน้นการใช้กลยุทธ์ omni media-omni channel ซึ่งหมายถึงการเชื่อมโยงและประสานกลยุทธ์การตลาดของลูกค้าในทุกสื่อและแพลตฟอร์ม เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและโปร่งใส ต่างจาก multimedia ที่เน้นความหลากหลายของสื่อ โดยเฉพาะการใช้ Omni media-Omni channel ช่วยให้การตลาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจลูกค้าได้ลึกซึ้งมากขึ้น อธิบายได้ว่า การใช้ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม และทวิตเตอร์/เอ็กซ์เชื่อมโยงกันในกลยุทธ์การโพรโมตผลิตภัณฑ์ ทำให้ลูกค้า

สามารถเข้าถึงเนื้อหาต่าง ๆ ได้ทั้งในรูปแบบ ภาพ วีดิทัศน์ และข้อความ โดยที่ประสบการณ์ไม่มีช่องโหว่และเป็นไปอย่างเป็นระบบ (Rungruangjit, 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ สุภาวดี ปิ่นเจริญ (2558) เรื่อง การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์และการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการจองร้านอาหารผ่านโมบายล์แอปพลิเคชันของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า Omni Media/Omni Channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัลที่สร้างความพึงพอใจและสะดวกรวดเร็วในการใช้สินค้าและจองร้านอาหารล่วงหน้าส่งผลทำให้ได้ลูกค้ามากกว่าเดิมรวมทั้งผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทำให้เกิดความสนใจและดึงดูดลูกค้าซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการจองร้านอาหารผ่านโมบายล์แอปพลิเคชัน

การทำตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีระบบตลาดที่สามารถสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรเพื่อโฆษณาและถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าให้กับลูกค้าได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เจ้าของกิจการและสร้างเนื้อหาที่มีความเหมาะสมน่าเชื่อถือและการทำรูปแบบที่จดจำง่ายไม่ซับซ้อน ตัวอย่างเช่น การทำแอปพลิเคชันเป็นรูปเชฟหรือรูปอาหาร และเป็นช่องทางให้ลูกค้าในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร (Pincharoen, 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ชิสา โชติลดาคีติกา (2559) เรื่อง ปัจจัยด้านทัศนคติและการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแบบเฉพาะบุคคล (Personalized Products) ผ่านช่องทางออนไลน์ พบว่า Omni Media /Omni Channel คือ การที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงสินค้าเราได้ในช่องทางที่หลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ที่สำคัญคือเนื้อหาและสื่อสามารถตอบสนองลูกค้าได้เป็นอย่างดี โดย Omni Media/Omni Channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล เนื่องจากมีการรวมเอาทั้งการสื่อสารแบบ ออนไลน์ และ ออนกราวด์ มาเข้าอยู่ด้วยกัน ซึ่งจะทำให้ลูกค้าของเราได้พบประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิม Omni Media/Omni Channel เป็นการสื่อสารแบบบูรณาการขององค์กร โดยมีการใช้ระบบ Marketing System มาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลลูกค้าแล้วทำให้เป็นระบบอัตโนมัติสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยใช้ Soft Sales ซึ่งเป็นกิจกรรมการตลาดให้กับลูกค้าเข้าถึงได้ง่าย ๆ ในทุกรูปแบบของการบริโภคและทุกช่วงอายุต่าง ๆ

การตลาดสื่อสังคม (Social Media Marketing) คือกระบวนการการผลิตและสร้างคอนเทนต์ให้ตอบโจทย์กับช่องทาง Social Media ต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าและโพรโมตชื่อเสียงของตราสินค้า (brand) และประโยชน์ข้อแรกของการทำ Social Media Marketing ไม่ว่าจะอยู่บนแพลตฟอร์มใดก็ตามก็คือ แบรนด์สามารถใช้ช่องทางเหล่านี้ศึกษาและทำความเข้าใจกับลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายของตัวเองโดยผ่านการสังเกตุพฤติกรรมของพวกเขาจากการกระทำบางอย่าง เช่น ไลก์ แชร์ หรือคอมเมนต์โพสต์ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ใช้เฟซบุ๊กจะมีกลุ่มลูกค้าที่หลากหลายแต่ยังคงมี community ย่อยต่าง ๆ เช่นกัน โดยจะมีกลุ่มย่อยที่รวบรวมผู้ที่ชื่นชอบหรือทำกิจกรรมเดียวกันไว้ ดังนั้นการที่จะสร้างสื่อหรือเนื้อหาต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการกลุ่มลูกค้า ที่สำคัญในยุคสมัยนี้โซเชียลมีเดียสามารถเข้าถึงผู้คนได้ทุกเพศทุกวัย ดังนั้นสื่อจึงมีความสำคัญ เมื่อได้รับความสนใจและลองใช้งาน หากตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดี ก็จะมีการบอกต่อทั้งในช่องทางปากต่อปากและช่องโซเชียลมีเดียหรือที่เรียกกันว่า รีวิวโดยจะทำให้เราสามารถเจาะตลาดกลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการเหมือนกันได้ง่าย (Choteladakeetika, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ศรุตน์ อมรชัยนนท์ (2563) เรื่อง การศึกษาผลกระทบของ Social Media ต่ออุตสาหกรรมค้าปลีก, กรณีศึกษาจากย่านการค้าแห่งหนึ่ง พบว่า Omni Channel Marketing เป็นการทำ การตลาดโดยเพิ่มช่องทางให้ลูกค้าเข้าถึงสินค้าและบริการได้หลากหลายช่องทางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอสินค้าผ่านทางเว็บไซต์ ตัวแทนจำหน่าย หน้าร้าน หรือทางคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงข้อมูลของลูกค้าหรือผู้บริโภคอย่างรอบด้านผ่านทุกช่องทางการขาย เช่น ลูกค้าสามารถไปดูสินค้าที่หน้าร้านก่อน แล้วจึงกลับมากดสั่งสินค้าจากเว็บไซต์ หรือดูข้อมูลจากบนเว็บไซต์แล้วไปซื้อที่หน้าร้านโดยที่พนักงานเข้าใจและรับรู้ว่าลูกค้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการจากทางออนไลน์มาก่อนแล้ว อีกทั้งยังมีการเชื่อมต่อข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างทุกแพลตฟอร์มให้สอดคล้องกันอย่างครบถ้วนรอบด้าน การทำการตลาดด้วยกลยุ Omni Channel ทำให้ตราสินค้า (brand) สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ดีขึ้น และลูกค้า

เองก็สามารถเข้าถึงตราสินค้า (brand) ได้มากขึ้นด้วย การทำการตลาดในรูปแบบนี้จึงมีข้อดีมากมาย ได้แก่ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างสมบูรณ์รอบด้าน เข้าใจ รู้ใจ และรู้จักลูกค้าของแบรนด์ได้เป็นอย่างดีผ่านการเก็บข้อมูลการใช้งานช่องทางต่าง ๆ ของลูกค้า ส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้ชัดเจนและดีมากยิ่งขึ้นด้วยการเชื่อมต่อทุกช่องทางการขายเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเว็บไซต์ การทำแอปพลิเคชัน หรือการเปิดแอคเคานต์บนทวิตเตอร์ (X: เอ็กซ์) ทำให้เพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจได้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทำธุรกิจค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่ที่ทำธุรกิจค้าปลีกค้าส่งแบบห้างไฮเปอร์มาร์เก็ต ซูเปอร์มาร์เก็ต ได้เริ่มขยายธุรกิจค้าปลีกค้าส่งมาสู่ช่องทางการค้าออนไลน์มากขึ้น พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้รูปแบบการซื้อขายสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงไป การซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์เริ่มมีบทบาทมากขึ้น เป็นระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพสูง มีกระบวนการจัดจำหน่ายที่มีการนำเสนอสินค้าที่หลากหลาย มีระบบการจัดการโดยอาศัยความรู้ความชำนาญและเทคโนโลยีช่วยเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า สามารถแสดงผลข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ (Amornchainont, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ จีรพัฒน์ พิชัยกมลศิลป์ (2563) เรื่อง การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์และความไว้วางใจที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า Omni Media/Omni Channel คือ รูปแบบการทำการตลาดและการขายโดยรวมช่องทางการติดต่อสื่อสารเข้าไว้ในที่เดียว ทั้งที่เป็นออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย อีคอมเมิร์ซ (e-commerce) และออฟไลน์ เช่น หน้าร้านจริง โดยข้อมูลของลูกค้าจากแต่ละช่องทางจะถูกรวมเก็บไว้ด้วยกันที่เดียวเพื่อให้ธุรกิจเห็นภาพรวมการซื้อ-ขาย เข้าใจลูกค้า สามารถอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้า การบริการและให้ความช่วยเหลือได้ครบวงจรโดยไม่มีสะดุด และยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารในยุคดิจิทัลอีกด้วย ตัวอย่างการทำ Omni channel ที่ใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ฟังก์ชันของออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อผลักดันโปรโมชัน (promotion) และการใช้ประโยชน์จากช่องทางออนไลน์หลายแพลตฟอร์ม ยกตัวอย่างเช่น

- ลูกค้าสามารถสั่งกาแฟผ่าน ไลน์ (LINE) แล้วมารับหน้าร้านได้ และทางร้านส่ง คิวอาร์ โค้ด (QR Code) ให้สแกนสะสมแต้มเพื่อแลกเครื่องดื่มฟรี

- การทำโฆษณาบนโซเชียล (Social Media) ให้คนไปกรอกข้อมูลเว็บไซต์เพื่อรับคูปองหรือโปรโมชันพิเศษมาใช้หน้าร้าน

- ด้านการสื่อสาร (Communication) โดยเฉพาะถูกนำมาใช้เป็นช่องทางในการนำเสนอข่าวสารผ่าน เว็บไซต์ (Website) ของสำนักข่าวผู้จัดการออนไลน์ (Manager.co.th) เนชั่นชาแนล (Nationchannel.com) ที่เปิดโอกาสให้คนทั่วไปสามารถเป็นนักข่าวได้เพียงมีมือถือหรือกล้องถ่ายรูปดิจิทัลก็สามารถอัปโหลด (Upload) ข้อมูลข่าวสารไปยังเว็บบล็อก (Webblog) ต่าง ๆ ได้โดยไม่มีการปิดกั้น

- ด้านการตลาด (Marketing) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่นำ โซเชียลเน็ตเวิร์ก (Social Networking) มาใช้ประโยชน์ในการสร้างตราสินค้า (brand) ได้อย่างชัดเจน เพราะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าถึง สร้างความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมกับผู้บริโภคได้ดีและวัดผลได้ทันที (Pichaikamonsil, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ธนาพล สมประสงค์ (2561) เรื่อง ปัจจัยการตลาดผ่านสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ยี่ห้อเชฟโรเลตผ่านช่องทางเฟซบุ๊กของผู้บริโภค พบว่า Omni Media/Omni Channel เป็นรูปแบบการสื่อสารบูรณาการในยุคดิจิทัล เพราะ กลยุทธ์ทางการแบบบูรณาการ ผสมผสานการสื่อสารในช่องทาง ต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อรวมเอาประสบการณ์การของการซื้อของออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว เพื่อกำหนดตัวตนของตราสินค้า (brand) ให้ชัดเจน ให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายและลูกค้าได้ด้วยข้อมูลชุดเดียวกันทุก ๆ ช่องทาง ยกตัวอย่างเช่น

1. เพิ่มยอดขายให้มากขึ้นทั้งในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์

2. มีตัวเลือกในการซื้อสินค้าที่มากขึ้น หลากหลายช่องทาง

3. สะดวกสบายด้วยการช้อปออนไลน์ที่ส่งสินค้าให้ถึงหน้าบ้าน

4. ตอบโจทย์การชอปปิงออนไลน์ของผู้บริโภคที่เพิ่มมากขึ้น

5. สามารถซื้อสินค้าได้จากทุกช่องทางและได้รับ

การบริการแบบเดียวกัน (Somprasong, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ วรกานต์ เทพสมนึก และ ไพบูลย์ อาชารุ่งโรจน์ (2564) เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการตัดสินใจซื้อผ่านระบบสื่อสังคมออนไลน์ (S-Commerce) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในยุคที่ทุกอย่างถูกเชื่อมต่อกันด้วยระบบออนไลน์ดังเช่นปัจจุบันทำให้หลากหลายธุรกิจต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอด การทำการตลาดบนช่องทางสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จำเป็นที่สามารถช่วยเพิ่มยอดขายได้ ตัวอย่างเช่น นอกจาก Burberry จะเป็นแบรนด์แฟชันระดับโลกแล้ว ยังเป็นแบรนด์แฟชันแรก ๆ ที่เริ่มต้นทำการตลาดบนโลกออนไลน์ โดยเริ่มต้นจากการใช้เฟซบุ๊ก และเล็งเห็นความสำคัญของ Omni Channel และนำมาปรับใช้กับแบรนด์ได้อย่างลงตัว (Tepsomnuk & Archarungroj, 2021)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ กัลยารัตน์ พันกลั่น (2559) เรื่อง การสื่อสารทางการตลาดด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่อขนมไทยของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นในกรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น พบว่า การสื่อสารทางการตลาดด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่อขนมไทยของผู้บริโภคชาวญี่ปุ่น ในกรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่นได้เอาหลักมาปรับ Omni Media/ Omni Channel มาใช้โดยการที่ทำให้คนญี่ปุ่นเห็นแล้วสามารถแยกออกว่าขนมแบบไหนคือ ขนมไทยโดยการทำสื่อเป็นป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ที่มีผู้คนมาก และทำให้ภาพหรือสินค้ามีสีสันความสวยงาม ของอาหารไทย ซึ่งทำให้คนญี่ปุ่นต้องการซื้อขนมไทยไปฝากตามวาระพิเศษส่วนตัวหรือ ครอบครัว และอื่น ๆ และ ทำการตลาดแบบไร้รอยต่อทั้งออนไลน์และออฟไลน์และยังรวมถึงการโพสต์หรือเป็นการเผยแพร่สื่อต่าง ๆ ได้แก่ หน้าร้านและป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ซึ่งหน้าร้านจะมีขนมไทยทีมีกลิ่น สี รส ที่ทำดึงดูดและหน้าร้านยังมีการที่ให้ลองชิมทำให้คนญี่ปุ่นมีความสนใจมากขึ้นและสิ่งที่โพรโมตทางป้ายยังมีสีสรรที่สวยงามพร้อมยังมีโปรโมชันที่ดึงดูดลูกค้าทำให้ขนมไทยนั้นมีคนรู้จักและขนมไทยเรายังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอีกด้วย (Phunklan, 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ ภิญรดา แก้วเขียว และ กิตติ แก้วเขียว (2565) เรื่อง การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้ประสาทสัมผัสของผู้บริโภค กรณีศึกษา ร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOPS ME UP พบว่า ร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOPS ME UP ประยุกต์ใช้ Omni Media/Omni Channel เป็นการสื่อสารแบบบูรณาการขององค์กร ที่มีการขายสินค้าหรือบริการจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อฝ่าปัญหาจากวิกฤติโควิด-19 และเพื่อให้ร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOP ME UP ตอบโจทย์ยุคดิจิทัล โดยนำ 3 รูปแบบของสื่อสังคม ได้แก่ (1) Earned Media คือ ลูกค้า/ผู้บริโภค ของร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOPS ME UP (2) Owned Media คือ เว็บไซต์ (website), เฟซบุ๊ก, อินสตราแกรม ของร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOPS ME UP (3) Paid Media คือ promoted posts on Facebook และ paid Search ทำให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสินค้าและการเข้าถึงการบริการและการซื้อสินค้าของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น ร้านไอศกรีมเจลาโต้ SCOOPS ME UP ได้มีการใช้สื่อโฆษณาสินค้าผ่าน แฟนเพจ (fan page) เว็บไซต์ (web site) ที่สามารถสื่อสารพูดคุยและโต้ตอบกับลูกค้าได้ทันที อีกทั้งยังมีบริการแจ้งข้อมูลสินค้าประจำเดือนแก่ลูกค้าผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก (facebook) อินสตราแกรม (instagram) ของทางร้าน ทั้งนี้ลูกค้าสามารถสั่งสินค้าผ่านทางโทรศัพท์ (Kaewkhiew & Kaewkhiew, 2022)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ สมาภรณ์ เขียวมีส่วน (2561) เรื่อง การศึกษาถึงความมีอิทธิพลของการตลาดแบบไร้รอยต่อ (Omni Channel Marketing) ที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าอิเกียในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันผู้บริโภคสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารหรือบริการที่ตนเองสนใจได้จากหลากหลายช่องทางเพราะมีช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ หลายช่องทางสื่อทางออนไลน์ (Online Media) เช่น ในช่องทางของเฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ /เอ็กซ์ (Twitter/X) ไลน์แอด (Line@) และแอปพลิเคชัน (Applications) ต่าง ๆ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ธุรกิจจะสามารถนำมาใช้คือ Omni Channel เพื่อให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าได้รับประสบการณ์ที่เชื่อมต่อระหว่างร้านค้าและออนไลน์โดยผสมผสานเข้าด้วยกัน เช่น หน้าร้าน เว็บไซต์ call center โทรศัพท์หรือ โซเชียลมีเดีย และอื่น ๆ มารวมเข้าด้วยกันจะช่วยให้แต่ละฝ่ายทำงานร่วมกันภายใต้ข้อมูลชุดเดียวกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ซึ่ง Omni Channel จะมีความคล้ายคลึงกับ Multi

Channel และ O2O ตรงที่ Multi Channel จะเป็นการสื่อสารหลายช่องทาง ในทุกช่องทางนั้นยัง ไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ทำให้เกิดการแยกช่องทางทางการขาย การเก็บข้อมูล และการชำระเงิน ซึ่ง Multi Channel นี้จะเป็นรูปแบบขายเสร็จ รับเงิน จัดส่งสินค้า และ O2O จะเป็นเพียงการเชื่อมโยงลูกค้าจากออนไลน์มาสู่ออฟไลน์ ซึ่งเป็นการนำคุณภาพของออฟไลน์มาช่วยยกระดับออนไลน์ แต่ Omni Channel นั้นเป็นรูปแบบที่พัฒนามาจาก Multi Channel ที่จะเชื่อมโยงข้อมูลทางออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกัน (Keawmeesuan, 2018)

บทสรุป

ในอดีตบางองค์กรได้มีการใช้ช่องทางในการบริหารธุรกิจเพียงแต่ช่องทางเดียวและมักจะเป็นช่องทางออฟไลน์ (offline) แต่สำหรับในยุคปัจจุบันที่อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้อย่างแพร่หลาย การใช้เพียงแค่ช่องทางเดียวนั้นจึงไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดแนวคิดเรื่อง Omni media/Omni channel ขึ้น โดยแนวคิดนี้เป็นการทำการตลาดรูปแบบหนึ่งที่มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดช่องทางการสื่อสารแบบไร้รอยต่อ และเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด โดยมีองค์ประกอบ 2 อย่าง ดังนี้

1. ช่องทางออฟไลน์ (offline channel) เป็นช่องทางจำพวก โฆษณาข้างทาง ใบปลิว หรือการเดินขบวนรณรงค์ เป็นต้น โดยช่องทางนี้อาจถูกมองว่าไม่มีประสิทธิภาพมากนัก แต่ในสังคมปัจจุบันก็ยังมีกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ (online media)ได้ ดังนั้นช่องทาง “ออฟไลน์ (offline)” จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอยู่เป็นรูปแบบการขายสินค้าแบบป้ายโฆษณา โพรโมตสินค้า แจกใบปลิว เพื่อง่ายต่อการเลือกซื้อสินค้าและสามารถเห็นรูปแบบการซื้อสินค้าที่ชัดเจนมากขึ้น และยังเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้ที่บริโภคสินค้าชนิดนี้

2. ช่องทางออนไลน์ (Online Channel) เป็นช่องทางที่เรียกได้ว่าแทบจะเป็นช่องทางหลักในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสื่อโซเชียล (social media) ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ เว็บเพจ (Webpage) เป็นต้น รูปแบบออนไลน์จะเป็นการขายสินค้าไปในทางโซเชียลมีเดีย (Social Media) เช่น ผ่านทางสมาร์ทโฟน โทรทัศน์ วิทยุ ซึ่งง่ายต่อการให้สินค้าเป็นที่รู้จักมากขึ้นในโซเชียลและยังเป็นสินค้าที่ได้รับความพึงพอใจและสะดวกต่อการซื้อสินค้าชนิดนี้

ทั้งนี้การที่แบรนด์สินค้าจะเป็นที่รู้จักเกิดจากการ “แชะ แชร์ โชว์” ซึ่งเป็นพฤติกรรมการสื่อสารของผู้คนในยุคปัจจุบัน ผ่านสื่อเครือข่ายสังคม 3 ประเภท ประกอบด้วย

2.1 Owned media คือ ช่องทางที่เราเป็นคนสร้างขึ้นมาเองหรือช่องทางการสื่อสารที่เป็นของเรา และเราสามารถควบคุมได้ เช่น เว็บเพจหน้าร้าน เป็นต้น เป็นสื่อซึ่งเมื่อเราไปโพสต์หรือเผยแพร่สารลงในพื้นที่ของเราไปแล้วได้การการตอบรับกลับมาไม่ว่าจะเป็นการกดไลก์ กดแชร์หรือคอมเมนต์ พวกนี้ทั้งหมดล้วนเป็น earned media เพราะสารของเราได้รับการเผยแพร่ผ่านทางนี้ไปยัง เพื่อนของเพื่อนในโซเชียล/ ลูกจ้างเจ้าของแบรนด์

2.2 Earned media คือ ช่องทางที่สืบต่อเนื่องมาจาก Owned Media กล่าวคือ เมื่อโพสต์หรือแชร์สารผ่านทางช่องทางของเราไปแล้ว ก็จะมีผู้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือแชร์ต่อให้ ก็จะถือว่าสิ่งนี้คือ Earned Media เช่น เพื่อนกดไลก์ให้รูปที่เราโพสต์ หรือ มีคนส่งลิงก์เพจเราไปให้อีกคน หรือ ผู้บริโภคที่แชร์ข้อมูลสินค้าให้กับคนอื่น ๆ เป็นต้น

2.3 Paid media คือ การที่เรายอมเสียรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อขยายการเข้าถึงของแบรนด์ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อพื้นที่โฆษณาทางโทรทัศน์ หรือการซื้อพื้นที่โฆษณาตามเว็บไซต์และสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ลาซาด้า (lazada) หรือ ชอปปี้ (shopee)

การทำการตลาดแบบช่องทางไร้รอยต่อ (Omni Channel) จะมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างประสบการณ์ที่ดีของลูกค้า ได้แก่ ก่อนการซื้อ ระหว่างการซื้อ และหลังการซื้อ ดังนั้นนักการตลาดจึงเน้นกลยุทธ์ในการสร้างประสบการณ์ที่ดีกับลูกค้าโดยผสานระบบออนไลน์และออฟไลน์เข้าด้วยกันแบบไร้รอยต่อ ตลอดจนการดึงลูกค้าให้เข้ามามีส่วนร่วมและสร้างการสื่อสารสองทางระหว่างกิจการและลูกค้า (Srivetbodee, 2019)

การใช้ Omnichannel มาช่วยทำให้ธุรกิจเราเติบโตขึ้นและการสื่อสารแบบบูรณาการทำให้ลูกค้ามีช่องทางที่มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งทำให้กลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้ามีความสะดวกสบายและต่อเนื่อง หรือลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและได้ตลอดเวลา ทำให้ลูกค้าเราได้รับ

ประสบการณ์ที่ดีมากขึ้น (Marketingoops, 2023)

สังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการตลาดในยุคนี้ ในการผลักดันสินค้าและบริการให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค การสื่อสารต่าง ๆ ย้ายมาที่ สังคมออนไลน์ (online social media) จนเกือบหมด การทำธุรกิจ จุดเด่นสำคัญ คือ การติดต่อสื่อสารเนื่องจากเป็นรูปแบบการสื่อสารแบบ 2 ทาง (interactive) ใช้การลงทุนไม่สูง ทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ต้องการได้ง่ายและตลอดเวลา เพื่อสอดคล้องกับจุดเด่นของการทำการตลาดบนสื่อสังคมออนไลน์ นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและองค์กร ใช้หลักการด้านการโฆษณา ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการขาย และอื่น ๆ ผ่านผู้ใช้บริการด้านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (facebook), ทวิตเตอร์ (twitter), เอ็กซ์ (x), ยูทูป (youtube) และอื่น ๆ

References

Amornchainont, S. (2020). *The study of the impact of social media on the retail business, case study of a commercial district.* Bangkok: Mahidol University. (in Thai)

Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice.* (7th ed.). London: Pearson Education.

Chaiseri, V. (2018). *Guideline for doing omni-channel strategy in department store in Thailand.* Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Choteladakeetika, C. (2018). *The attitude and social media marketing that affecting purchase decision of personalized products via online channel.* Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Dodson, I. (2016). *The art of digital marketing: The definitive guide to creating strategic, targeted and measurable online campaigns.* Newyork: Wiley.

Kaewkhiew, P., & Kaewkhiew, K. (2022). The integrated marketing communications that affecting sensory perception of consumers: A case study of SCOOPS ME UP gelatoi-cream shop. *Journal of business administration, 12*(2), 41-49. (in Thai)

Keawmeesuan, A. (2018). *The study of the influence of omni channel marketing that affects the customers loyalty of IKEA in Thailand.* Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Klangchom, C. (2021). *Omni channel marketing affecting the purchase decisions from Suan Dusit home bakery.* Bangkok: Silpakorn University. (in Thai)

Marketingoops. (2023). *Do omnichannel helps brand achieve goal or just myth?.* Retrieved from https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/omnichannel-customer-experience/ (in Thai)

National Geographic Thai version. (2023). *Amarin organizes AMARIN EXPO 2023 to emphasize philosophy Wonder of happiness and vitalize omni Media–omni channel strategy for business.* Retrieved from https://ngthai.com/news-activity/48944/amarin-expo-2023-press-con/ (in Thai)

Panyoyai, P. (2022). *The influence of omni channel marketing that affects the customers loyalty of UNIQLO in Chiang Mai.* Chiang Mai: Maejo University. (in Thai)

Phunklan, K. (2017). *Marketing communication in sensory perception on Thai dessert of Japanese consumer in Tokyo, Japan*. Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Pichaikamonsil, J. (2020). *Social media marketing and trust affecting shoes purchase decision through facebook live of customers in Chiang Mai.* Chiang Mai: Maejo University. (in Thai)

Pincharoen, S. (2017). *Social media marketing and technology acceptance affecting decision to reserve restaurant services through mobile applications of customers in Bangkok.* Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Ploensuk, P., Yawila, L., & Sittioum, R. (2022). Trust perception experience value and patronage intention of herbal cosmetics product in omni-channel of consumers in Meaung district, Phitsanulok Province. *Academic journal of Phetchaburi Rajabhat University, 12*(2), 86–97. (in Thai)

Rungruangjit, W. (2019). The moderating role of seamless shopping experience and perceived consistency on shopping satisfaction: Fast fashion retailing industry context. *Journal of interdisciplinary research: Graduate studies, 8*(1), 234-248. (in Thai)

Solomon, M. R. (2020). *Consumer behavior: Buying, having, being (subscription).* (13th ed.). Harlow, Pearson Education Limited.

Sombultawee, K., & Rinthong, W. (2020). Purchase intention towards omni-channel retail: Buy online pickup in store. *The journal of the University of the Thai Chamber of Commerce in humanities and social sciences, 41*(1), 89-104. (in Thai)

Somprasong, T. (2018). *Social media marketing influencing Chevrolet car purchasing decision via the facebook pages of customers*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)

Songrasee, P. (2019). *A thematic exploration of omni-channel 2010-2019.* Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Srivetbodee, S. (2019). A study of adoption of omni-channel marketing strategy among firms registered in stock exchange of Thailand: Evidence from 2018 annual report. *Humanities and social science research promotion network journal, 2*(3), 1-11. (in Thai)

Techakasikornpanich, W. (2022). *Factors affecting consumer satisfaction in pharmacy omni-channel in Bangkok metropolitan region*. Bangkok: Mahidol University. (in Thai)

Techasawat, A. (2017). Omni channel retailing for consumers in marketing 4.0 era. *RMUTP research journal humanities and social sciences, 2*(2), 82-96. (in Thai)

Tepsomnuk, V., & Archarungroj, P. (2021). A causal relationship model of purchasing decision through s-commerce system of consumers in Bangkok. *Srinakharinwirot business journal, 12*(2), 89-104. (in Thai)

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน

Integrative Leadership of Secondary School Administrators and the Development of Competencies Required in the Modern World of Learners

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์
Weerawat Utairat
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
Received: May 15, 2024
Revised: May 27, 2024
Accepted: May 27, 2024

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นกระบวนทัศน์ที่ทำให้การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องมีภาระรับผิดชอบมากขึ้นจากบริบทในจัดการศึกษาที่แตกต่างกันกับโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัยวุฒิ วุฒิภาวะ และความฉลาดรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายเนื่องจากขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใหญ่กว่าโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีมากกว่าซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงความต้องการในการพัฒนาบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา และงบประมาณที่ต้องใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นการผสมผสานทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำตามสถานการณ์เพื่อเน้นพฤติกรรมที่มุ่งงาน (task behavior) และพฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (relational ship behavior) การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดพันธกิจและสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน และการใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนเพื่อมุ่งเน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสร้างความร่วมมือในการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา ให้สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ; สมรรถนะ; โลกยุคใหม่ของผู้เรียน

Abstract

Integrative leadership is a paradigm that allows the management of secondary school administrators to take on more responsibility in a different educational context than that of primary schools; whether it is in terms of age, maturity, and necessary basic knowledge of the learners increasing, the number of learners increasing variously due to the size of secondary schools being

larger than primary schools, the number of subordinate personnel. There are more supervisors, which results in more personnel development in secondary schools than in primary schools, and the budget required for secondary schools is more efficient than for primary schools. Integrative Leadership is a combination of contemporary leadership theories, including using situational leadership to emphasize task-oriented behavior (task behavior) and relationship-oriented behavior (relational ship behavior) and using transformational leadership to define the mission and create a change in the environment that facilitates and supports the development of competencies needed in the modern world of learners and using transactional leadership to focus activities on exchanging ideas and creating cooperation in changing the management process that will benefit the development of competencies needed in the modern world of secondary school students to be able to support their further studies at the higher education level and the professional level effectively.

Keywords: Integrative leadership; Competencies; Modern world of learners

บทนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติภายใต้ร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566–2580) ฉบับปรับปรุง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพได้ขับเคลื่อนประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ 2 ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดีคนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยมีเป้าหมายระดับหมุดหมายและตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานที่บูรณาการ การทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกันพลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล (transforming education to fit in the digital era) ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย

ความมีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากช่วงอายุของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่มากกว่าผู้เรียนประถมศึกษา ซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น การมีวุฒิภาวะ และความฉลาดรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนจากการได้รับการขัดเกลาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น วิธีการที่ครูมัธยมศึกษาจะใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีรายละเอียดที่ต้องคำนึงถึงมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นของการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาให้ได้ถึงระดับสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพสอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เช่น ความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และความสามารถในการสื่อสารและการร่วมมือ ความสามารถในการใช้และประเมินข้อมูลสารสนเทศ และจัดการสารสนเทศ ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ ประเมินค่าสื่อเพื่อพิจารณาตัดสินใจเลือกสื่อได้อย่างเหมาะสม และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง ความสามารถทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ความสามารถในการเพิ่มผลผลิตและความรู้ และความสามารถในการเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงของสารสนเทศอย่างรวดเร็ว (Amabile, Hadley & Kramer, 2002, pp. 52-61) ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องมีภาระรับผิดชอบมากขึ้นจากบริบทในจัดการศึกษาที่แตกต่างกันกับโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัยวุฒิ วุฒิภาวะ และความฉลาดรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายเนื่องจากขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใหญ่กว่าโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีมากกว่าซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงความต้องการในการพัฒนาบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา และงบประมาณที่ต้องใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการให้ได้ตามสถานการณ์ที่สอดคล้องตามลักษณะของบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ และธรรมชาติขององค์กรวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องสามารถจูงใจบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตามระดับที่คาดหวังไว้ ต้องช่วยให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมาย ต้องทำให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นที่จะปฏิบัติงานตามบทบาท และเห็นคุณค่าของผลลัพธ์การจัดการศึกษาที่กำหนด โดยข้อมูลจากสภาเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum เผยแพร่รายงาน The Future of Jobs Report 2023 ที่สำรวจแนวโน้มงานและทักษะในอีก 5 ปีข้างหน้า ซึ่งรายงานบางส่วนพบว่าทักษะในระดับวิชาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเอาใจใส่และการฟังอย่างกระตือรือร้น การสร้างการจูงใจ และความเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม (World Economic Forum, 2023)

จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องบริหารจัดการศึกษาในบริบทของการมีรูปแบบแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีมากขึ้น มีทางเลือกให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย รองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพตามความต้องการเฉพาะบุคคล (Individual Person) มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการให้ได้ตามสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการของผู้เรียน บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาที่มีหลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถวางแผนการบริหารความเสี่ยงในการจัดการศึกษาได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น และบริหารจัดการศึกษาให้โรงเรียนมัธยมศึกษาประสบความสำเร็จได้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ได้ในที่สุด เช่น การใช้ภาวะผู้นำตามสถานการณ์เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก ให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วน

เสียทางการศึกษาในทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และการใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนเพื่อมุ่งเน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างความร่วมมือในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ทันสมัย และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาด้วย สอดคล้องกับ Yukl (2010) ที่ศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นกระบวนทัศน์ที่ทำให้การบริหารจัดการของผู้นำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเป็นการผสมผสานทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละประเด็น

สมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน

ทิศนา แขมมณี (2562, หน้า 23) ให้คำอธิบายไว้ว่า สมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่งสมรรถนะ แสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและ ความสามารถอื่น ที่ช่วยให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนไว้ดังนี้ 10 สมรรถนะ จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ และ 10 สมรรถนะหลัก ได้แก่

1. องค์ประกอบที่ 1 คนไทยฉลาดรู้ (Literate Thais) ประกอบด้วย 4 สมรรถนะหลัก ได้แก่

1.1 สมรรถนะหลักด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

1.2 สมรรถนะหลักด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

1.3 สมรรถนะหลักด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

1.4 สมรรถนะหลักด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. องค์ประกอบที่ 2 คนไทยอยู่ดีมีสุข (Happy Thais) ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก ได้แก่

2.1 สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน

2.2 สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ

3. องค์ประกอบที่ 3 คนไทยสามารถสูง (Smart Thais) ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก ได้แก่

3.1 สมรรถนะหลักด้านทักษะการคิดขั้นสูงและนวัตกรรม

3.2 สมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล

4. องค์ประกอบที่ 4 พลเมืองไทยใส่ใจสังคม (Active Thai Citizens) ประกอบด้วย 2 สมรรถนะหลัก

4.1 สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ

4.2 สมรรถนะหลักด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล

สมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ผู้เรียนต้องมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ซึ่งหลายทักษะจะเป็นทักษะเดิม แต่ต้องเพิ่มระดับความเข้มข้นและความสามารถในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อีกส่วนหนึ่งเป็นทักษะใหม่ที่ต้องบ่มเพาะและพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงิน การเป็นผู้ประกอบการ ความรอบรู้ด้านพลเมือง ทักษะการสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือรวมพลัง ความเป็นผู้นำ และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการกับกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนมัธยมศึกษา

กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนมัธยมศึกษาเป็นประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการให้ได้ตามสถานการณ์ที่ท้าทายความคาดหวังเพื่อรองรับสภาพความเป็นจริงของการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต และการก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) โดยมุ่งไปที่การนำบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาท้าทายเป้าหมายการบรรลุความต้องการของ

ภารกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา และทำให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชามีความมั่นใจในการที่จะใช้ความสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในภารกิจนั้น (Bass & Avolio, 1994, p.2) และควรใช้การให้รางวัลตามสถานการณ์เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงของของประสิทธิผลการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาให้ได้ถึงระดับสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งการวางกรอบในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนมัธยมศึกษาก็เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถวางแผนการใช้ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ โดยถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ตลอดจนสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานเพื่อกระตุ้นให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา ให้ผู้เรียนมัธยมศึกษามีคุณลักษณะของคนไทยที่สมบูรณ์ ประกอบไปด้วย เป็นคนไทยที่ดี มีคุณธรรมและมีความสุข ได้แก่ 1) มีสมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 2) มีสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง ได้แก่ 3) มีสมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม 4) มีสมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล และ 5) มีสมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร เป็นพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคม และมีจิตสำนึกสากล ได้แก่ 6) มีสมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ และ 7) มีสมรรถนะหลักด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสมรรถนะความฉลาดรู้พื้นฐานของผู้เรียน โดยสะท้อนออกมาได้ทางความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ (Attitude) และคุณลักษณะ (Attribute) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ดังนี้

1. สมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่จำเป็นในการใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สร้างความสมดุลและพอดีในการใช้ชีวิตเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพอย่างยั่งยืน

2. สมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ การสร้างความพร้อมสำหรับการทำงาน การประกอบอาชีพและเป็นผู้ประกอบการที่เกื้อกูลสังคม โดยบุคคลต้องรู้จักความถนัด และความสนใจของตนเอง และนำสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

3. สมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม (Higher Order Thinking Skills and Innovation Development: HOTS) เป็นการคิดของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่ควรมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าในระดับประถมศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและในระดับวิชาชีพ ประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนของการคิดหลายขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนต้องอาศัยทักษะการสื่อสารและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลายทักษะเพื่อให้ได้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. สมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล (Media Information and Digital Literacy) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาในการเข้าถึง เข้าใจสร้าง และใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพและใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างรู้เท่าทันตนเอง รู้เท่าทันสื่อ และรู้เท่าทันสังคม

5. สมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร (Communicative Competency) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาในการรับสาร การส่งสาร และการแลกเปลี่ยน/ถ่ายทอดข้อมูลสารสนเทศ ประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ได้ถูกต้องตามโครงสร้างและกฎเกณฑ์ทางภาษา และสามารถเลือกเนื้อหาและกลวิธีในการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมตามระดับการสื่อสาร บริบท สังคม วัฒนธรรม บนฐานคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาและในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ

6. สมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) เป็นความสามารถในการร่วมกันตาม

บทบาทของผู้เรียนมัธยมศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน อีกทั้งส่งเสริม บ่มเพาะความสัมพันธ์ทางบวก เพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความตระหนักในการสนับสนุน แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดที่สนับสนุน เกื้อกูลกันและกันในทุกด้าน

7. สมรรถนะหลักด้านพลเมืองตื่นรู้ ที่มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness) ผู้เรียนมัธยมศึกษาควรมีจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองที่ตระหนักในศักยภาพของตนเอง ศรัทธา และเชื่อเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย มีความรู้ ความสามารถเชิงการเมืองที่เอื้อให้สามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันเอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพ ความเท่าเทียมและเป็นธรรม มีความเป็นเหตุเป็นผล มีสำนึกการเป็นเจ้าของประเทศ

ในส่วนของสมรรถนะความฉลาดรู้พื้นฐานของผู้เรียนนั้น เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่แสดงออกได้ถึงการนำความรอบรู้ทางภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ดังนี้

1. สมรรถนะด้านภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาในการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการรับแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดสารผ่านช่องทางหลากหลายอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีวิจารณญาน มีเจตนาที่ดี สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สมรรถนะด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (English for Communication) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดข้อเท็จจริง อารมณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น และความต้องการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในโลกได้อย่างเสรี สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

3. สมรรถนะด้านคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Mathematics in Everyday Life) เป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระของคณิตศาสตร์กับอีกหลาย ๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ ให้ผู้เรียนมัธยมศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นการนำความรู้ไปเชื่อมกับปัญหาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ผู้เรียนพบ ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับโลกที่เป็นจริง เป็นการประยุกต์เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในการทำงานที่เหมาะสมตามวัย

4. สมรรถนะด้านการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry and Scientific Mind) เป็นความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาในการสืบเสาะหาความรู้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ อธิบายปรากฏการณ์รอบตัวโดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสม เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล แสดงข้อคิดเห็นในการโต้แย้งโดยใช้หลักฐานและเหตุผลประกอบอย่างสมเหตุสมผล และเป็นผู้มีคุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากการศึกษาหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน

เป็นวิธีการปฏิบัติตนด้วยภาวะผู้นำเชิงบูรณาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ควรเริ่มต้นด้วยการใช้ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นความสามารถในการนำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานโดยเน้นความสำเร็จของงาน และการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง (ชัยณรงค์ สร้างช้าง, 2561 หน้า 9) ซึ่ง Hersey & Blanchard (1993, p. 65) ให้ข้อสรุปถึงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่มุ่งลักษณะของผู้ตามว่าเป็นปัจจัยประการสำคัญของสถานการณ์และเป็นสิ่งที่ตัดสินพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิผล โดยผู้นำจะต้องมีความเข้าใจและรู้ถึงวุฒิภาวะของผู้ตาม ซึ่งเป็นสถานการณ์ความพร้อมในการเลือกใช้พฤติกรรมของผู้นำ 2 แบบ ในที่นี้ หากบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชายังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นที่จะต้องใช้พฤติกรรมที่มุ่งงาน (Task Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแสดงออกต่อบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาในแง่การควบคุม กำกับ กำหนดบทบาทหน้าที่ การชี้แจงให้ทราบเกี่ยวกับการทำงาน ตลอดจนการเข้าไปดำเนินการจัดรูปแบบโครงสร้างองค์กร การกำหนดช่องทางและวิธีการสื่อสารในการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน ให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน ให้สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นที่จะต้องใช้พฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Relational ship Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแสดงออกต่อบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยการเปิดโอกาสให้มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่ง่ายและสะดวก พยายามสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง การให้การสนับสนุนการอำนวยการต่าง ๆ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันระหว่างบุคคลเป็นหลัก โดยควรเปิดโอกาสให้บุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมโรงเรียน กำหนดวิธีการและเป้าหมายของงานการจัดการศึกษา ด้วยการให้เกียรติไว้วางใจ การมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ทั้งนี้ จะทำให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขด้วย

นอกจากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรผลักดันให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงเรียนมัธยมศึกษามีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในบริบทที่มีการแข่งขันสูงและในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพเพื่อผลงานที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษายังต้องเป็นผู้รับผิดชอบให้การปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่าง ๆ สำเร็จได้ด้วยดีและสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นได้กับทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง บุคลากร และชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงต้องสามารถทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาของตนประสบความสำเร็จได้ด้วยการสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นทฤษฎีของการศึกษาภาวะผู้นำแนวใหม่หรือเป็น กระบวนทัศน์ (New paradigm) ของภาวะผู้นำ โดยมี Burns (1978) และ Bass (1985) เป็นนักวิชาการที่สำคัญและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อทฤษฎีนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Visionary) และมีการเสริมสร้างพลังอำนาจหรือพลังจูงใจ (Empowering) เป็นผู้มีคุณธรรม (Moral Agents) และกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำ ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำแรก ๆ ที่เริ่มกล่าวถึงจริยธรรมของผู้นำ และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องนำผู้อื่นไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า ทั้งผู้นำ และผู้ตามจะพยายามสนใจผลประโยชน์ของผู้อื่น ของกลุ่ม ขององค์กร หรือของสังคมมากกว่า (Bass & Avolio, 1994, pp.3-8) โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดนโยบายให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและความรับผิดชอบสังคม และทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษามีความยั่งยืนในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา ผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์(Idealized Influence: II) โดยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม เน้นความสำคัญในเรื่องความเชื่อ และการมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความยุติธรรมและความเสมอภาค มีความสามารถในการจัดการหรือการควบคุมอารมณ์ตนเอง และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีคุณลักษณะสำคัญในด้านการบริหารงานจนเป็นที่ไว้วางใจ โดยใช้การกระตุ้นบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาหรือใช้การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM) กับบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการสร้างแรงจูงใจภายในกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) ให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้ว่า ทุกการดำเนินการตามแผนงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา อาจเกิดปัญหาขึ้นได้เสมอ แม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีแผนการบริหารความเสี่ยงไว้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังต้องการ

การสนับสนุนจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยใช้ข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่ของบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรดูแลเอาใจใส่บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC) ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถเลือกใช้คนได้ถูกกับงาน และบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ จึงกล่าวได้ว่า การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะทำให้การมอบหมายงานสามารถสร้างความตระหนักแก่บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ได้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายอย่างกระตือรือร้นในการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบของการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่นำกรอบสมรรถนะไปใช้ร่วมกับหลักสูตรอิงมาตรฐาน และการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่นำกรอบสมรรถนะไปใช้ร่วมกับหลักสูตรที่อิงบริบทเป็นฐาน ให้สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพได้ตามมา

ขณะเดียวกันนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เพื่อรับรู้ความต้องการของบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย เพราะจะช่วยในการเสริมแรง (Bass & Avolio, 1993, pp.112-122) ให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชานำกรอบสมรรถนะไปใช้ร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษาให้สามารถรองรับการศึกษาต่อของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพได้ต่อไปในอนาคต เช่น การให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาระบุเป้าหมาย และเข้าใจว่าความต้องการหรือรางวัลที่พวกเขาต้องการเชื่อมโยงกับความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา อย่างไร จากนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจจัดการแลกเปลี่ยนรางวัลในรูปของคำยกย่องชมเชย ประกาศความดีความชอบเป็นต้น เมื่อบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวัง ถือเป็นการจูงใจด้วยแรงจูงใจขั้นพื้นฐานหรือแรงจูงใจภายนอกที่เรียกว่า การให้รางวัลตามสถานการณ์ (Contingent Reward: CR)

ที่สำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติของบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีจริยธรรมในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน โดยใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนเพื่อมุ่งเน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างความร่วมมือในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพทันสมัย และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการกระตุ้นให้มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา และเป็นไปในลักษณะสองทิศทาง รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล ใช้การสื่อสารให้ทราบถึงการตัดสินใจที่สำคัญและความจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนอย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล มุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสนับสนุนบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล

สุดท้ายในการกำหนดพันธกิจและผลการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนให้สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุน และกระตุ้นบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาในทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการบรรลุพันธกิจ และความคล่องตัวของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. การสร้างและเสริมสร้างให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา

3. การปลูกฝังความคล่องตัวของโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาระความรับผิดชอบ การเรียนรู้ระดับองค์กรและของบุคลากรแต่ละคน นวัตกรรม และยอมรับความเสี่ยงในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนที่ผ่านการประเมินผลได้ผลเสียอย่างรอบด้าน

4. การทำให้เกิดการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการปรับปรุงผลการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนอย่างจริงจัง

5. พิจารณาถึงการสร้างคุณค่าของการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนให้แก่ผู้เรียนมัธยมศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ อย่างสมดุล

บทสรุป

เนื่องจากช่วงอายุของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่มากกว่าผู้เรียนประถมศึกษา ซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น การมีวุฒิภาวะ และความฉลาดรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนจากการได้รับการขัดเกลาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น วิธีการที่ครูมัธยมศึกษาจะใช้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีรายละเอียดที่ต้องคำนึงถึงมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นของการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียนมัธยมศึกษาให้ได้ถึงระดับสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพสอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องมีภาระรับผิดชอบมากขึ้นจากบริบทในจัดการศึกษาที่แตกต่างกันกับโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวัยวุฒิ วุฒิภาวะ และความฉลาดรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น จำนวนผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายเนื่องจากขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใหญ่กว่าโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีมากกว่าซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงความต้องการในการพัฒนาบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา และงบประมาณที่ต้องใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการให้ได้ตามสถานการณ์ที่สอดคล้องตามลักษณะของบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ และธรรมชาติของวัฒนธรรมองค์กรโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเป็นการดำเนินการตามกระบวนทัศน์ของผู้นำมีประสิทธิภาพจากการใช้ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการซึ่งเป็นการผสมผสานทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นความสามารถในการนำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานโดยเน้นความสำเร็จของงาน และการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำจะต้องมีความเข้าใจและรู้ถึงวุฒิภาวะของผู้ตาม ซึ่งเป็นสถานการณ์ความพร้อมในการเลือกใช้พฤติกรรมของผู้นำ 2 แบบ ในที่นี้ หากบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชายังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นที่จะต้องใช้พฤติกรรมที่มุ่งงาน (Task Behavior) แต่หากบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นที่จะต้องใช้พฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Relational ship Behavior)

การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการกำหนดพันธกิจและผลการดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนให้สามารถรองรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และในระดับวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และความรับผิดชอบสังคม และทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษามีความยั่งยืนในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ของผู้เรียนมัธยมศึกษา ผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence: II) มีคุณลักษณะสำคัญในด้านการบริหารงานจนเป็นที่ไว้วางใจ โดยใช้การกระตุ้นบุคลากรผู้ใต้บังคับ บัญชาหรือใช้การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM) กับบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการสร้างแรงจูงใจภายใน กระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) เพื่อสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ด้วยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC) ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถเลือกใช้คนได้ถูกกับงาน และบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ

การใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนเพื่อมุ่งเน้นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างความร่วมมือในการปรับกระบวนการกำกับดูแลองค์กรและสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยการกระตุ้นให้มีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา และเป็นไปในลักษณะสองทิศทาง รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล ใช้การสื่อสารให้ทราบถึงการตัดสินใจที่สำคัญและความจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนอย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล มุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสนับสนุนบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีจริยธรรมและประสิทธิผล ทั้งหมดนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่ดี มีคุณธรรม และมีความสุข ได้แก่ 1) มีสมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน 2) มีสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพ

และการเป็นผู้ประกอบการ ที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่มีความสามารถสูง ได้แก่ 3) มีสมรรถนะหลักด้านการคิดขั้นสูงและการพัฒนานวัตกรรม 4) มีสมรรถนะหลักด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล และ 5) มีสมรรถนะหลักด้านการสื่อสาร ที่ทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองไทยที่ใส่ใจสังคม และมีจิตสำนึกสากล ได้แก่ 6) มีสมรรถนะหลักด้านการทำงานแบบรวมพลังเป็นทีม และมีภาวะผู้นำ และ 7) มีสมรรถนะหลักด้านการเป็นพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสมรรถนะความฉลาดรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกได้ถึงการนำความรอบรู้ทางภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม ที่สะท้อนออกมาได้ทางความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะนิสัยและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงามจากการจัดการศึกษา

References

Amabile, T. M., Hadley, C. N., & Kramer, S. J. (2002). Creativity under the gun. *Harvard business review, 80*(7), 52-61.

Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.

Burns, J. M. (1978). *Leadership.* New York: Harper & Row.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1993). Transformation leadership and organizational culture. *Public administration quarterly, 17*(1), 112-122.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformation leadership.* Thousand Oaks: Sage Publications.

Hersey, P., & Blanchard, H. K. (1993). *Management of organization behavior: Utilizing human resources.* Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Kammanee, T. (2019). *Competency-based curriculum and supervision new role*. Retrieved from https://is.gd/o4QxWO.

Ministry of Education. (2024). *Educational policies and focus in fiscal year 2024.* Retrieved from https://www.moe.go.th/

Office of the Education Council. (2021). *Core competency development guidelines in fundamental education during the transition to competency-based curriculum.* Bangkok: Prikwarn Graphic. (in Thai)

Sangchang, C. (2018). *Leadership development program of school administrators in the highlands of Chiang Rai primary educational service area office 3*. Doctor of Education Program in Educational Administration Chiang Rai Rajabhat University.

Suksriwong, S. (2008). *Management: From an executive's point of view.* Bangkok: G.P. Cyber Print. (in Thai)

Yulk, G. A. (2010). *Leadership in organizations.* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Motivation Factors That Effect on Decision for Cultural Tourism in Thailand
ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย

Methee Chanted[1], Pornpoj Wiroonthanawong[1], Sasirat Saikhoone[1], Kamonrat Iadrod[1] and Pattamarnan Buntanomtirath[1]
เมธี จั่นเทศ[1], พรพจน์ วิรุฬห์ธนวงศ์[1], ศศิร์รัช สายขุน[1], กมลรัตน์ เอียดรอด[1] และ ปัทมนันท์ บุญถนอมตีรัตน์[1]
[1]School of Business Administration, Eastern Asia University
[1]คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Received: August 5, 2024
Revised: September 11, 2024
Accepted: September 11, 2024

Abstract

Cultural tourism is a rapidly expanding sector within the global tourism industry. Following the decline of the COVID-19 pandemic, cultural tourism has undergone significant changes, directly influencing trends in tourist behavior and the tourism business. Tourism motivation is the primary factor influencing tourists' travel choices and activities. The author employed the concept of tourism motivation theory, particularly focusing on push and pull factors, to analyze and categorize elements from literature related to motivation in cultural tourism. This approach was then applied to study motivational factors in cultural tourism according to Crompton's (1979) motivation theory, which identifies push and pull factors. The push factors, representing internal motivations that drive tourists to cultural destinations, include five elements: cultural learning and pilgrimage, relaxation, escape, status and prestige, and socialization. The pull factors, which are external motivations from the cultural attractions themselves that entice tourists, include five elements: famous cultural attractions, atmosphere, accessibility, amenities, value, and social media. These factors align with Crompton's (1979) theoretical framework, particularly emphasizing the importance of value and social media in shaping perceptions within cultural tourism marketing.

Keywords: Cultural tourism; Tourism motivation; Push and pull factors; Tourist behavior; Cultural attractions; Tourism marketing

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวการเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวอีกหนึ่งรูปแบบในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวและเติบโตอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปหลังจากสถานการณ์โรคระบาดโควิค 19 คลี่คลายลง จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว โดยปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงการทำกิจกรรมและพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยว

ได้แก่ แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยว ผู้เขียนได้นำแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเด็นที่เกี่ยวกับปัจจัยผลักและปัจจัยดึง มาวิเคราะห์แยกองค์ประกอบจากงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มาสังเคราะห์ ประยุกต์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจปัจจัยผลักและปัจจัยดึงของ Crompton (1979) สามารถสรุปแรงจูงใจได้ ดังนี้ ปัจจัยผลักเป็นแรงกระตุ้นภายในตัวนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการแสวงบุญ, การพักผ่อน, การหลีกหนีความจำเจ, สถานะและเกียรติภูมิ, และการเข้าสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนปัจจัยดึง เป็นปัจจัยจูงใจจากตัวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียง, บรรยากาศ การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก, ความคุ้มค่า, และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดของ Crompton (1979) มีเพียงประเด็นเรื่อง ความคุ้มค่า, และสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยว; ปัจจัยผลักดันและดึง; พฤติกรรมนักท่องเที่ยว; แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม; การตลาดการท่องเที่ยว

Introduction

The tourism industry in Thailand plays a crucial role in the country's economy and society, with foreign tourists contributing significant foreign currency each year. This influx has particularly bolstered the tourism and hospitality sectors, expanding career opportunities in service businesses for many Thai people. The tourism industry is a major source of income for the country, driving both directly related and supporting businesses, which, in turn, stimulate economic circulation. Additionally, the tourism sector encourages the preservation, education, and conservation of arts, culture, and traditions at both the local and national levels, gradually attracting more tourists, especially in the realm of cultural tourism.

With the rising popularity of cultural tourism, Thailand has become a key desti nation for tourists seeking historical and cultural experiences. There is an increasing demand for cultural immersion, aligning with travelers' preferences. A city's reputation is enhanced by its rich and diverse cultural offerings, such as theaters, museums, art galleries, festivals, and convention centers, which attract both leisure and business travelers. These cultural attractions not only draw foreign investment but also have a positive economic impact, as they entice residents of smaller towns to visit cities for cultural resources and events unavailable in their communities.

Globally, the COVID-19 pandemic has significantly impacted various industries, including tourism. According to stacy (2019), the lockdowns brought the tourism sector to a standstill, resulting in job losses across the industry, including in Thailand. The pandemic affected tourism-related businesses such as airlines, hotels, tour operators, and sectors like meetings, incentives, conferences, and exhibitions (MICE), as well as shopping malls, restaurants, and shops, all of which are vital to the country's economic growth.

In the post-COVID-19 era, understanding the motivations behind cultural tourism is crucial. Tourism motivation is a key factor influencing travel choices, participation in various activities, and evolving tourist behaviors. Therefore, grasping the primary motivations of cultural tourists is essential for the effective development of cultural tourism within the industry.

Cultural Tourism

Cultural tourism involves experien cing elements that represent culture, such as palaces, castles, temples, historical sites, artifacts, customs, ways of life, and various forms of art. These elements showcase the ingenuity of different eras in meeting human needs. Through these cultural artifacts and practices, tourists gain insights into the history, beliefs, perspectives, thoughts, faith, and traditions of past societies, which have been passed down to the present generation (The Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports, 2013).

Kanchana and Saranya (2012). described cultural tourism as the study and exploration of regions with significant historical and cultural attributes. These regions tell stories of social and human development through history, reflecting culture, knowledge, and societal values. Cultural tourism highlights the living conditions of people in different eras, encompassing economic, social, and traditional aspects, often expressed through festivals, celebrations, and local products from various regions. Chitawee Sukkorn (2019) similarly defined cultural tourism as travel that focuses on visiting areas with unique societal, cultural, and human characteristics. This form of tourism allows travelers to experience novelty, gain understanding, and appreciate the value of the uniqueness and differences in society, culture, and people across various areas.

In essence, cultural tourism is about traveling to explore and engage with the culture, traditions, religion, history, and way of life of the people in the visited area. It emphasizes experiencing a culture different from one's own by immersing oneself in the local lifestyle, learning about history and traditions, participating in local activities, and encountering cultural diversity.

Types of Cultural Tourism Attractions

The European Center for Traditional and Regional Cultures (ECTARC) identifies eight types of cultural tourism attractions, as outlined by Richards (1996):

1. Archaeological Sites and Museums: These include places where artifacts from ancient civilizations are displayed and preserved.

2. Architecture (Ruins, Ancient Sites, City Plans): This includes historical buildings, ancient ruins, and the layout of old cities.

3. Art, sculpture, handicrafts, galleries, festivals, and activities: This category encompasses various forms of visual arts, including traditional crafts and cultural festivals.

4. Music and Dance Performances: These can range from classical and folk music to contemporary performances.

5. Drama Performances, Movies, Various Entertainment: This includes theatrical performances, films, and other forms of cultural entertainment.

6. Language and Literary Studies (Sightseeing or Literary Events): This type of attraction focuses on literary heritage, such as visiting locations significant to famous writers or attending literary festivals.

7. Religious Festivals, Pilgrimages According to Religious Beliefs: These attractions involve religious events or pilgrimages that hold cultural significance.

8. Ancient Culture, Folk Culture, or Subculture: This includes exploring traditional ways of life, folk traditions, or subcultures within a region.

Types of Cultural Tourists

Bywater (1993). classified cultural tourists based on their level of interest in cultural tourism into three types:

1. Culturally Motivated Tourist: This type of tourist travels primarily for cultural reasons, with a deep interest in learning about different cultures. They tend to stay longer at their destinations.

2. Culturally Inspired Tourists: These tourists are drawn to well-known cultural destinations, often influenced by media and images. They generally spend less time at the destination compared to the first type but may return in the future.

3. Culturally Attracted Tourist: This type of tourist is interested in cultural activities but may not prioritize cultural exploration as their main reason for traveling. They usually make shorter visits, often as day trips rather than overnight stays.

Activities for Cultural Tourists

Ranee Isichaikul (2014). outlined several activities that allow tourists to learn about local arts, culture, and traditions:

1. Visiting Important Historical and Archaeological Sites: Tourists can explore historical parks, archaeological sites, palaces, temples, and churches, gaining knowledge and understanding of history, local archaeology, and architecture.

2. Viewing or Experiencing Various Forms of Art and Culture: This includes visits to museums, historical sites, buildings, and temples to appreciate architecture, painting, sculpture, and handicrafts.

3. Participating in Traditional Festivals: Tourists can engage in various traditional festivals held throughout the year in different localities.

4. Watching Stage Performances, Dance, and Music: These performances, which are often staged in various theaters in tourist areas, provide an opportunity for tourists to experience local culture through the performing arts.

Travel Motivation

Motivation is generally understood as the underlying cause of people's needs, desires, and behaviors. It is the driving force that compels an individual to act in a particular way or to repeat a behavior. Essentially, motivation is the energy or desire that initiates a specific action, indicating that there is a reason behind that behavior.

In the field of tourism, three well-known theories explain the behavior of travelers:

1. Maslow's Hierarchy of Needs (1954): Maslow's theory ranks human needs from the most fundamental to the least pressing, arranged in a hierarchical order:

- Physiological Needs: Basic needs such as food, water, and shelter.

- Safety Needs: The need for security and protection from harm.

- Love and Belonging: The desire for relationships and social connections.

- Esteem Needs: The need for respect, recognition, and self-esteem.

- Self-Actualization Needs: The pursuit of personal growth, education, and self-fulfillment.

According to Maslow, once a need is fulfilled, it no longer serves as a motivator, and the individual moves on to fulfill the next most pressing need.

2. Iso-Ahola's Theory of Travel Motivation (1982): Iso-Ahola proposed that travel and leisure are driven by four key factors: personal escape, personal seeking, interpersonal escape, and interpersonal seeking. The model identifies two main motivational forces:

- Escape: The desire to get away from everyday life or stressful environments.

- Seeking: The drive to gain psychological rewards through new experiences, such as exploring new places, trying new activities, or tasting new foods.

3. Push and Pull Factors Theory (Dann, 1981; Crompton, 1979): This theory explains tourism behavior through the concepts of push and pull factors:

- Push Factors: These are internal, psychological motivations that drive an individual to travel, such as the need for escape, relaxation, or social interaction.

- Pull Factors: These are external factors related to the destination, such as its attractiveness, popularity, or unique features, that entice individuals to visit a particular place.

Crompton (1979) identified seven socio-psychological motives for travel: escape from a perceived mundane environment, exploration and self-evaluation, relaxation, prestige, regression, enhancement of kinship relationships, and facilitation of social interaction. He also highlighted two cultural motives: the desire for novelty and education.

In this article, the author applies the concept of tourism motivation, particularly the push and pull factors according to Crompton's theory (1979), to study the factors that motivate cultural tourism. Travel motivation is categorized into two types:

- Push factors: These are internal motivations related to social psychology that drive tourists to travel and choose destinations. Examples include feelings of prestige, relaxation, and the desire to explore.

- Pull factors: These are external factors related to the characteristics of the destination that attract tourists, such as the destination's attractiveness and popularity (Crompton, 1979; Dann, 1977, 1981).

Push and Pull Factors Motivation for Cultural Tourism

The author has applied the concept of motivation in tourism, specifically focusing on push and pull factors, as described by Crompton (1979), to explore the motivations behind cultural tourism. According to this theory, tourism motivation can be divided into two types:

1. Push Factors: These are internal motivations rooted in social psychology. They represent the internal needs and desires of tourists that drive them to make decisions about traveling and choosing a destination. Examples of push factors include a sense of prestige, the desire for relaxation, the need to escape routine, and the pursuit of self-discovery. These factors are intrinsic and are primarily about what the individual seeks from the experience.

2. Pull Factors: These are external motivations that arise from the characteristics of the tourist attraction itself. Pull factors are associated with the attributes of the destination that draw tourists to visit, such as the appeal, uniqueness, or reputation of the cultural site. These factors are extrinsic and relate to what

the destination offers that fulfills the tourist's desires or needs.

Pizam and Mansfield (1999). emphasized the crucial role that motivation plays in deter mining tourists' behavior. They argued that motivation is essential for effective work, which requires two key components: the individual's ability or skills and the motivation to drive them. In the context of travel, motivation acts as a force that encourages or persuades individuals to embark on a journey.

Chalongsri Phimon Sompong (2007). further explained that motivation in tourism can be divided into two categories: push factors and pull factors. Push factors are the internal reasons that drive tourists to want to travel, such as the desire for relaxation, novelty, or personal growth. However, the actual decision to travel is often influenced by pull factors, which are external elements related to the attractiveness of a destination, such as its reputation, amenities, and unique offerings.

Motivation is closely linked to perception, as a significant part of the motivation to travel stems from how tourists perceive a destination. In tourism marketing, perception is vital because tourists base their decisions to purchase products and services on the information they have received and how they interpret it (Schiffman & Wisenblit, 2015).

Dann (1977, p. 86) identified several driving factors in tourism that motivate individuals to travel. These factors include:

1. Satisfying Physical Needs: The need to address basic physiological requirements, such as relaxation and comfort.

2. Opportunities for Socializing: The desire to interact and connect with others.

3. Learning About Different Cultures: The interest in experiencing and understanding cultures, nationalities, and ways of life distinct from one's own.

4. Pride in Travel: The motivation to visit various places as a source of personal pride.

5. Discovery of New Experiences: The drive to explore new things and places.

In addition to these driving factors, there are pull factors that attract tourists to specific destinations. For example, if the primary motivation is to relieve stress, tourists may seek peaceful and less crowded locations. Conversely, if the motivation is to gain personal prestige, they might choose well-known or prestigious destinations.

Sangpikul's (2008). research on tourism in Thailand identified several push motivations that contribute to tourists' decisions to visit the country, including the desire for novelty and knowledge, the need for relaxation, and ego enhancement. Additionally, these push motivations influence how tourists perceive and choose their destinations (Crompton, 1979).

Kim, Oh, and Jogaratnam (2007). analyzed push and pull travel motivations for international youth travelers, focusing on Thailand and Taiwan. Their study found that the most significant push motivations for these travelers included the pursuit of knowledge, adventure, and relaxation. The key pull motivations identified were:

- Scenery: The attractiveness of the landscape.

- Food: The appeal of local cuisine.

- Local Culture: The interest in experiencing local traditions and practices.

- Price: The cost of travel and related expenses.

- Safe Environment: The perceived safety of the destination.

- Society: The general social environment of the destination.

- Antiques: The presence of historical and cultural artifacts.

Nawaporn Boonprasom et al. (2021). investigated the motivations and perceptions of Thai tourists regarding cultural tourism and how these factors affect their intention to revisit. Their study, focusing on famous temples in Samutprakarn Province, identified four key motivations influencing revisit intention:

1. Stress Relief Motivation: The desire to alleviate stress through cultural experiences.

2. Pilgrimage Motivation: The inclination to visit religious or sacred sites.

3. Cultural Learning Motivation: The interest in gaining knowledge about cultural heritage.

4. Prestige Motivation: The appeal of visiting renowned or prestigious locations.

Umaporn Srisuksiriphan (2019). investigated the factors influencing decisions regarding cultural tourism at Sukhothai Historical Park and identified three main aspects impacting visitor satisfaction: the artistic value of the site, the attractiveness of its location, and the quality and availability of facilities. Similarly, Sukanya Puaksanit (2021) .explored Thai tourists' behavior in Chachoengsao Province and found that their primary motivations included a desire for cultural learning, the prestige associated with visiting notable sites, and the need for relaxation during their cultural visits.

Duangjai Ritthisathit (2020). investigated the motivations behind Thai tourists' intentions to visit temples in Bangkok. The study highlighted key motivations, including the desire to pay respect and seek blessings, pursuit of peace and comfort, making merit through spiritual practices, and strengthening relationships with family or friends. Factors that attract tourists to these temple visits include the temple's reputation, the quality and availability of facilities, cost-effectiveness, and the influence of social media and online reviews.

Wilaiwan Sawangkaew (2017). examined how destination image, tourism components, and motivations affect Thai tourists' decisions to visit floating markets, specifically Khlong Phra Ong Chao Chaiyanuchit Floating Market in Samutprakarn Province. The study identified pull factors such as the market's reputation, variety of products, affordable prices, positive online reviews, and good digital media representation. Push factors include the need to relax, the desire to experience new environments, and the motivation to enhance social connections with family or friends.

Kanyaphat Pattanaphosinsakun (2015). explored the factors of attraction and motivation influencing foreign tourists to visit community markets in Phuket Province. The study aimed to identify key motivational factors for foreign tourists, compare demographic data with these motivations, and understand the aspects that attract tourists to these markets, as well as the unique characteristics of the markets from the tourists' perspectives. The findings revealed that the primary motivations for visiting community markets in Phuket include the opportunity to taste local Phuket food, relax, and gain new experiences abroad. Factors that particularly attract foreign tourists to these markets are the availability of Thai fruits, the unique atmosphere of the markets, and the lower prices of products compared to department stores.

Kitiya Manotamraksa (2016). conducted a study on the motivations and satisfaction affecting Thai tourists' behavior, focusing on the Ayothaya Floating Market. The study identified four

main motivations for visiting Ayothaya Floating Market: the desire for a day-trip destination, the need to escape the monotony of daily life, the attraction of visiting a famous location, and the interest in experiencing the historical ambience of the ancient capital. The study also highlighted three key factors attracting visitors to the market: the opportunity to purchase various products such as clothes, accessories, bags, shoes, and OTOP products; the chance to experience new activities like boat rides and observing the floating market's atmosphere; and the desire to learn about local culture, traditions, and lifestyles. Additionally, visitors were drawn to local performances and activities, including Khon, Thai dance, Choei songs, and a mini light and sound show at night.

Lung and Kongkidakarn (2016). examined tourists' push and pull travel motivations for participating in the Songkran Festival in Thailand, with a focus on Taiwanese visitors. Their study found that both push and pull factors had a direct and positive influence on the desire to attend the festival. Taiwanese tourists were driven by push motivations such as the desire to unwind, experience a new country, and enjoy themselves while traveling. In contrast, pull motivations for Taiwanese visitors included the special events associated with the Songkran Festival, the festival's image, the delicious Thai food, and the friendliness and courtesy of the local people.

Deša Karamehmedović (2018) conducted a study on the "push-pull" analysis for creating a holistic marketing strategy for cultural heritage tourism destinations, using Dubrovnik as a case study. The research revealed that "education about Dubrovnik's culture, history, and heritage" was identified as the most significant push factor. Meanwhile, "City Walls" emerged as the most prominent pull factor for attracting tourists to the destination.

This academic article applies the theory of travel motivation, focusing on push and pull factors, to study the motivations behind cultural tourism. The review of relevant theories and literature reveals that cultural tourists' travel motivations are influenced by both individual internal characteristics and the specific attributes of the travel destinations they choose. In summary, the motivations for cultural tourism vary based on personal internal drivers and the characteristics of the destinations.

Table 1

Research on Cultural Tourism Motivation (Push and Pull Factors)

Motivations	Related Research
Push Factors	
Cultural Learning And Pilgrimage	Sangpikul (2008), Kim et al (2007), Nawaporn (2021), Umaporn (2019), Sukanya (2021), Duangjai (2020), Kitiya (2518), Lung & Kongkidakarn (2016), Deša Karamehmedović (2018)
Relaxation	Sangpikul (2008), Nawaporn (2021), Sukanya (2021), Duangjai (2020), Kanyaphat (2015)

Escape	Kim et al (2007), Duangjai (2020), Wilawan (2017), Kanyaphat (2015), Kitiya (2518), Lung & Kongkidakarn (2016)
Status And Prestige	Sangpikul (2008), Nawaporn (2021), Sukanya (2021)
Socialization	Duangjai (2020), Wilawan (2017)
Pull Factors	
Famous Cultural Attractions	Kim et al (2007), Wilawan (2017), Kitiya (2518), Lung & Kongkidakarn (2016), Deša Karamehmedović (2018)
Atmosphere, Accessibility, and Amenities	Kim et al (2007), Umaporn (2019), Kanyaphat (2015)
Value	Kim et al (2007), Umaporn (2019), Duangjai (2020), Wilawan (2017), Kanyaphat (2015), Kitiya (2518), Lung & Kongkidakarn (2016)
Social Media	Duangjai (2020), Wilawan (2017), Lung & Kongkidakarn (2016)

Source: the author

Based on the analysis of the data in Table 1 and comparing it with Crompton's (1979) theory of push and pull factors, the following insights can be drawn: Push factors, which represent internal motivations driving tourists to engage in cultural tourism, align closely with Crompton's five factors: cultural learning, relaxation, escape, status and prestige, and socialization. These factors reflect the internal desires and needs of tourists that influence their decision to participate in cultural tourism activities. On the other hand, pull factors, which pertain to external elements that attract tourists to cultural destinations, are consistent with Crompton's theory as well. These include well-known cultural attractions, the atmosphere of the destination, accessibility, and amenities.

Moreover, factors related to value such as product prices, food, accommo dation, and travel expenses—along with the influence of social media, contribute to personal motivations. This aligns with Schiffman and Wisenblit's (2015) perspective that motivation is closely tied to perception. Perception plays a crucial role in tourism marketing, as tourists base their decisions to purchase products and services on the information they have received.

Both push factors and pull factors of motivation mentioned above are key drivers for tourists to engage in cultural tourism. Push factors are internal motivations that compel individuals to seek out cultural travel experiences, such as the desire for cultural learning, relaxation, escape from routine, status enhancement, and sociali zation. On the other hand, pull factors are external aspects of cultural destinations that attract tourists, including renowned cultural attractions, appealing atmosphere, accessibility, amenities, value (like pricing and quality), and social media influence. Understanding these motivations is crucial for developing effective marketing strategies and enhancing the appeal of cultural tourism destinations.

Conclusion

This academic article applies Crom pton's (1979) theory of motivation to cultural tourism, revealing several benefits and offering practical recommendations for stakeholders. For cultural tourism operators, the focus should be on managing facilities, accessibility, and the overall image of tourist attractions to leave a lasting impression and encourage repeat visits. Effective marketing strategies are essential, and operators should focus on leveraging online media, campaigns, and promotions to appeal to tourists' emotions and desires for comfort, a pleasant atmosphere, and peace. Additionally, offering special promotions and activities tailored for families can enhance the experience by fostering family relationships, introducing tourists to local communities, and providing rewarding experiences.

Government agencies also play a crucial role in supporting cultural tourism. They should initiate and support tourism promotion projects aimed at attracting more visitors. This includes developing and promoting new cultural tourism destinations and improving access through effective media and public relations efforts, particularly via online channels. Additionally, enhancing accessibility to tourist attrac tions is vital, with a focus on clear signage, comfortable and safe transportation options, including public buses for pick-up and drop-off services, and seamless connections to other tourist sites.

By addressing these areas, both tourism operators and government agencies can improve the appeal of cultural tourism and better cater to the needs and motivations of travelers.

References

Boonprasom, N., Chumnanchar, B., Suriya, S., Reangsuwan, A., Weanrawee, P., & Chupradit, W. (2021). Motivations and perceptions on cultural tourism of Thai tourists affecting revisit intention: Case study of famous temples in Smutprakarn Province. *APHEIT journal, 27*(1), 113-127.

Crompton, J. (1979). Motivations of pleasure vacations. *Annals of tourism research, 6*(4), 408-424.

Dann, G. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of tourism research,* (4), 184-194.

_____. (1977). Tourist motivation-an appraisal. *Annals of tourism research, 8*(2), 187–219.

Department of Tourism. (2013). *Guide to quality assessment of cultural sites.* Bangkok: Ministry of Tourism and Sports. (in Thai)

Esichaikul, R. (2014). *Niche tourism management.* Nonthaburi: The office of the university press, Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Iso-Ahola, S. E., Allen, J. R., & Buttimer, K. J. (1982). Experience-related factors as determinants of leisure satisfaction. *Scandinavian journal of psychology, 23*(2), 141–146.

Kanchana, S. L., & Saranya, S. L. (2012). Sustainable heritage tourism. *Journal of management, 32*(4), 139-146.

Karamehmedović, D. (2018). Push-pull analysis towards creating holistic marketing of the cultural heritage tourism destination: The case study of dubrovnik. *Ekonomska misao i praksa, 27*(1), 29-51.

Kim, K., Oh, L., & Jogaratnam, G. (2007). College student travel: A revised model of push motives. *Journal of vacation marketing, 13*(1), 73-85.

Lung, M. T., & Sakulsinlapakorn, K. (2016). Exploring tourists' push and pull travel motivations to participate in Songkran festival in Thailand as a tourist destination: A case of Taiwanese visitors. *Journal of tourism and hospitality management, 4*(5), 183-197.

Manolthummaraksa, K. (2016). *A Study of motivation and satisfaction affecting to Thai tourists' behavior a case study of Ayothaya floating market.* Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row Publishers.

Pizam, A., & Mansfeld, Y. (1999). *Consumer behavior in travel and tourism.* Haworth Hospitality Press.

Prentice, H., & Ximba, E. Z. (2009). *Cultural and heritage tourism development and promotion in the Ndwedwe municipal area: Perceived policy and practice.* University of Zululand.

Puaksanit, S., & Pasunon, P. (2021). Behavior of Thai tourists in cultural tourism Chachoengsao Province. *JHUSO, 12*(2), 204-215.

Richards, G. (1996). *Cultural tourism in Europe CAB international.* UK: Wallingford.

Sangpikul, A. (2008). *An analysis and comparative study of travel motivations and travel behaviors of international tourists to Thailand.* Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)

SawangKaew, W. (2017). *The effect of destination Image, components of tourism and motivation on Thai tourists' decision making to floating aarket: A case study of Khlong Phra Ong Chao Chaiyanuchit floating market, Amphoe Bangbo, Samutprakarn Province.* Bangkok: Bangkok University. (in Thai)

Schiffman, L. G., & Wisenblit, J. L. (2015). *Customer behavior.* (11th ed.). US: New Jersey.

Sisuksiripan, U. (2019). *Factors affecting the decision of cultural tourism: A case study of sukhothai historical park.* Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)

ทิศทางอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยในยุคของปัญญาประดิษฐ์
The Direction of the Japanese Interpreter Career in Thailand in the Era of Artificial Intelligence

สิริรัตน์ สันตโยภาส[1], วรรณา ชินวิกัย[1], ธนิสร พิตรชญารมย์[1] และ ปฏิยุทธ์ ธันวานนท์[1]
Sirirat Santayopas[1], Wanna Shinwikai[1], Thanisorn Pishayarom[1] and Patiyoot Thunwanont[1]
[1]หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[1]Japanese Department School of Arts, Eastern Asia University
Received: August 7, 2024
Revised: September 3, 2024
Accepted: September 3, 2024

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนต่างกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ให้ครอบคลุมทุกด้านในสังคม อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นั้นได้ส่งผลกระทบต่ออาชีพที่ใช้ทักษะด้านภาษาโดยตรง นั่นก็คืออาชีพ “ล่าม” เนื่องจากซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการแปลภาษาโดย AI ถูกพัฒนาให้มีความความถูกต้อง แม่นยำ และเป็นธรรมชาติ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งในปี 2567 ซึ่งอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นนับว่ามีบทบาทสำคัญในการเป็นส่วนช่วยสนับสนุนบริษัทในการทำหน้าที่สื่อสารหรือประสานงาน เนื่องจากชาวญี่ปุ่นยังไม่นิยมใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารโดยตรงกับชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งนี้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์และนวัตกรรม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เพื่อเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย ประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบปัญญาประดิษฐ์ในภาครัฐและอุตสาหกรรมเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 1. อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวรายได้ดีและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร 2. อุตสาหกรรมอนาคต ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร ซึ่งในบรรดากลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้ ประเทศญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่มีการลงทุนและมีการจ้างงานบุคลากรที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญด้านภาษาญี่ปุ่นในการปฏิบัติงานมากเป็นอันดับต้น ๆ

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์ (AI); ล่ามภาษาญี่ปุ่น; ข้อจำกัด

Abstract

Nowadays, it's the era of Artificial Intelligence (AI) in Thailand. The public and private sectors have set ambitious goals for developing AI in Thailand by aiming to integrate AI technology into all aspects of society. However, artificial intelligence technology has a direct impact on careers that use language skills. That is the profession of "interpreter" because the software used in language translation by AI has been developed to be accurate and natural. Thailand is a country where foreign companies continuously invest. Especially Japan, which will be number one in investing in doing business in Thailand in 2024. The Japanese interpreter profession plays an important role in helping support the company in its communication or coordination duties. Due to the Japanese avoiding direct English communication with foreigner. However, the Ministry of Digital Economy and Society and the Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation have jointly developed the National AI Action Plan for Thailand's Development. This plan aims to establish a robust infrastructure that promotes the development and application of AI technology in Thailand. The plan outlines five key strategies, with the fifth strategy focusing on promoting the adoption of AI technology and systems in the public sector and target industries which include 1. high-potential industries include the Modern automotive industry, the smart electronics industry, the high-income tourism and quality tourism industry, the agriculture and biotechnology industry, and the food processing industry 2. future industries include Industrial robots, the aviation and logistics industry, the Biofuel and biochemical industry, the digital industry, and the comprehensive medical industry. Among these industries, Japan remains a major investor and employer, Requiring a significant number of personnel with Japanese language expertise.

Keywords: Artificial Intelligence (AI); Japanese Interpreter; Limitations

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นนับเป็นประเทศที่มีการเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด โดยข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือ DBD ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมาพบว่าประเทศญี่ปุ่นจดทะเบียนการค้าก่อตั้งเป็นบริษัทเพื่อทำธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 1,355 แห่งมากที่สุดในบรรดาบริษัทจากต่างชาติ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) ด้วยเหตุนี้การจ้างงานสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นจึงมีมากตามไปด้วยโดยปริยาย ซึ่งหนึ่งในสายอาชีพที่สำคัญที่เป็นฐานรากค่อยช่วยสนับสนุนบริษัทจากญี่ปุ่นเหล่านี้ก็คืออาชีพล่าม รวมถึงนักแปลภาษาที่ทำหน้าที่สื่อสารหรือประสานงานด้วยภาษาญี่ปุ่นนั่นเอง

ยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI : Artificial Intelligence) ในประเทศไทยนั้นเริ่มต้นอย่างไม่เป็นทางการในช่วงปี พ.ศ. 2560 ด้วยการนำเข้ามาของบริษัทเอกชนชั้นนำต่าง ๆ จนเมื่อปี พ.ศ. 2563 ได้มีพิธีลงนามกฎบัตรภาคีปัญญาประดิษฐ์ประเทศไทย (Thai AI Consortium) นำมาสู่การก่อตั้ง กฎบัตรภาคีปัญญาประดิษฐ์ไทย ซึ่งมีข้อตกลงหรือบรรทัดฐานด้านความร่วมมือของสมาชิกหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย โดยเริ่มจากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA) ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC), ศูนย์หุ่นยนต์อุตสาหกรรมและระบบอัตโนมัติ (CiRA) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง (สจล.) และสมาคมปัญญาประดิษฐ์ประเทศไทย (AIAT) โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชุมชนปัญญา

ประดิษฐ์ในประเทศไทยอย่างเป็นระบบสำหรับรองรับการพัฒนาต่อยอดรับใช้สังคมให้ครอบคลุมทุกด้าน

จากนั้นในปี พ.ศ. 2565 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรมได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 – 2570) ขึ้นมาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทยซึ่งประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 15 แผนงาน ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านสังคม จริยธรรม กฎหมาย และกฎระเบียบสำหรับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มศักยภาพบุคลากรและการพัฒนาการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุน เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและ ระบบปัญญาประดิษฐ์ในภาครัฐและอุตสาหกรรมเป้าหมาย (AI Thailand. 2566)

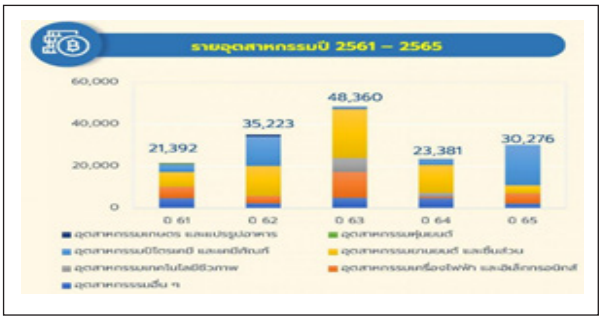
อย่างไรก็ตาม การมาของปัญญาประดิษฐ์และนโยบายด้านการพัฒนาเทคโนโลยีนี้ได้ส่งผลกระทบแก่อาชีพที่ใช้ทักษะด้านภาษาอย่างล่ามหรือนักแปลไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากประสิทธิภาพของ AI ถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและครอบคลุมไม่ว่าจะในแง่ของภาษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ทำให้ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการแปลภาษาโดย AI มีความถูกต้อง แม่นยำ และเป็นธรรมชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ระบบของ AI ยังเป็นกระบวนการที่ไร้ขีดจำกัดด้านการจัดเก็บข้อมูล การล่ามหรือนักแปลจึงต้องปรับตัวและเพิ่มทักษะด้านซอฟท์สกิล (Soft Skill) หรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งยังเป็นหนึ่งในขีดจำกัดของ AI ในยุคปัจจุบันอยู่

1. การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนการพัฒนา AI โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมระบุเป้าหมายในด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี AI ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเอาไว้ ซึ่งสามารถจำแนก กลุ่มอุตสาหกรรมออกมาได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ (First S Curve)	อุตสาหกรรมอนาคต (New S Curve)
อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next Generation Automotive)	หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics)
อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)	อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวรายได้ดีและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ (Affluent Medical and Wellness Tourism)	อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemical)
อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agri culture and Biotechnology)	อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (Food for The Future)	อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hubs)

ในบรรดาหากลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้ ประเทศญี่ปุ่นยังคงเป็นประเทศที่มีการลงทุนและมีการจ้างงานบุคลากรที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญด้านภาษาญี่ปุ่นเพื่อทำงานมากเป็นอันดับต้น ๆ สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมจากต่างชาติ โดยเฉพาะในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (Eastern Economic Corridor : EEC) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยสามารถสรุปยอดเงินลงทุนตามประเภทอุตสาหกรรมได้ ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 *ภาพรวมการลงทุนของประเทศญี่ปุ่นใน EEC สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) มกราคม 2566*

1. ความพร้อมของปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยและแนวโน้มที่อาจมีผลกระทบต่ออาชีพล่าม

ในประเทศไทยเทคโนโลยีด้านอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้สำหรับการแปลภาษามีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ยังไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เนื่องจากปัจจัยด้านการแปลที่ยังไม่ครอบคลุมคำศัพท์ทุกด้านมากพอ อุปกรณ์ที่สามารถพกพาได้อย่าง Pocket talk, Cheetatalk หรือแอปพลิเคชันแปลภาษาทางสมาร์ทโฟนจึงถูกใช้งานในกลุ่มนักท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มคนทำงานบริษัท อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการพัฒนาฐานข้อมูลโดยปัญญาประดิษฐ์หรือ AI ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยมีการวางระบบและป้อนข้อมูลด้านภาษาศาสตร์เข้าสู่ระบบจัดเก็บอยู่ตลอดเวลา รวมไปถึงการใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้ภาษา รวมไปถึงบริบทด้านวัฒนธรรมปลีกย่อย อย่างเช่นการใช้คำศัพท์แสลงหรือสำนวนสุภาษิตที่มีความละเอียดอ่อนและเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น กระบวนการเหล่านี้ได้ถูกพัฒนาให้ทันสมัยขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้ซอฟต์แวร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทมากกว่าอุปกรณ์การแปลภาษาพกพา เนื่องจากมีผู้ให้บริการมากกว่าและถูกใช้งานอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทยมายาวนานกว่า

นอกจากนี้ ซอฟต์แวร์อย่าง Chat GPT, Character. AI หรือ Quillbot มีแนวโน้มถูกใช้งานในบริษัทและองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น ประกอบกับการร่วมมือกันของภาครัฐและหน่วยงานเอกชน ประเทศไทยจึงได้เปิดให้บริการ AI สัญชาติไทยที่หลากหลายมากกว่าเดิม ยกตัวอย่างเช่น AI for Thai, CiRA Core หรือ VISAI ต่างก็ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและถูกนำไปใช้งานนำร่องโดยหน่วยงานราชการส่วนต่าง ๆ อย่างแพร่หลายมากขึ้นเช่นกัน

ผลการวิจัยจาก K-Research (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย) มีการประเมินว่าประเทศไทยในฐานะของเอเชียแปซิฟิกหรือ APAC ณ เวลานี้ มีความพร้อมด้าน AI เป็นอันดับ 9 ของเอเชียแปซิฟิก โดยมีคะแนนรวม 43.6 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับประเทศผู้นำในภูมิภาค ส่วนด้านมูลค่าการลงทุนหรือ Venture Capital ในธุรกิจ AI ปีพ.ศ. 2565 อยู่ที่ราว 1,500 ล้านบาทซึ่งยังน้อยกว่าประเทศผู้นำอย่างสิงคโปร์ จีนและญี่ปุ่น แต่มีการประเมินว่าแนวโน้มการลงทุนจะพุ่งไปถึงหลัก 47,000 ล้านบาทได้ในปี พ.ศ. 2570 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2567)

ข้อมูลจากเซลล์ฟอร์ซ (Salesforce) บริษัทผู้นำอันดับหนึ่งด้าน AI (ระบบการบริหารจัดการความสัมพันธ์ลูกค้า หรือ Customer Relationship Management) ได้รวบรวมเทรนด์เทคโนโลยี และการใช้งาน AI ที่จะส่งผลต่ออนาคตของธุรกิจในประเทศไทย และประเทศในกลุ่มอาเซียน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานล่ามหรือบุคลากรที่ต้องใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารสำหรับปี 2024 ไว้ดังนี้ (www.amarintv.com/ spotlight)

1. ระบบออโตเมชัน : AI และระบบออโตเมชันจะมีการใช้งานอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันธุรกิจไทยเริ่มนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มเวลาให้กับพนักงานแล้ว โดย AI สามารถช่วยวิเคราะห์หาความน่าจะเป็นและประมวลผลต่อเนื่องโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยลดการทำงานซ้ำและเพิ่มเวลาให้พนักงานสามารถทำงานที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ระบบนี้จะมีบทบาทสำคัญที่จะเข้ามาทำหน้าที่แทนล่ามในลักษณะของการรับรองและตอบคำถามของลูกค้าในอุตสาหกรรมการบริการที่ผู้ให้บริการเพียงแต่จัดเก็บข้อมูลและปัญหาที่ลูกค้าพบเอาไว้ก็จะสามารถสร้างเป็นระบบที่ตอบคำถามให้ลูกค้าได้ไม่เพียงแต่ภาษาญี่ปุ่นเท่านั้นแต่ครอบคลุมไปในทุกภาษา

2. โมเดลภาษา LLM เฉพาะเจาะจง : โมเดลภาษา LLM (Large Language Model) หรือเครือข่าย AI ที่ทำหน้าที่ประมวลผลด้านภาษาจากแหล่งข้อมูลทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันรวบรวมข้อมูลอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ตเอาไว้ประมาณ 5 แสนล้านหน้า เมื่อ AI พัฒนามากขึ้น LLM นี้จะมีขนาดเล็กลงและมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ในด้านการประมวลผลด้านภาษาศาสตร์จะยิ่งลงลึกมากขึ้นและกว้างขวางขึ้น ซึ่งหมายความว่าล่ามเสมือนจริงที่สามารถโต้ตอบได้ด้วยเสียงและสำเนียงราวกับมนุษย์จริงเจ้าของภาษา

กำลังจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมไปถึงอุปกรณ์แปลภาษาที่สามารถพกพาได้ในปัจจุบันจะก้าวหน้าไปสู่ AI เสมือนที่สามารถทำหน้าที่เป็นล่ามแทนมนุษย์ได้เต็มรูปแบบต่อไป

จากการเก็บข้อมูลโดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) พบว่าสถานการณ์การประยุกต์ใช้ AI ในองค์กรต่าง ๆ มีสัดส่วนของหน่วยงานที่ใช้แล้วและมีแผนที่จะใช้รวมกันถึง 71.8 % (แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อการพัฒนาประเทศไทย, กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, น.13) โดยมีการประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี AI สามด้านที่สำคัญ ได้แก่

1. Computer Vision การตรวจสอบคุณภาพสินค้าในกระบวนการผลิต

2. Data Analytic and Signal Processing การวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าและเครื่องจักรในโรงงาน รวมถึงการนำข้อมูลมาใช้ประมวลผลพฤติกรรมลูกค้าเพื่อส่งเสริมการขายและกิจกรรมต่าง ๆ

3. Natural Language Processing (NLP) การประมวลผลข้อมูล รูปภาพและเสียง เพื่อรองรับระบบ ChatGPT/Chatbot ที่สามารถช่วยตอบคำถามพื้นฐานหรือประเด็นปัญหาที่พบ

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้งาน AI เริ่มเข้าไปมีบทบาทในอยู่ในการทำงานมากมายหลายสายงาน จนเกือบจะครอบคลุมสายอุตสาหกรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพหรืออุตสาหกรรมอนาคตล้วนแล้วแต่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีทั้งสามด้านนี้ นอกจากนี้สำหรับกลุ่มบริษัทจากต่างชาติเช่น ประเทศญี่ปุ่น การจะควบคุมการทำงานให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษา ซึ่งอาจจะเป็นในฐานะล่ามหรือผู้ประสานงาน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบคุณภาพสินค้าตามโรงงาน (Quality Control) การควบคุมดูแลเครื่องจักรที่หลายครั้งวิศวกรจากประเทศญี่ปุ่นจำเป็นต้องพึ่งพาล่ามแปลภาษา อันเนื่องมาจากข้อจำกัดและความแตกต่างด้านวัฒนธรรมที่ชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันยังไม่นิยมใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารโดยตรงกับชาวไทยและชาวต่างชาติแต่เลือกที่จะทำงานผ่านล่ามมากกว่า ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ บทบาทของล่ามกำลังถูกแทนที่ด้วยการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ในหลาย ๆ แง่มุม

2. บทบาทของล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยและผลกระทบจากปัญญาประดิษฐ์

บทบาทหน้าที่ของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัท โรงงานหรือสำนักงานต่างๆในประเทศไทย หากแบ่งตามรูปแบบการทำหน้าที่จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. ล่ามพูดพร้อม 2. ล่ามพูดพร้อมและพูดสลับ 3. ล่ามพูดสลับและเมื่อแบ่งแยกตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและจัดเรียงเป็นอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

อันดับ 1 ล่ามในที่ประชุม

อันดับ 2 ล่ามประสานงาน

อันดับ 3 ล่ามในไลน์การผลิต

อันดับ 4 ล่ามสำนักงาน

อันดับ 5 ล่ามเลขา (วรรณิดา ยืนยงค์, 2562)

เมื่อพิจารณาแยกตามเนื้อหาของการล่ามออกมาจะเป็น ดังนี้

- แปลประชุมช่วงเช้า
- แปลกล่าวเปิดต้อนรับหรืองานพิธีกร
- แปลกฎระเบียบ นโยบายของบริษัท
- แปลการสัมภาษณ์งาน
- แปลงานรับรองลูกค้าและแขกบริษัท
- แปลรายละเอียดกระบวนการทำงานและตรวจสอบคุณภาพ
- แปลเกี่ยวกับปัญหา ข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิตทั้งคนและเครื่องจักร
- แปลการว่ากล่าวตักเตือนระหว่างพนักงาน
- แปลประชุมสหภาพแรงงาน
- แปลประชุมความลับบริษัท
- แปลประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ระหว่างประเทศ
- แปลในงานเลี้ยงสังสรรค์
- แปลเอกสารเช่นคู่มือการใช้งานหรือ ISO

โดยส่วนใหญ่การทำหน้าที่ล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจะเป็นการทำหน้าที่สื่อสารในสถานการณ์จริงแบบฉับพลันหรือที่เรียกว่าล่ามพูดพร้อมและล่ามพูดสลับ ซึ่งปัจจุบันบทบาทของปัญญาประดิษฐ์อาจจะยังเข้ามามีส่วนร่วมได้ไม่มากนัก ล่ามอาจมีการใช้งานอุปกรณ์หรือซอฟต์แวร์ AI เข้ามาช่วยในการแปลภาษาได้บ้างในช่วงเวลาตามสถานการณ์หนึ่ง แต่การตอบสนองของอุปกรณ์จะยังไม่รวดเร็วเท่ากับการล่ามโดยมนุษย์จริง อย่างไรก็ตาม

ล่ามในการแปลที่ไม่ใช่การพูดพร้อมแบบฉับพลัน AI ก็ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเนื่องจากสามารถเว้นช่วงให้ผู้ใช้งานหันไปใช้เครื่องมือต่างๆทดแทนได้ ยกตัวอย่างเช่นการแปลสัมภาษณ์งานหลังช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 เป็นต้นมา บริษัทต่างๆนิยมที่จะใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคลากรผ่านช่องทางดิจิทัลมากกว่าการเผชิญหน้ากันโดยตรง ด้วยเหตุนี้การใช้ล่ามเพื่อแปลการสัมภาษณ์จึงถูกลดบทบาทและถูกแทนที่ด้วย AI มากขึ้น เมื่อผู้สัมภาษณ์ที่เป็นชาวญี่ปุ่นใช้โปรแกรมแปลภาษาที่ถูกป้อนข้อมูลด้านคำถามเอาไว้ล่วงหน้าและถามคำถามดังกล่าวและผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบกลับมา ระบบจะประมวลผลจากโมเดลภาษาแบบเฉพาะเจาะจง (LLM) หรือ ระบบประมวลผลภาพและเสียง (NLP) เพื่อแปลออกไปเป็นภาษาต้นทาง(ภาษาญี่ปุ่น) ได้ในแบบทันทีโดยไม่ต้องพึ่งพาล่ามที่เป็นมนุษย์อีกต่อไป

กรณีของการแปลประชุมผ่านวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ระหว่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ระบบ AI ที่สามารถวิเคราะห์และประมวลด้วยเสียงอย่างเช่น Felo Translator อันเป็นฟังก์ชันย่อยของซอฟต์แวร์อย่าง Chat GPT จะสามารถแปลเสียงพูดจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่นหรือจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยได้อย่างรวดเร็วและมีความแม่นยำสูง จนสามารถใช้ในการถอดความหมายจากการประชุมหรือแปลงานต่างๆได้แบบฉับพลัน โดยมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามนุษย์และกำลังจะก้าวหน้าเหนือกว่ามนุษย์ไปเรื่อย ๆ เนื่องจาก AI เหล่านี้ไม่มีข้อจำกัดด้านกำลังกายทำให้สามารถแปลภาษาได้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

สำหรับการแปลเอกสารคู่มือต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาละเอียดซับซ้อนอย่าง ISO ในงานอุตสาหกรรม ปัจจุบันได้มีผู้ให้บริการ AI ที่ให้บริการเครื่องมือสำหรับการแปลเอกสารเหล่านี้อยู่เป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น HIX ในเครือข่ายของ ChatGPT หรือ AI Chatbot ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถลดเวลาการแปลโดยล่ามมนุษย์ลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเพียงแค่อัพโหลดเอกสารด้วยรูปแบบไฟล์ตามที่ระบบกำหนด AI ก็จะสามารถแปลเนื้อหาเหล่านั้นออกมาเป็นภาษาที่ต้องการได้กว่า 100 ภาษาทั่วโลก โดยมีความถูกต้องแม่นยำจากการประมวลผลทั้งด้านภาษาศาสตร์และสังคมศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ลักษณะงานของล่ามที่ต้องใช้อารมณ์ร่วมและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่อสถานการณ์เพื่อสร้างบรรยากาศหรือเพื่อประนีประนอมระหว่างผู้สื่อสารอย่างเช่นการแปลงานต้อนรับในฐานะพิธีกร การแปลเพื่อว่ากล่าวตักเตือนหรือการแปลในงานสังสรรค์ ระบบปัญญาประดิษฐ์ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถวิเคราะห์อารมณ์มนุษย์ (Emotional AI) เพื่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพเหมือนมนุษย์ได้ ดังนั้นล่ามที่ต้องแปลในสถานการณ์เหล่านี้จึงจะยังไม่ได้รับผลกระทบจาก AI ในตอนนี้ แต่ปัญญาประดิษฐ์ทางอารมณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบ AI ด้านการประมวลผลภาพ เสียง และข้อมูลหรือ NLP ซึ่งเป็นกลไกหลักของพัฒนา AI ทั่วโลก ที่จะให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ข้อมูลความเข้าใจบริบทภาษาผสมผสานกับด้านจิตวิทยาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเข้าใจมนุษย์ ด้วยเหตุนี้การใช้ AI ที่สามารถเข้าถึงอารมณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์เพื่อใช้สื่อสารโดยไม่ต้องพึ่งพาล่ามก็กำลังถูกพัฒนาขึ้นอย่างตลอดเวลา

3. ข้อจำกัดของปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งผลต่ออาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่น

ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จะรุดหน้าอยู่ตลอดเวลาแต่ในปัจจุบัน เทคโนโลยีด้านนี้ยังคงมีข้อจำกัดในแง่การใช้งานอยู่พอสมควร โดยองค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน สำนักข่าวกรองแห่งชาติ (SECNIA) กล่าวถึงข้อจำกัดและข้อเสียของ AI ในปัจจุบันเอาไว้ ดังนี้ (www.secnia.go.th)

- ไม่สามารถควบคุมได้อย่างสมบูรณ์
- ปัญญาประดิษฐ์ไม่มีความรู้สึกนึกคิด
- ความเสียหายและสลายตัวของระบบที่อาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัยรบกวน
- ใช้ค่าใช้จ่ายสูงในการพัฒนา
- ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดนอกกรอบ
- การพิจารณาด้านจริยธรรมยังไม่สามารถชี้ชัดได้โดย AI

นอกจากนี้ Tryeting บริษัทด้านการพัฒนา AI สำหรับการบริหารจัดการของประเทศญี่ปุ่นก็ได้ยกตัวอย่างถึงขีดจำกัดของ AI ที่ปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบันว่ามีดังต่อไปนี้ (www.tryeting.jp)

1. ด้านการแปลความหมาย ถึงแม้ว่าเทคโนโลยี AI จะสามารถแปลความหมายทางภาษาออกมาได้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้นทุกวัน แต่สิ่งหนึ่งที่ AI ยังไม่สามารถแปลได้คือทัศนคติของผู้เขียนหรือผู้ส่งสารที่จำเป็นต้องใช้

ประสบการณ์และความเข้าใจในบริบทที่อยู่แวดล้อม สำหรับกรณีของล่ามแปลภาษานั้นหมายถึง ประสบการณ์ร่วมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ใช้ล่ามกับล่าม ที่บ่มเพาะขึ้นมาเกิดเป็นทัศนคติเชิงลึก ซึ่งในบางครั้งการสื่อสารด้วยคำคำเดียวกันแต่อาจแปลได้หลายความหมายได้ ดังนั้น AI ที่มีฐานข้อมูลด้านภาษาเพียงอย่างเดียวก็จะยังไม่สามารถแปลความออกมาได้สมบูรณ์ในตอนนี้

2. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลให้วิถีชีวิตของมนุษย์ได้รับผลกระทบจนต้องปรับเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงคือเหตุการณ์โรคระบาดของโควิด 19 ซึ่ง AI จะไม่สามารถวิเคราะห์หรือประเมินผลล่วงหน้าต่อเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเช่นนี้ได้ ดังนั้นอาชีพล่ามที่นอกจากจะต้องใช้ทักษะทางภาษาแล้วยังจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางสังคม รวมไปถึงการคาดการณ์ความเป็นไปได้ของเนื้อหางานระหว่างผู้ใช้งานทั้งสองภาษา ซึ่งยังถือว่าล่ามมนุษย์นั้นยังมีข้อได้เปรียบสำคัญตรงจุดนี้ที่ปัญญาประดิษฐ์ยังไม่สามารถทดแทนกันได้

3. ด้านต้นทุนการพัฒนาการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning AI) การพัฒนาโครงข่ายระบบประสาทเทียมเลียนแบบสมองของมนุษย์เพื่อให้ AI สามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตัวเองยังต้องใช้เงินทุนมหาศาลและต้องใช้เวลาในการพัฒนาอีกมาก ระบบนี้จะเชื่อมโยงกับขีดจำกัดด้านการแปลความหมายทางทัศนคติที่ ดังนั้นเมื่อใดที่ AI สามารถพัฒนาไปถึงระดับนั้นได้ การแปลความจากบริบทและทัศนะคติต่างๆของมนุษย์ก็จะเกิดขึ้นได้ และจะส่งผลกระทบต่ออาชีพนักแปลและล่ามโดยตรง

4. ด้านความเสี่ยงด้านความปลอดภัย สำหรับอาชีพล่ามที่อาจจะต้องทำหน้าที่ในการแปลเนื้อหาที่เป็นความลับทางธุรกิจนั้น การรักษาความลับถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งยวด AI ที่เป็นระบบคอมพิวเตอร์เครือข่ายขนาดใหญ่ยังคงมีช่องโหว่และความเสี่ยงด้านอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจจะถูกโจมตีเพื่อจารกรรมข้อมูลหรือเสี่ยงที่ข้อมูลจะรั่วไหลออกไปภายนอกได้มากกว่าการเก็บข้อมูลโดยมนุษย์ เนื่องจากข้อมูลที่เป็นดิจิทัลนั้นจะถูกสำรองข้อมูลไว้ตลอดเวลา แตกต่างจากมนุษย์ที่ไม่จำเป็นต้องเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายใดๆ ดังนั้นอาชีพล่ามที่คอยทำหน้าที่สื่อสารระหว่างสองภาษาในแง่ของการเก็บรักษาความลับหรือข้อมูลที่สำคัญอาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า AI ในการทำงาน

4. วิถีแห่ง OMOTENASHI ของชาวญี่ปุ่น

ดวงดาว โยชิดะ (2566) กล่าวว่า Omotenashi (โอโมเทะนาฉิ) เป็นรูปแบบการบริการลูกค้าที่ถูกใช้งานสืบทอดกันมาอย่างนาวนานของชาวญี่ปุ่น ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ในยุคเฮอัน (ราว 1,200 ปีก่อน) และยังคงเป็นหัวใจสำคัญของงานบริการที่ยังคงพบเห็นได้ในสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดแบบ Omotenashi นี้ที่ยังได้รับการเผยแพร่ไปยังต่างประเทศและได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่ามีความพิถีพิถัน และมีความใส่ใจในการให้บริการ โดยหลักการสำคัญของ Omotenashi คือการสังเกตและการหยั่งรู้สามารถคาดคะเนสถานการณ์และแนวโน้มความต้องการของลูกค้าและส่งมอบบริการที่เหนือความคาดหวังที่ลูกค้าคาดหวังไว้ โดยจะต้องส่งมอบบริการที่ไม่ต่ำกว่าที่ลูกค้าคาดหวังไว้

แนวคิดการบริการแบบ Omotenashi นี้ฝังรากหยั่งลึกอยู่ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน เมื่อคนญี่ปุ่นเข้ารับบริการจากสถานที่แห่งใดจะมีความคาดหวังว่าผู้ให้บริการจะยึดแนวคิดตามหลัก Omotenashi และปฏิบัติต่อพวกเขาตามวิถีทางนั้น ด้วยเหตุนี้ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะยังคงคุ้นชินกับการปฏิสัมพันธ์ด้วยจิตใจบริการมากกว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่ไม่มีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสำหรับอาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นนับเป็นหนึ่งในงานบริการที่ต้องใช้หลักของ Omotenashi มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวญี่ปุ่นและคู่สนทนา บริษัทหรือองค์กรญี่ปุ่นในประเทศไทยที่จ้างล่ามนั้นจะมีความคาดหวังต่อล่ามว่าควรมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักปฏิบัติตนในแนวทาง Omotenashi นี้เช่นเดียวกัน เพราะหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้คือการคาดคะเนสถานการณ์และแนวโน้มการกระทำของลูกค้าหรือก็คือผู้ใช้ล่าม ซึ่งการใช้ทักษะด้านภาษาเพื่อแปลให้ถูกต้องเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อความคาดหวังที่ชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยยังคงให้ความสำคัญที่การแปลโดยคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและเตรียมรับมือกับปัญหาเฉพาะคือทักษะสำคัญของล่ามที่ควรจะมี

นอกจากนี้กรมการท่องเที่ยวจังหวัดนางาโนะได้กล่าวว่า ในบริการ Omotenashi นั้นจะประกอบไปด้วยส่วนประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่

1. Furumai (ฟุรุมะอิ) หมายถึง การประพฤติตน เช่น มารยาท การยิ้ม การทักทาย การเลือกใช้คำพูด การดูแลและอื่น ๆ

2. Yosooi (โยโซโออิ) หมายถึง รูปลักษณ์ เช่น ภาพลักษณ์ครั้งแรกการแต่งกาย รูปแบบสิ่งของ เป็นต้น

3. Shitsurai (ชิทสึระอิ) หมายถึง การจัดเตรียม เช่นการเตรียมพื้นที่ให้บริการ การเตรียมจุดถ่ายภาพ การเตรียมวิธีการใช้งาน การแนะนำและอื่น ๆ (www.pref.nagano.lg.jp)

ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหลักหรือส่วนประกอบย่อยของ Omotenashi นั้นล้วนแล้วแต่ปรากฏอยู่ในงานบริการ ซึ่งรวมถึงงานอาชีพล่ามด้วยเช่นกัน เนื่องจากล่ามนั้นไม่ได้มีหน้าที่แค่แปลความหมายแต่ยังต้องคอยรับรองแขกหรือลูกค้าและช่วยอำนวยความสะดวกในฐานะตัวแทนองค์หรือหน่วยงานด้วย ดังนั้นการอวัจนภาษาที่สื่อสารออกมาไม่ว่าจะเป็นการยิ้ม การแต่งกาย การทักทาย หรือการเอาใจใส่ในจุดเล็ก ๆ น้อย ๆ นี่เองที่เป็นส่วนสำคัญของบทบาทล่ามที่ถือเป็นจุดแข็งที่ปัญญาประดิษฐ์ยังทำงานเทียบเท่ามนุษย์ไม่ได้

ยกตัวอย่างเช่นกรณีของล่ามที่ต้องแปลในสถานการณ์ที่หัวหน้าต้องการว่ากล่าวตักเตือนหรือตำหนิลูกน้อง การประเมินภาษากายหรืออากัปกิริยาของคนทั้งสองฝ่าย รวมไปถึงการคาดคะเนสถานการณ์ เพื่อให้เกิดความประนีประนอมมากที่สุดคือความสามารถของล่ามที่จำเป็นอย่างสูง และทักษะเช่นนี้ก็เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ เรียนรู้ และขัดเกลาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นความสามารถที่ AI ณ ตอนนี้ยังไม่สามารถเลียนแบบมนุษย์ได้ ทำให้อาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยยังคงเป็นที่ต้องการมากกว่า AI

5. ทิศทางของล่ามภาษาญี่ปุ่นในยุคแห่งปัญญาประดิษฐ์

ท่ามกลางยุคสมัยที่การพัฒนาของปัญญาประดิษฐ์ด้านอารมณ์หรือ EMOTION AI ยังมีข้อจำกัดอยู่ในแง่ของการเข้าถึงการแสดงออกทางอารมณ์และการเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ด้านอวัจนภาษา อาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นยังคงมีความสำคัญต่อการทำงานในสายงานการแปลทุกระดับมากกว่าการใช้งาน AI เนื่องจากมนุษย์จะสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้และมีความประนีประนอมสูง ทั้งนี้สิ่งที่แฝงอยู่ในอวัจนภาษาอย่างเช่นกิริยามารยาท น้ำเสียงหรือการสื่อสารผ่านแววตา นับเป็นสิ่งสำคัญที่ระบบ AI ยังไม่สามารถทดแทนได้

นอกจากนี้ภาษาญี่ปุ่นจัดเป็นภาษาที่มีระดับการใช้งานตามความสุภาพหลายระดับตามความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา อาทิเช่น เจ้านายกับลูกน้อง ลูกค้ากับบริษัท หรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในบริษัทเดียวกันกับบุคคลภายนอก ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจล่ามภาษาญี่ปุ่นที่มีประสบการณ์จะสามารถเลือกใช้งานอวัจนภาษาควบคู่กับระดับของภาษาญี่ปุ่นที่เหมาะสมกับความสัมพันธ์ในแบบต่างๆได้โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจในช่วงเวลาสั้นๆจากการประเมินสถานการณ์ของผู้พูดทั้งสองภาษา และในบางกรณีการแสดงออกผ่านภาษาที่ไม่ใช่คำพูดอาจสร้างความประทับใจหรือสะเทือนใจได้โดยตรง โดยเฉพาะการล่ามจริงที่มักมีการสื่อสารด้วยอารมณ์อันหลากหลายทั้งความไม่พอใจ ความดีใจ หรือความเคลือบแคลงสงสัยที่เมื่อถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูดแล้วหากล่ามไม่สามารถประเมินสถานการณ์ได้ถูกต้องตามบริบทในขณะนั้น อาจส่งผลต่อการใช้งานหรือทำให้คำที่มีความหมายไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่จะสื่อสารจริงและแปลเป็นภาษาปลายได้อย่างถูกต้องได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดของปัญญาประดิษฐ์

ด้วยเหตุทิศทางนี้อาชีพล่ามภาษาญี่ปุ่นยังคงมีความสำคัญอย่างมากในอตุสาหกรรมและสายงานต่าง ๆ เพียงแต่อาจจะต้องปรับตัวหันมาใช้งาน AI ให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานมากขึ้น อย่างเช่นการแปลเอกสารภาษาญี่ปุ่นรวมถึงข้อมูลเสียงหรือภาพที่เป็นไฟล์ดิจิทัลโดยใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีเพื่อประประหยัดเวลาและลดความผิดพลาดอันอาจจะเกิดจากปัจจัยต่างๆเช่นความเหนื่อยล้าหรือการขาดข้อมูลในสถานการณ์ปัจจุบันที่ระบบ AI สามารถประมวลผลข้อมูลจากหลายๆทิศทางได้รวดเร็วและแม่นยำมากกว่า

บทสรุป

ประเทศไทยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เริ่มวางแผนในการพัฒนาประเทศชาติ โดยส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีและระบบปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับในอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้แผนปฏิบัติงานด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทของระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) กลับส่งผลกระทบต่อ

ความมั่นคงในกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพล่ามหรือนักแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากขีดความสามารถของระบบปัญญาประดิษฐ์มีสูงกว่าการปฏิบัติงานของมนุษย์ เช่น ความถูกต้องและความแม่นยำในการแปลเสียงพูดจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย การรับรองลูกค้าและช่วยเหลือพนักงานสำหรับการแก้ปัญหาบางประการที่เกิดขึ้น ตลอดจน ความสะดวกในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประมวลผลของสินค้าและการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้ใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว

ถึงแม้ว่า ระบบปัญญาประดิษฐ์จะมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ แต่ระบบดังกล่าวยังมีข้อมีจำกัด และไม่สามารถนำมาใช้แทนที่กลุ่มอาชีพล่ามได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะการรับรู้และเข้าใจทัศนคติ ค่านิยมที่อยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาที่ส่งผลต่อระบบการคิดและวิถีชีวิตของผู้ส่งสาร รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด เช่น การติดต่อสื่อสารในเชิงการให้บริการแก่ชาวญี่ปุ่นภายใต้กรอบแนวความคิดโอะโมเทะนะฉิ ที่ชาวญี่ปุ่นชื่นชอบและให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีจิตใจทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรมมากกว่าความถูกต้องในการสื่อสาร เช่น การใช้อวัจนภาษา การเอาใจใส่ในรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการ เป็นต้น

References

AI Thailand. (2024). *National AI action plan for Thailand's development (2022-2027)*. Retrieved from https://opendata.dbd.go.th/ dataset/dataset_21_01

Civilian Security Organization National Intelligence Agency. (n.d.). *Advantages and disadvantages of artificial intelligence.* Retrieved from https://www.secnia.go.th/2023/11/ข้อดีข้อเสียของปัญญา/

Department of Business Affairs. (2023). *Total number of permissions granted to aliens to conduct business (cumulative)*. Retrieved from https://opendata.dbd.go.th/ dataset/dataset_21_01

Kasikorn Research Center. (n.d.). *How can AI and AI Thailand help the government sector.* Retrieved from https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/AI-CIS3499-FB-27-05-2024.aspx

Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Ministry of Digital Economy and Society. (2024). *AI action plan for Thailand's development.* 13, n.p.

Nagano prefecture. (n.d.). *Omotenashi and wisdom*. n.p.

Office of the Eastern Economic Corridor Policy Committee. (2023). *Summary of Japanese investment in the eastern economic corridor (EEC).* n.p.

Sportlight. (2024). *Marketing business.* Retrieved from https://www.amarintv.com/spotlight/technology/detail/60307

The Japan External Trade Organizatio. (2021). *Survey results on investment trends of Japanese joint ventures in Thailand in 2020,* 35, n.p.

Tryeting. (2022). *Are there limits to AI? 4 examples and solutions explained*. Retrieved from https://www.tryeting.jp/column/ 5328/

_____. (2022). *Are there limits to AI? 4 examples and solutions explained.* Retrieved from https://www.pref.nagano.lg.jp/kankoshin/omotenashi/sengen.html

Yoshida, D. (2023). Development of Japanese service model OMOTENASHI for entrepreneurs Thai restaurant business in Bangkok area to support Japanese tourists. *Journal of business administration and language, 11*(1), 105.

Yuenyong, W. (2019). The roles of interpreters and problems of Thai Japanese interpreters in industrial plants in Thailand: A case study of the differences between novice and professional interpreters. *National graduate academic conference: All sciences and arts*, 445-449.

การจัดการเรียนรู้ (ที่มากกว่า) แบบผสมผสาน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุค Next Normal : การประยุกต์แนวคิดภาคทฤษฎีมาสู่การลงมือปฏิบัติ

More Blended Learning (MBL) that Focused on Learners as the Center in the Next Normal Era: Applying Concepts from Theory to Practice

สุภาภรณ์ งามวัน[1], สุปราณี วงษ์แสงจันทร์[2], อภิปราย ดวงน้อย[1] และ กรณัฏฐ์ สกุลกฤติ[3]
Supaporn Ngamwan[1], Supranee Vongsaengjun[2], Apiprai Doungnoi[1] and Koranut Sakulkrit[3]
[1]สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[1]Academic Office, Eastern Asia University
[2]คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[2]School of Information Technology, Eastern Asia University
[3]คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[3]School of Business Administration, Eastern Asia University
Received: August 5, 2024
Revised: August 28, 2024
Accepted: August 28, 2024

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ได้ถูกนำมาใช้กว้างขวางมากขึ้นในช่วงหลังผ่านวิกฤตโควิด19 เป็นการเรียนผสมกันระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนรู้นอกห้องเรียน ในหนึ่งวิชาผู้สอนจะใช้วิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และในบทความนี้ยังพบอีกว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญของผู้เรียน 4 ประการ ที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ โดยผู้เขียนเรียกย่อว่า M O R E (ซึ่งพ้องเสียงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า More-มอร์ ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า มากกว่า/ยิ่งกว่า ฯลฯ) โดยปัจจัย M O R E ที่กล่าวถึงในบทความนี้ M จะหมายถึง Moral, O หมายถึง Open Mind, R หมายถึง Responsible และ E หมายถึง Enjoy Moral (M) : ปัจจัยศีลธรรม, Open Mind (O) : ปัจจัยการเปิดใจ, Responsible (R) : ปัจจัยความรับผิดชอบ และ Enjoy (E) : ปัจจัยความเพลิดเพลิน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner's personal factors) ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะดังกล่าวนี้ของผู้เรียนยังเป็นการแสดงถึงความสอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริงที่ไม่เพียงให้ความสำคัญกับตัวบุคคลแต่ยังมุ่งเป้าไปที่คุณลักษณะภายในของผู้เรียนด้วย และเมื่อนำคำว่า MORE มาบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการรู้ในยุควิถีใหม่ (New Normal) ที่ระบบการศึกษาได้ถอดบทเรียนสำคัญหลายประการมาจากช่วงวิกฤติโควิด19 จึงเกิดเป็นแนวคิด MORE Blended Learning : MBL ขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน; การจัดการเรียนรู้ (ที่มากกว่า) แบบผสมผสาน; ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน

Abstract

Blended Learning has been used more widely after the COVID-19 crisis. It is a combination of learning in the classroom and learning outside the classroom. In one subject, teachers will use a variety of teaching methods. The main goal is to enable students to achieve their learning goals. And in this article, it was also found that there are four important personal factors of learners that directly affect their success in learning with this method. The author abbreviates it as M O R E (which has the same sound as the English word More-More, which is translated into Thai as More/ than etc.) by the M O R E factors mentioned in this article, M means Moral, O means Open Mind, R means Responsible and E Means Enjoy. Moral (M): moral factor, Open Mind (O): open-minded factor, Responsible (R): responsibility factor and Enjoy (E): enjoyment factor. These are the personal factors of the learner (Learner's personal factors) that are important to the success of blended learning. And giving importance to these characteristics of learners also shows that it is truly consistent with the learner-centered concept that not only focuses on the individual but also focuses on the internal characteristics of the learner, too. and when the word MORE is integrated with blended learning to serve as a guideline for organizing learning in the New Normal era, where the education system has learned many important lessons from the COVID-19 crisis. thus, the concept of MORE Blended Learning: MBL was born.

Keywords: Blended learning; More blended learning; Learner's personal factors

บทนำ

ก่อนที่รูปแบบการสอนจะพัฒนาดั่งเช่นทุกวันนี้ ในอดีตการสอนแบบดั้งเดิมจุดศูนย์กลางจะอยู่ที่ครูหรือผู้สอนเป็นหลัก เมื่อย้อนกลับไปในช่วงคริสตศตวรรษที่ 20 จะพบว่าการสอนเป็นลักษณะของการบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจง หรือแสดงให้ดูเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติต่างๆ โดยที่ผู้สอนและผู้รับหรือครูและศิษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในกระบวนการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามความคิดเห็นและความสามารถของตน ผู้เรียนหรือศิษย์เป็นผู้รับการถ่ายทอดตามแต่ครูจะให้ การสอนโดยครูนี้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่แล้วแต่สถานการณ์และความพอใจของครู (ทิศนา แขมณี, 2553) สำหรับประเทศไทยจุดเปลี่ยนที่สำคัญเกิดจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ทำให้เกิดแรงผลักดันสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับรวมถึงระดับอุดมศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544) ประกอบกับสาระสำคัญของมาตรา 22 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545) ที่กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ชี้นำหรือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามแต่ศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนควรจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้มิใช่เป็นเพียงฝ่ายรับ (ทิศนา แขมณี, 2553) กระทั่งเมื่อเกิดวิฤกติ โควิด19 ที่ส่งผลให้ระบบการศึกษาทั้งของประเทศไทยและทั่วโลกต้องสะดุดลง การเรียน

ในชั้นเรียนไม่สามารถกระทำได้ชั่วคราวด้วยมาตรการเว้นระยะห่าง ทำให้ต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ร้อยเปอร์เซนต์ และแม้ว่าในระยะต่อมาสถานการณ์โควิดจะเริ่มคลี่คลายลงบ้าง แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนแบบออนไซต์ในชั้นเรียนก็ยังไม่สามารถทำได้มากนัก ทำให้ “การเรียนแบบผสมผสาน” เป็นรูปแบบที่เข้ามามีบทบทอย่างมากและเป็นทางเลือกต้น ๆ ที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งต่อมารูปแบบการเรียนการสอน “แบบผสมผสาน” นี้ สำหรับในประเทศไทยก็ได้กลายเป็นรูปแบบการเรียนอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและได้รับความนิยมมากขึ้นในวงการศึกษา (กุลธิดา ทุ่งคาใน, 2564) สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานนอกจากเรื่องของกระบวนการ, เทคนิควิธี ฯลฯ แล้ว ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริงอีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม

การจัดการเรียนการสอนจากอดีตถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาเรื่อยมาทุกยุคทุกสมัยอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งในเชิงรูปแบบ กระบวนการ และเทคนิควิธี ฯลฯ ย้อนกลับไปช่วงราวต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนจะเป็นลักษณะของการบอกกล่าว สั่ง อธิบาย ชี้แจง หรือแสดงให้ดู เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่าง ๆ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน การเรียนรู้ทั้งหลายเกิดขึ้นจากผู้สอนหรือความพอใจของครู (ทิศนา แขมณี, 2553) การสอนแบบดั้งเดิมนั้นจุดศูนย์กลางจึงอยู่ที่ครูหรือผู้สอนเป็นหลัก แต่พอเข้าสู่ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาการสอนเริ่มมีลักษณะเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนที่ชัดเจนขึ้น นักคิด นักจิตวิทยาเริ่มให้ความสนใจศึกษาวิจัยทางด้านการเรียนรู้และการสอนเพิ่มขึ้น การสอนเริ่มมีลักษณะเป็น “ศาสตร์” เพิ่มขึ้นตามลำดับ แม้จะมีความเป็นศาสตร์มากขึ้นแต่ครูก็ยังมีบทบาทเป็นตัวเอกในการเรียนการสอนครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนครูเป็นผู้แสดงผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ(ทิศนา แขมณี, 2553) การสอนแบบดั้งเดิมจุดศูนย์กลางจะอยู่ที่ครูหรือผู้สอน ดังนั้น ครูหรือผู้สอนซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนที่สำคัญจะต้องทำหน้าที่ออกแบบการสอนโดยคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ทั้ง 5 ประการ ต่อไปนี้ให้มาก (ชนาธิป พรกุล, 2551) ได้แก่

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทำให้ได้รับทั้งความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนมีโอกาสค้นพบวิธีเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และเลือกใช้กิจกรรมที่ตนเองถนัดเพื่อแสดงความรู้หรือผลงาน

3. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. ผู้สอนมีโอกาสใช้ความรู้ ความสามารถให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่แก่ผู้เรียน ตนเอง และวิชาชีพ

5. ผู้สอนมีความสุขที่เห็นผู้เรียนมีความสุข

สำหรับการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยนั้นจุดเปลี่ยนที่สำคัญเกิดจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ทำให้เกิดแรงผลักดันสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับรวมถึงระดับอุดมศึกษาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544) แรงผลักดันนี้ทำให้เกิดกระแสการปฏิรูปการอุดมศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง และยังมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบอีกด้วย ปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ กระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ที่ส่งผลให้แนวทางและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเกิดการปรับเปลี่ยน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544) ประกอบกับสาระสำคัญของมาตรา 22 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545) ที่กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ชี้นำหรือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามแต่ศักยภาพของผู้เรียน

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในวิธีการสอน แม้นักการศึกษาและนักคิดทั้งหลายจะพยายามแสวงหาแนวคิด แนวทางและวิธีการใหม่ ๆ ให้มีแบบแผนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนแล้วก็ตาม แต่ผลก็ยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังนัก ดังนั้นจึงมีการจัดให้มีรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ ขึ้นมาอีก เช่น การสอนในลักษณะของการฝึกอบรม (training) เป็นการสอนที่เน้นเฉพาะเรื่องเฉพาะจุดอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การติว (tutoring) เป็นการสอนซ่อมหรือเสริมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในจุดที่เป็นปัญหาหรือเป็นความต้องการของผู้เรียน การสอนแบบชี้แนะ (coaching) การสอนแบบนิเทศหรือให้คำปรึกษา (supervising) เป็นต้น กระทั่งมาถึงในยุคที่เทคโนโลยีพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของมนุษย์สูงมาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากที่กระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ได้รับรู้และเรียนรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง การสอนในลักษณะใหม่จึงเกิดขึ้น ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางมาเรียนกับครูผู้สอนโดยตรง ผู้เรียนจำนวนมากไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็สามารถที่จะเรียนรู้กับครูผู้สอนคนเดียวกันได้ในเวลาเดียวกันผ่านสื่อโทรทัศน์หรือผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ การสอนทางไกล (distance teaching) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ผู้เรียนที่มีคอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (programmed instruction) ที่ผู้จัดทำได้ทำไว้ให้ (ทิศนา แขมณี, 2553) เกิดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเวิลด์ ไวด์ เว็บ (world wide web) (ทิศนา แขมณี, 2553)

อย่างไรก็ตาม ไม่มีวิธีการสอนแบบหนึ่งแบบใดที่ดีที่สุด ทุกวิธีจะต้องปรับประยุกต์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านผู้เรียน ผู้สอน และสภาพแวดล้อม ดังนั้น การนำวิธีการการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันจึงจะเป็นแนวทางที่จะเกิดประโยชน์ที่สุด เรียกลักษณะนี้ว่า “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ”

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ในระยะต่อมารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับความสนใจและได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ก็คือรูปแบบ “การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ”

สำหรับคำว่า “การสอนแบบบูรณาการ” ได้มีการให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) การบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์ที่มีความหมายหลากหลายและสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้งรู้จริงในสิ่งที่ศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

กรมวิชาการ (2546) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาขึ้นไปรวมเข้าด้วยกันภายใต้เรื่องราวโครงการหรือกิจกรรมเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหัวข้อ หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2559) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยนำศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย มีความหลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์รอบด้าน เพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขได้ทั้งในสังคมปัจจุบันและอนาคต

ทิศนา แขมณี (2553) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียน

รู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning)

ในยุคต่อมาที่เทคโนโลยีพัฒนาเจริญรุดหน้ายิ่งขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบของสื่อการสอนก็ได้พัฒนาตามไปด้วยอย่างเห็นได้ชัด การเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถจัดส่งไฟล์เอกสารหรือดาวน์โหลดไฟลน์เอกสารได้ง่ายโดยผ่านเครือข่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ง่ายขึ้น จนในที่สุดก็ได้พัฒนาจนกลายเป็นระบบ e-Learning ที่นำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามได้มีผู้ให้ความคิดเห็นเอาไว้ว่า การใช้ e-Learning แต่เพียงอย่างเดียวทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้ในแบบเวลาจริง หรือกล่าวในทางกลับกันผู้สอนก็ไม่สามารถสังเกตถึงความเข้าใจของผู้เรียนได้ในเวลาจริงได้เช่นกัน ดังนั้น จึงได้มีการนำ e-Learning มาผสมผสานเข้ากับการเรียนแบบพบหน้ากันในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ถือว่าเป็น “การเรียนแบบผสมผสาน” เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ผ่านระบบสื่อคอมพิวเตอร์ออนไลน์เข้าด้วยกัน องค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสานสามารถแบ่งออกเป็นได้ 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบออฟไลน์และองค์ประกอบออนไลน์ (กุลธิดา ทุ่งคาใน, 2564)

“การเรียนแบบผสมผสาน” หรือ Blended Learning จึงเป็นการนำวิธีการสอนแบบ online learning มาผสมเข้ากับวิธีการสอนแบบ face-to-face meetings จะใช้วิธีการสอน 2 วิธี หรือมากกว่าในการจัดการเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีผสมผสานกับการสอนแบบเผชิญหน้า จากนั้นผู้สอนสามารถนำเนื้อหาบทความไปลงไว้บนเว็บไซต์ และติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อีเลิร์นนิ่งด้วยระบบแอลเอ็มเอส (Learning Management System) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องแล็ป จากนั้นมีการสรุปบทเรียนโดยการอภิปรายร่วมกันในห้องเรียน (https://www.learneducation.co.th/ blended-learning/)

ความหมายโดยทั่วไปของคำว่า “การเรียนแบบผสมผสาน” (Blended Learning) มีดังนี้

Dziuban & Moskal (2004) กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสาน หมายถึง หลักสูตรที่รวมลักษณะของการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อลดชั่วโมงการเรียนภายในชั้นเรียน

Graham, 2005, Horn and Staker, 2011 และ Bernath, 2012 สรุปไว้ในทำนองเดียวกันว่าการเรียนแบบผสมผสาน หรือ Blended Learning หมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ E-learning กับการเรียนในชั้นเรียน

Horn and Staker (2011) ได้นิยามเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานของผู้เรียนในระดับ K-12 หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่าน ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยนักเรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้าน เวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง และยังได้จำแนกรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

- Model 1: Face to Face Driver เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้แบบออนไลน์ในแต่ละเรื่องหรือแต่ละประเด็นที่กำหนดในหลักสูตรของการเรียนรู้แต่ละครั้ง

- Model 2: Rotation เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหมุนเวียนตามหลักสูตรเนื้อหาในตารางที่กำหนดของการสอนปกติในชั้นเรียนภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลายและเป็นไปตามอัตราการเรียนของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

- Model 3: Flex เป็นลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ต่างกันที่ครูสามารถจัดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้หลายรูปแบบทั้งการเรียนแบบ tutoring หรือการเรียนแบบกลุ่มเล็กตามกลุ่มสนใจ เป็นต้น

- Model 4: Online Lab เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการเรียนในห้องเรียนออนไลน์ภายใต้สภาพการณ์ของการใช้ห้องปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเต็มรูปแบบโดยครูและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้คอยควบคุมให้ความช่วยเหลือทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

- Model 5: Self Blended เป็นรูปแบบของการเรียนแบบผสมผสานด้วยตัวของผู้เรียนเองตามประเด็นหรือหลักสูตรกำหนด ลักษณะดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางการเรียนระหว่างกันหรือระหว่างสถาบัน ลักษณะดังกล่าวนี้จะมีโปรแกรมควบคุมหลักอยู่ที่ห้องปฏิบัติการตาม Model 4 ที่จะคอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนในการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยตนเอง

- Model 6: Online Driver เป็นลักษณะการเรียนแบบผสมผสานที่เต็มรูปแบบโดยมีการเรียนแบบออนไลน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจากหลักสูตรที่กำหนด เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศจะมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อกระบวนการขับเคลื่อน

Smith (2001) ให้นิยามว่าการเรียนแบบผสมผสานเป็นการจัดการเรียนการสอนทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น โทรทัศน์อินเทอร์เน็ต ข้อความเสียง (Voice Mail) และการประชุมทางโทรศัพท์ผสมผสานกบการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional Education)

กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548) อธิบายว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความยืดหยุ่น มีการผสมผสานยุทธวิธีในการเรียนการสอนที่หลายรูปแบบเข้าด้วยกันโดยใช้สื่อเข้ามาในการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆ และรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างของบรรยากาศของการเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียน

เจนเนตร มณีนาค (2545) สรุปว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ การผสมผสานกันระหว่างสื่อการสอนหลากหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นการสอนที่มีผู้สอนยืนบรรยายให้การอบรม หรือการสอนแบบให้ทำเวิร์กชอปที่มีผู้รู้คอยตอบคำถามอย่างแจ่มแจ้ง หรือการอ่านจากตำรา รวมทั้งการใช้อีเลิร์นนิง

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2552) เสนอว่าแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกันศึกษาวางแผนเชิงระบบและกำหนดนโยบาย ตลอดจนมีส่วนร่วมจัดรายละเอียดของสื่อการสอน เนื้อหารายวิชา รวมไปถึงการพิจารณารูปแบบและระยะเวลาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมที่มีความเหมาะสม

โดยรวมจะเห็นว่าการเรียนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning จึงหมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ e-learning กับการสอนในชั้นเรียน blended leaning เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนผู้สอนไม่เผชิญหน้ากัน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบเป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ

อภิชาติ อนุกูลเวช(2555) ได้เสนอข้อดีและข้อจำกัด (Strong and Weakness) ของการเรียนแบบผสมผสานไว้ ดังนี้

ข้อดีของ Blended Learning

1. สามารถแบ่งเวลาเรียนได้อย่างมีอิสระในการเรียนรู้เนื้อหา

2. เลือกสถานที่เรียนได้อย่างมีอิสระทั้งในชั้นเรียนปกติหรือนอกชั้นเรียน

3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับและอัตราการเรียนรู้ (Self-paced)

4. ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิดกับครูผู้สอน

5. เป็นรูปแบบการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเดิมกับรูปแบบการเรียนเชิงอนาคต

6. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้วยสื่อผสม (Multimedia) หลากหลายรูปแบบ

7. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Center)

8. ผู้เรียนมีเวลาในการค้นคว้าข้อมูลได้อย่างอิสระ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ดี

9. สามารถส่งเสริมความแม่นยำ การถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียน และทราบผลการปฏิบัติได้รวดเร็ว

10. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดี

11. สามารถสร้างแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี

12. สามารถทบทวนความรู้เดิม และสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา

13. สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่รบกวนภายในชั้นเรียน ได้ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน

14. ผู้เรียนมีช่องทางในการเรียนรู้ได้หลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้สอนหรือแหล่งข้อมูลได้ดี

15. เป็นรูปแบบการเรียนที่เหมาะสำหรับผู้เรียนที่ค่อนข้างขาดความมั่นใจในตนเอง

16. รูปแบบการเรียนสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมในบริษัทหรือองค์กรต่างๆ และช่วยลดต้นทุนในการฝึกอบรมสัมมนาได้

ข้อจำกัดของ Blended Learning

1. ผู้เรียนไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว

2. เป็นรูปแบบที่อาจมีความล่าช้าในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียน-ผู้สอน

3. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ค่อนข้างมีน้อยโดยผู้เรียนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ทุกคน

4. ความไม่พร้อมในด้าน Software บางอย่างที่อาจมีราคาแพง

5. เป็นรูปแบบที่อาจใช้งานได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะผู้ที่ขาดทักษะความรู้ด้าน Software

6. ผู้เรียนบางคนคิดว่าไม่คุ้นค่าต่อการลงทุน เพราะราคาอุปกรณ์ค่อนข้างราคาสูง

7. ผู้เรียนต้องมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจในด้านงานคอมพิวเตอร์เพื่อการเข้าถึงข้อมูลแห่งโลก Internet

8. ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองค่อนข้างสูงในการเรียนการสอนรูปแบบนี้

9. ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

10. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการใช้ระบบ Internet Network เกิดปัญหาหรือเป็นจุดบอดในการรับส่งสัญญาณ

11. เกิดการขาดปฏิสัมพันธ์แบบ Face to face ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Real Time)

เมื่อการเรียนรู้แบบผสมผสานไม่ได้มีแค่ข้อดีแต่ยังมีข้อเสียหรือจุดด้อยปรากฏให้เห็นอยู่ด้วย ฉะนั้นในกระบวนการจัดเรียนการสอนแบบผสมผสานทั้งรูปแบบและวิธีการเรียนต่าง ๆ ที่นำมาผสมเข้าด้วยกัน จะต้องคำนึงถึงวิธีการที่สามารถไปด้วยกันได้อย่างสัมพันธ์สอดคล้องและลงตัว ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วจะเกิดจุดดีจุดเด่นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้มากกว่าเกิดผลเสียหรือจุดด้อย

โดยรวมจะเห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ที่สร้างแรงกดดันต่อการเว้นระยะห่างทางสังคม การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงกลายเป็นแนวทางการเรียนรู้มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยทั่วโลกเริ่มนำมาใช้อย่างรวดเร็ว อาจฟังดูเหมือนเป็นวิธีการที่ซับซ้อนมาก แต่ให้ความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้น เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ทางไกลและแบบตัวต่อตัว (https://www.studyusa.com/ th/a/2369/6) ในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคโควิด19 ที่สร้างประเด็นท้าทายแก่ภาคการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ประเทศไทยมีความพยายามที่จะรับมือและปรับตัวอย่างเต็มที่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีต่างๆ มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะของผู้เรียน เกิดนวัตกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการและสถานที่เรียน ตั้งแต่ระบบการจัดการการเรียนรู้ (Learning Management Systems : LMS) ไปจนถึงซอฟต์แวร์การเรียนรู้ (https://du-knit.org/การออกแบบการเรียนรู้แบ/) ส่งผลให้แนวคิด Blended Learning ได้รับความสนใจมากขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสานมากขึ้น ต่างจากเดิมที่จะเน้นการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

สอดคล้องกับข้อสรุปของ จินตวีร์ คล้ายสังข์ (การอบรมเชิงวิชาการ เรื่อง การเรียนรู้แบบผสมผสาน: Blended Learning) ที่ว่าวิกฤติโควิด19 เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา ผลกระทบ

จากการระบาดครั้งใหญ่ทำให้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเริ่มที่จะมีการศึกษาการอบรมวิธีการสอนแบบ Online ขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการสอนนอกเหนือไปจากการบรรยาย โดยเรียกวิธีการสอนแบบนี้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน ปัจจุบันการจัดการศึกษาได้นำรูปแบบและเทคนิควิธีการสอนเพื่อให้สนองตอบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการแข่งขันของประเทศทั้งด้านความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การปรับตัวต่อการกระจายความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมถึงกันทั่วโลก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้จัดการศึกษาในหลายรูปแบบ คำว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้นมีคำเรียกหลายคำ เช่น Blended learning, hybrid learning, web-enhanced learning, integrated learning, multi-method learning or mixed mode learning, flexible, learning เป็นต้น แต่คำที่มีความหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ blended learning หรือ blended training

ในด้านของ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน (https://du-knit.org/การออกแบบการเรียนรู้แบ/) ได้อธิบายว่า ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรูปแบบ Face-To-Face หรือออนไลน์ จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ยิ่งไปกว่านั้นการเรียนรู้แบบผสมผสานอาจจะจัดให้ครึ่งหนึ่งเรียนออนไลน์ ครึ่งหนึ่งเรียนแบบ Face-To-Face ก็ยังได้ หากหัวใจคือ Interactivity และในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานให้ประสบผลสำเร็จนั้น นักออกแบบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้ ระยะเวลาในการเรียน รวมถึงความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ และการคิดของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนแบบผสมผสานนั้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้กำหนดวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยมีบทบาทเป็นผู้ฝึกกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนผู้เรียนมีบทบาทสำคัญคือเป็นผู้ศึกษาหาความรู้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทยที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและกำลังได้รับความนิยมกันมากขึ้นในวงการศึกษา (กุลธิดา ทุ่งคาใน, 2564)

อะไรคือ...การจัดการเรียนรู้ (ที่มากกว่า) แบบผสมผสาน (More Blended Learning)

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็น คือ โดยส่วนใหญ่แล้วการให้ความหมายของคำว่า การเรียนแบบผสมผสาน หรือ Blended Learning จะโน้นเอียงไปทางด้านของกระบวนการ เทคนิควิธีในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน หลักสูตร เนื้อหา รวมถึงแผนการสอนและการวัดประเมินผล ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นเสมือน “สำรับเบ็ดเสร็จ” ที่ผู้สอนต้องทำการบ้านต้องออกแบบเพื่อนำมาจัดเสิร์ฟให้แก่ผู้เรียนในกระบวนการของการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งไม่ว่าจะเป็นวิชาใดก็จะอยู่ในรูปแบบเดียวกันนี้แทบทั้งหมด

แต่ในมุมมองของผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ได้นำรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานมาใช้ในการสอนจริงจำนวนหลายวิชา และต่อเนื่องมาหลายภาคการศึกษานับตั้งแต่เกิดอุบัติการณ์ของโรคโควิด19 เป็นต้นมา ผู้เขียนพบว่าการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสานนั้นยังมีอะไรที่มากไปกว่ากรอบการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ที่หมายถึง ไม่ใช่แค่การ “ผสมผสาน” วิธีการต่าง ๆ เข้าด้วยกันเท่านั้น แต่ยังต้อง “มากกว่าการผสมผสาน” สิ่งที่ “มากกว่า” นั้นหมายถึง การที่ไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะเนื้อหา รูปแบบวิธี กระบวนการ ฯลฯ เท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนด้วย ซึ่งโดยทั่วไปอาจเรียกว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยคำว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ หากจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้น ผู้สอนต้องพิจารณาไปถึงคุณลักษณะของผู้เรียนด้วยไม่ใช่วิเคราะห์เพียงหลักทฤษฎีเหมือนเช่นที่ปรากฏโดยทั่วไป เพราะความสำเร็จในการเรียนแบบผสมผสานในยุคที่เรียกว่า Next Normal ที่ปัจจัยแวดล้อมหลาย ๆ อย่างแปรเปลี่ยนไปอย่างมากนั้น ต้องอาศัยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) ประกอบด้วยเป็นสิ่งสำคัญ ประกอบกับด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนนี้มีการถูกกล่าวถึงไว้น้อยมาก และหลังจากที่ผู้สอนได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) จากที่ได้จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในวิชาต่าง ๆ หลายภาคการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง จึงสรุปได้ว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) ที่สำคัญ 4 ประการ ที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้แบบผสาม

ผสานประสบความสำเร็จทั้งในแง่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิผลของผู้เรียน

4 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner's personal factors)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner's personal factors): คุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน 4 ประการ ที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ให้ประสบความสำเร็จทั้งในแง่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิผลของผู้เรียน มีดังนี้

1. ปัจจัย M (Moral) คือ ศีลธรรม เนื่องจากการเรียนแบบผสมผสาน ผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากับผู้เรียนแบบ 100% ฉะนั้น ศีลธรรมจึงเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องมี อาทิ ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การทำการบ้าน การสอบต่างๆ ฯลฯ ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงเรื่องศีลธรรมเป็นอันดับแรก เช่น การไม่คัดลอกงานของผู้อื่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง การตรงไปตรงมาในการให้ข้อมูล (เช่น ลืมส่งงานตามนัดหมาย แต่กล่าวอ้างว่าสัญญาณอินเทอร์เนตใช้ไม่ได้/เข้าระบบไม่ได้ เหล่านี้เป็นต้น)

2. ปัจจัย O (Open Mind) คือ เปิดใจสำหรับการเรียนแบบผสมผสานอาจเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับผู้เรียนอีกจำนวนไม่น้อยที่ส่วนใหญ่ยังคงคุ้นชินกับการเรียนในห้องเรียน โดยมีครูอาจารย์เข้าและออกตามเวลา ใช้วิธีสอนในห้องด้วยการเผชิญหน้าเป็นหลัก อย่างไรก็ตามในช่วงที่สถานการณ์โลกเผชิญกับวิกฤตโควิดได้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการสอนมาเป็นการเรียนออนไลน์ ซึ่งการเรียนออนไลน์จะเป็นในลักษณะที่สอนในเวลา สอนเต็มเวลา แต่เปลี่ยนจากการเดินทางมาเรียนที่สถาบันการศึกษาเป็นการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เนตจากที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ตามที่ผู้เรียนสะดวก เมื่อสถานการณ์โควิดเริ่มคลี่คลายและได้มีการกลับมาจัดการเรียนการสอนที่สถาบันการศึกษาก็ได้ปรากฏคำศัพท์ที่คุ้นหูขึ้นมา 2 คำ คือ "ออนไซต์" และ "ออนไลน์" ที่หมายถึงการที่ผู้เรียนมาเรียนที่สถาบันการศึกษาและการที่เรียนโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั่นเอง

การเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนทั้งในเรื่องของสถานที่ (Anywhere) เรื่องของเวลา (Anytime) ยังมีความจำเป็นอยู่มาก เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์โควิด19 ที่ทำให้ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยมีความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษาแบบ On Time เนื่องจากความจำเป็นหลายประการที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้เรียนบางคนต้องทำงานหารายได้เพิ่มให้เพียงพอกับรายจ่ายที่มากขึ้น หรือขณะที่ผู้เรียนบางคนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่มาดูแลครอบครัวหรือบริหารธุรกิจของครอบครัวเนื่องจากสมาชิกในครอบครัวได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อโควิด เป็นต้น จึงเป็นที่มาของการนำรูปแบบการเรียน แบบ On Demand มาใช้จัดการเรียนการสอน ก่อนจะลงมือสอนผู้สอนจะต้องอธิบายรูปแบบของการเรียนและวิธีการเรียนทั้งระบบให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นอย่างดีเสียก่อน และให้ผู้เรียนเกิดความยอมรับและยอมเปิดใจให้กับรูปแบบและวิธีการเรียนแบบนี้ การเรียน แบบ On Demand ที่หมายถึง "ตามความต้องการ" โดยเรียนผ่านแอพพิเคชันและสื่อต่าง ๆ นำมาใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลดีต่อผู้เรียนอย่างมาก เนื่องจากเป็นการเรียนที่ผู้เรียนไม่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเรื่องสถานที่และเวลาในการเรียน

อย่างไรก็ตามในการเรียนแบบ On Demand ก็มีจุดเปราะบางอยู่หลายประการ อาทิ การยืดหยุ่นที่มากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบปานกลางถึงน้อยอาจไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเท่าที่ควร ความไม่เข้าใจของผู้ปกครองที่ยังยึดติดวิธีการเรียนแบบดั้งเดิมในชั้นเรียนโดยมองว่าการเรียนจากที่บ้านหรือที่อื่น ๆ จะไม่ได้รับความรู้เต็มที่ ฉะนั้นการอธิบายชี้แจงให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและถูกต้องจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นอย่างดีเพื่อให้ผู้เรียนไปถ่ายทอดให้แก่ผู้ปกครอง และส่วนในแง่ของผู้สอนเอง ทักษะส่วนตัวและคุณสมบัติที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของการเรียนแบบ On Demand ก็อาจเป็นอุปสรรคประการสำคัญที่จะต้อง Open Mind ให้แก่ผู้สอนเช่นกัน เช่น ทักษะทางด้านไอที ทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนอื่น ๆ อาทิ การปฏิสัมพันธ์และการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน เป็นต้น ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ หากผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนทุกฝ่าย ยังไม่ Open Mind ไม่เปิดใจ และยังคงมองว่าการเรียนแบบ On Demand เป็นเรื่องยุ่งยากหรือไม่เกิดประโยชน์ ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนผสมผสานแบบ On Demand ให้ประสบความสำเร็จ

3. ปัจจัย R (Responsible) คือ รับผิดชอบ การเรียนแบบผสมผสาน โดยเฉพาะวิธี On Demand ซึ่งผู้เรียนจะเรียนที่ไหน เรียนเมื่อไหร่ ก็ได้ตามความต้องการและยังสามารถส่งงานส่งการบ้านต่าง ๆ ได้ในเวลาที่ตนเองต้องการอีกด้วย (แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในการส่งงานที่ผู้สอนได้ชี้แจงและทำข้อตกลงร่วมกันไว้) ข้อดีหรือจุดเด่นของการเรียนโดยวิธีนี้คือ “การเอื้อ” “การยืดหยุ่น” ให้แก่ผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในเรื่องของสถานที่เรียนและเวลาในการเรียน ฉะนั้นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนโดยวิธีนี้ คือ จะต้องเป็นผู้ที่มี “ความรับผิดชอบ” เป็นอย่างดี

4. ปัจจัย E (Enjoy) คือ เพลิดเพลิน ในประเด็นนี้ผู้สอนหลายท่านอาจจะให้ความสำคัญน้อยหรืออาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญ เพราะอาจมีมุมมองว่า การเรียน คือ เรื่องของงานวิชาการ คือความเข้มงวด จริงจัง จึงมุ่งนำเสนอสาระความรู้สู่ผู้เรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การเรียนที่มีความสุขย่อมนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดี ขณะที่ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเองหากบทเรียนสนุกสนานก็จะสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ในความสนุกสนานนั้นจะต้องนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นแก่นสำคัญในเรื่องนั้น ๆ ออกมาให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้อย่างดีด้วยเช่นกัน ในขณะที่ทุกวันนี้สังคมอาจกำลังตั้งคำถามว่า เหตุใดเด็กรุ่นใหม่จึงอดทนดูซีรีส์ดูหนังฟังเพลง ซึ่งจัดว่าเป็น “สื่อ” ประเภทหนึ่ง ได้เป็นเวลานานติดต่อกันโดยไม่เบื่อหน่าย ในทำนองเดียวกันจึงอาจหมายความได้ว่าผู้เรียนก็น่าจะสามารถอดทนเรียนผ่าน “สื่อ” การสอน เป็นเวลานานติดต่อกันได้เช่นกัน หากสื่อการสอนหรือบทเรียนนั้นสามารถสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่า “เรียนอย่างไรให้เหมือนไม่ใช่การเรียน” “เรียนอย่างไรให้เหมือนกำลังดูซีรีส์ดูหนังฟังเพลงที่ชื่นชอบ” หากบทเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินได้ไม่ว่าบทเรียนนั้นจะมีความซับซ้อนหรือต้องใช้เวลานานสักเพียงใดในการดู ก็ไม่ใช่เรื่องที่ยากจนเกินไปที่ผู้เรียนจะให้ความร่วมมือในการเรียนและเรียนได้อย่างเข้าใจโดยแท้จริง

จึงนำมาสู่ข้อสรุปที่ว่า “ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวนี้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนที่ส่งผลโดยตรงให้การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ประสบความสำเร็จทั้งในแง่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิผลของผู้เรียน”

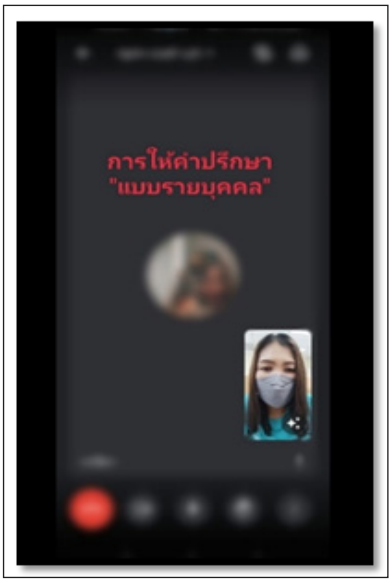
ความสำเร็จของ More Blended Learning

ความสำเร็จของ More Blended Learning ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ที่กล่าวมาเพียงอย่างเดียว แต่ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้(ที่มากกว่า) แบบผสมผสาน ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการ “การสะท้อนกลับ” (Feedback) “การให้คำปรึกษา” (Counseling) และ “การประเมินผล” (Evaluation) อีกด้วย

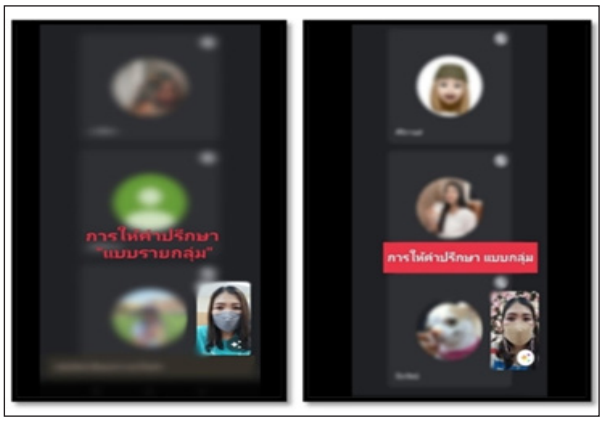
การสะท้อนกลับ (Feedback) และ การให้คำปรึกษา (Counseling): ต่างก็เป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้สอนจะต้องออกแบบให้มีช่องทางในการให้ข้อแนะนำ, การสะท้อนกลับ และให้คำปรึกษาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ผู้สอนต้องมีการกำหนดสัดส่วนชั่วโมงการให้คำปรึกษาที่เพียงพอ และประกาศอย่างชัดเจนให้ผู้เรียนทุกคนรับทราบและสามารถนัดหมายได้ทั้งทางออนไลน์หรือออนไซต์ รูปแบบการให้คำปรึกษาจะต้องมีทั้งการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยให้คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามกระบวนการให้คำปรึกษาจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถขอรับคำปรึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน

ภาพ 1 *แสดงการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback)*

ภาพ 2 *แสดงการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล : ออนไลน์*

ภาพ 3 *แสดงการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม : ออนไลน์*

ภาพ 4 *แสดงการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล : ออนไซต์*

ภาพ 5 *แสดงการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม : ออนไซต์*

การประเมินผล (Evaluation): การประเมินผลรายวิชาเป็นกระบวนการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้ กล่าวคือ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องทำการประเมินผลรายวิชาด้วยทุกครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาต่อไป เพราะแม้ว่าการประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ จะเป็นภาระงานที่กระทำโดยหน่วยงานส่วนกลางของสถาบันการศึกษาอยู่แล้วก็ตาม แต่ในฐานะของผู้เป็นเจ้าของวิชาที่จัดการเรียนการสอนแบบ MORE Blended Learning จะต้องพัฒนาข้อคำถามและจัดทำแบบประเมินของตนเอง เนื่องจากแบบประเมินของหน่วยงานส่วนกลางจะเป็นข้อคำถามที่เป็นกลางสำหรับทุก ๆ วิชา มิได้เป็นข้อคำถามที่มุ่งเน้นสำหรับการประเมินการสอนแบบ MORE Blended Learning

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ให้ประสบความสำเร็จนั้น “MORE” โดย M หมายถึง Moral: ศีลธรรม, O หมายถึง Open Mind: เปิดใจ, R หมายถึง: Responsible รับผิดชอบ และ E หมายถึง Enjoy: เพลิดเพลิน เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียน (Learner’s personal factors) คุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน 4 ประการ ที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริงอีกด้วย จึงเป็นที่มาของแนวคิดใน

การนำคำว่า “MORE” มาบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เกิดเป็นคำว่า MORE Blended Learning : MBL ขึ้น อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ยังจะต้องพัฒนาต่อยอดไปอีก เพื่อให้สอดรับกับบริบทสังคมและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่พึงจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อพัฒนาให้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุค Next Normal ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

References

Anukulvej, A. (2012). *Blended learning.* Retrieved from http://www.chontech.ac.th. (in Thai)

Bernath, R. (2012). *Effectives approaches to blended learning for independent Schools.* n.p.

Chantanarungpak, K. (2005). *Development of web-based instruction model blended with cooperative learning in mathematics of upper primary school students.* Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Department of Curriculum and Instruction Development. (2003). *Learning management for Thai language learning groups according to the basic education curriculum B.E. 2011.* Bangkok: Express Transportation Organization of Thailand. (in Thai)

Dziuban, C. D., Hartman, J., & Moskal, P. (2004). *Blended learning.* Edu cause research bulletin.

Graham, C. R. (2005). *Blended learning system: Definition, current trends, and future directions In Bonk, C. J., & Graham, C. R. (Eds.), Handbook of blended learning: Global perspective.* San Francisco, CA: Pfeiffer.

Horn, B. M., & Staker, H. (2011). *The rise of K-12 blended learning.* Unpublished Paper: Innosight Institute.

Jaithiang, A. (2010). *Teaching principles.* (5th ed.). Bangkok: O.S. Printing House. (in Thai)

Jiraworapong, P. (2009). Blended learning. *Journal of education of Naresuan University*, 1-16. (in Thai)

Khamani, T. (2010). *Teaching science: Knowledge for organizing an effective learning process.* (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)

Komenphankul, T. (2011). *The development of blended learning activites on guitar 1 course upon music practical skill for undergraduate students.* Bangkok: Silpakorn University. (in Thai)

Maneenak, J. (2002). *From e-learning to blended teaching and learning.* Bangkok: Master Journal. (in Thai)

Office of the Education Council. (2003). *Model for organizing the learning process according to Thai language learning content groups.* Bangkok: Hasan Printing. (in Thai)

Office of the Prime Minister, Office of the National Education Commission. (2001). *Guidelines for educational reform higher education according to the national education act 1999.* Bangkok: Limited partnership V.T.C. Communication. (in Thai)

_____. (2002). *National education act 1999 amendment (No.2) B.E. 2002*. Bangkok: Phrikwan Graphics Co., Ltd. (in Thai)

Office of the Royal Society. (2014). *Royal institute dictionary 2011*. (2nd ed.). Bangkok: Nanmeebooks. (in Thai)

Pornkul, C. (2018). *Teacher knowledge creation process, the case for integrated teaching.* Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)

Smith, J. M. (2001). *Blended learning: An old friend gets a new name*. n.p.

Thungkanai, K. (2021). Blended learning in the new normal blended way learning in a new normal. *Journal of educational studies*, 29-43. (in Thai)

Tumthong, B. (2016). *Theory and development of learning management models*. (3rd ed.). Bangkok: Triple Education Limited. (in Thai)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน: การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง
Factors Affecting the Growth Mindset of Students: Meta-Analytic Structural Equation Modeling

กนิศ์พิชญา อัฐมาธิตภักดี
Kanitpitchaya Autthamathitapakdee
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
Faculty of Education, Dhunburi Rajabhat University
Received: March 28, 2024
Revised: May 1, 2024
Accepted: May 3, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสังเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน และ 2) เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน กำหนดขอบเขตของปีที่สืบค้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 ถึง ค.ศ. 2023 โดยผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเฉพาะงานวิจัยต่างประเทศเท่านั้น คัดเลือกจากบทความ 255 บทความ เหลือ 9 บทความ ใช้การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) ด้วยโปรแกรม R ผลการวิจัย พบว่า 1) ขนาดอิทธิพลภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.33 โดยช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อยู่ในช่วงตั้งแต่ 0.11 ถึง 0.57 และ 2) โมเดลสมการ เชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (X^2(1, N=16,583) =2.67, p=.10, CFI=1.00, RMR=.00, RMSEA=.01)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; กรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน; การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง

Abstract

The objectives of this study were 1) to synthetize the effect size of Factors affecting the Growth Mindset of students, and 2) to develop a structural equation model of student Growth Mindset. The data was collected in which 255 articles written in English between 2022 and 2023 were selected; however, only 9 articles were feasible for the meta-analysis. MASEM was employed for the data analysis using R program. The results of the study were as follows: 1) the effect sizes of factors affecting the Growth Mindset of students was equal to 0.33, with a 95% confidence interval ranging from 0.11 to 0.57, and 2) the model was fitted to the empirical data considered from the chi-square value. (X^2 (1, N=16,583) =2.67, p=.10, CFI=1.00, RMR=.00, RMSEA=.01)

Keywords: Factors Affecting; Growth Mindset of Students; Meta-Analytic Structural Equation Modeling

บทนำ

กรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) เป็นความเชื่อที่มีต่อคุณลักษณะของตนเองว่าสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ ทั้งด้านเชาวน์ปัญญา ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนานี้สามารถเกิดขึ้นได้โดยอาศัยความพยายาม การเรียนรู้ และการฝึกฝน ทั้งนี้ กรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) จะนำไปสู่การจูงใจให้โดยผู้ที่มี Mindset ประเภทนี้จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองตลอดเวลา (Dweck, 2006)

การฝึกให้นักเรียนมีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน มีการรับรู้ถึงความสามารถและศักยภาพของตนเอง มีการตั้งเป้าหมาย การเรียนรู้ และมีการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ในโรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีกรอบคิดแบบตายตัว (Fixed Mindset) ซึ่งจากรายงานการมีกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนไทย ผลจากการประเมิน PISA 2018 พบว่า นักเรียนไทยที่มีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) มีการกลัวความล้มเหลวน้อยกว่านักเรียนที่มีกรอบคิดแบบตายตัว (Fixed Mindset) ซึ่งประเทศสมาชิกของ OECD ก็พบลักษณะความสัมพันธ์เช่นเดียวกับไทย อีกทั้งพบว่า กรอบคิดแบบเติบโตส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) การมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ (motivation to learn) และความพยายามในการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นตัวกลางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Lee, 2023; Marks et al, 2023; The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2022)

การส่งเสริมให้นักเรียนมีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องทราบถึงปัจจัยที่จะช่วยให้นักเรียนมีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ซึ่ง Rungrueng and Chadcham (2016) กล่าวว่า กรอบคิดที่แตกต่างกันของบุคคลเป็นผลมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ผลจากการที่ได้รับคำชมเชย ประเภทของคำชมเชยของพ่อแม่ และการให้ความรู้ว่าสมองสามารถพัฒนาได้

วิธีการหนึ่งที่ใช้ในการหาข้อสรุปที่น่าเชื่อถือของงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาในประเด็นที่คล้ายคลึงกัน คือ การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง เป็นเทคนิคที่ใช้การวิเคราะห์อภิมาน (Meta–Analysis) ร่วมกับการใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) หรือที่เรียกว่า Meta-Analytic Structural Equation Modeling (MASEM) ตามแนวคิดของ Cheung (2009, as cited in Tangutairuang, 2016) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์อภิมานด้วยโมเดลสมการโครงสร้างเป็นการทดสอบความคงที่ของขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรผ่านการศึกษาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อการประมาณขนาดอิทธิพลรวม (Pooled Effect Size) และเพื่อศึกษาตัวแปรปรับ (Moderator Variables) ซึ่งสามารถนำมาร่วมสังเคราะห์งานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นได้ ประโยชน์ของการวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้างจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ได้จากงานวิจัยที่แตกต่างกันหลาย ๆ อีกทั้งเพื่อค้นพบตัวแปรปรับ (Moderator Variables) ที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของโมเดล และเพื่อให้ได้ค่าประมาณการที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นเมื่อศึกษาจากกับจำนวนตัวอย่างที่เพิ่มขึ้น

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนจากงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมุ่งสังเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพล และพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนด้วยการวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) โดยข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยสามารถเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการออกแบบแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน
2. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset)

กรอบคิด (mindset) เป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่อลักษณะ (characteristics) และคุณลักษณะ (traits) ของตนเอง เช่น เชาวน์ปัญญา ความสามารถ และบุคลิกภาพ (Dweck, 2006) โดยได้แบ่งกรอบคิดออกเป็น 2 ประเภท

คือ 1) กรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) และ 2) กรอบคิดแบบจำกัด (fixed mindset) ที่อธิบายความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมในลักษณะที่แตกต่างกัน (Dweck, 2006) ซึ่งกรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) เป็นความเชื่อที่มีต่อคุณลักษณะของตนเองว่าสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ ทั้งด้านเชาวน์ปัญญา ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนานี้สามารถเกิดขึ้นได้โดยอาศัยความพยายาม การเรียนรู้ และการฝึกฝน ทั้งนี้ ความเชื่อที่มีต่อตนเองว่าความสามารถของตนเอง ไม่มีขอบเขตจำกัด สามารถสั่งสมและพัฒนาได้ด้วยความมุ่งมั่น เชื่อว่าความฉลาดสามารถพัฒนาได้ (Dweck, 2006; Patphol, 2018)

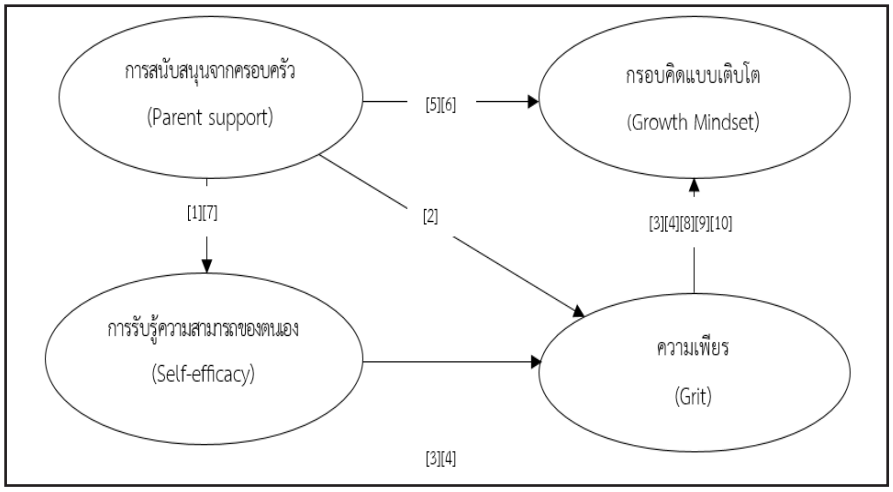
การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM)

การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติที่รวมเอาเทคนิคการวิเคราะห์อภิมานและเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างมาใช้ร่วมกัน ในด้านการวิเคราะห์ อภิมานนั้น ใช้วิธีการสังเคราะห์ขนาดอิทธิพลหรือขนาดความสัมพันธ์จากผลการวิจัยจำนวนมากหลาย ๆ ชิ้น ในขณะที่การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างนั้น ใช้ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐาน เทคนิคดังกล่าวมีนักวิจัยหลายท่านพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ที่คล้ายคลึงกันและเรียกกันแตกต่างกันออกไป

Cheung (2005, 2009) จึงได้เสนอแนวคิด MASEM จากการศึกษาของนักวิเคราะห์อภิมานหลัก ๆ 2 ท่าน คือ Hunter and Schmidt (2004) ซึ่งพัฒนาเทคนิคปรับแก้ลดความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนให้เหลือแต่ความแปรปรวนอย่างมีระบบและ Viswesvaran and Ones (1995) ที่นำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) มาใช้ในการวิเคราะห์อภิมาน ทั้ง ๆ ที่แนวคิดทั้งสองวิธีวิเคราะห์นี้ไม่ได้มาจากรากฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกัน แต่เมื่อนำมาบูรณาการเข้าด้วยกันช่วยทำให้การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้างนั้นมี ความคลาดเคลื่อนน้อยลงและผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ขั้นตอนในการวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) มี 2 ขั้นตอน คือ 1) การสังเคราะห์ตารางเมทริกซ์สหสัมพันธ์ และ 2) การนำตารางเมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมที่สังเคราะห์ได้ ไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ด้วยสมการเชิงโครงสร้างและผลที่ได้ คือ ค่าความสอดคล้องของความสัมพันธ์ของตัวแปรในระดับอภิมานในการวิเคราะห์ (Tangutairuang, 2016)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 *กรอบแนวคิดการวิจัยในการวิเคราะห์ MASEM*

หมายเหตุ: *[1] Affuso et al. (2023); [2] Du, et al. (2023); [3] Dweck (2006); [4] Guo et al. (2023); [5} Hadipoor et al. (2015); [6] Li et al. (2023); [7] Llorca et al. (2017); [8] Pyo (2023); [9] Rusadi et al. (2021); [10] Yalcin & Yilmaz (2023)*

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง (MASEM) มีวิธีการดำเนินงานและรายละเอียดดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ งานวิจัยสหสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 ถึง ค.ศ. 2023 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SEM จำนวน 255 บทความ

ตัวอย่าง คือ งานวิจัยสหสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัยในต่างประเทศ กรณีศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SEM จำนวน 9 บทความ ได้มาจากการพิจารณาการประเมินงานวิจัยตามเกณฑ์ ดังนี้ 1) ไม่ใช่งานวิจัยโมเดล สมการโครงสร้าง 2) ได้งานวิจัยมาไม่สมบูรณ์ 3) กรอบคิดแบบเติบโตไม่ใช่ตัวแปรตาม 4) ไม่มีตัวแปรกรอบคิดแบบเติบโตในโมเดล และ 5) งานวิจัยซ้ำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยมี 2 เครื่องมือ คือ 1) แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย และ 2) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนจึงสร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 3.21 – 4.00 หมายถึง คุณภาพดีมาก
คะแนน 2.41 – 3.20 หมายถึง คุณภาพดี
คะแนน 1.61 – 2.40 หมายถึง คุณภาพปานกลาง
คะแนน 0.81 – 1.60 หมายถึง คุณภาพค่อนข้างต่ำ
คะแนน 0.00 - 0.80 หมายถึง คุณภาพค่อนต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การค้นหางานวิจัย 2) การคัดเลือกงานวิจัย และ 3) การวิเคราะห์อคติจากการตีพิมพ์ (publication bias)

1. กลยุทธ์การค้นหางานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของ Google Scholar โดยกำหนดขอบเขตของปีที่สืบค้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2018 ถึง ค.ศ. 2023 ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นงานวิจัยเฉพาะงานวิจัยต่างประเทศเท่านั้น โดยใช้หลักการของ PICO เพื่อสืบค้นงานวิจัยมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แสดงดังตาราง 1

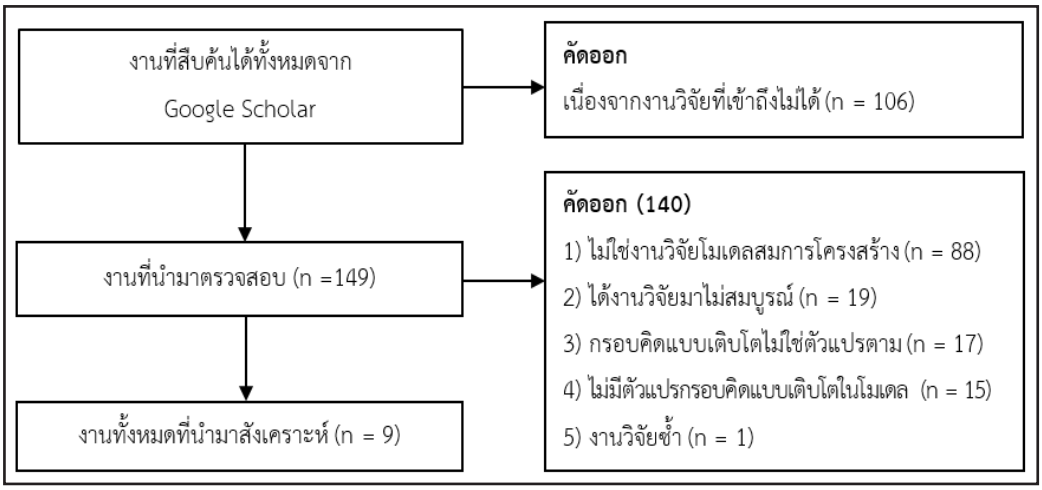
ตาราง 1

การสืบค้นงานวิจัยตามรูปแบบของ PICO

การสืบค้นงานวิจัยตามรูปแบบของ PICO			
ประชากร (population)	**ตัวแทรกแซง (intervention)**	**การเปรียบเทียบ (comparison)**	**ผลลัพธ์ (outcome)**
Students, high school, secondary school	no intervention	no comparison	Growth Mindset

2. การคัดเลือกงานวิจัย

ดำเนินการคัดเลือกงานวิจัยโดยประยุกต์ใช้หลักการของ PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis) เป็นชุดของข้อคำถามที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์อภิมานและการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบซึ่งจะรวบรวมงานวิจัยที่มีคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ เพื่อให้ได้งานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์จึงนำมาสังเคราะห์ต่อไป ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการสืบค้น จำนวน 255 งาน จากนั้นพิจารณางานวิจัยประเมินงานวิจัยตามเกณฑ์ ดังนี้ ได้แก่ 1) ไม่ใช่งานวิจัยโมเดลสมการโครงสร้าง 2) ได้งานวิจัยมาไม่สมบูรณ์ 3) กรอบคิดแบบเติบโตไม่ใช่ตัวแปรตาม 4) ไม่มีตัวแปรกรอบคิดแบบเติบโตในโมเดล และ 5) งานวิจัยซ้ำ ดังนั้นจึงมีงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์รวมทั้งสิ้น 9 งาน ดังภาพ 2

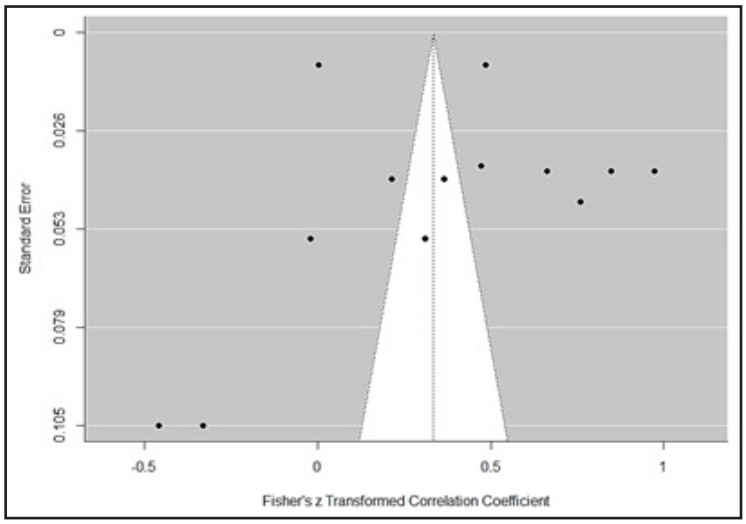

ภาพ 2 *ผลการคัดเลือกงานวิจัยตามหลักการของ PRISMA*

3. การวิเคราะห์อคติจากการตีพิมพ์ (publication bias)

ผลการวิเคราะห์ด้วย funnel plot พบว่า ข้อมูลมีการกระจายอยู่นอกช่วงความเชื่อมั่น 95% ของ funnel plot และมีการกระจายไม่มีรูปแบบ ดังภาพ 2

จึงทำการทดสอบด้วย egger's regression intercept พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 0.78, df = 11, p =.45) สรุปได้ว่า เอกสารที่นำมาสังเคราะห์ไม่มีอคติจากการตีพิมพ์

ภาพ 3 *ผลการวิเคราะห์อคติจากการตีพิมพ์ (funnel plot)*

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การคำนวณขนาดอิทธิพลตามสูตรของ Fisher's Z ด้วยโปรแกรม R

2. การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ใช้การวิเคราะห์ MASEM ด้วยการประมาณค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์รวม เพื่อนำมาตรวจสอบความตรงของโมเดลโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ด้วยโปรแกรม R

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน การวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้วิธีการคำนวณขนาดอิทธิพลตามสูตรของ Fisher's Z พบว่า ขนาดอิทธิพลภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.33 โดยช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อยู่ในช่วงตั้งแต่ 0.11 ถึง 0.57

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนจากแต่ละงานที่ศึกษา ซึ่งการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของทั้ง 9 งานวิจัย โดยมีงานที่ศึกษา (study) 13 การศึกษา (k = 13) พบว่า ความแปรแปรวนของขนาดอิทธิพลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Q (12) = 2534.21, p < .001) อีกทั้งเมื่อพิจารณาค่า I^2 ที่มีค่าร้อยละ 99.70 ซึ่งสะท้อนว่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโต ของนักเรียนจากแต่ละงานมีความแตกต่างกัน (heterogeneity) ในระดับสูงตามเกณฑ์ของ Del Re (2015)

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน

ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร และ 2) ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน รายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปรจากงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 9 งานวิจัย เพื่อนำมาพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2

เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร

เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร	**กรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)**	**การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)**	**ความเพียร (Grit)**	**การสนับสนุนจากครอบครัว (Parent support)**
กรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)	1.00			
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)	.10	1.00		
ความเพียร (Grit)	.55	.10	1.00	
การสนับสนุนจากครอบครัว (Parent support)	.45	.10	.10	1.00

2.2 ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน โดยการวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ($\boldsymbol{X}^2$(1, N = 16,583) =2.67, p=.10) เมื่อพิจารณาดัชนีอื่น ๆ ประกอบ ได้แก่ ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (comparative fit index: CFI=1.00) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (root mean square residual: RMR=.00) และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (root mean square error of approximation: RMSEA=.01) แสดงให้เห็นว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ และอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน พบว่า ความเพียร

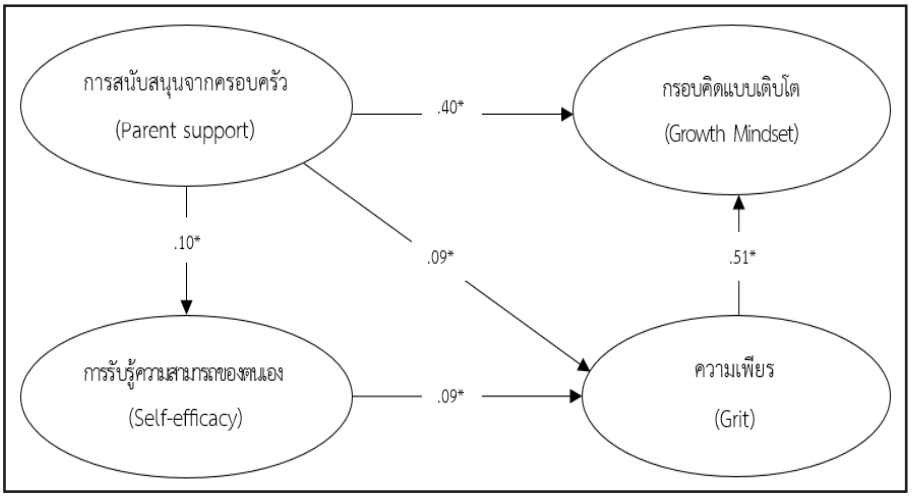
ส่งอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .51 รองลงมาคือ การสนับสนุนจากครอบครัวส่งอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .40 และการวิเคราะห์ค่าสถิติ พบว่า ตัวแปรเหตุทั้ง 2 ตัวแปรสามารถอธิบายกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน ได้ร้อยละ 54.00

ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงที่สุดต่อกรอบคิดแบบเติบโต ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว ส่งอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .06 รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองส่งอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3

ค่าสถิติ ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรผล / ตัวแปรเหตุ	การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)			ความเพียร (Grit)			กรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การสนับสนุนจากครอบครัว	.10	-	.10	.09	-	.09	.40	.06	0.46
(Parent support)	(.01)	-	(.01)	(.01)	-	(.01)	(.00)	(.00)	(.00)
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	-	-	-	.09	-	.09	-	.05	.05
(Self-efficacy)	-	-	-	(.01)	-	(.01)	-	(.00)	(.00)
ความเพียร	-	-	-	-	-	-	.51	-	.51
(Grit)	-	-	-	-	-	-	(.00)	-	(.00)
R^2		.99			.98			.54	
ค่าสถิติ X^2=2.67 df=1 p=.10 CFI= 1.00 RMR=.01 RMSEA=.00									

chi-square (1, N = 16,583) =2.67, p=.10, CFI = 1.00, RMR =.01, RMSEA =.00

ภาพ 4 *โมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน*

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน มีความแตกต่างกันในระดับสูงตามเกณฑ์ของ Del Re (2015) อาจมาเนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคม สภาพแวดล้อมในระดับชั้นเรียนในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวสามารถจำกัดศักยภาพของนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตและสามารถลดความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน (Lou and Li, 2023) อีกทั้งการสนับสนุนของครู ทัศนคติของครู รวมทั้งการสะท้อนกลับไปยังนักเรียน เป็นแรงเสริมสำคัญในการส่งเสริมกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางวิชาการของผู้เรียนอย่างมาก (Rahnama Haratbar et al., 2023; Sadoughi and Hejazi, 2023)

2. จากผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความเพียรส่งอิทธิพลทางตรงต่อกรอบคิด แบบเติบโตของนักเรียน สอดคล้องกับวิธีหนึ่งในการพัฒนาความกล้าในตัวบุคคลโดยสามารถทำได้โดยการเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการแสดงออก (Feldman, 2017) ซึ่งการพัฒนากรอบความคิดนั้น บุคคลต้องสามารถเรียนรู้ที่จะมีความเพียร (Grit) และความยืดหยุ่น (Resilient) ให้มากขึ้น เพื่อที่บุคคลนั้นได้เห็นถึงความล้มเหลวและความทุกข์ยากอันเป็นกระบวนการไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอีกทั้งความเพียร (Grit) มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายของชีวิต เพราะบุคคลที่มีความเพียร (Grit) สูงจะมีความแน่วแน่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จ(Guo et al., 2023; Pyo, 2023; Rusadi et al., 2021; Yalcin & Yilmaz, 2023)

3. จากผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวส่งอิทธิพลทางตรงและส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li & Zheng (2023) และการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนกรอบความคิด โดยการทดลองใช้วิธีการต่าง ๆ กับตัวบุคคล เช่น นักเรียน นักศึกษาโดยตรง พบว่ามีการศึกษาการเปลี่ยนกรอบความคิดให้เป็นกรอบความคิดเติบโตในแม่ของเด็ก ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม่ของเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6 ขวบ ที่ได้รับการอบรม โดยยึดตามทฤษฎีกรอบความคิดเติบโตในด้านเชาวน์ปัญญา จะส่งผลต่อคะแนนแรงจูงใจและพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมของลูกด้วย จากการประเมินด้วยแบบสอบถาม Learning Behaviors Questionnaire (LBQ-29) (Hadipoor, et al., 2015 as cited in Rungrueng and Chadcham (2016)

4. จากผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน โดยเมื่อพิจารณาจากโมเดล พบว่าตัวแปรความเพียรเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dweck (2006) และของ Kaitbanditkul (2022) ที่กล่าวว่า การที่เด็กมีความสามารถเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เด็กเป็นประสบความสำเร็จได้ แต่เด็กต้องมีความเพียร ความพยายามควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งการที่เด็กสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้ จะเป็นเด็กที่มีความตั้งใจพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้เด็กมีการพัฒนาตนเองจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน พบว่า ความเพียรและการสนับสนุนจากครอบครัวส่งอิทธิพลทางตรงต่อกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน ดังนั้น ในการส่งเสริมกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียนนั้น ควรมีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมุ่งหาวิธีสู่ความสำเร็จ และเรียนรู้จากความล้มเหลวโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแนะนำ

2. ผู้ที่สนใจตัวแปรในงานวิจัยนี้ ควรพิจารณาความสอดคล้องของนิยามตัวแปรต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพบริบทของงานวิจัยที่แตกต่างกันออกไปก่อนนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิเคราะห์อภิมานโมเดลสมการโครงสร้างในครั้งนี้ มีตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในปริมาณน้อย เนื่องจากสืบค้นเฉพาะงานวิจัยในต่างประเทศ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการสืบค้นในฐานข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และสืบค้นงานวิจัยในประเทศเพิ่มเติมเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเปรียบเทียบกรอบคิดแบบเติบโตของนักเรียน

References

Affuso, G., Zannone, A., Esposito, C., Pannone, M., Miranda, M. C., De Angelis, G., & Bacchini, D. (2023). The effects of teacher support, parental monitoring, motivation and self-efficacy on academic performance over time. *European journal of psychology of education, 38*(1), 1-23.

Cheung, M. W. L. (2009). *Meta–analysis: A structural equation modeling perspective.* paper presented at the association for psychological science 21st annual convention, San Francisco, CA, USA.

Cheung, M. W. L., & Chan, W. (2005). Meta-analytic structural equation modeling: A two-stage approach. *Psychological methods, 10*(1), 40.

Del Re, A. C. (2015). A practical tutorial on conducting meta-analysis in r. *The quantitative methods for psychology, 11*(1), 37-50. Doi: http://doi.org/10.20982/tqmp.11.1p037

Du, W., Li, Z., Xu, Y., & Chen, C. (2023). The effect of parental autonomy support on grit: The mediating role of basic psychological needs and the moderating role of achievement motivation. *Psychology research and behavior management*, 939-948.

Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success.* New York: Random House.

Feldman, B. C. (2017). *The grit guide for teens: A workbook to help you build perseverance, self-control and a Growth Mindset.* New Harbinger Publications.

Guo, W., Bai, B., Zang, F., Wang, T., & Song, H. (2023). Influences of motivation and grit on students' self-regulated learning and English learning achievement: A comparison between male and female students. *System,* 114, 103018.

Hadipoor, M., Jomehri, F., & Ahadi, H. (2015). The effect of training program based on theory of mindset about intelligence on learning behaviors of preschoolers (4-6 Years): A threestage experiment. *International journal of review in life sciences, 5*(8), 1047-1055.

Kaitbanditkul, N. (2022). The relationship between mindset and self-efficacy in cadets. *NKRAFA journal of humanities and social sciences, 10*, 20-32.

Lee, Y. (2023). *A cross-national Study of mathematics achievement via three-level multilevel models.* Doctoral dissertation, Virginia Tech.

Li, K., Zhang, J., Wu, Z., & Zheng, Y. (2023). Intelligence mindset in Chinese children: The role of parental praise and autonomy support. *Journal of applied developmental psychology, 87*, 101555.

Llorca, A., Cristina, R. M., & Malonda, E. (2017). Parenting, peer relationships, academic self-efficacy, and academic achievement: Direct and mediating effects. *Frontiers in psychology, 8*, 316809.

Lou, N. M., & Li, L. M. W. (2023). The mindsets× societal norm effect across 78 cultures: Growth mindsets are linked to performance weakly and wellbeing negatively in societies with fixedmindset norms. *British journal of educational psychology, 93*(1), 134-152.

Marks, R. A., Norton, R. T., Mesite, L., Fox, A. B., & Christodoulou, J. A. (2023). Risk and resilience correlates of reading among adolescents with language-based learning disabilities during COVID-19. *Reading and writing, 36*(2), 401-428.

Patphol, M. (2018). *Learning documents for the course: Seminar on innovative coaching for cognition.* Retrieved from http://www.curriculumandlearning.com

Pyo, D. (2023). The mediating effect of growth mindset in the relationship between dolescents' optimism and grit. *Current psychology, 43*(4).

Rahnama, H. H., Saeedikiya, M., & Seif, M. H. (2023). The psychology of green behavior: When growth mindset, peer influence and warm glow meet the individual self. *Management of environmental quality: An international journal.* Doi: 10.1108/MEQ-09-2022-0268

Rungrueng, C., & Chadcham, S. (2016). Growth mindset: New approach of human potential development. *Research methodology & cognitive science, 14*(1), 1-13.

Rusadi, R. M., Sugara, G. S., & Isti'adah, F. N. (2023). Effect of mindfulness-based cognitive therapy on academic grit among university student. *Current psychology, 42*(6), 4620-4629.

Sadoughi, M., & Hejazi, S. Y. (2023). Teacher support, growth language mindset, and academic engagement: The mediating role of L2 grit. *Studies in educational evaluation, 77,* 101251.

Tangutairuang, T. (2016). Meta-analytic structural equation modeling. *Suratthani rajabhat journal, 3*(2), 57-80.

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2022). *Having a growth mindset among Thai Students results from the assessment PISA 2018.* Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1PNplF9_rH509QSCWokDcBi-yIdvNqRFA/view

Yalcin, S. B., & Yilmaz, E. (2023). A Study on the predictability of Students' grit by their growth mindset. *Participatory educational research, 10*(5), 184-199.

กลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Strategies for Promoting Good Characters According to Islamic Principles to Students at Private Schools Teaching Islam

อัมรินทร์ โต๊ะลง[1] และ ปองสิน วิเศษศิริ[1]

Amarin Tohlong[1] and Pongsin Viseshsiri[1]

[1]หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอิสเทิร์นเอเชีย

[1]Doctor Degree of Education in Education Administration and Leadership for Change, Eastern Asia University

Received: April 1, 2024

Revised: May 1, 2024

Accepted: May 3, 2024

บทคัดย่อ

การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ (2) เสนอกลยุทธ์ของการบริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (3) ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มงานโรงเรียนนโยบายพิเศษจากทั่วประเทศ มีโรงเรียนในสังกัด 260 โรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ 160 โรงเรียน และผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการ ผู้จัดการโรงเรียน ครูผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานกิจกรรมนักเรียน และครูผู้สอน 640 คน จาก 160 โรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาร่างกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านและทุกข้อ 2) กลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม พบว่า มี 5 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง 3) การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกลยุทธ์ไปใช้ ทุกกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รองที่กำหนดมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ โดยจะเห็นว่าต้องเริ่มที่การพัฒนาหลักสูตรและตามด้วยการพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหลักการใหญ่ของการบริหารโรงเรียนที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

คำสำคัญ: การเสริมสร้างลักษณะคนดี; ศาสนาอิสลาม; โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Abstract

Strengthening the character of good people according to Islamic principles is very important. which this research study The objectives are (1) to study the current and desired conditions (2) to propose strategies for school administration. to strengthen the characteristics of good people according to Islamic principles for students at private schools teaching Islam (3) examine the appropriateness of implementing the strategy. The researcher used a mixed methods research technique. tools include: Questionnaires and interview. the population and sample included schools under the Office of the Private Education Commission. Special policy school work groups from all over the country There were 260 affiliated schools. the researcher used the formula for calculating the sample size of Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610), using a table to determine the sample size of 160 schools nationwide, and the respondent was the director. School 640 deputy directors, teachers and school committee chairs from 160 schools, data analysis included mean, standard deviation. And the priority index of essential needs. the tools used to collect data are interviews, questionnaires and focus groups from experts with content analysis of the strategy draft. The results of the research found that 1) the present condition and the desired condition, it was found that the average of the desired condition was higher than the present condition in every aspect and every item 2) the strategy for enhancing good character according to Islamic principles was found to have 5 main strategies, 14 secondary strategies 3) checking the appropriateness of strategy implementation Every designated primary and secondary strategy is suitable to be used. It can be seen that the development of the curriculum must begin with the development of teachers and teaching and learning. This is the main principle of school administration that is generally accepted.

Keywords: Promoting good character traits; Islam Private; Schools teaching Islam

บทนำ

เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เป็นความหวังและอนาคตของชาติ ประเทศชาติจะเจริญหรือพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ การจัดการศึกษาให้กับเยาวชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่สังคมทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ เพราะในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalizations) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสังคมไทย ในอดีตที่เคยสงบเรียบง่ายมีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกันได้กลับกลายเป็นสังคมที่เน้นการแข่งขันชิงดีชิงเด่นและมีค่านิยมด้านวัตถุ และในปัจจุบันนักเรียนมีปัญหาทางพฤติกรรมแทบทุกโรงเรียน มีพฤติกรรมอันไม่พึงปฏิบัติในโรงเรียน และประพฤติในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่อยู่ในระเบียบวินัย ทำความหนักใจให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนเป็นอย่างมาก ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบ ไร้ระเบียบวินัยขาดความซื่อสัตย์และเสียสละ ติดเกม เล่นการพนัน ตกเป็นเหยื่อโฆษณา ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย แต่งกายผิดระเบียบไม่เข้าเรียนตามเวลา แสดงท่าทีไม่เหมาะสม พกพาอาวุธ ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้ปฏิบัติและพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างปัญญาโดยใช้หลักเมตตาธรรมในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับการ

วิจัยของ Cropley & Knapper (2021); Trilling & Fadel (2009) ผลการวิจัยพบว่า มีการให้ความสำคัญต่อทักษะการเรียนรู้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงนวัตกรรม การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการรับผิดชอบต่อส่วนร่วม รวมถึงการมีจิตสาธารณะ เช่นเดียวกับหลักการอิสลามที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Nurhikmah & Elihami, 2021) กระบวนการคิดขั้นสูง (Mispani, Abrori, Hasyim, Kushendar, & Muslimah, 2021) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Khalil, 2016) และการอุทิศตนและทำประโยชน์เพื่อสังคมตามบทบัญญัติความเมตตาแก่สากลโลก (Rahmatan Lilalamin) (Ahyani & Slamet, 2021)

สำหรับการศึกษาของมุสลิมองค์กรการศึกษาวัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ของสันนิบาตอาหรับ (ALECSO, 2014, p. 86) ได้กำหนดคุณลักษณะผู้เรียนโดยแบ่งเป็น 3 สาขา คือ 1) ทักษะการคิดขั้นสูง 2) ทักษะส่วนบุคคล และ 3) เทคโนโลยี ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น ประเทศมาเลเซียได้กำหนดคุณลักษณะสำหรับผู้เรียนอิสลามศึกษาและหลักสูตรใหม่ที่มีความชัดเจนขึ้นโดยเน้นความเป็นธรรมชาติและวิธีการดำเนินชีวิตวิถีอิสลาม การศึกษานี้จึงมีเป้าประสงค์ในการศึกษา กลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการกำหนดทิศทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถานศึกษาและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมเชื้อสายมลายู มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเฉพาะ ที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ โดยผลการวิจัยจะสร้างความตระหนักต่อสถานศึกษาและสังคมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และเป็นแนวทางของการพัฒนาการจัดการศึกษาของพื้นที่และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติอย่างเหมาะสมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. เสนอกลยุทธ์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไปใช้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2541) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคตไว้ว่า คนไทยจะมีพัฒนาการสมวัยมีสุขภาพดีมีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์มีสุขนิสัยที่ดี มีมนุษย์สัมพันธ์อันดีมีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ทักษะทางเทคนิคสามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในลักษณะต่างขั้วมิติต่าง ๆ เพื่อหาจุดที่สมดุลระหว่างคุณลักษณะดังต่อไปนี้เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลกในอนาคตคือ 1) การเป็นผู้นำที่ดีและการเป็นผู้ตามที่ดี 2) การรักธรรมชาติศิลปะและการรักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี 3) การมีชีวิตรู้จักพอและการมีชีวิตแข่งขันกันเอาตัวรอดเพื่อประโยชน์สูงสุด 4) การร่วมมือกันและการแข่งขันกัน 5) ค่านิยมความเสมอภาคและค่านิยมเก็งกำไรมุ่งประโยชน์ส่วนตน 6) การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณค่าของวิทยาการสมัยใหม่ 7) การอยากเรียนเพื่อรู้และการอยากเรียนเพื่อปริญญาเพื่ออาชีพ 8) การเรียนรู้ลึกซึ้งและการเรียนรู้กว้างขวางหลายสาขารู้รอบตัว 9) การหวงแหนวัฒนธรรมไทยและการรับวัฒนธรรมต่างชาติ 10) ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและความเป็นปัจเจกชน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก โดยมีพื้นฐานความศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ปฏิบัติตนตามแบบอย่างของนบีมูฮัมมัด และมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทาง

อิสลาม ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีความศรัทธาที่บริสุทธิ์และมั่นคง 2) เป็นผู้ที่ปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง 3) เป็นผู้ที่มีมารยาทที่ดีงาม 4) เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้า ใฝ่รู้ใฝ่เรียน 5) เป็นผู้ที่ชนะใจตนเอง 6) เป็นผู้ที่ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า 7) เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย 8) เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง 9) เป็นผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์แนวคิดคุณลักษณะคนดีของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม ตามนัยที่กล่าวมานี้ พบว่า สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุดคือ “ความเป็นคนดี” “คนเก่ง” และเป็นคนที่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโลกปัจจุบัน และอนาคตได้อย่างมีความสุขตามสมควรแก่อัตภาพแต่ละบุคคล ผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็นลักษณะด้าน ดังนี้ 1) ลักษณะด้านความรู้ 2) ลักษณะด้านความสามารถ 3) ลักษณะด้านหลักศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ 4) ลักษณะด้านคุณธรรม 5) ลักษณะด้านทักษะ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์

Mary and Robbin (2005) กล่าวว่า กลยุทธ์ คือ การตัดสินใจและการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยตรงในการใช้ทรัพยากรและศักยภาพเพื่อสร้างโอกาสและป้องกันภยันตรายต่าง ๆ ขององค์การ

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552, หน้า 223) กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งสามารถใช้ SWOT หรือ TOWS เมทริกซ์ ดังภาพต่อไปนี้

	จุดแข็ง Strength	**จุดอ่อน Weakness**
โอกาส Opportunity	กลยุทธ์ S - O	กลยุทธ์ W - O
ภาวะคุกคาม Threat	กลยุทธ์ S - T	กลยุทธ์ W - T

	จุดแข็ง	**จุดอ่อน**
โอกาส	การนำข้อได้เปรียบของจุดแข็งภายในและโอกาสภายนอกมาใช้	การแก้ไขจุดอ่อนภายในโดย พิจารณาจากโอกาสภายนอกที่เป็นผลดีต่อองค์กร
ภาวะคุกคาม	การแก้ไขหรือลดอุปสรรคภายนอกโดยนำจุดแข็งภายในมาใช้	การแก้ไขหรือลดความเสียหายของธุรกิจอันเกิดจากจุดอ่อนภายในองค์กรและอุปสรรคภายนอก

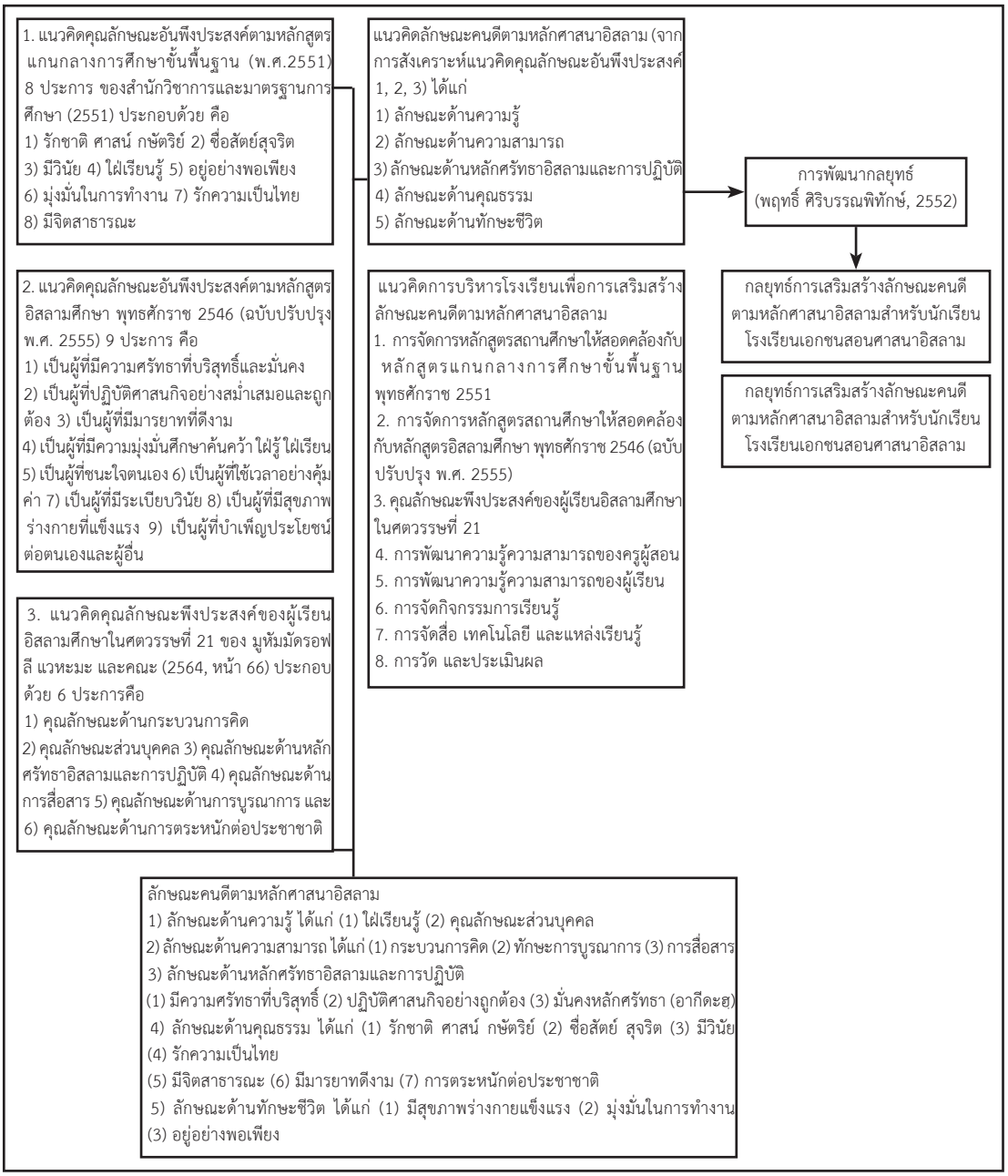
ภาพ 1 *การวางแผนกลยุทธ์*
ที่มา: *พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2552, หน้า 223*

2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์หรือการกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้นต้องพิจารณาถึงระดับกลยุทธ์ว่าเป็นกลยุทธ์ระดับใด เช่น กลยุทธ์ระดับบริษัทหรือกลยุทธ์หลัก (grand strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (business strategy) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (function strategy) หรือกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (operation strategy) การกำหนดกลยุทธ์ต้องอิงดัชนีชี้วัด แบบสมดุล

3. การปฏิบัติตามกลยุทธ์

4. การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงบรรยาย (descriptive research) ด้วยการออกแบบวิจัยทั้งหมดการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการออกแบบการวิจัยทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขั้นที่ 3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขั้นที่ 4 ร่างกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ขั้นที่ 5 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลาม ขั้นที่ 6 ปรับปรุงและนำเสนอกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มงานโรงเรียนนโยบายพิเศษจากทั่วประเทศ มีโรงเรียนในสังกัด 260 แห่ง โดยผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607 -610) ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ 160 แห่ง และผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 640 คน จาก 160 แห่ง (สมาคมโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามแห่งประเทศไทย, 2564) แบ่งภาคออกตามเขตตรวจราชการแผ่นดินของประเทศ ทั้งนี้ พบว่ามีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามใน 3 ภาค คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มภาคกลาง ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตตรวจราชการที่ 1,3,5 ประกอบด้วย จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดนครนายก และจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มที่ 2 กลุ่มภาคใต้ตอนบน ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตตรวจราชาการที่ 6,7 จังหวังชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง กลุ่มที่ 3 กลุ่มภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตตรวจราชาการที่ 8 คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมความ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยจะมีข้อคำถามในเรื่องสภาพแวดล้อมขององค์กรทั้ง ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก (PEST) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งทุกข้อจะแบ่งให้ตอบเป็น 2 สภาพ ได้แก่ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคำตอบที่ให้ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด/มีสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติมาก/มีสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติปานกลาง/มีสภาพที่พึงประสงค์ใน อนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติน้อย มีสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด/ มีสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการส่งและรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วประเทศ จำนวน 160 โรงเรียน ที่ได้จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง

ดังกล่าวข้างต้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยส่งหนังสือนำและแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และดำเนินการส่งเอกสารด้วยตนเอง ในช่วงเดือน กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2566

4. ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบร่างกลยุทธ์

6. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจากกลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 2 ท่าน และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้ทรงวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก และจากการประชุมกลุ่ม (Focus Group) จำนวน 8 ท่าน โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีขนาดใหญ่ ใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปทางสถิติ โดยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index Modified : PNI Modified)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (2) การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม และ (3) ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม พบว่า

1. การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงประสงค์ในการปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2. การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม

สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเด็นกระบวนการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นกระบวนการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม มีความพึงประสงค์ในการปฏิบัติภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความประสงค์ให้โรงเรียนมีการดำเนินการมากที่สุด คือ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกัน แม้ว่าในสภาพปัจจุบันจะมีการดำเนินการอยู่แล้วก็ตามแต่ความคาดหวังและพึงประสงค์ยังคงต้องการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการพัฒนาเสริมสร้างผู้เรียนอิสลามศึกษาให้ได้รับการศึกษาทันกับยุคและสมัยในศตวรรษที่ 21

3. ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม

สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในประเด็นลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม มีการดำเนินการภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลักษณะด้านความสามารถ และลักษณะด้านทักษะชีวิต ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ในประเด็นลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม มีความพึงประสงค์ให้โรงเรียนดำเนินการภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงประสงค์ให้โรงเรียนดำเนินการมากที่สุดคือ คือ ลักษณะด้านความสามารถ และลักษณะด้านทักษะชีวิต เช่นเดียวกัน

2. การกำหนดกลยุทธ์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สรุปผลตามรายละเอียดดังนี้

SO แนวทางการเสริมสร้างและกำหนดวิธีการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม ด้านทักษะชีวิต ใน 3 ประเด็น คือ พัฒนาผู้บริหาร พัฒนาครูผู้สอน และพัฒนาการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนสูงสุด

ST ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสื่อทางสังคม (Social Media) มาใช้ในการเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดของครูผู้สอน

WO พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติมากกว่าการเน้นที่เนื้อหาหรือทฤษฎี และระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกภาคส่วนเพื่อนำมาใช้สนับสนุนกระบวนการเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ เพราะการศึกษาถือเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ดี ต้องมีความสามารภทั้งวิชาการ มีทักษะกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์อย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน และอนาคต

WT เร่งรีบในการพัฒนาพลิกโฉมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อการดำเนินการตามพันธกิจของโรงเรียน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น สถานประกอบการ และผู้นำชุมชน ภาคเอกชน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร อีกทั้งเพื่อสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสถานศึกษาในการเสริมสร้างคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไป

3. การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำกลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้วยการสนทนากลุ่ม สรุปผล ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเน้นการเสริมสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สอดรับกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในการเป็นคนดี ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง ดังนี้

พัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถเพื่อดำรงชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ และเป็นพลเมืองดีของโลก สามารถใช้ความรู้ที่มีเพื่อทำงานสุจริตและดำรงชีพในสังคมยุคใหม่ได้อย่างสันติสุข

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาส่งเสริมศักยภาพครูผู้สอนให้มีความเข้มงวดเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม และให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง ดังนี้ 1. พัฒนาศักยภาพครู ให้ครูเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีแก่ผู้เรียน และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 2. รณรงค์และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม 3. ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทดำเนินการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนา และส่งเสริมผู้เรียนเน้นการเสริมสร้างการเป็นคนดี เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นผู้รักการเรียนรู้ มีความมุ่งมันในการพัฒนาตนเองเรียนรู้ตลอดเวลา ตลอดจนพัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

พร้อมทั้งเป็นพลเมืองที่ดีในยุคใหม่ ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง ดังนี้ 1. เสริมสร้างความตระหนักในลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของนักเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ 2. เสริมสร้างและวิเคราะห์องค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อเสริมสร้างคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม 3. เสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดี เป็นผู้รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เน้นกิจกรรมที่สร้างให้ผู้เรียนมีการแสดงออกทางผู้นำอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณาญาณและรอบคอบ

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนา และส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างลักษณะคนดีของผู้เรียนตามหลักศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง ดังนี้ 1. พัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยมีความเหมาะสมกับการศึกษาในยุคสมัยใหม่ 2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสื่อทางสังคม (Social Media) มาใช้ในการเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดของครูผู้สอน 3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของผู้เรียน

กลยุทธ์หลักที่ 5 ส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และภาคเอกชนในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง ดังนี้ 1. ส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และภาคเอกชน 2. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายทั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้บริหาร ครูผู้สอน ภายรัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ปกครอง ให้มีศักยภาพพร้อมให้ความช่วยเหลือและร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และให้การสนับสนุนทั้งองค์ความรู้ และงบประมาณในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสำรวจความต้องการได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านองค์ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณเพื่อนำมาสร้างเสริมลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม 4. ประสานความร่วมความร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ

การอภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ 3 ส่วน ได้แก่ (1) การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (2) กระบวนการเสริมสร้างเสริมลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม และ (3) ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม สามารถแยกผลการวิจัยในภาพรวม ของแต่ละส่วน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 4) การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะสำหรับโรงเรียนอิสลามแล้วการวางแผนกลยุทธ์มีความจำเป็นต้องทำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งตามที่โรงเรียนทั่ว ๆ ไปต้องทำ สอดคล้องกับแนวคิด ของณัฐพล ลีลาวัฒนานันท์ (2555, น. 2-10) ได้กล่าวว่าการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เป็นภาระงานสำคัญเริ่มแรกของสถานศึกษาประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ๆ คือวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของการวางแผนกลยุทธ์อื่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดกว่าเรื่องอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับมากจึงเป็นการสอดคล้องกับการที่โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องทำการวางแผนกลยุทธ์และทำตามขั้นตอนของการวางแผนอย่างเคร่งครัดเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนสภาพที่พึงประสงค์และ

มีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคาดหวังและพึงประสงค์ในการปฏิบัติมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และด้านที่มีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในส่วนของการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน ที่เป็นดังนี้เพราะการที่จะนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญมากที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์จากการใช้กลยุทธ์ได้ ส่วนการควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลนั้นเป็นเรื่องที่โรงเรียนทั่ว ๆ ไปก็มีการให้ความสำคัญน้อย

2. การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม จากผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้สอน 2) การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน 3) การจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 4) การจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) 5) การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) การจัดสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 8) การวัด และประเมินผล ซึ่งมีสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นดังนี้เพราะ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องที่อยู่ในกระแสสังคม มีทั้งนโยบายภาครัฐและนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดที่ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่วนการที่ด้านการจัดสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดก็คงเป็นเพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ แม้จะมีการส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนแต่ครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ รวมทั้งครูยังมีความรู้ไม่เพียงพอในเรื่องนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Binkley et al. (2012b, p. 176) กล่าวว่า ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีนิยามที่หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบท และความสำคัญในการนำไปใช้ ซึ่ง ATC21S ได้สรุปทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มทักษะ ได้แก่ 1) แนวทางการคิด ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และ การเรียนรู้ 2) แนวทางการทำงาน ประกอบด้วย การสื่อสารและความร่วมมือ 3) การใช้เครื่องมือในการทำงาน ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ และความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ และ 4) การใช้ชีวิต ในสังคมโลก ประกอบด้วย ความเป็นพลเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและสังคมโลก ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ การรู้รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมถึงความตระหนักในด้านวัฒนธรรม ส่วนสภาพที่พึงประสงค์และมีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคาดหวังและพึงประสงค์ในการปฏิบัติมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 และด้านที่มีความประสงค์ให้โรงเรียนมีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ การวัด และประเมินผล ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในส่วนของกระบวนการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามมีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน ถึงแม้ว่าในสภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติของกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนผ่านจากการสอนที่เน้นเนื้อหาไปสู่การพัฒนาทักษะผู้เรียน ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การสร้างความสนใจ การนำเสนอปัญหา การค้นหาและการแก้ปัญหาไปจนถึงขั้นสรุปผลให้ผลสะท้อนกับในสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริงในยุคปัจจุบัน

3. ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม จากผลการวิจัยในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะด้านความรู้ 2) ลักษณะด้านความสามารถ 3) ลักษณะด้านศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ 4) ลักษณะด้านคุณธรรม 5) ลักษณะด้านทักษะชีวิต ซึ่งมีสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม โดยภาพ

รวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลักษณะด้านความสามารถ และลักษณะด้านทักษะชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ลักษณะด้านศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์และมีความคาดหวังให้มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคาดหวังและพึงประสงค์ให้มีการปฏิบัติมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือลักษณะด้านความสามารถ ลักษณะด้านทักษะชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะความรู้ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในส่วนลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามมีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน ถึงแม้ว่าในสภาพปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเสริมสร้างลักษณะด้านความสามารถ และลักษณะด้านทักษะชีวิต อยู่ในระดับมากแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากเนื่องจากในยุคปัจจุบันการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแบบที่ไม่ทันตั้งตัว จึงทำให้ผู้เรียนในยุคนี้ต้องปรับตัวให้สอดรับกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไปในทุกวัน ดังนั้น ความต้องการจำเป็นและความคาดหวังพึงประสงค์ที่ต้องเสริมสร้างนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาต้องได้รับการเสริมสร้างมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถ และลักษณะด้านทักษะชีวิต ในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงความสามารถ 3 ด้าน ได้แก่ (1) กระบวนการคิด (2) ทักษะการบูรณาการ (3) การสื่อสาร ซึ่งสามารถอธิบายภาพรวมได้ว่า นักเรียนอิสลามศึกษาทุกคนควรได้รับการเสริมสร้างกระบวนการคิด ให้สามารถคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงระบบ คิดและวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะการสื่อสาร (Communication) คือ มีสมรรถนะภาษาต่างประเทศ รู้เท่าทันสารสนเทศและมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้ อิสลามได้กำหนดให้มุสลิมเลือกใช้การสื่อสารที่ดีและสอดคล้องกับบริบทเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์นั้น ๆ ทักษะการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้มุสลิมเข้าถึงการเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนา สามารถปกป้องตนเองจากการสร้างความวุ่นวายในสังคมที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ มูฮัมมัด อับดุลลอฮฺ อัลเคาะฎีบ (1997, pp. 250 – 256) ได้กล่าวถึง 10 ขั้นตอนของการเป็นมุสลิมคุณภาพ ดังนี้ 1. มีความศรัทธาที่เที่ยงแท้และบริสุทธิ์ (อากีดะห์) 2. ปฏิบัติศาสนกิจถูกต้องตามแบบอย่าง (อีบาดะห์) 3. มีมารยาทที่ดีและงดงาม 4. ใฝ่เรียนรู้และสติปัญญาล้ำเลิศ 5. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง 6. สามารถประกอบอาชีพการงานที่ดี 7. สร้างประโยชน์แก่ผู้อื่น 8. เอาชนะอารมณ์ใฝ่ต่ำของตนเอง 9. รู้คุณค่าและเก่งบริหารเวลา 10. รักษาระเบียบวินัย

2. กลยุทธ์การเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผลการวิจัยพบว่า มี 5 กลยุทธ์หลัก 14 กลยุทธ์รอง ประกอบด้วย

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเน้นการเสริมสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ สอดรับกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในการเป็นคนดี การที่ผลการวิจัยเห็นด้วยกับการให้กลยุทธ์เกี่ยวกับสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาการบริหารโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถด้านการศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม ด้านทักษะชีวิตอย่างมีดุลยภาพ พัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และเน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีลักษณะคนดีและมีคุณภาพระดับชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ ธีรทิฐ (2556, น. 215-229) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ผลการวิจัย พบว่า 1) พลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ควรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มให้ความรู้ได้แก่ กลุ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและเพื่อนบ้านและการมีความรู้ทางวิชาการที่ได้มาตรฐานสากล กลุ่มทักษะได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารการทำงาน บัญชีและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และกลุ่มเจตคติ ได้แก่ การมีสุขภาพกายและใจดี การมีคุณธรรมและจริยธรรม 2) กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ 5 ประเด็น คือ การศึกษาและกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในประเทศและในอาเซียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียนและสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมือง

อาเซียนที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เรื่องอาเซียน การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จก็จะต้องเริ่มต้นในเรื่องที่สำคัญที่จะพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาส่งเสริมศักยภาพครูผู้สอนให้มีความเข้มงวดเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม และให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าควบคู่ไปกับการเสริมสร้างและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารโรงเรียนแล้วนั้น การสร้างศักยภาพครูผู้สอนให้ตระหนักถึงความสำคัญและมีความเข้มงวดในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียน และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามของผู้เรียนให้สอดรับกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังเช่นที่มีผลงานวิจัยและตำรามากมายที่กล่าวถึงความสำคัญของครู

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเน้นการเสริมสร้างการเป็นคนดี เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้รักการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเรียนรู้ตลอดเวลา โดยเน้นการบูรณาการกับศาสตร์วิชา ตลอดจนพัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติ พร้อมทั้งเป็นพลเมืองที่ดีในยุคใหม่ จะเห็นได้ว่าอีกปัจจัยหนึ่งของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือ การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเน้นการเสริมสร้างการเป็นคนดีให้ผู้เรียน เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรมในทุกกลุ่มการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและสอดคล้องด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลามกับหลักธรรมของอัลกุรอาน และอัลหะดีษ โดยเน้นการบูรณาการกับศาสตร์วิชา ตลอดจนเป็นผู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญซึ่งยังจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน โดยพัฒนาทั้งความรู้ ภูมิปัญญาและศีลธรรม จรรยาบรรณ ดังที่มีงานวิจัยและนโยบายรัฐและหน่วยงานระดับโลกและระดับชาติได้กล่าวให้นิยามสำคัญไว้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของมูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย์ และคณะ (2563, น. 256) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นมีแนวคิดและรูปแบบที่หลากหลาย โดยให้ ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตัวเอง เริ่มตั้งแต่การสร้างความ สนใจ การเสนอปัญหา การค้นหาและแก้ปัญหาไปจนถึงขั้นสรุปและให้ผลสะท้อนกลับในสิ่งที่เรียนรู้ เป็นการ เรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตที่แท้จริง แก้ปัญหา ที่ซับซ้อน หรือหาทางออกด้วยตนเอง ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของปัญหา และมีส่วนร่วมในชุมชนหรือท้องถิ่น (Lombardi, 2007)

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างลักษณะคนดีของผู้เรียนตามหลักศาสนาอิสลาม จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งของการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม เพราะเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างก้าวกระโดนในปัจจุบัน รวมทั้งสื่อทางสังคม (Social Media) ที่มีวิวัฒนาการก้าวไกลมาก และมีความล่อแหลมต่อการเสพสื่อ (Social Media) ในทางที่ผิดของผู้เรียน (พิเชษฐ ยังตรง, พิณสุดา สิริธรังศรี และ สินธะวา คามดิษฐ์. (2560, น. 2-12) จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการแนะนำวิธีการใช้ และดูแลควบคุมอย่างเข้มงวดให้มีการใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งนำสื่อ และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สอดรับกับการอิสลามศึกษาในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์หลักที่ 5 ส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และภาคเอกชนในการเสริมสร้างลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การที่ผลวิจัยเห็นด้วยกับการให้กลยุทธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐและเอกชน ในการระดมความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพพร้อมที่จะสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามในการเสริมสร้างลักษณะคนดีให้นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทุกกระบวนการให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นเรื่องการร่วมมือของภาคีเครือข่าย ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัย ของสมใจ ธีรทิฐ (2556, น. 215-229) ศึกษาเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ผลการวิจัย ที่กล่าวในประเด็นความร่วมมือภาคีเครือข่ายไว้ว่า การส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะพลเมืองอาเซียนที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เรื่องอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามในด้านศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติ โรงเรียนอิสลามในปัจจุบันมีการส่งเสริมน้อยที่สุด จึงเสนอให้ผู้นำอิสลามและผู้ที่ดูแลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย วางแผน และจัดกิจกรรมในการส่งเสริมด้านศรัทธาอิสลามและการปฏิบัติให้เป็นรูปแบบ เป็นลายลักษณ์อักษร และดูแลให้มีการนำนโยบาย/แผน ไปปฏิบัติจริงจังอย่างเคร่งครัด

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามมีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน จึงเสนอว่า ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรืออาจถึงขั้นปฏิรูปการเรียนการสอนนักเรียนให้มีลักษณะคนดีตามหลักอิสลามในทุกด้านด้วย

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริสร้างคุณลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม ที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ดังนั้น จึงเสนอให้มีการส่งเสริมการจัดสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ตามหลักอิสลามให้มากขึ้น โดยการจัดสนับสนุนทางงบประมาณ และการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และให้รู้จักใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้นอย่างจริงจัง

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยในปัจจุบันคือ การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงของแต่ละระดับโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลมากขึ้น โดยมีการจัดให้มีนโยบายการจัดการอบรมบุคลากรด้านการควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผล

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเป็นกลยุทธ์หลักในการส่งเสริมความเป็นคนดีตามหลักอิสลาม ดังนั้น จึงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สะท้อนเรื่องการส่งเสริมคุณลักษณะคนดีตามหลักอิสลามในทุกรายวิชา และกิจกรรมโดยเฉพาะให้เป็นหลักในตัวปรัชญาและพันธกิจของการพัฒนาหลักสูตร

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลยุทธ์หลักที่ 2 ที่ควรต้องดำเนินการ คือ การส่งเสริมศักยภาพครูผู้สอนให้มีความเข้มงวดเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลามนั้น จึงเสนอว่า ควรมีนโยบายพัฒนาครูตั้งแต่แรกรับ จนถึงการเข้าสู่การปฏิบัติหน้าที่การสอนโดยการเน้นเรื่องความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะคนดีตามหลักอิสลาม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการที่งานวิจัยนี้พบว่า ครูมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะคนดีตามหลักอิสลาม แต่ก็พบอีกว่ามีการส่งเสริมศักยภาพครูในด้านนี้น้อย จึงเสนอให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาครูให้มีศักยภาพด้านนี้เพิ่มขึ้น

2. จากการที่งานวิจัยพบว่า การควบคุมเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังมีการปฏิบัติน้อย จึงเสนอว่าควรทำการศึกษาวิจัยของวิธีการให้มีการปฏิบัติเรื่องนี้ให้มากขึ้น โดยอาจวิจัยเรื่อง วิธีการควบคุมเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและวิจัยเรื่อง เครื่องมือในการวัดและประเมินผล การส่งเสริมคุณลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม

3. จากการที่งานวิจัยนี้พบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐและเอกชน เป็นเรื่องที่สำคัญ จึงเสนอให้มีการวิจัยวิธีการสร้างเครือข่ายหรือรูปแบบเครือข่ายส่วนรวมเพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะคนดีตามหลักศาสนาอิสลาม

References

Azzamadi & Muhammad. (2020). *Guidelines for developing the administration of Assalam network Schools according to the concept of good Muslim characteristics.* Bangkok: Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 4404. (in Thai)

Ahyani, H., & Slamet, M. (2021). Building the values of Rahmatan Lil'Alamin for Indonesian economic development at 4.0 era from the perspective of philosophy and Islamic Economic Law. *Al-Ihkam: jurnal hukum & pranata social, 16*(1), 111-136.

Alecso. (2014). *Preparing Arab youth to the labor market: A strategy to include entrepreneurship and 21st century skills in Arab education.* Tunisia: PWC.

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). *Defining twenty-first century skills. In B. M. P. Griffin, & E. Care (Ed.), Assessment and teaching of 21st century skills (pp. 17-66).* New York: Springer.

Cropley, A., & Knapper, C. (2021). *Lielong learning in higher education.* London: Routledge.

Charoenwongsak, K. (2011). *Strategic proposals for educational reform seminar on crises and opportunities for reforming education and Thai society Siam City Hotel.* Bangkok: National Education Office. (in Thai)

Dakir, J., Othman, M., Tamuri, A., Stapa, Z., Yahya, S., & Maheran, S. (2015). Islamic education and level of character internalization of secondary school students in Malaysia. *Mediterranean journal of social sciences, 6*(4), 602-613.

Eryandi, K., & Nuryanto, A. (2020). 21st Century skills of life career skills in productive learning of vocational high school of technical expertise engineering in Yogyakarta City. *American journal of educational research, 8*(7), 480-484.

Khalil, A. (2016). The Islamic perspective of interpersonal communication. *Journal of Islamic studies and culture, 4*(2), 22-37.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement, 30*(3), 607-610

Leelawattananan, N. (2012). *What is strategy?.* Retrieved from http//:www. Boc.dip.go.th/index.php?Option=com_content&view=article&id=344&Itemid=14 (in Thai)

Ministry of Education. (2003). *Islamic studies curriculum 2003*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)

Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum, B.E. 2008.* Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly Press of Thailand Limited. (in Thai)

Massie, J. L., & Douglas, J. (1981). *Management: A contemporary introduction*. (3rd ed.). New Jersey: Englewood Cliffs.

Mispani, M., Abrori, M. S., Hasyim, U. A. A., Kushendar, K., & Muslimah, M. (2021). Higher order thinking skills (HOTS) and lower order thinking skills (LOTS) on UM-PTKIN Questions on islamic religious education materials. *Journal Iqra': Kajian Ilmu Pendidikan, 6*(2), 239-260.

Mc Clelland, D. C. (1961). *The achievement society.* New York: The Free Press.

Mckillip. (1987). *Needs analysis for the human services and educations.* California: SAGE Publication.

Muhammad Afifi Azzalihi et al. (2020). *Guidelines for developing the administration of Assalam Network Schools according to the concept of good Muslim characteristics.* Faculty of Education, Chulalongkorn University. (in Thai)

Muhammad Rafli Wahama et al. (2021). Desired characteristics in the 21st century of Islamic studies learners in private Islamic Schools in Thailand Faculty of Islamic Sciences Prince of Songkla University. *Journal of information and learning, 32*(2), 40-50. (in Thai)

Muhammad Abdullah Al-Khatib (Complete (Ya'qub) Sueb Sukha Translation). (2011). *10 Steps to becoming a Muslim.* Bangkok: Quality. (in Thai)

Nurhikmah, B., & Elihami, E. (2021). The concept of worldwide education in the review of Islamic education. *Journal edukasi nonformal, 2*(1), 10-17.

Pithiyanuwat, S., & et al. (2018). Vision of Thai education in the future. *Sripatum journal 1*,(1) (July-December). (in Thai)

Robbin, S. P., & Coulter, M. (2005). *Management.* (8th ed.). Prentice Hall.

Sirithrangsri, P., & Kamdit, S. (2017). *Strategies for developing the desired characteristics of learners in basic educational institutions in the 21st century.* Suthiparitat, Year 31, Issue 100. October-December 2017. (in Thai)

Siribannapitak, P. (2009). *Concepts and principles of strategic planning (Strategic Planning).* Bangkok: Phrik Wan Graphic. (in Thai)

Teerathit, S. (2013). *Strategies for developing desirable characteristics of Asean citizens*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)

Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. California, CA: John Wiley & Sons.

การสังเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน
Synthesis of the Bachelor of Nursing Curriculum in Community Health Nursing

ตติยา ทุมเสน[1]* และ ปองสิน วิเศษศิริ[1]
Tatiya Tumsen[1]* and Pongsin Viseshsiri[1]
[1]หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
[1]Doctor of Education Program in Educational Administration and Leadership for Change Academic,
Eastern Asia University
*Corresponding Author, email: tatiya@eau.ac.th
Received: April 11, 2024
Revised: May 8, 2024
Accepted: May 8, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์เอกสารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน จากสถาบันการศึกษาพยาบาล 6 แห่ง พบว่า มีการจัดทำหลักสูตรระดับรายวิชาตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560 ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านการกำกับตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรบางสถาบันจัดทำรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนเป็นวิชาเดี่ยวมีค่า 3 หน่วยกิต บางแห่งจัดแยกเป็น 2 รายวิชา คือ รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 และ 2 ค่ารายวิชาละ 2 หน่วยกิต เมื่อรวมกับรายวิชาภาคปฏิบัติซึ่งมีค่า 3 หน่วยกิตแล้วจะได้ค่าไม่น้อยกว่า 7 หน่วยกิต ซึ่งต้องเรียนรายวิชา 1 และ 2 แล้วตามด้วยการเรียนภาคปฏิบัติ 2) องค์ประกอบด้านบัณฑิตคุณสมบัติของผู้เรียน คือ ชั้นปีที่ 3 และ 4 ผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวังจะพัฒนาใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF: HEd) โดยบางสถาบันใช้ร่วมกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (DOE) และเมื่อมีการกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2565 สถาบันที่จัดปรับปรุงหลักสูตรจะกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านคุณลักษณะบุคคล 3) องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตร พบว่า กำหนดตามคำอธิบายรายวิชา บางสถาบันจัดหัวข้อ/เนื้อหาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถาบัน สภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ข้อเสนอแนะ 1) ส่งเสริมการบริหารหลักสูตรในระดับรายวิชาแก่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 2) จัดอบรมปฏิบัติการการบริหารหลักสูตรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 3) กำหนดหัวข้อย่อยในเนื้อหาให้ชัดเจนมีความทันสมัย 4) ศึกษาวิจัยแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในรายวิชาการพยาบาลพยาบาลอนามัยชุมชนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: การสังเคราะห์; หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต; รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน

Abstract

This research was synthesize document from the community health nursing course in the Bachelor of Nursing Science Program by specifically studying 6 nursing education institutions; the finding that course level curricula were prepared according to the National Higher Education Standards Curriculum Management Framework (Guidelines No. 3) 2015 and the Bachelor's Degree Qualifications Standards Framework, Nursing field, 2009, 2017, as follows 1) the Curriculum Standards components: - some institutions course as a single subject, 3 credits or organize into: Community Health Nursing 1 and 2, which each 2 credits, when combined with a practical course, 3 credits, it will be worth not less than 7 credits, must be studied in orderly of 1 and 2, and the Practicum subject 2) the characteristics of the graduate components:- students; years 3 & 4, Learning outcomes use the Higher Education Qualifications Standards Framework (TQF: HEd) in 6 areas, Some institutions use it with the Desired Outcomes of Education (DOE) and when the 2022 Higher Education Standards were set, institutions that revise the curriculum will specify to have at least four areas:: knowledge, skills, ethics, and personal characteristics 3) the curriculum content components: - were determined according to course descriptions and the institution's identity, the problems or needs of the community. Recommendations 1) promote curriculum administration at the subject level continuously. 2) Organize curriculum administration workshops for relevant personnel at all levels, 3) define subtopics, contained in the content to be clear, and up-to-date 4) study the research trends according to the changes in community health nursing area that may occur in the future.

Keywords: Synthesis; The Bachelor of Nursing curriculum; Community Health Nursing

บทนำ

การบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การควบคุมกำกับของคณะกรรมการรับผิดชอบหลักสูตร ให้มีการดำเนินงานเป็นไปตาม มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2560 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 และ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 มีระบบและกลไกการบริหารหลักสูตรด้วยการควบคุม กำกับให้มีการประเมินหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุกปีตามตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานตามประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขาหรือสาขาวิชา (มคอ.1) เพื่อการประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยในระบบและกลไกการบริหารหลักสูตรกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เน้นการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและปฏิบัติการวิชาชีพ ใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือในการนำสาระทางทฤษฎีในศาสตร์สาขาทางการพยาบาลไปประยุกต์ใช้กับผู้รับบริการโดยมีบุคคล ครอบครัว ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการดูแลรักษา บูรณาการจริยศาสตร์และจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาชีพทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ กำหนดให้ทุกรายวิชาจัดทำรายละเอียดของรายวิชาภาคทฤษฎี (มคอ.3) และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ. 4) และให้คณะผู้สอนมีการประชุมวิพากษ์ร่วมกันให้แล้วเสร็จก่อนการเปิดภาคการศึกษาอย่างน้อย 60 วัน โดยรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) หมายถึงข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชา

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ. 2) ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาความรู้ แนวทางการปลูกฝังทักษะต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในรายวิชาหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแหล่งฝึก ซึ่งจะต้องวางแผนให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) โดยจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการดำเนินการของกิจกรรมนั้น ๆ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจที่นักศึกษาจะได้รับจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแหล่งฝึก มีการกำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักศึกษา (สภาการพยาบาล, 2560)

แม้ประเทศไทยจะผ่านระยะระบาดหนักของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ไปแล้ว แต่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ยังมีพบเป็นระยะ ๆ ไม่หมดไป (องค์การอนามัยโลกแห่งประเทศไทย, 2567) ซึ่งผลกระทบของการแพร่ระบาดในช่วงที่ผ่านมาต่อระบบการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาทางการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ไม่สามารถเข้าปฏิบัติในพื้นที่จริงได้ ต้องประยุกต์การใช้สื่อให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ที่เจริญอย่างรวดเร็วมาใช้ไม่สะดวกเท่าที่ควร ส่งผลต่อสมรรถนะของนักศึกษาที่ไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวัง รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาชีพทางการพยาบาล มีแนวคิดและทฤษฎีด้านการพยาบาลอนามัยชุมชน บทบาทและสมรรถนะของพยาบาลอนามัยชุมชนในการดูแลสุขภาพบุคคล ครอบครัวและชุมชน การสำรวจปัญหาสุขภาพและการแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชน การเยี่ยมบ้านและการดูแลสุขภาพที่บ้าน อนามัยโรงเรียน อนามัยสิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัยโดยใช้กระบวนการพยาบาลและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพ รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน มีการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้ในการฝึกปฏิบัติบนกระบวนการพยาบาลชุมชน ผสมผสานความรู้ทฤษฎีและการปฏิบัติลักษณะต่าง ๆ ที่เรียนมาทั้งหมดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่สูงขึ้น เพื่อดึงศักยภาพในการจัดการความเจ็บป่วยมาขยายขอบเขตความสามารถไปยังการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพให้แก่ผู้ใช้บริการทั้งที่เจ็บป่วย เสี่ยง และมีสุขภาพดีระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจวิเคราะห์สังเคราะห์รายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำกรอบแนวทางในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนอันจะนำมาซึ่งการส่งเสริมสมรรถนะในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักศึกษา ช่วยให้การพัฒนาศักยภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการผลิตบัณฑิตพยาบาลเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การตรวจสอบควบคุมมาตรฐานและการรับรองสถาบันโดยสภาการพยาบาลและการปรับปรุงหลักสูตรตามวงรอบที่กำหนด

บทความวิจัยนี้ มุ่งนำเสนอการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ด้วยข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์รายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3) และรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 ให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่ทันต่อสถานการณ์ด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป สะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องของการบริหารหลักสูตร การกำหนดรายละเอียดรายวิชา จุดมุ่งหมายรายวิชา/จุดมุ่งหมายประสบการณ์ภาคสนาม คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวังจะพัฒนา หัวข้อ/

รายละเอียด การจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล มาเป็นกลไกสำคัญในการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ผลิตบัณฑิตคุณภาพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์และสรุปองค์ความรู้จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับรายละเอียดเนื้อหาที่ใช้ในการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์เชิงเนื้อหามีนักวิชาการกล่าวไว้หลายความหมาย ดังนี้ Prida Ariani Ambar Astuti (2011, p.4). การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อความ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ภาพ คำพูด หนังสือ บทความในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โฆษณา สุนทรพจน์ ภาพยนตร์ วิดีโอเทป เนื้อเพลง ภาพถ่าย เสื้อผ้า เว็บไซต์ หรืองานศิลปะ Neuendorf (2002, p.10) การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการวิจัยเชิงสังเกตที่ใช้ในการประเมินเนื้อหาเชิงสัญลักษณ์ของการสื่อสารที่บันทึกไว้ทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบ Neuman. (2011, p.49) การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคในการตรวจสอบเนื้อหา หรือ ข้อมูลและสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือสื่อต่าง ๆ โดยที่ไม่มีการโต้ตอบเนื่องจากผู้แต่งเนื้อหาไม่รู้ว่าจะมีใครวิเคราะห์เนื้อหานั้นหรือไม่ ตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560

โดยสรุป การวิเคราะห์การวิจัยเชิงเนื้อหา เป็นวิธีการในการตรวจสอบเนื้อหา หรือ ข้อมูลและสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในเอกสารทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร สื่อต่าง ๆ โดยไม่มีการโต้ตอบ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสังเกตในการประเมินเนื้อหาที่บันทึกไว้ทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งแต่ละรายวิชาจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาความรู้ในรายวิชา แนวทางการปลูกฝังผลการเรียนรู้ ทักษะต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่นๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา มีการกำหนดแผนการสอน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน วิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลในรายวิชา ตลอดจนหนังสือหรือสื่อทางวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การประเมินรายวิชาและกระบวนการปรับปรุง (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

มคอ. 4 รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience Specification) หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการในรายวิชาหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกงาน ออกฝึกภาคสนาม หรือสหกิจศึกษา ซึ่งจะต้องวางแผนให้สอดคล้องและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร โดยจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนถึงจุดมุ่งหมายและรายละเอียดของการดำเนินการของกิจกรรมนั้น ๆ ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจที่นักศึกษาจะได้รับจากการออกฝึก มีการกำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการปลูกฝังผลการเรียนรู้ ทักษะต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นักศึกษาจะได้รับการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายรวมทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลนักศึกษา และการประเมินการดำเนินการตามรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

การพยาบาลอนามัยชุมชน (Community Health Nursing) หมายถึง การปฏิบัติการพยาบาลในชุมชนที่มีพยาบาลอนามัยชุมชน (community health nurses) เป็นแกนนำในการให้การบริการ จะเน้นที่ 1) การดูแลสุขภาพของประชาชนในวงกว้างตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคมและ 2) การเร่งแก้ไขปัญหา/ประเด็นสุขภาพที่ก่อให้เกิดผลกระทบโดยรวมต่อชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสุขภาพ/สาธารณสุขและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องบูรณการความรู้ทางการพยาบาลอนามัยชุมชน/สาธารณสุข ระบาดวิทยา จิตวิทยาและอื่น ๆ เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เป้าหมายของปฏิบัติ

การพยาบาลอนามัยชุมชน คือ การช่วยให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพดีมีความมั่นคงทางสุขภาพและนำพาสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งสุขภาวะ (กีรดา ไกรนุวัติ และ รัชนก คชไกร, 2561)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentation research) รายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ. 3) และเอกสารรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4): รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 ตามกรอบการบริหารหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 ดังภาพที่ 1

ภาพ 1 *กรอบแนวคิดการวิจัย*

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื่องจากการนำเสนอบทความวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการนำเสนอเพียงส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องอนาคตภาพการการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566-2575) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อสังเคราะห์และสรุปเอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ. 3) และเอกสารรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4): รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 พ.ศ. 2565 และ 2. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต: รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ซึ่งในบทความนี้จะขอนำเสนอในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ดังนั้น ขอบเขตด้านเนื้อหาจึงครอบคลุมเพียงบางส่วนของงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสังเคราะห์ครั้งนี้ คือ เอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3) เอกสารรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4): รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเอกสารด้วยการสังเคราะห์รายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3) และเอกสารรายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.4) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565) มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษา และ รวบรวมข้อมูลเอกสาร

1) เอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3)

2) เอกสารรายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ. 4)

2. สังเคราะห์งานวิจัย

1) เอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3)

2) เอกสารรายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ. 4)

ตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 และ 2560

3. สรุปองค์ความรู้ที่ได้ และ เสนอแนะแนวทางการนำผลการสังเคราะห์งานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ระยะเวลาในการวิจัย

เดือนธันวาคม 2565 - ธันวาคม 2566

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เอกสารรายละเอียดรายวิชาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3) รายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.4) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 ทั้งสถาบันการศึกษาสังกัดภาครัฐ และภาคเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง จากเอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.3) และเอกสารรายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.4) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช และ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย (เปิดสอนปีการศึกษา 2559, 2560, 2561, 2562, 2563) อีกทั้งเพื่อสังเคราะห์แนวโน้มหลักสูตรที่มีการปรับปรุงตามวงรอบที่ต่อเนื่องและใกล้เคียงกัน ในกลุ่มเป้าหมายที่มีความเฉพาะทั้งด้านพื้นที่และโครงสร้างประชากรที่หลากหลายเชิงพหุวัฒนธรรม จึงเลือกหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 (เปิดสอนปีการศึกษา 2564, 2565, 2566, 2567, 2568) คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช (กลุ่มตัวอย่างพื้นที่กรุงเทพมหานคร) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 (กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ภาคใต้) และหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565 (เปิดสอนปีการศึกษา 2565, 2566, 2567, 2568, 2569) คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ที่มีคณะพยาบาลศาสตร์อยู่ในทุกภาคของประเทศไทย ด้วยการสืบค้นรวบรวมข้อมูลที่ประกาศผ่านเว็ปไซด์ เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรและวิเคราะห์แนวโน้มการกำหนดหัวข้อ/รายละเอียด เนื้อหาที่ใช้ในการสอนตามวงรอบเวลาการปรับปรุงหลักสูตร รวม 6 สถาบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบตารางสังเคราะห์บันทึกข้อมูลคุณลักษณะรายละเอียดรายวิชาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 และ 2560 โดยใช้แบบสังเคราะห์ที่สร้างขึ้นในรูปแบบตารางสังเคราะห์ 3 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านการกำกับตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร 2) องค์ประกอบด้านบัณฑิต 3) องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตรของรายละเอียดรายวิชา และตวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษา และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารรายละเอียดรายวิชาแต่ละฉบับ ด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) และการวิเคราะห์สรุปอุปมัย (Analytic Induction) โดยการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ หรือเชิงเนื้อหาแยกตามหมวดหมู่ที่จำแนกไว้ ได้แก่หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา แล้วนำข้อมูลมาตรวจ

สอบทำความเข้าใจเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลการวิจัยตามองค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตรต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

การสังเคราะห์รายละเอียดรายวิชา (มคอ.3) การพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1, 2 (มคอ.3) ซึ่งรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 เป็นรายวิชาในหมวดวิชาชีพที่ย่อยเนื้อหาทางการพยาบาลอนามัยชุมชนให้เหมาะสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับที่ต้องเรียนมาก่อนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 (บางสถาบันไม่กำหนดบังคับ) สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความเฉพาะครอบคลุมกระบวนการทางการพยาบาลอนามัยชุมชนทุกระดับ ทุกมิติ ทุกกลุ่มเป้าหมายแบบองค์รวม และ รายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4): รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ที่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะประยุกต์ใช้ความรู้จากรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1, 2 ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหาและฟื้นฟูสภาพประชาชนในชุมชนตามกระบวนการทางการพยาบาลอนามัยชุมชนและกลวิธีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามองค์ประกอบด้านการบริหารหลักสูตร คือ องค์ประกอบด้านการกำกับตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร องค์ประกอบด้านบัณฑิต องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตร ของรายละเอียดรายวิชา ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร

1.1 องค์ประกอบด้านการกำกับตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร

รายละเอียดรายวิชา (มคอ.3) และรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ดำเนินการใน 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มคอ.3, 4 มีการกำหนดรหัสวิชา ชื่อรายวิชา ระดับชั้นปีของนักศึกษาที่ศึกษา จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมง ภาคการศึกษา ปีการศึกษา และรายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อนชัดเจน เช่น รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1 การพยาบาลอนามัยชุมชน 2 สอนนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 โดยในภาพรวมมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 7 หน่วยกิต

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาเมื่อเรียนรายวิชานี้แล้ว คือ มีความรู้ ความเข้าใจ โดยสามารถบอกได้/อธิบายได้ถึงสาระสำคัญของวิวัฒนาการ แนวคิดและหลักการพยาบาลอนามัยชุมชน การสาธารณสุข แผนพัฒนาสุขภาพ ระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบข้อมูลสุขภาพ วิถีชุมชน จำแนกและประยุกต์ใช้ข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล บทบาทและสมรรถนะของพยาบาลอนามัยชุมชน การให้บริการพยาบาลชุมชนระดับปฐมภูมิโดยใช้นวัตกรรม กลยุทธ์ กลวิธีการจัดบริการพยาบาลอนามัยชุมชน การอนามัยโรงเรียน การอาชีวอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสุขภาพแก่ครอบครัวและชุมชน อธิบายกระบวนการพยาบาลครอบครัวแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลอย่างเอื้ออาทร ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิธีการทางระบาดวิทยา การพยาบาลสาธารณภัย หลักการสาธารณสุขมูลฐานเพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว กลุ่มคน ในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยสามารถแยกสมรรถนะตามด้านพุทธพิสัยจิตพิสัย และทักษะพิสัยสอดคล้องตาม Bloom’s Taxonomy of Learning (Bebjamin S. Bloom, 1913-1999) ดังนี้

ด้านพุทธพิสัย (Cognitive Domain)		
วัตถุประสงค์ทั่วไป	**วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม**	
	รายวิชาทฤษฎี	**รายวิชาปฏิบัติ**
รู้	-บอกแนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การพยาบาลครอบครัว การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน การบรรเทาสาธารณภัยได้	-บอกแนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน วิธีการเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้
เข้าใจ	-บอกและอธิบายแนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ	-บอกและอธิบายแนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน วิธีการเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ
เข้าใจ	งานอนามัยโรงเรียน การพยาบาลครอบครัว การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน การบรรเทาสาธารณภัยได้	การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้านและการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้
นำไปใช้	-บอก อธิบาย ยกตัวอย่าง แนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการ แก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การพยาบาลครอบครัว การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน การบรรเทาสาธารณภัยได้	-บอก อธิบาย ยกตัวอย่าง แนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน วิธีการเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไข ปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้
วิเคราะห์	-ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาล กลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การพยาบาลครอบครัว การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน การบรรเทาสาธารณภัยได้	-ปฏิบัติการพยาบาลในการพยาบาลอนามัยชุมชน โดยประยุกต์แนวคิด หลักการ และกลวิธีการดำเนินงานในกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน เขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียนการเยี่ยมบ้านและการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้ สามารถคำนวณตัวเลขและใช้หลักการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขภาพจัดเรียงลำดับข้อมูลสุขภาพได้
สังเคราะห์	-สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล ใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทางการวิจัยและนวัตกรรมในการประยุกต์ทฤษฎีการพยาบาลในการพยาบาลอนามัยชุมชน และกลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลครอบครัว และการพยาบาลสาธารณภัยได้	-บอกเหตุผลการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรค ดูแลรักษาฟื้นฟูสภาพแก่ผู้ใช้บริการทุกภาวะสุขภาพและทุกช่วงวัยในสถานบริการปฐมภูมิ ชุมชน และโรงเรียน -อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวกับการเยี่ยมบ้านและใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้อย่างสอดคล้อง
ประเมินค่า	-สามารถเสนอแนวทางพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพที่สอด-คล้องกับบริบทและระบบบริการสุขภาพให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพในการพยาบาล	-ปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน นำกระบวนการจัดการความรู้ กระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการปัญหาสุขภาพปัญหาจริยธรรมในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาลได้

ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)		
วัตถุประสงค์ทั่วไป	**วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม**	
	รายวิชาทฤษฎี	**รายวิชาปฏิบัติ**
การรับรู้	-รับรู้บทบาทหน้าที่ในการนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน	-ตั้งใจทำบทบาทหน้าที่ในการนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน

การตอบสนอง	-ร่วมนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน	-อาสาสมัครให้การพยาบาลตามกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน
การเกิดค่านิยม	-เห็นความสำคัญในการทำบทบาทร่วมนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน	-มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และเสนอความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบดำเนินการเชิงวิชาชีพในการพัฒนาตนเอง และเครือข่ายการพยาบาลอนามัยชุมชนเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้นงานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้าน
การจัดระบบ	-คิดวิธีการ อธิบาย จัดสถานการณ์การพยาบาลอนามัยโรงเรียน การจัดกิจกรรมในชุมชน การตรวจรักษาโรคเบื้องต้น การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านและกำหนดแนวทางการทำงานภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม	-ปฏิบัติการพยาบาลด้วยพฤติกรรมที่บอกถึงการเห็นคุณค่าความเป็นไทยและความแตกต่างทางวัฒนธรรมและดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง -ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยความเต็มใจ เข้าใจ แยกแยะความถูกต้อง ความดีและความชั่วได้
บุคลิกภาพ	-มีพฤติกรรมแสดงความคิดเห็น อธิบายวิธีการ การจัดสถานการณ์การพยาบาลอนามัยโรงเรียน การจัดกิจกรรมในชุมชน การตรวจรักษาโรคเบื้องต้น การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านและกำหนดแนวทางการทำงานภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างเป็นระบบเหมาะสมและสม่ำเสมอ	-ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยปฏิภาณไหวพริบ มีความสามารถในการปรับตัว รับฟัง ยอมรับความคิดเห็น ทำงานกับผู้อื่นได้ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเอื้ออาทร ให้เกียรติซึ่งกัน -มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

วัตถุประสงค์ทั่วไป	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	
	รายวิชาทฤษฎี	**รายวิชาปฏิบัติ**
การเลียนแบบ	-บอกบทบาทหน้าที่ในการนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านโดยดูจากตัวอย่างที่ผู้สอนจัดให้	-ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ในการนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้ โดยดูจากการสาธิตที่ผู้สอนจัดให้
กระทำตามสั่ง	อธิบาย ขยายความ ยกตัวอย่าง สรุปแนวคิดหลักการ กลวิธีและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านด้วยตนเองตามที่บอกหรือตามที่สนใจ	-ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ในการนำแนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ การดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้ ตามที่ผู้สอนกำหนดให้
การหาความถูกต้อง	อธิบาย ขยายความ ยกตัวอย่าง สรุปแนวคิด หลักการ กลวิธีดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน การเขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพ งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน และการใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง ไม่ต้องมีใครชี้แนะ	-ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ภายใต้แนวคิด หลักการและกลวิธีการดำเนินงานและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชน เขียนโครงการและจัดโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพการดูแลรักษาโรคเบื้องต้น งานอนามัยโรงเรียน การเยี่ยมบ้าน การใช้กระเป๋าเยี่ยมบ้านได้อย่างถูกต้อง มั่นใจ
การกระทำอย่างต่อเนื่อง	-อธิบาย ขยายความ ยกตัวอย่าง สรุปแนวคิด การประยุกต์กลวิธีที่ใช้ในการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลครอบครัว การบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างถูกต้อง สม่ำเสมอ	-ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ด้วยการประยุกต์ บูรณาการกลวิธีต่างๆ ในการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลครอบครัว กับความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิต การปฏิบัติวิชาชีพเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และพัฒนาเครือข่ายด้านสุขภาพในชุมชน

การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ	-สรุปแนวทางบูรณาการความรู้ศาสตร์ทางการพยาบาลและการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม	-ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ แสดงพฤติกรรมที่บอกถึงการมีภาวะผู้นำและทักษะการทำงานเป็นทีมในการให้บริการทางสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย วิเคราะห์และเลือกใช้ข้อมูลอ้างอิงเพื่อพัฒนาความรู้และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ มีการกำหนดคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์รายวิชา บอกให้ทราบว่าวิชานี้มีเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนเรื่องอะไรบ้าง สอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงในภาคการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552, 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560

1.2 องค์ประกอบด้านบัณฑิต

รายละเอียดรายวิชา (มคอ.3) และรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ดำเนินการใน หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ใน 2 ประเด็น คือ

1. คุณสมบัติผู้เรียน มีการกำหนดคุณสมบัติผู้เรียน คือ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 เรียนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน หรือ การพยาบาลอนามัยชุมชน 1 และกำหนดให้นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 เรียนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 โดยนักศึกษาต้องผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะสามารถเรียนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 ส่วนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กำหนดให้นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 เป็นผู้เรียนในรายวิชานี้ เนื่องจากนักศึกษาต้องนำความรู้และทักษะทางการพยาบาลในทุกรายวิชาที่เรียนมาก่อนหน้ามาบูรณาการอย่างลงตัวสามารถให้การดูแลพยาบาลแก่ผู้รับบริการทุกกลุ่มวัย หรือกลุ่มปกติ เบี่ยงเบน วิกฤตในชุมชนแบบองค์รวมซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้จะส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาทักษะทางการพยาบาลด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มได้อย่างเต็มความสามารถ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552, 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งหวัง มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะ และทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพ (TQF: HE) 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ มีความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ทางวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ระบบสุขภาพและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางระบบสุขภาพและการพยาบาล ทักษะทางปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์อย่างอย่างเป็นระบบ มีวิจารณญาณ มีเหตุผล ใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทางการวิจัยและนวัตกรรมที่เหมาะสม ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพการพยาบาล และ มาตรฐานผลลัพธ์ผู้เรียน (DOE) = Learner person, Innovative Co-creator, Active citizen และ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ปีพ.ศ. 2565 อย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และ ด้านลักษณะบุคคล อันสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าบุคคลที่มีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย ภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและสากลโดยผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการทางด้านสุขภาพ และที่เกี่ยวข้อง

มีการดำเนินการสอดคล้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552, 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560 ซึ่งโดยสรุปแล้วผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งหวังของผู้เรียนในรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน คือ การเป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขและเทคโนโลยีสารสนเทศ การเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.3 องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตรของรายละเอียดรายวิชา

1. รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1 และ การพยาบาลอนามัยชุมชน 2

1.1 หัวข้อ/รายละเอียด มีความสอดคล้องตามคำอธิบายรายวิชา แม้ว่าในคำอธิบายรายวิชาบางแห่งจะมีการระบุหัวข้อย่อยหลากหลายแตกต่างกัน แต่ก็เป็นหัวข้อย่อยภายใต้หัวข้อหลักที่เมื่อนักศึกษาเรียนในรายวิชานี้แล้วจะสามารถดูแลประชาชนในชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งส่วนบุคคล ครอบครัวชุมชน สังคมที่พึ่งตนเองได้ ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดลำดับเนื้อหาการสอน วิธีการสอน สื่อการสอนแตกต่างกัน อีกทั้งมีโอกาสจัดหัวข้อซ้ำซ้อนกับบางหัวข้อในรายวิชา โดยผู้วิจัย มองว่าสามารถปรับลดหัวข้อที่ซ้ำซ้อนกันออก และบางหัวข้อเลือกใช้เฉพาะหัวข้อที่สำคัญและมีโอกาสนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ อีกทั้งยังพบว่าแต่ละสถาบันมีการปรับหัวข้อ/เนื้อหาให้ตรงกับสภาพปัญหา ลักษณะของชุมชน เช่น ชุมชนเขตเมือง กึ่งเมือง หรือ ชุมชนชนบท พร้อมทั้งปรับชื่อรายวิชาให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

โดยสรุป รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 ประกอบด้วย นโยบายและแผนพัฒนาสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพชุมชน โครงสร้างของระบบบริการสุขภาพชุมชน หลักประกันสุขภาพ นวัตกรรมสุขภาพชุมชนและการพัฒนานวัตกรรมสุขภาพชุมชน รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 2 ประกอบด้วย แนวคิดหลักการและกลวิธีการดำเนินงานอนามัยชุมชน กระบวนการพยาบาลชุมชน การประยุกต์ทฤษฎีการพยาบาลในการพยาบาลชุมชน กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการพยาบาลชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การอนามัยครอบครัว บทบาทของพยาบาลอนามัยครอบครัว การพยาบาลและการบรรเทาสาธารณภัย การวางแผนและการจัดการกับภัยพิบัติต่าง ๆ การแยกคัดผู้บาดเจ็บ การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ หรือผู้เจ็บป่วยจาก ณ. จุดเกิดเหตุ โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม สิทธิมนุษยชนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม

1.2 วิธีวัดและประเมินผล ในรายวิชามีการวัดและประเมินผล ดังนี้

1.2.1 รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1, 2 วัดและประเมินผลจากการสอบกลางภาค สอบปลายภาค โดยคิดเป็นร้อยละ 50 : 50, ร้อยละ 60 : 40, ร้อยละ 70 : 30 มีคะแนนเก็บจากแบบทดสอบหลังเรียน ใบงาน กรณีศึกษาในงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลาและความรับผิดชอบ โดยกิจกรรมที่ไม่ใช่การสอบต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และได้ระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะถือว่าสอบผ่าน สอดคล้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 และมีการแจ้งวิธีการวัดประเมินผลไว้ในรายละเอียดรายวิชา เช่น จากการสังเกต การปฏิบัติ การสอบจากสถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์จริง

2. รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

2.1 หัวข้อ/รายละเอียด กำหนดหัวข้อในการฝึกปฏิบัติ คือ 1. กระบวนการพยาบาลในชุมชน ทำแผนที่ชุมชน เก็บรวบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหา ดำเนินงานตามโครงการที่วางไว้ สรุปประเมินผลโครงการ เยี่ยมบ้านบุคคล/ครอบครัว เพื่อส่งเสริม และ/หรือ แก้ไขปัญหาสุขภาพ ฝึกปฏิบัติอนามัยโรงเรียน ฝึกปฏิบัติการตรวจรักษาโรคเบื้องต้น และฝึกปฏิบัติการอาชีวะอนามัย ด้วยการนำนวัตกรรมสุขภาพมาใช้ในการแก้ไขปัญหา กลยุทธ์ กลวิธีการทำงานในชุมชนตามบทบาทพยาบาลอนามัยชุมชนและกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชนในพหุวัฒนธรรมและคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.2 วิธีวัดและประเมินผล นักศึกษาต้องได้รับคะแนนประเมินเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ซึ่งโดยสรุปจากการสังเคราะห์วิธีการวัดและประเมินผลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า ให้ความสำคัญของการฝึก

ปฏิบัติเรื่องกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยกำหนดคะแนนประเมินที่ร้อยละ 70 ถึง 80 เนื่องจากมีรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่เป็นการเรียนรู้สภาพของชุมชน ปัญหาของชุมชน เรียนรู้การนำบทบาทของพยาบาลอนามัยชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ภาวะผู้นำ (Leader)/สมาชิกกลุ่ม (Member) การประสานงาน (Coordinator)/การร่วมมือกันทำงาน (Collaborator) กับแกนนำและสมาชิกในชุมชน/กับเพื่อนร่วมทีม/อาจารย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เรียนรู้การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการดูแลสุขภาพ (Change agent) ได้มีโอกาสสำรวจปัญหาและนำเสนอข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพ (Researcher) ของสมาชิกในชุมชนที่มาจากการเยี่ยมบ้านเพื่อให้เกิดการดูแลอย่างต่อเนื่องแก่สมาชิกในชุมชนทั้งด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ โดยชุมชนต่อไป เมื่อนักศึกษาสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติและออกจากชุมชนแล้ว คะแนนการวัดประเมินผลรองลงมา คือ เรื่องการเยี่ยมบ้านการพยาบาลครอบครัว งานอนามัยโรงเรียน การตรวจรักษาโรคเบื้องต้น และสุดท้ายคือการทดสอบภายหลังการฝึกปฏิบัติงานเพื่อประเมินความรู้ ทัศนคติ และทักษะการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาโดยรวบยอดว่ามีความเข้าใจในเนื้อหา สาระ ศาสตร์ทางการพยาบาลในรูปแบบของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริงทั้งด้านการบำบัดรักษา การป้องกัน การส่งเสริม และการฟื้นฟูสุขภาพได้อย่างเต็มศักยภาพภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั่นเอง

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับรายละเอียด/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน

พบว่า รายละเอียดรายวิชา (มคอ.3) กำหนดหัวข้อ/รายละเอียด สอดคล้องตามคำอธิบายรายวิชา ในทิศทางเดียวกันทั้งหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 คือ วิวัฒนาการ แนวคิดและ หลักการพยาบาลอนามัยชุมชน การสาธารณสุข แผนพัฒนาสุขภาพของประเทศ ระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบข้อมูลสุขภาพ วิถีชุมชน จำแนกและประยุกต์ใช้ข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลชุมชน บทบาทและสมรรถนะของพยาบาลอนามัยชุมชน การให้บริการพยาบาลชุมชนระดับปฐมภูมิโดยใช้นวัตกรรม กลยุทธ์ กลวิธีการจัดบริการพยาบาลอนามัยชุมชน การอนามัยโรงเรียน การอาชีวอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสุขภาพแก่ครอบครัวและชุมชน การพยาบาลครอบครัวแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลอย่างเอื้ออาทร ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิธีการทางระบาดวิทยา การพยาบาลสาธารณภัย หลักการสาธารณสุขมูลฐานเพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว กลุ่มคนในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้

โดยแต่ละหลักสูตรจะเพิ่มหัวข้อ/รายละเอียดในส่วนที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชนพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก็เพิ่มในเรื่องความเป็นพหุวัฒนธรรมในสังคมเมือง เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผลและปลอดภัย ในพื้นที่ที่กำหนดความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยใดก็อาจเพิ่มประเด็นที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยได้ เช่น ในประเด็นสมัชชาสุขภาพ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ กระบวนการทำงานในชุมชน ประเด็นกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างในสถาบันพระบรมราชชนกซึ่งมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดทั่วประเทศไทยพบว่าเพิ่มในเรื่อง แนวคิดและหลักการการพยาบาลสุขภาพชุมชน ระบาดวิทยาและสารสนเทศทางการพยาบาล การพยาบาลครอบครัวและกระบวนการพยาบาลในการดูแลครอบครัวและกลุ่มคนที่มีภาวะปกติ เบี่ยงเบน วิกฤตและเรื้อรัง และฝึกภาคทดลองการพยาบาลสุขภาพชุมชนตามขอบเขตสาระรายวิชา โดยในรายวิชาทฤษฎีจะเพิ่มชั่วโมงทางห้องปฏิบัติการให้มีการทดลองปฏิบัติให้เกิดความเชี่ยวชาญก่อนลงในพื้นที่จริงช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจ มีความพร้อมและประชาชนในชุมชนก็ไว้วางใจในการรับบริการ เพิ่มรายวิชาการพยาบาลและการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน เพิ่มหัวข้อการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน การสาธารณสุขมูลฐาน การใช้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมสุขภาพในการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน และ ปฏิบัติการพยาบาลและการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน เพิ่มเรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ

การอภิปรายผล

ผลการสังเคราะห์เอกสารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต: รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน พบว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน มีการบริหารหลักสูตรระดับรายวิชาเป็นไปตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐาน

คุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560 ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร คือ รายละเอียดรายวิชา (มคอ.3): การพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1 การพยาบาลอนามัยชุมชน 2 และรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4): รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ระบุชัดเจนว่าเป็นรายวิชาในหมวดวิชาชีพทางการพยาบาล ระบุรายวิชาบังคับการเรียนก่อนหลัง ดำเนินการตามแนวทางการบริหารหลักสูตรใน 3 หมวด คือ หมวดที่ 1) ข้อมูลทั่วไป มีการกำหนดชื่อวิชา ระดับชั้นปีของนักศึกษาที่ศึกษา จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมง ภาคเรียน และปีการศึกษา ซึ่งในหมวดนี้ สถาบันส่วนใหญ่ใช้ชื่อรายวิชาที่มีคำสำคัญ คือ การพยาบาลอนามัยชุมชน โดย รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 1 หรือ 2 จะเป็นวิชาละ 2 หน่วยกิต 2(2-0-4) และรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนกำหนดเป็น 3 หน่วยกิต 3(0-12-0) เป็นต้น กำหนดคุณสมบัตินักศึกษาในระดับชั้น ปีที่ 3 และ 4 จำนวนชั่วโมง จำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 7 หน่วยกิต (15 ชั่วโมงต่อ 1 หน่วยกิต) บางสถาบันกำหนดต้องเรียนรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุม 1 มาก่อน บางสถาบันไม่กำหนดบังคับ แต่รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน วิชาบังคับที่ต้องเรียนมาก่อน คือ การรักษาโรคเบื้องต้น และ การพยาบาลอนามัยชุมชน 2 หมวดที่ 2) จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ พบว่า สถาบันส่วนใหญ่มีการระบุจุดมุ่งหมายของการเรียน การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม เพื่อกำหนดสมรรถนะด้านการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาเมื่อเรียนรายวิชานี้แล้ว คือ นักศึกษาจะมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ประสบการณ์ สามารถบอกได้/อธิบายได้ถึงสาระสำคัญของวิวัฒนาการ แนวคิดและหลักการพยาบาลอนามัยชุมชน การสาธารณสุข แผนพัฒนาสุขภาพ ระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบข้อมูลสุขภาพ วิถีชุมชน วิธีการทางระบาดวิทยา การพยาบาลสาธารณภัย หลักการสาธารณสุขมูลฐาน อธิบายกระบวนการพยาบาลครอบครัวแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลอย่างเอื้ออาทร ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำแนกและประยุกต์ใช้ข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล บทบาทและสมรรถนะของพยาบาลอนามัยชุมชน การให้บริการพยาบาลชุมชนระดับปฐมภูมิ โดยใช้นวัตกรรม กลยุทธ์ กลวิธีการจัดบริการพยาบาลอนามัยชุมชน การอนามัยโรงเรียน การอาชีวอนามัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสุขภาพแก่ครอบครัวและชุมชน เพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว กลุ่มคน ในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ และ หมวดที่ 3) ลักษณะและการดำเนินการ โดยกำหนดคำอธิบายรายวิชาหรือกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอย่างสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายรายวิชาและวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงรายวิชาซึ่งก็จะเป็นไปตามสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่และข้อเสนอแนะจากนักศึกษาแต่ละสถาบัน (กรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558, 2565 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560) ซึ่งในส่วนของการกำกับมาตรฐานหลักสูตรนี้ ผู้บริหารหลักสูตรควรดำเนินการให้สอดคล้องตามมาตรฐานระบบบริการสุขภาพ และมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิที่มีการแบ่งพื้นที่บริการเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นทั้งตามประชากรในทะเบียนบ้านจริงและประชากรแฝง ซึ่งอาจเกิดระบบบริการในรูปแบบใหม่ ๆ ในการบริการ 2) พื้นที่เขตเมืองใหญ่ รวมทั้งเขตปกครองพิเศษ เช่น เมืองพัทยา ที่อาจใช้ระบบบริการแบบผสมผสานทั้งสถานบริการภาครัฐ เอกชน ร้านขายยา คลินิกเอกชนต่าง ๆ 3) พื้นที่เขตเมือง ที่เน้นความร่วมมือของหน่วยงานปฐมภูมิในพื้นที่ เช่น รพ.สต. ศูนย์บริการสุขภาพชุมชน และหน่วยบริการทางการแพทย์ 4) พื้นที่ชนบท ซึ่งจะเน้นพัฒนา รพ.สต.ให้มีศักยภาพสูงขึ้นเป็นหลัก (มาตรฐานระบบบริการสุขภาพ พ.ศ. 2564 และ มาตรฐานระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2566) ที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานบริการด้านสาธารณสุขให้มีคุณภาพโดยนำข้อกำหนดในมาตรฐานระบบบริการสุขภาพมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชา คำอธิบายรายวิชาอันจะช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในระบบบริการสุขภาพที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นการเตรียมความพร้อมแก่บัณฑิตในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

2. องค์ประกอบด้านบัณฑิต คือ กำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนในรายวิชานี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3, ชั้นปีที่ 4 และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งหวังจะพัฒนาตามกรอบ

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และประกาศสภาการพยาบาล เรื่อง สมรรถนะหลักของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2558, 2560 และ 2565 ในสาขาวิชาชีพทางการพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ในส่วนของการพัฒนาผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวังบางสถาบันแสดงข้อมูลสรุปถึงความสอดคล้องของความรู้หรือทักษะที่ต้องการจะพัฒนาระหว่างหลักสูตร (PLOs) และรายวิชา (CLOs) ระบุกระบวนการ/กิจกรรมในการพัฒนาระบุวิธีการในการประเมินผลการเรียนรู้ อย่างชัดเจนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น CLO3 สอดคล้องกับ PLO3 สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะ SSLOs ด้วยวิธีการบรรยาย (Online), การเข้าเรียนในระบบอีเลิร์นนิ่ง การอภิปรายในชั้นเรียน(ผ่านระบบออนไลน์/กระดานสนทนา การประชุมปรึกษาก่อน-หลังปฏิบัติการพยาบาลชุมชน การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง การสอนในคลินิก การสอนในห้องปฏิบัติการ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้การสอบ การสังเกตุ การมีส่วนร่วม การนำเสนองาน เป็นกลยุทธ์ในการประเมินผล ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีจิ๊กซอว์ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จนถึงความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสุขที่จะเรียนเพราะเพื่อนให้ความช่วยเหลือ เกิดความภูมิใจกับการมีส่วนร่วมในกลุ่ม เกิดความตั้งใจและพยายามทำงานให้สำเร็จสนับสนุนด้วยผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีจิ๊กซอว์เรื่องกระบวนการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักเรียนพยาบาลพบว่า สมรรถนะการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักเรียนพยาบาลหลังจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีจิ๊กซอว์สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ (Prajankett O., Indhraratana A., Prasittivejchakul A., Kamprow P., Kaoaiem H.) หรือบางสถาบันก็ระบุตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแต่ละด้าน จนครบทั้ง 6 ด้าน ตามด้วยกระบวนการและวิธีการประเมินผล บางสถาบันนำมาตรฐานผลลัพธ์ผู้เรียน (DOE) = Learner person, Innovative Co-creator, Active citizen และ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ.2565 อย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และ ด้านลักษณะบุคคล มาเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษา เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตรของรายละเอียดรายวิชา รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน การพยาบาลอนามัยชุมชน 1 การพยาบาลอนามัยชุมชน 2 รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กำหนดหัวข้อ/เนื้อหาที่สอน และการประเมินผลการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนครบถ้วนและสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสุขภาพ ความต้องการทางสังคม เศรษฐกิจ ศักยภาพของชุมชน แม้บางหัวข้อแต่ละสถาบันจัดสอนไม่พร้อมกันแต่ก็เป็นการสอนแก่นักศึกษาระดับชั้นเดียวกันซึ่งเมื่อจบการศึกษาในรายวิชานั้น ๆ ทุกสถาบันจะสอนและประเมินผลการเรียนการสอนได้ครบถ้วนสอดคล้องตามรายละเอียดหลักสูตรกำหนดทั้งรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและข้อบังคับของสภาการพยาบาลที่ให้สถาบันสามารถจัดดำเนินการตามความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย มหาวิทยาลัย เนื่องจากการประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการปรับแก้ไขเพื่อพัฒนาการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่กำหนดต่อไป และพบว่าหลายสถาบันจะเพิ่มหัวข้อ/รายละเอียดที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชนพื้นที่รับผิดชอบให้มีความเฉพาะเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น เช่น เรื่องความเป็นพหุวัฒนธรรมในสังคมเมือง สังคมชนบท สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผลและปลอดภัย ประเด็นสมัชชาสุขภาพ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ กระบวนการทำงานในชุมชน ประเด็นกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและหลักการการพยาบาลสุขภาพชุมชน ระบาดวิทยาและสารสนเทศทางการพยาบาล การพยาบาลครอบครัวและกระบวนการพยาบาลในการดูแลครอบครัวและกลุ่มคนที่มีภาวะปกติ เบี่ยงเบน วิกฤตและเรื้อรัง และฝึกภาคทดลองการพยาบาลสุขภาพชุมชนตามขอบเขตสาระรายวิชาโดยในรายวิชาทฤษฎีจะเพิ่มชั่วโมงทางห้องปฏิบัติการให้มีการทดลองปฏิบัติให้เกิดความเชี่ยวชาญก่อนลงในพื้นที่จริงช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจ มีความพร้อมและประชาชนในชุมชนก็ไว้วางใจในการรับบริการ สนับสนุนด้วยผลการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยใช้สถานการณ์

จำลองทางการพยาบาลเสมือนจริงเป็นการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสังคมโลกเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แทนสถานการณ์จริง การจัดเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยใช้สถานการณ์จำลองทางการพยาบาลเสมือนจริงนี้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และเพิ่มทักษะการสอนให้กับผู้สอน ทั้งนี้ผู้สอนจำเป็นจะต้องเลือกและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชาและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป (Taotho, A., Phontip, K., Chapradit, C., Somkhantee, T., Yeunyow, T., & Sareelae, N., 2023) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และการสร้างประสบการณ์ให้กับ เพิ่มรายวิชาการพยาบาลและการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน เพิ่มหัวข้อการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน การสาธารณสุขมูลฐาน การใช้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมสุขภาพในการแก้ไขปัญหาสุขภาพชุมชน และปฏิบัติการพยาบาลและการบริหารจัดการสุขภาวะชุมชน เพิ่มเรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษานำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะทางการพยาบาลอนามัยชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการดูแลบุคคล ครอบครัว ชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้ว่าความแตกต่างในปีที่ปรับปรุงหลักสูตรต่อเนื้อหาหลักสูตรและรายละเอียดรายวิชาจะแปรผันตามสถานการณ์ด้านสุขภาพ และนโยบายด้านการการแพทย์การสาธารณสุข และข้อบังคับของสภาการพยาบาล เช่น เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผล จะมีการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน มีการบริหารหลักสูตรระดับรายวิชาเป็นไปตามกรอบการบริหารหลักสูตรมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (แนวปฏิบัติ ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552, 2560 ครอบคลุมในด้าน 1) องค์ประกอบด้านการกำกับมาตรฐานหลักสูตร 2) องค์ประกอบด้านบัณฑิต และ 3) องค์ประกอบด้านเนื้อหาหลักสูตรของรายละเอียดรายวิชา ซึ่งในแต่ละด้านมีความชัดเจนในการดำเนินงานตามกรอบการบริหารหลักสูตร ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง แสดงความสอดคล้องของความรู้หรือทักษะที่ต้องการจะพัฒนาระหว่างหลักสูตร (PLOs) และรายวิชา (CLOs) ระบุกระบวนการ/กิจกรรมในการพัฒนา ระบุวิธีการในการประเมินผลการเรียนรู้ อย่างชัดเจนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งในส่วนของหัวข้อ/รายละเอียดก็ปรับให้มีความเหมาะสมตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชนพื้นที่รับผิดชอบให้มีความเฉพาะเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น เช่น เรื่องความเป็นพหุวัฒนธรรมในสังคมเมือง สังคมชนบท สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผลและปลอดภัย เป็นต้น แสดงให้เห็นความแตกต่างของรายละเอียดรายวิชาในปีที่ปรับปรุงหลักสูตรต่อเนื้อหาหลักสูตรและรายละเอียดรายวิชาที่แปรผันตามสถานการณ์ด้านสุขภาพ และนโยบายด้านการแพทย์การสาธารณสุข และข้อบังคับของสภาการพยาบาล เช่น เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผล จะมีการจัดการเรียนการสอนที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการสังเคราะห์เอกสารรายละเอียดรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ. 3) และเอกสารรายละเอียดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (มคอ.4) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2564 และพ.ศ. 2565 จำนวน 6 สถาบัน ที่จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2563-2568 ซึ่งเป็นรายวิชาที่ดำเนินการไปแล้วและกำลังจะถึง แม้จะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามวงรอบการดำเนินการบริหารหลักสูตรซึ่งเป็นหลักสูตรสุดท้ายที่จะเก็บข้อมูลได้ครบวงรอบการใช้หลักสูตรก็ตาม แต่ปัจจุบันได้มีเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2565 เพิ่มเติมทำให้การวิจัยครั้งนี้ไม่ครอบคลุมข้อมูลของปีล่าสุดของการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า แต่ละสถาบันให้ความสำคัญในการบริหารหลักสูตรทุกขั้นตอนทั้งระดับรายวิชาและระดับหลักสูตรโดยยึดแนวปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2560 สามารถเชื่อมั่นคุณภาพการ

ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนการศึกษาได้เป็นอย่างดี ในการนี้ ผู้วิจัยข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เชิงนโยบายให้มีการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถาบัน เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นที่สถาบันตั้งอยู่และสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และ มาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผู้สอน ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2. การบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต: รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน มีความเหมือนและความต่างของหัวข้อ/รายละเอียดที่สอน ที่กำหนดให้สอดคล้องภายใต้คำอธิบายรายวิชาแต่ก็เป็นหัวข้อย่อยภายใต้หัวข้อหลักอาจส่งผลต่อการจัดลำดับเนื้อหาในการสอน วิธีการสอน สื่อการสอนแตกต่างกัน อีกทั้งมีโอกาสจัดหัวข้อซ้ำซ้อนกับบางหัวข้อในรายวิชา ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้กำหนดขั้นของหัวข้อย่อยภายใต้หัวข้อใหญ่ให้ชัดเจน โดยให้หมายเหตุของเหตุผลกำกับไว้ด้วย เช่น หัวข้อระบบสุขภาพ หรือระบบบริการสุขภาพ ควรจัดให้เรียนในระดับชั้นปีใด หรือ หัวข้อเดียวกัน ถ้าเป็นระดับชั้นปี 3 ควรเรียนให้ครอบคลุมเพียงใด ชั้นปีที่ 4 เรียนให้ครอบคลุมเพียงใด แต่ระดับชั้นปี 3 เรียนแค่ไหน ชั้นปี 4 เรียนถึงขั้นไหน หรือ ระบบข้อมูลสุขภาพ ซึ่งมีความสำคัญในการนำมาใช้วิเคราะห์สถานการณ์ หรือแนวโน้มทางสุขภาพ แนวทางการเรียนการสอนควรมีการนำเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิตอลมาใช้ด้วย เป็นต้น จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในบางหัวข้อเพิ่มความชัดเจนและความทันสมัยของการกำหนดหัวข้อการสอนมากขึ้น

3. ศึกษาวิจัยแนวโน้มการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนในอนาคตที่จะสามารถนำผลที่ได้มาใช้ได้ตรง ทันสมัย และล้ำสมัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและฉับพลันของสถานการณ์โลก

References

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives.* New York: Longman.

Andrew, M. A., Abdi, A. A., Antoine, L. B., & Shephard, J. (2020). Analysis of bachelor of science in nursing education in sierra leone: A look at program fidelity and student satisfaction. *International journal of africa nursing sciences, 12*(2020),00180. doi: https://doi.org/10.1016/j.ijans.2019.100180

Benjamin, S. B. (1913-1999). *Bloom's taxonomy of learning.* Retrieved from https://www.edu.chula.ac.th Taxonomy%20of%20Learning.pdf 6th May 2024. (in Thai)

Boromrajonnani College of Nursing, Nakhonsithammarat Course Specification Community Health Nursing 1. (2016). *Course updated A.D. 2016.* (in Thai)

Boromrajonnani College of Nursing, Nakhonsithammarat Course Specification Community Health Nursing 1. (2017). *Course updated A.D. 2017.* (in Thai)

Boromrajonnani College of Nursing, Nakhonsithammarat Course Specification Community Health Nursing 2. (2017). *Course updated A.D. 2017.* (in Thai)

Boromrajonnani College of Nursing, Nakhonsithammarat Course Specification Community Health Nursing Practicum. (2016). *Course updated A.D. 2016.* Retrieved from https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/T_0036(2).PDF

Department of Health Service Support Ministry of Public Health. (2021). *Health service system standards 2021*.

Eastern Asia University School of Nursing. (2016). *Course specification community health nursing 1.* (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

_____. (2016). *Course specification community health nursing 2.* (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

_____. (2016). *Course specification community health nursing practicum*. (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

_____. (2016). *Course specification community health nursing 1.* (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

_____. (2016). *Course specification community health nursing 2.* (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

_____. (2020). *Course specification community health nursing practicum.* (Course updated A.D. 2016). (in Thai)

Faculty of Nursing Thaksin University. (2022). *Course specification community health nursing practicum.* (Course updated A.D. 2022). (in Thai)

Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute. (2023). *Course specification community health nursing practicum, nursing mandatory courses and basic nursing Ccourse.* (Course updated A.D. 2022). (in Thai)

Krainuwat, K., & Koshakri, R. (2018). *Community nursing.* Faculty of Nursing Textbook Project Mahidol University.

Kuakarun Faculty of Nursing Navamindradhiraj University. (2021). *Course specification community health nursing 1.* (Course updated A.D. 2021). (in Thai)

_____. (2021). *Course specification community health nursing 2.* (Course updated A.D. 2021). (in Thai)

_____. (2021). *Course specification community health nursing.* (Course updated A.D. 2021). (in Thai)

_____. (2021). *Course specification community health nursing practicum.* (Course updated A.D. 2021). (in Thai)

Ministry of Education. (2015). *Announcement of the ministry of education subject: Qualifications standards for Graduate Studies Bachelor of Nursing Science 2017.* Retrieved from https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/4_StandardDr%202560(1).pdf (in Thai)

Ministry of Education. (2015). *Guidelines for the management for higher education curriculum 2015.* Retrieved from https://grad.wu.ac.th/regulations-announcements/

Ministry of Education. (2015). *The higher education qualifications for nursing science program.* Retrieved from https://grad.wu.ac.th/regulations-announcements/

Ministry of Education. (2015). *Announcement of the ministry of education on Bachelor's Degree curriculum standards 2015, 2*(132), 295.

Ministry of Education. (2015). *Guidelines for implementation of the 2015 national qualifications framework for higher education.* (3rd ed.). Retrieved from https://www.eqd.cmu.ac.th/Curr/doc/mua/announce/tqf%2058-3.pdf

Ministry of Education. (2015). *The standard of higher education 2015.* Retrieved from https://grad.wu.ac.th/regulations-announcements/

Neuendorf, K. A. (2002). *The content analysis guidebook.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Neuman, W. L. (2011). *Social research methods: Qualitative and quantitative Approaches*. (7th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.

Office of the Commission 3 Office of the Secretariat of the Senate. (2020). *Report on the study of health services primary health care of the subcommittee to study and monitor the primary health care system for the people in the senate public health committee.* Bangkok: Printing Office, Office of the Secretariat of the Senate Bangkok. (in Thai)

Prajankett, O., Indhraratana, A., Prasittivejchakul, A., Kamprow, P., & Kaoaiem, H. (n.d.). The effect of cooperative learning using jigsaw on community health nursing process toward 21st century learning skills and community health nursing competency of Nursing Students. *Journal of the royal Thai army nurses, 19*(3), 165-74. (in Thai)

Prida Ariani Ambar Astuti. (2011). *How to use content analysis methods: Steps in conducting content analysis.* Department of Library and Information Science North-Eastern Hill University (NEHU), Shillong 793022, Meghalaya, India.

Primary Health Service System Support Office Ministry of Public Health. (2023). *Primary health service system standards 2023*. Bangkok: Office of the War Veterans Organization Printing Operations under Royal Patronage. (in Thai)

Sawatdichai, N., & Mahanopwongchai, T. (n.d.). Comparative analysis of the course subject matters to the expected learning outcomes of bachelor of fine and applied arts program in 3D-Based communication design (Revised Year 2011). *Arch journal, 28* 137-50. (in Thai)

Thailand Nursing and Midwifery Council. (n.d.). *Announcement of the ursing council on core competencies of Graduates Bachelor's Degree Master's Degree Doctoral Degree in nursing advanced nursing training course higher than the diploma level and obtaining a certificate/ approval letter showing specialized knowledge and expertise nursing and midwifery and specialized nursing in the field of nursing science*. Retrieved from https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/112.pdf

Wiratchai, N., & Wongwanich, S. A. (n.d.). Synthesis of research in education using meta-analysis and content analysis. *Journal of research methodology, 12*(2), 1-4. (in Thai)

World Health Organization of Thailand. (2024). *Coronavirus disease 2019 situation in Thailand: 7 February 2024.* Retrieved from https://www.who.int/thailand/news/detail/07-02-2024-update-on-covid-19-in-thailand--7-february-2024-THA

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

Balance Scorecard Management Strategy of Large Schools Under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area

กิจพิณิฐ อุสาโห
Kitpinit Usaho
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
School of Graduate Studies, Eastern Asia University
Received: August 5, 2024
Revised: August 26, 2024
Accepted: August 28, 2024

RETRACTED ARTICLE

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธีมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน 3) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี จำนวน 130 คน ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจำนวน 97 คน (Krejcie & Morgan 1970, pp. 607-610) เลือกตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือครู จำนวน 26 คน เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนวัด 5 ระดับ ค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการและTOWS MATRIX การรวบรวมข้อมูลเก็บด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า PNI modified การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ ได้ค่าเฉลี่ย 4.49 และ 4.67 อยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน เป็นโอกาส (Opportunity) และเป็นจุดแข็ง (Strength) ตามลำดับ ทิศทางของกลยุทธ์ อยู่ในตำแหน่งดาวรุ่ง (Star) สามารถกำหนดเชิงรุก ขยายและพัฒนา 3) กลยุทธ์การบริหารเชิงสมดุลของโรงเรียนขนาดใหญ่ มี 4 กลยุทธ์หลัก 1) กลยุทธ์สร้างผลสัมฤทธิ์ 2) กลยุทธ์พัฒนาครูให้มีทักษะสูง 3) กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) กลยุทธ์พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี และกลยุทธ์ย่อย 24 กลยุทธ์เห็นควรนำผลวิจัยไปใช้กับโรงเรียนขนาดใหญ่ การวิจัยครั้งต่อไปควรทำเรื่องการประเมินผลกลยุทธ์ตามตัวชี้วัด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารเชิงสมดุล; โรงเรียนขนาดใหญ่

Abstract

The purposes of this mixed method research were 1) To study the current and desired situation 2) to analyze the external and internal environment and 3) to formulate the balanced scorecard management strategy of large schools. Population of informants were 130 administrators and teachers of large schools. The sample of 97 informants including administrators and teachers (Krejcie & Morgan 1970, pp. 607-610) were selected based on the qualification criteria of administrators and teachers. Key informants include 26 administrators or teacher from large schools. The quantitative research instrument was a 5-point scale questionnaire. The validity of the questionnaire was between 0.67-1.00 and the reliability was 0.97. Qualitative research instruments included workshop and external and internal environment analysis forms and TOWS MATRIX. Self-educated data collection. Quantitative data analysis used descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation and PNI modified test. Qualitative data analysis was content analysis. The research results found that 1) The current and desired situation have average values at the high and highest levels respectively 2) the analysis of the external and internal environments of large schools as a whole were opportunities and strengths, respectively, the strategic direction was in the rising star position and 3) strategies for the balanced scorecard management of large schools have 4 main strategies, The main strategies were 3.1 strategies for building student achievement 3.2 strategies for developing highly skilled teacher 3.3 fund raising strategies and resources for education and 3.4 good management development strategies and 24 sub-strategies, it will be advisable to apply the research results to large schools and the next research should be done on the evaluation of strategies based on indicators.

Keywords: Strategy; Balance Scorecard Management; Large Schools

RETRACTED ARTICLE

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 258 ได้บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิตคัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ทั้งนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 261 ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะ และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งในที่สุดได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาขึ้น

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) (Independent Committee for Education Reform (ICER), 2017) ได้ดำเนินการด้านการศึกษาและทบทวนผลการศึกษาวิจัย ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนทบทวนผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์

ทางการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการทดสอบและสำรวจได้จากแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงข้อสรุป ข้อคิดเห็นจากการเยี่ยมพื้นที่และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะที่ กอปศ. จัดขึ้นร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามากกว่า 20 ครั้ง ร่วมกับข้อคิดเห็นที่ได้รับผ่านทางเว็บไซต์ของ กอปศ. และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ทำให้สรุปปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของประเทศดังนี้ 1) ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง 2) คุณภาพการศึกษาต่ำ 3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 4) ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ 6) การกำกับดูแลการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ และ 7) บริบทของประเทศและโลกกำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเป็นองค์กรทางสังคมที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการพัฒนาเพื่อให้บุคคลในประเทศสามารถนำความรู้ สติปัญญา ความสามารถ และทักษะที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการแข่งขันระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องค้นหาแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนมีคุณภาพ จำเป็นต้องตื่นตัว วางแผนกลยุทธ์การบริหารเชิงสมดุลเพื่อเป็นฐานสู่ความยั่งยืนในอนาคต จึงได้นำแนวคิดหลักการของการบริหารเชิงสมดุลของโรเบิร์ต เอส แคปแลนและ เดวิด พี นอร์ตัน (Kaplan & Norton, 1992) มาประยุกต์ทางการศึกษา โดยเฉพาะปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาของความไม่สมดุลตามหลักการประยุกต์การบริหารเชิงสมดุล (Balanced Scorecard) ใน 4 มุมมอง ดังนี้

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 1) จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติพื้นฐานของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมระดับประเทศ และระดับสังกัดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2) ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test-NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี คะแนนเฉลี่ยรวมความสามารถทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา คณิตศาสตร์ และเหตุผล ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ (Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, 2020)

ด้านกระบวนการบริหารภายใน มีปัญหาด้านการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก (Kongsaeng, 2021)

ด้านผู้เรียนพบว่า 1) ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่สองอยู่ในระดับต้องปรับปรุง 2) ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) อยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุง และ 3) ภัยคุกคามจากภายนอกของโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ มีแหล่งยาเสพติดและอาชญากรรมมาก ผู้ปกครองมีอาชีพไม่มั่นคง ส่งผลต่อรายได้ที่ไม่แน่นอน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนส่งผลกระทบต่อการจัด (Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, 2020)

ด้านการเรียนรู้และเติบโต จะพบว่ามีนักเรียนออกกลางคัน (Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, 2020) และปัญหาของโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนยังขาดเครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และครูผู้สอนมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น จำนวนครูไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ภาระงานอื่นมากนอกเหนือจากการสอน ครูมีไม่ครบทุกกลุ่มสาระวิชาเอก (Kongsaeng, 2021)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และ สภาพอันพึงประสงค์ การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี

2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การ

RETRACTED ARTICLE

ศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา: มุ่งศึกษาการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารเชิงสมดุลประกอบด้วย มุมมองด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครอง มุมมองด้านกระบวนการบริหารภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต และมุมมองด้านการเงิน

ขอบเขตด้านประชากร: ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ผู้บริหารและครู จำนวน 130 คน จำแนก ผู้บริหาร 26 คน และครู 104 คน ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้บริหารหรือครู จำนวน 26 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 6 คน ครู 20 คน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา: ระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึงวัน 15 กันยายน พ.ศ. 2567

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามการกระจายอำนาจการบริหารงาน 4 ด้าน ขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (The Government Gazette, 2007) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงไว้

การประยุกต์การบริหารเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) (Kaplan & Norton, 1992) เริ่มจากการที่โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียน และได้กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน โดยนำกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมาเชื่อมโยงกับการบริหารเชิงสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีดังนี้

มุมมองด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครอง เป็นการตอบคำถามว่าโรงเรียนควรตอบสนองผู้เรียนและผู้ปกครองอย่างไรให้เกิดความพึงพอใจ

มุมมองด้านกระบวนการบริหารภายใน เป็นการตอบคำถามว่าเพื่อให้ตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและผู้เรียน โรงเรียนควรมีกระบวนการที่เป็นเลิศและการบริหารจัดการอย่างไร และถ้าโรงเรียนประสบความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน (หรือการจัดการเรียนรู้) ควรเป็นอย่างไร

มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์โรงเรียนควรทำอย่างไรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัยและพัฒนา การวิจัยในชั้นเรียน นวัตกรรมการศึกษา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) และการจัดการความรู้ (KM)

มุมมองด้านการเงิน เป็นการตอบคำถาม การบริหารการระดมทุนเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การวางแผนกลยุทธ์ (Usaho, 2021, 2022) การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) 2. การกำหนดพันธกิจ (Mission) 3. การกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) 4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (SWOT ANALYSIS) 5. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) 6. การกำหนดแผนปฏิบัติการ (Action Plan) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในมีดังนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จะต้องวิเคราะห์ในเรื่องของโอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) โดยมีฐานในการพิจารณาจากด้านสังคม (Social) ด้านเทคโนโลยี (Technology) ด้านเศรษฐกิจ (Economics) ด้านการเมือง (Politics) ด้านปัจจัยทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ภัยพิบัติต่าง ๆ โรคระบาด ยาเสพติด และอาชญากรรม เป็นต้น ด้านกฎหมาย

RETRACTED ARTICLE

(Legal) และด้านการศึกษา (Education) โดยเฉพาะการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับควอนตัมและการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของประเทศต่างๆ เพื่อป้องกันและพัฒนาประเทศ ย่อโดยรวมเป็น STEPPLE

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จะวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) โดยพิจารณาจากฐานด้านโครงสร้าง (Structure) ผลผลิตและบริการ (Service) บุคลากร (Manpower) การเงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) ย่อโดยรวมเป็น SS 4M

การจับคู่สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (THE TOWS MATRIX) (Kountz & Weihrich, 1988) การจับคู่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่เพื่อกำหนดทิศทางของกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ มีดังนี้

1. กลยุทธ์ “WT” ย่อมาจาก Weaknesses และ Threats มีความหมายว่าองค์กรแบบกิจการร่วมค้าจำเป็นต้องลดตัดทอนค่าใช้จ่าย เลิกจ้าง เลิกกิจการ เป็นต้น เปรียบเสมือนอยู่ในตำแหน่งสุนัขจนตรอก (Dog)

2. กลยุทธ์ “WO” ย่อมาจาก Weaknesses และ Opportunities มีความหมายว่าองค์กรมีจุดอ่อนบางอย่างและบางพื้นที่อาจพัฒนาพื้นที่เหล่านั้นในองค์กร หรือกลยุทธ์การพัฒนาเพื่อกำจัดจุดอ่อนเพื่อที่จะทำประโยชน์จากโอกาสซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก เปรียบเสมือนอยู่ในตำแหน่งตั้งคำถาม (Question marks) จำเป็นต้องปรับปรุงภายในองค์กรเป็นอันดับแรก

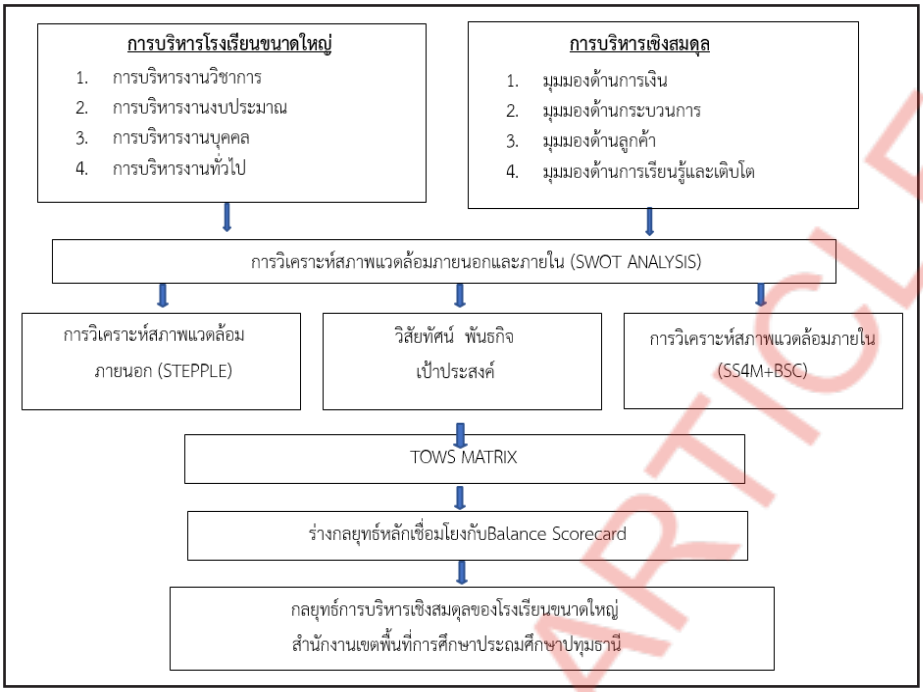
3. กลยุทธ์ “ST” ย่อมาจาก Strengths และ Threats มีความหมายว่าใช้จุดแข็งเพื่อรองรับภัยคุกคามและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม หรือเปรียบเสมือนวัวแม่ลูกอ่อน (Cash Cows) สภาพแวดล้อมภายนอกเปรียบเสมือนมีสงคราม เราอยู่ภายในต้องพยายามฝึกฝนวิทยายุทธ์ในองค์กรของเราอย่างเต็มที่ รักษาความเข้มแข็งภายใน เตรียมความพร้อมหากสถานการณ์ภายนอกสงบลงเมื่อใด แปลงเป็นโอกาสเมื่อนั้น เราจะได้ออกไปต่อสู้แข่งขันกับองค์กรภายนอก

4. กลยุทธ์ “SO” ย่อมาจาก Strengths และ Opportunities หมายถึงกลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่ขยายกิจการ เปรียบเสมือน “Star” ดาวรุ่ง สามารถขยายกิจการในองค์กรเป็นจุดแข็ง ภายนอกองค์กรเป็นโอกาส

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า เริงรณ ล้อมลาย (Lomlai, 2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงสมดุลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงสมดุลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 24 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักด้านการเน้นผู้รับบริการเป็นสำคัญ องค์ประกอบหลักด้านงบประมาณ องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการจัดการภายในและองค์ประกอบหลักด้านการเรียนรู้และการพัฒนา 2) การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงสมดุลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบด้วย หลักการและแนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินรูปแบบการบริหารเชิงสมดุลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกับ เสาวรส สังข์ศิริเวชธาดา (Sangsiri wejthada,2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากสำหรับสภาพที่ประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นภัยคุกคาม (Threats) อยู่ในตำแหน่งสุนัขจนตรอก (dog) เอกภพ บัวสำลี (Buasamlee, 2023) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นโอกาส (Opportunity) และ สภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็ง (Strength) อยู่ในตำแหน่ง “ดาวรุ่ง” ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

RETRACTED ARTICLE

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 *กรอบแนวคิดการวิจัย*

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ใช้ระเบียบวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน และกำหนดกลยุทธ์ การบริหารเชิงสมดุลโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหน่วยที่ศึกษา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี จำนวน 26 แห่ง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 130 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 26 คน ครู จำนวน 4 คน ต่อ 1 โรงเรียน ครูที่ทำหน้าที่งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป รวม 26 โรงเรียน รวมครู 104 คน

ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 97 คน (Krejcie & Morgan 1970, pp.607-610) เลือกตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือครู จำนวน 26 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 6 คน และ ครู 20 คน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ทางออนไลน์ โดยใช้ Google Zoom

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เครื่องมือแบบสอบถามมาตราส่วนการวัด 5 ระดับ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เครื่องมือ คือ แบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบบันทึกภาพ และ TOWS MATRIX ผู้วิจัยเป็น Moderator ประชุมเชิงปฏิบัติการ และ เป็นผู้นำการเสนอและให้ผู้ข้อมูลสำคัญระดมความคิดในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบบสอบถามโดยใช้ QR-code ส่งไปที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2 ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารและครู โรงเรียนละ 5 คน ตอบ

RETRACTED ARTICLE

แบบสอบถามทาง QR-code ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 97 คน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการและแบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบการนำเสนอด้วย Power Point ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญดำเนินการวิเคราะห์ตามแบบฟอร์มผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 จัดทำ TOWS MATRIX และกำหนดกลยุทธ์หลัก ต่อจากนั้นได้นำกลยุทธ์หลักเชื่อมโยง กับ Balance Scorecard ได้กลยุทธ์ย่อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การหาค่า PNI modified

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ SWOT ANALYISIS และ ดำเนินการจับคู่ TOWS MATRIX เพื่อกำหนดทิศทางกลยุทธ์

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 กำหนดกลยุทธ์หลักและนำกลยุทธ์หลักเชื่อมโยง กับ Balanced Scorecard เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงสมดุลและกลยุทธ์ย่อย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดและสภาพอันพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นโรงเรียนคุณภาพต้นแบบ คุณธรรม วัฒนธรรม และความรู้ใช้เทคโนโลยีอันทันสมัย ผลิตนักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 พ.ศ. 2572

พันธกิจ (Mission)

1. นักเรียนเรียนรู้โดยมีเป้าหมายการเรียนรู้ เรียนรู้คุณธรรม วัฒนธรรม และ ความรู้ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ เรียนรู้เพื่อส่วนรวม เรียนรู้ระบบนิเวศน์ เรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียนและตามอัธยาศัย เรียนรู้ที่เริ่มจากการใช้ความคิด เรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น เรียนรู้การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เรียนรู้การสร้างนวัตกรรม และเป็นนวัตกร

2. ครูจัดหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของนักเรียน กระบวนทัศน์และทักษะของครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ ครูชี้แนะให้นักเรียนได้เรียนรู้เปลี่ยนจากการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว

3. ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสนับสนุนครูและนักเรียนอย่างใส่ใจ

เป้าประสงค์ (Goals)

นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรม วัฒนธรรม และความรู้ เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย เน้นการใช้ความรู้ทักษะความสามารถสูงในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีจิตสาธารณะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคนไทยดิจิทัล (Digital-Thai) เป็นคนไทยสากล (Global-Thai) สามารถใช้ความรู้สร้างนวัตกรรมมีความสามารถเป็นนวัตกร ดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กุญแจแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors : KSF)

กุญแจแห่งความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะการแปลงกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการในรูปของโครงการและตัวชี้วัดแห่งความสำเร็จของโครงการ

RETRACTED ARTICLE

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

รายการ	โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
สังคม-วัฒนธรรม (Social)	+	
เทคโนโลยี (Technology)	+	
เศรษฐกิจ (Economics)	+	
การเมือง (Polities)	+	
ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Factor) เช่น โรคระบาด Covid-19 ยาเสพติด อาชญากรรม แผ่นดินไหว ภัยพิบัติ ฯลฯ		-
กฎหมาย (Legal)	+	
การศึกษา (Education)	+	
การศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ฯลฯ		
รวม	**+**	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

1. SS 4 M

รายการ	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โครงสร้าง (Structure)	+	
ผลผลิตและบริการ (Service)	+	
กำลังคน (Manpower)	+ (60%)	- (40%)
การเงิน (Money)		-
วัสดุอุปกรณ์ (Material)		- (40%)
การบริหารจัดการ (Management)	+	
รวม	**+**	

2. Balanced Scorecard: BSC

มุมมอง (Perspective)	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
ด้านการเงิน (Financial)		-
ด้านกระบวนการภายใน (Internal process)	+	
ด้านลูกค้า (นักเรียน) (Customer Satisfaction)	+	
ด้านการเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth)	+	
รวม	**+**	

3. การทำ TOWS MATRIX

S +	O +	**Star**	W -	O +	**?**
W -	O +	**Cash Cows**	W -	T -	**dog**

RETRACTED ARTICLE

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ผลวิเคราะห์ได้โอกาส (Opportunities) และจุดแข็ง (Strengths) ทิศทางกลยุทธ์อยู่ในตำแหน่ง “ดาวรุ่ง”(Star) อธิบายความหมายได้ว่า การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถรุก ขยายพัฒนาได้

ผลจากการวิเคราะห์สามารถกำหนดกลยุทธ์หลักได้ดังนี้

1. กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2. กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. กลยุทธ์สร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. กลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี

ตัวชี้วัดกลยุทธ์โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่

1. กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตัวชี้วัด คือ จำนวนเงินหรือร้อยละทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม

2. กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตัวชี้วัด คือ จำนวนครั้งที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการฝึกอบรมความรู้ทักษะเพิ่มขึ้น

3. กลยุทธ์สร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตัวชี้วัด คือ ร้อยละหรือค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

4. กลยุทธ์การบริหารการจัดการที่ดี ตัวชี้วัด ร้อยละความพึงพอใจผู้ปกครองและนักเรียน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

การเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์หลักกับการบริหารเชิงสมดุล

การเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์หลักและการบริหารเชิงสมดุล (Balance Scorecard: BSC)

กลยุทธ์ (Strategies) / การบริหารเชิงสมดุล (BSC)	กลยุทธ์สร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา	กลยุทธ์การบริการจัดการที่ดี
มุมมองด้านการเงิน	- ส่งเสริมนักเรียน มีความรับผิดชอบต่อสังคม	- การฝึกอบรมครูและบุคลากรการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอันทันสมัย	- 1นวัตกรรม 1 ห้องเรียน - 1 นวัตกร 1 ห้องเรียน	- ระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา
มุมมองกระบวนการภายใน	- การจัดการเรียนรู้เชิงรุก - การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามฐานสมรรถนะของนักเรียน	- สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของวิชาชีพ (PLC)	- ผลิตภาพ	- สร้างเครือข่ายภายในและภายนอก
มุมมองความพึงพอใจของลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง)	- นักเรียนพึงพอใจ - ผู้ปกครองพึงพอใจ - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	- ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน (ผู้ปกครอง)	- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้เสีย	- การรักษานักเรียนปัจจุบันให้คงอยู่และหานักเรียนใหม่เชิงรุก
มุมมองการเรียนรู้และเติบโต	- องค์การแห่งการเรียนรู้ - การจัดการความรู้ - การวัดประเมินผล - การคิดสร้างสรรค์ - นวัตกรรมทางการศึกษา - การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง - การวิจัยพัฒนา	- การฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้	- 1 ห้องเรียน 1 อาชีพ	- โรงเรียนชุมชนวิชาชีพ (SLC)

RETRACTED ARTICLE

จากตารางเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์หลักและการบริหารเชิงสมดุลจะได้กลยุทธ์ย่อย ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์หลักสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

1. กลยุทธ์ส่งเสริมนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละนักเรียนร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาสาธารณะ อาทิ เก็บขยะในโรงเรียน ทำความสะอาดลานวัด ฯลฯ

2. กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทางด้านอารมณ์สังคม กาย ใจ ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทางด้านอารมณ์ของนักเรียน

3. กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามฐานสมรรถนะของนักเรียน ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง

4. กลยุทธ์สร้างความพึงพอใจแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง

5. กลยุทธ์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนักเรียน ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

6. กลยุทธ์การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ตัวชี้วัด : จำนวนร้อยละที่ดำเนินการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้

7. กลยุทธ์การวัดประเมินผลที่มีความหลากหลาย ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละที่มีการวัดประเมินผลที่มีความหลากหลาย

8. กลยุทธ์การคิดสร้างสรรค์ ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละผลงานที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์

9. กลยุทธ์การคิดสร้างนวัตกรรมการศึกษา ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละนวัตกรรมการศึกษาที่ผลิตขึ้น

10. กลยุทธ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละการบันทึกของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

11. กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนารวมถึงการวิจัยในชั้นเรียน ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละที่มีการวิจัยและพัฒนาและการวิจัยในชั้นเรียน

กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

1. กลยุทธ์การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอันทันสมัย ตัวชี้วัด: จำนวนหรือ ร้อยละการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอันทันสมัย

2. กลยุทธ์สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตัวชี้วัด: จำนวนหรือร้อยละการประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูเพื่อแก้ปัญหาในวิชาต่าง ๆ

3. กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน ผู้ปกครอง ตัวชี้วัด: ร้อยละความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง

4. กลยุทธ์การฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครู ตัวชี้วัด: จำนวนครั้งในการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครู

กลยุทธ์ระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

1. กลยุทธ์ 1 นวัตกรรม 1 ห้องเรียน ตัวชี้วัด: จำนวนผลงานที่ทำสำเร็จ

2. กลยุทธ์ 1 นวัตกร 1 ห้องเรียน ตัวชี้วัด: จำนวนนวัตกรเพิ่มขึ้น

3. กลยุทธ์สร้างผลิตภาพ ผลผลิตของโรงเรียน ตัวชี้วัด: จำนวนผลผลิตและผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้น

4. กลยุทธ์สร้างเครือข่ายกับผู้ส่วนได้ส่วนเสีย ตัวชี้วัด: จำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นกับผู้มีส่วนได้เสีย

5. กลยุทธ์ 1 ห้องเรียน 1 อาชีพ ตัวชี้วัด: จำนวนอาชีพที่เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

1. กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตัวชี้วัด: จำนวนหรือร้อยละทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่เพิ่มขึ้น

2. กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน ตัวชี้วัด: จำนวนหรือร้อยละที่มีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น

3. กลยุทธ์การรักษานักเรียนปัจจุบันให้คงอยู่และสรรหานักเรียนใหม่เชิงรุก ตัวชี้วัด : จำนวนหรือร้อยละนักเรียนคงอยู่และสรรหานักเรียนใหม่เชิงรุก

4. กลยุทธ์สร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (SLC) ตัวชี้วัด: จำนวนหรือร้อยละความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพความเป็นเลิศของโรงเรียนสู่ชุมชน

RETRACTED ARTICLE

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ค่าเฉลี่ย 4.49 และ 4.67 อยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ แหล่งข้อมูลผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันยังน้อยกว่าค่าเฉลี่ยสภาพอันพึงประสงค์ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น PNI modified จากสูตร $\overline{X}$ สภาพอันพึงประสงค์ ลบ $\overline{X}$ สภาพปัจจุบัน หารด้วย $\overline{X}$ สภาพปัจจุบัน รวมได้ค่าเท่ากับ 0.0394 และพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป มีค่าเท่ากับ 4.46, 4.48, 4.52 และ 4.49 การแปลความอยู่ในระดับมาก มาก มากที่สุด และมาก ตามลำดับ งานวิชาการ งานงบประมาณ และงานทั่วไป มีความจำเป็นที่สามารถพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุดได้ ผลการวิเคราะห์ PNI modified พบว่า งานงบประมาณและงานบุคคล มีค่า PNI modified สูงกว่า PNI modified เท่ากับ 0.0487 และ0.0407 ตามลำดับ ในภาพรวมจึงเป็นจุดอ่อน ส่วนงานทั่วไปและงานวิชาการ มีค่า PNI modified เท่ากับ 0.0389 และ0.0287 ต่ำกว่าในภาพรวมตามลำดับจึงเป็นจุดแข็ง ดังนั้นงานจำเป็นเร่งด่วนก็คือ งานงบประมาณและงานบริหารบุคคล อย่างไรก็ตาม งานวิชาการและงานทั่วไปก็ต้องพยายามพัฒนาต่อไปด้วย

2. ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในภาพรวมเป็นโอกาส (Opportunities) และเป็นจุดแข็ง (Strengths) ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ของผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดใหญ่เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ภายนอกพบว่าทุกรายการเป็นโอกาส (Opportunities) ยกเว้นรายการเดียว คือ ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Factors) เช่นเกิดโรคระบาดไวรัสโคโรนา-19 (COVID-19) ยาเสพติด อาชญากรรม ภายนอกโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงเป็นภัยคุกคาม (Threats) ซึ่งส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับการเรียนการสอนจากการเรียน การสอนในโรงเรียน เปลี่ยนเป็นการสอนทางออนไลน์ และเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียน พบว่าทุกรายการเป็นจุดแข็ง (Strengths) ยกเว้นงบประมาณพบว่าเป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ร้อยละ 100 สำหรับองค์ประกอบด้านกำลังคนพบว่า เป็นจุดแข็งร้อยละ 60 เป็นจุดอ่อนร้อยละ 40 เมื่อจับคู่องค์ประกอบของ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า อยู่ในตำแหน่ง SO (Star) สอดคล้องกับแนวคิดของ Rountz and Weishrich (1988) การจับคู่สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (THE TOWS MATRIX) เป็นเครื่องมือ สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์และการที่โรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในตำแหน่ง “SO” ย่อมาจาก Strengths Opportunities และหมายถึง กลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่เปรียบเสมือน “ดาวรุ่ง” (Star) สามารถขยายกิจการเชิงรุก และพัฒนาต่อไปอีกได้ สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญนอกเหนือจากการขยาย รุก พัฒนาต่อได้ จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจในส่วนที่เป็นองค์ประกอบภายในที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านการเงินและทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งยังเป็นจุดอ่อนอยู่บ้างอาจจะต้องใช้การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา เช่น เปิดบัญชีรายได้สถานศึกษา อาจจะได้จากการบริจาค หรือการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา นอกเหนือจากการได้รับงบประมาณจากทางราชการตามรายหัวของนักเรียนและทุนอุดหนุนการศึกษา

3. ผลการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ย่อย 24 กลยุทธ์ จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถกำหนดกลยุทธ์หลักได้ ดังนี้

1. กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการศึกษา พิจารณาจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในซึ่งเป็นจุดอ่อน (Weaknesses) จึงจัดลำดับอยู่ในลำดับแรก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lomlai (2021) พบว่าการบริหารเชิงสมดุลมีองค์ประกอบด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักเช่นเดียวกัน

2. กลยุทธ์การสร้างผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบันของโรงเรียนขนาดใหญ่ในเรื่องผลผลิตและบริการ (Service) เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) สอดคล้องกับการวิเคราะห์บริหารเชิงสมดุล (BSC) ในองค์ประกอบด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ซึ่งกล่าวถึงผลิตภาพ (Productivity) และคุณภาพ (Quality) และการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน (Customer Satisfaction Perspective) กลยุทธ์นี้จึงเป็นกลยุทธ์หลัก

RETRACTED ARTICLE

3. กลยุทธ์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ายังมีจุดอ่อนถึงร้อยละ 40 จึงจำเป็นที่ต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ตามที่ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ (Maesincee, 2018) กล่าวถึงการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ต้องดำเนินการเตรียมคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง การที่จะให้นักเรียนเป็นคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่งจำเป็นต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล จำเป็นที่ครูจะต้องมีทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย และมีทักษะสูงในการใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ Sangsiriwejthada (2021) ในเรื่องกลยุทธ์พัฒนาครูให้มีทักษะสูง

4. กลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี ถึงแม้ว่าผลงานวิจัยในภาพรวมขององค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเป็นจุดแข็ง แต่ผลการวิจัยในระดับชาติยังเป็นจุดอ่อน จึงจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี และสอดคล้องกับองค์ประกอบการบริหารเชิงสมดุล (BSC) ในเรื่องของกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) (Kaplan & Norton, 1992) องค์ประกอบนี้สามารถพัฒนาได้และเป็นจุดสำคัญในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์มาเชื่อมโยงกับการบริหารเชิงสมดุล (BSC) จะได้กลยุทธ์ย่อยอีก 11 กลยุทธ์ เพื่อทำให้เกิดการบริหารเชิงสมดุลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน กระบวนการภายใน ความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียน การเรียนรู้และการเติบโต

สรุปผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ในภาพรวมเป็นโอกาส (Opportunities) และเป็นจุดแข็ง (Strengths) ตามลำดับ อยู่ในตำแหน่ง “ดาวรุ่ง” (Star)

3. ผลการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุลได้กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ย่อย 24 กลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยไปใช้

1. การเสนอผลการวิจัยให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี ทั้งเขต 1 และ เขต 2 มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อให้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี ทั้งเขต 1 และ เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี ทั้งเขต1 และ เขต 2 ในลำดับถัดไป

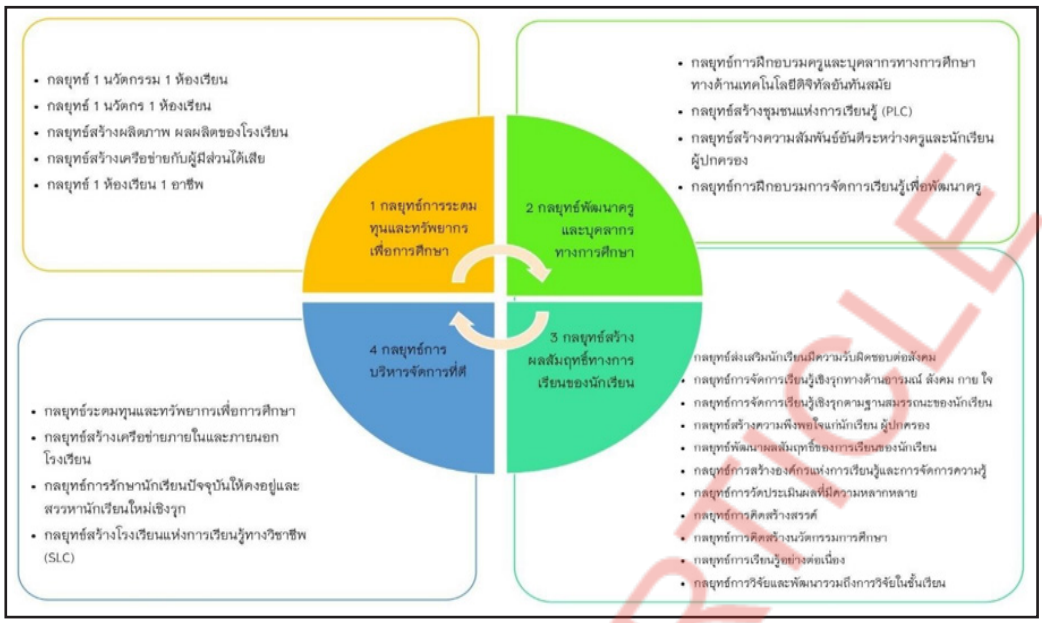
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยในหัวข้อการประเมินผลกลยุทธ์ของการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อติดตามและตรวจสอบการประเมินผลกลยุทธ์ที่นำไปใช้ว่ามีผลลัพธ์เป็นอย่างไร และเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เชิงสมดุลให้มีความยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทยต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ในการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านงานบริหารบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด แต่จากการวิเคราะห์ PNI modified พบว่า งานงบประมาณและงานบริหารบุคคลเป็นจุดอ่อน จึงจำเป็นต้องพัฒนาโดยเร่งด่วน ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ในภาพรวมพบว่าเป็นโอกาส (Opportunities) และเป็นจุดแข็ง (Strengths) ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในตำแหน่ง “ดาวรุ่ง” (Star) และผลการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ได้กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ย่อย 24 กลยุทธ์

RETRACTED ARTICLE

ภาพ 2 *กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์ย่อย 24 กลยุทธ์*

References

Buasamlee, E. (2023). *Strategic management of small-sized Schools under the Pathumthani primary educational service area office 1.* Pathumthani: Eastern Asia University. (in Thai)

Independent Committee for Education Reform (ICER). (2017). *Educational reform country plan.* Independent committee for education reform (ICER).

Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1992). The balanced scorecard: Measures that drive performance. *Harvard business review*, 71-79.

Kongsaeng, A. (2021). Teacher of Bangchoadanusorn School. *Interviews,* 13. n.p.

Kountz, H., & Weihrich, H. (1988). *Management.* (9th ed.). U.S.: McGraw-Hill.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement, 30*(3), 607-610.

Lomlai, R. (2021). *The development of a balanced management model of Ramkhamhaeng University.* Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Maesincee, S. (2017). *Preparing Thai people 4.0 for the first world (Video) EDUCA 2016.* Retrieved from https://www.facebook.com/educathai/videos/1229557307126092/

Ministerial Regulations Prescribing Criteria and Methods of Decentralization of Administration and Education Management, B. E. 2007. (2007). *The government gazette, 124*(24a), 29-36.

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2020). *The development of testing system of core competency for learners at the Primary School to enhance the quality of learner in the 21st century.* Retrieved from http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER059/GENERAL/DATA0000/00000379.PDF

RETRACTED ARTICLE

Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1, Group Policy and Plan. (2020). *Basic education development plan 2020–2021 (Reviewed edition 2021).* Retrieved from https://plan.ptt1.go.th/

Sangsiriwejthada, S. (2021). *Balanced scorecard management strategies of medium sized Schools under the Pathumthani Primary educational service area office 1.* Pathumthani: Eastern Asia University. (in Thai)

Usaho, K. (2020). *Lecture on setting visions and strategies of educational institutions at Bangchoadanusorn School.* October 8. n.p.

_____. (2021). *Documents for teaching educational strategy management course code 34101201.* Educational Administration, Faculty of Graduate Studies, Eastern Asia University.

_____. (2022). *Teaching elements on policy management educational strategies and educational quality assurance (Course Code 2410063).* Educational Administration, Faculty of Graduate Studies, Eastern Asia University.

RETRACTED ARTICLE

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
The Development of Learning Package in 21st Century Skills to Students of Eastern Asia University

สุกัญญา สมมณีดวง[1] และ สิทธิกร สุมาลี[1]
Sukanya Sommaneedoung[1] and Sittikorn Sumalee[1]
[1]สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
[1]Curriculum and Instruction, Department of Education, Kasetsart University
Received: May 13, 2024
Revised: May 20, 2024
Accepted: May 21, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย และเพื่อประเมินชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จำนวน 341 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการพัฒนาได้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ (1) รายละเอียดของชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ คำชี้แจง ส่วนประกอบของชุดฝึกทักษะ คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ลักษณะของกิจกรรม โครงสร้างกิจกรรม (2) มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรม (3) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบการบรรยาย ใบความรู้ ใบกิจกรรม และ (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมิน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: หลักสูตรและการสอน; ชุดฝึกทักษะ; การเรียนรู้ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to develop a comprehensive set of learning skill training programs tailored for university students in the 21st century, specifically targeting Eastern Asia University students. Additionally, it sought to evaluate the effectiveness and satisfaction levels of these programs among a sample group of 341 students from Eastern Asia University. Data analysis employed various statistical measures, including mean values, standard deviations, and t-tests. The development of the 21st century learning skill training programs yielded a structured framework consisting of four core components (1) details of the learning skill training program: This encompassed instructions, program

components, participant prerequisites, activity characteristics, and the underlying structure of each activity (2) principles and rationale: This section included objectives, key content of the learning unit, learning management techniques, activity implementation steps, and activity assessment methods (3) learning resources and materials: These resources, such as lecture materials, knowledge sheets, and activity sheets, facilitated a dynamic and engaging learning experience (4) assessment tools: This included evaluation forms and student satisfaction questionnaires, designed to gather valuable feedback from participants. The findings from the satisfaction survey further affirmed the success of the 21st-century learning skill training program. Students at Eastern Asia University expressed a high level of satisfaction. This result underscores the effectiveness of the program in meeting the educational and skill development needs of the students, as well as their overall positive experience with the training initiatives.

Keywords: Curriculum and Instruction; Learning skill training programs; 21st Century learning

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิด ขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียม พร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริม สร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างถึงรูปแบบ (model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (partnership for 21st century skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต กรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่แสดงผลลัพธ์ของผู้เรียน และปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 นี้ มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การพัฒนานักศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ (content knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (specific skills) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (the globalization) ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลต่อ วิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่

จะรับ มือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างความรู้ความสามารถทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (Phanich, 2013)

สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนานักศึกษาให้ทักษะที่จำเป็นและสำคัญ ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ ทักษะความเป็นผู้นำ (leadership skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ (Ministry of Education, 2008)

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จะมุ่งการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีประเด็นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างองค์ความรู้ความชำนาญการ และความสามารถในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพ รวมถึง การพัฒนานักศึกษาโดยเน้นให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมั่นคง ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องเตรียมการในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ มุ่งหวังให้คนเป็นศูนย์ กลางการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจที่สามารถแข่งขันได้ และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนและสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาดังกล่าว

ในการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ ของนักศึกษานั้น มีหลายรูปแบบแต่วิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนานักศึกษา โดยการใช้ชุดฝึกทักษะ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม การฝึกทักษะที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการพัฒนาความคิด มีความชัดเจนในเป้าหมายและทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ Pareek and Roa (1980) จำแนกชุดฝึก เป็น 2 ประเภท คือ ชุดฝึกสำหรับศึกษาด้วยตนเอง (self-learning module) และชุดฝึกที่ใช้สอน (teaching module) ความหมายใกล้เคียงกัน โดยชุดฝึกทักษะให้สามารถเป็นแบบฝึกหัดที่ใช้ตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้น เพื่อให้นักศึกษาฝึกตอบแบบฝึกหัดเสริมทักษะที่ครูจัดขึ้นให้แก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะเพิ่มขึ้น โดยทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย ความสนใจและพอใจ หลังจากที่นักเรียนเรียนรู้สิ่งนั้นมาแล้ว ส่งผลให้แบบฝึกหัดหรือวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งที่ครูสร้างขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักเรียนสนใจพัฒนาตนเอง เพราะในแบบฝึกทักษะมีทั้งคำถามและแบบเฉลยในชุดเดียวกัน จึงเป็นการเสริมแรงให้นัก ศึกษาอยากเรียนมากขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในงานด้านพัฒนานักศึกษา จึงมีความสนใจในการพัฒนานักศึกษา ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการออกแบบและพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียน รู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญและสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาร่วมกัน เพื่อสร้างรูปแบบที่ชัดเจนในการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

2. เพื่อประเมินชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียที่พัฒนาขึ้น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

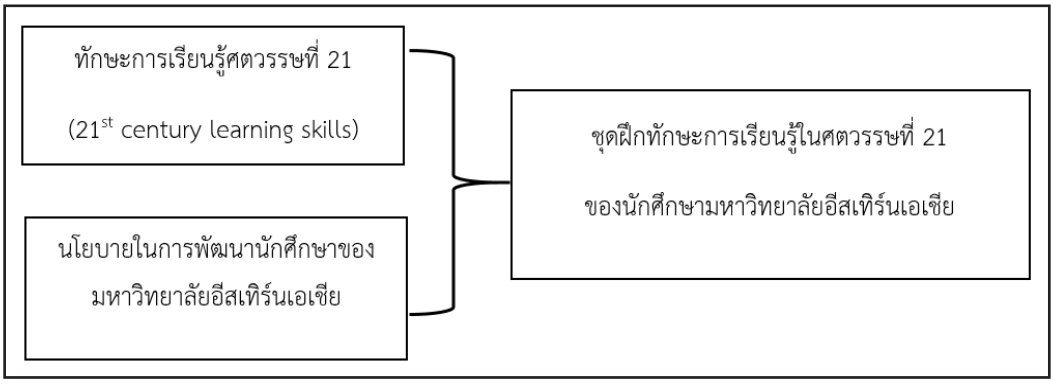
ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้เป็นชุดของสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ

ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Chathong, 2008; Toiyee B., 2011; Thinong, 2010; Brockett & Hiemstra, 1991) หรือเป็นชุดของกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Chanruang, 2007; Sengwong, 2010)

ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ เป็นชุดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะในงานวิจัยในครั้งนี้ มีคำที่มีความหมายใกล้เคียง ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ (learning package) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (learning activity package) ชุดการสอน (instructional kit) โดยมีลักษณะร่วมกัน คือ กลุ่มของเครื่องมือ หรือชุดกิจกรรมที่ถูกออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ (Richard & Meeks, 1971; Thinong, 2010; Sengwong, 2010; Bastable, 2008; Anderson & Dron, 2010)

หลักการสร้างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ มีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งชุดฝึกทักษะการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ มีหลักการสร้างจากง่ายไปหายาก ควรมีตัวอย่างและภาพประกอบ มีการสอดแทรกทักษะด้านอื่น ๆ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และมีความถูกต้องตรงประเด็นที่ต้องการให้เรียนรู้ (Jinarit, 2009; Thinong, 2010; Toiyee B., 2011) ในขณะที่การสร้างชุดฝึกทักษะนั้นต้องสร้างให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้ เรียนจะต้องตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่มีข้อจำกัดของการเรียนรู้ เช่น สถานที่ ประสบการณ์การศึกษา ความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการเวลาได้ด้วยตนเองและมีกิจกรรมและเครื่องมือที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Henry, Hartley, Simpson & Doyle, 2014) โดยผู้สร้างต้องศึกษาปัญหาของเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดฝึก โดยนำมาตั้งวัตถุประสงค์ตลอดจนรูปแบบ และวางแผนขั้นตอนการใช้แบบฝึก การสร้างแบบฝึกต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะที่ต้องการฝึก ต้องนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาพัฒนาการมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก ก่อนนำไปใช้ควรมีการทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ (Sueachan, 2010)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 *กรอบแนวคิดการวิจัย*

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดของแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

1.2 ศึกษานโยบายในการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

1.3 ผู้วิจัยจัดรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นตารางสรุปทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

1.4 ผู้วิจัยนำตารางสรุปฯ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม

2. การออกแบบชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ เป็นการออกแบบชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ โดยแบ่งการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำผลการสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์น

เอเชียมาออกแบบเป็นโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของกิจกรรมให้สัมพันธ์กับโครงเรื่องในการออกแบบชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

2.2 เลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดนำร่างชุดฝึกทักษะที่ออกแบบขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับแก้ให้เหมาะสม

2.3 เสนอร่างชุดฝึกทักษะให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน เป็นการตรวจสอบคุณภาพของเอกสาร ในด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสม ครอบคลุม ถูกต้องตามหลักการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้หรือไม่ โดยผู้วิจัยนำร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของร่างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

2.4 การปรับปรุงร่างชุดฝึกทักษะและเอกสารประกอบชุดฝึกทักษะก่อนนำไปใช้ทดลองจริง โดยขอรับคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ในการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คณะ

3.2 ผู้วิจัยนำกิจกรรม 1 กิจกรรม ในชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (try out) กับ นักศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 30 คน จากคณะจำนวน 1 คณะ โดยผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกทักษะฯ

3.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการทดลองมาปรับปรุงชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

3.4 ผู้วิจัยนำชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ เป็นการใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหารมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ในการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คณะ

4.2 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมในชุดฝึกทักษะการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 341 คน จากคณะจำนวน 10 คณะหลังการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินตนเอง และแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งได้ ดังนี้

1. การออกแบบชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนานักศึกษา จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญในด้านวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน

2. ทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา 1 คณะของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้

ประชากร คือ นักศึกษาทุกคณะของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จำนวน 341 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ คือ รายงานสรุปทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ

มหาวิทยาลัย สาระสำคัญ วัตถุประสงค์กิจกรรม ทักษะหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย เนื้อหาของกิจกรรม สื่อประกอบ การเรียนรู้ ใบงาน/ใบกิจกรรม คู่มือการใช้กิจกรรม

2 แบบประเมินผลงาน โดยการแปลผลระดับคุณภาพจากคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 4 ระดับ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ตามแนวทางของ Srisa-at (2010) ดังนี้ ระดับคะแนน 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ ควรปรับปรุง โดยข้อคำถามประเมินการพัฒนาทักษะของตนเองในแต่ละด้าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยผลการประเมินแบบประเมินผลงานของชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จำนวน 35 ข้อ พบว่า รายการประเมินแต่ละข้อที่สร้างขึ้นมีค่าความสอดคล้องกันระหว่างรายการประเมินกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 ซึ่งอยู่ในระดับที่ใช้ได้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดย ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย พบว่า แบบสอบถามดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมรวมทุกด้าน คือ 4.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.50 และมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง 4.10 – 5.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.00 – 0.67 และมีระดับความเหมาะสมอยู่ระหว่างมากถึงมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือส่งออกจากภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอความร่วมมือผู้บริหารมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล และดำเนินกิจกรรมตามรายการในชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ พร้อมกับจัดส่งแบบสอบถามให้กับนักศึกษาตามกลุ่มเป้าหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้วนำมาวิเคราะห์ผลข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินผลชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมตามลำดับชั้นปี เพื่อวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการแปลผลระดับคุณภาพจากคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยมีรายละเอียดการประเมินผลรายกิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

ตาราง 1

ผลการประเมินกิจกรรม อ่านได้อ่านเป็นเขียนให้เห็นคุณค่า

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. สามารถอ่านจากสื่อที่หลากหลาย	3.86	0.41	ดีมาก
2. ระบุประเภทของสาระที่อ่าน	3.39	0.52	ดีมาก
3. สามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้ตรงตามวัตถุประสงค์	3.39	0.58	ดีมาก
รวม	**3.55**	**0.55**	**ดีมาก**

จากตาราง 1 ผลการประเมินกิจกรรมอ่านได้อ่านเป็นเขียนให้เห็นคุณค่า ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่าในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ =3.55, SD=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถอ่านจากสื่อที่หลากหลาย มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.86, SD=0.41) รองลงมา คือ ระบุประเภทของสาระที่อ่าน มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.39, SD=0.52) เช่นเดียวกันกับสามารถจับใจความสำคัญจากการอ่านได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.39, SD=0.58) ตามลำดับ

ตาราง 2

ผลการประเมินกิจกรรม พูดและฟังอย่างไรให้เกิดผล

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. ทักษะการพูด	3.63	0.51	ดีมาก
2. ทักษะการสื่อสาร	3.43	0.57	ดี
3. ทักษะการฟังเพื่อเลือกใช้เทคโนโลยี	3.23	0.66	ดี
4. การใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้	3.62	0.54	ดีมาก
รวม	**3.48**	**0.59**	**ดี**

จากตาราง 2 ผลการประเมินกิจกรรมพูดและฟังอย่างไรให้เกิดผล ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่าในรวมอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.48, SD=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะการพูด มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.63, SD=0.51) รองลงมา คือ การใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.62, SD=0.54) ทักษะการสื่อสาร มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.43, SD=0.57) และทักษะการฟังเพื่อเลือกใช้เทคโนโลยี มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.23, SD=0.66) ตามลำดับ

ตาราง 3

ผลการประเมินกิจกรรม การสื่อสารในยุคดิจิตอล

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. ทักษะการสื่อสาร	3.92	0.26	ดีมาก
2. ทักษะการฟังเพื่อเลือกใช้เทคโนโลยี	3.61	0.51	ดีมาก
3. การใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้	3.53	0.57	ดีมาก
รวม	**3.69**	**0.50**	**ดีมาก**

จากตาราง 3 ผลการประเมินกิจกรรมการสื่อสารในยุคดิจิตอล ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.69, SD=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะการสื่อสาร มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.92, SD=0.26) รองลงมา คือ ทักษะการฟังเพื่อเลือกใช้เทคโนโลยี มีคะแนนประเมิน อยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.61, SD=0.51) และการใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้ มีคะแนนประเมิน อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.53, SD=0.57) ตามลำดับ

ตาราง 4

ผลการประเมินกิจกรรม Live and Learn on Your Life

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.98	0.11	ดีมาก
2. การนำเสนอ	3.48	0.53	ดี
3. ขั้นตอนการทำงาน	3.52	0.50	ดีมาก
รวม	**3.66**	**0.48**	**ดีมาก**

จากตาราง 4 ผลการประเมินกิจกรรม Live and Learn on Your Life ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สรุปได้ว่า ในรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.66, SD=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.98, SD=0.11) รองลงมา คือ ขั้นตอนการทำงาน มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.52, SD=0.50) และการนำเสนอ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.48, SD=0.53) ตามลำดับ

ตาราง 5

ผลการประเมินกิจกรรม คนสร้างทีม ทีมสร้างงาน

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.99	0.11	ดีมาก
2. ขั้นตอนการทำงาน	3.48	0.53	ดี
3. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ	3.51	0.50	ดีมาก
4. การมีภาวะผู้นำที่ดี	3.57	0.50	ดีมาก
รวม	**3.57**	**0.50**	**ดีมาก**

จากตาราง 5 ผลการประเมินกิจกรรมคนสร้างทีม ทีมสร้างงาน ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.63, SD=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.99, SD=0.11) รองลงมา คือ การมีภาวะผู้นำที่ดี มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.57, SD=0.50) การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.51, SD=0.50) และขั้นตอนการทำงาน มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี มี ($\overline{X}$=3.48, SD=0.53) ตามลำดับ

ตาราง 6

ผลการประเมินกิจกรรม เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.86	0.35	ดีมาก
2. ขั้นตอนการทำงาน	3.61	0.48	ดีมาก
3. การนำเสนอ	3.73	0.44	ดีมาก
รวม	**3.73**	**0.44**	**ดีมาก**

จากตาราง 6 ผลการประเมินกิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.73, SD=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.86, SD=0.35) รองลงมา คือ การนำเสนอ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก มี ($\overline{X}$=3.73, SD=0.44) และขั้นตอนการทำงาน มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.61, SD=0.48) ตามลำดับ

ตาราง 7

ผลการประเมินกิจกรรม คุณธรรมนำชีวิต

รายการประเมิน	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**
1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.87	0.34	ดีมาก
2. การนำเสนอ	3.57	0.49	ดีมาก
3. เนื้อหา	3.60	0.49	ดีมาก
รวม	**3.68**	**0.47**	**ดีมาก**

จากตาราง 7 ผลการประเมินกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.68, SD=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.87, SD=0.34) รองลงมา คือ เนื้อหา มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.60, SD=0.49) และการนำเสนอ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.57, SD=0.49) ตามลำดับ

ตาราง 8

ผลการประเมินกิจกรรม บทบาทและหน้าที่

รายการประเมิน	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**
1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.77	0.43	ดีมาก
2. ความรับผิดชอบ	3.74	0.43	ดีมาก
3. การนำเสนอ	3.68	0.47	ดีมาก
รวม	**3.73**	**0.44**	**ดีมาก**

จากตาราง 8 ผลการประเมินกิจกรรมรมบทบาทและหน้าที่ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.73, SD=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.77, SD=0.43) รองลงมา คือ ความรับผิดชอบ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.74, SD=0.43) และการนำเสนอ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.68, SD=0.47) ตามลำดับ

ตาราง 9

ผลการประเมินกิจกรรม คิดก่อนเชื่อ ชัวร์ก่อนแชร์

รายการประเมิน	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**
1. การคิดวิเคราะห์	3.55	0.49	ดีมาก
2. การแสดงความคิดเห็น	3.54	0.52	ดีมาก
3. การนำเสนอ	3.58	0.49	ดีมาก
รวม	**3.55**	**0.50**	**ดีมาก**

จากตาราง 9 ผลการประเมินกิจกรรมคิดก่อนเชื่อชัวร์ก่อนแชร์ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.55, SD=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การนำเสนอ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.58, SD=0.49) รองลงมา คือ การคิดวิเคราะห์ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.55, SD=0.49) และการแสดงความคิดเห็น มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.54, SD=0.52) ตามลำดับ

ตาราง 10

ผลการประเมินกิจกรรม คิดดี คิดเก่ง

รายการประเมิน	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**
1. การคิดอย่างเป็นระบบ	3.57	0.49	ดีมาก
2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	3.53	0.52	ดีมาก
3. การแก้ปัญหา	3.57	0.49	ดีมาก
รวม	**3.55**	**0.55**	**ดีมาก**

จากตาราง 10 ผลการประเมินกิจกรรมคิดดี คิดเก่ง ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.55, SD=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การคิดอย่างเป็นระบบ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.57, SD=0.49) เช่นเดียวกันกับการแก้ปัญหา มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.57, SD=0.49) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.53, SD=0.52) ตามลำดับ

ตาราง 11

ผลการประเมินกิจกรรม สร้างผลงานจากปัญหา

รายการประเมิน	$\overline{X}$	**SD**	**แปลผล**
1. การแก้ปัญหา	3.70	0.45	ดีมาก
2. การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา	3.65	0.50	ดีมาก
3. ความคิดสร้างสรรค์	3.54	0.50	ดีมาก
รวม	**3.63**	**0.49**	**ดีมาก**

จากตาราง 11 ผลการประเมินกิจกรรมสร้างผลงานจากปัญหา ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 สรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.63, SD=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ปัญหา มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.70, SD=0.45) รองลงมา คือ การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$=3.65, SD=0.50) และความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=3.54, SD=0.50) ตามลำดับ

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ตาราง 12

จำนวนและร้อยละแยกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	139	40.76
หญิง	202	59.24
รวม	**341**	**100.00**
ชั้นปี		
ชั้นปี 1	81	23.75
ชั้นปี 2	84	24.65
ชั้นปี 3	95	27.85
ชั้นปี 4	81	23.75
รวม	**341**	**100.00**
คณะ		
คณะการบิน	53	15.60
คณะวิทยาการจัดการ	36	10.55
คณะบริหารธุรกิจ	36	10.55
คณะเภสัชศาสตร์	36	10.55
คณะสาธารณสุขศาสตร์	36	10.55
คณะพยาบาลศาสตร์	36	10.55
คณะศิลปศาสตร์	36	10.55
คณะวิศวกรรมศาสตร์	36	10.55
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	36	10.55
รวม	**341**	**100.00**

จากตาราง 12 สามารถอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ได้ตอบแบบสอบถามจำนวน 341 คน ได้ดังนี้

เพศ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 59.24 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 40.76 ตาม ลำดับชั้นปี นักศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 24.63 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 27.86 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75

คณะ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา คณะการบิน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.54 รองลงมา คือ คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.55 ตามลำดับ

ตาราง 13

ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

รายการประเมิน	$\overline{X}$	SD	แปลผล
1. การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	3.82	0.73	มาก
2. การถ่ายทอดของวิทยากรสามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น	4.09	0.69	มาก
3. วิทยากรใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	3.91	0.76	มาก
4. การตอบคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน ตรงประเด็น	3.87	0.76	มาก
5. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.12	0.70	มาก
6. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกกระบวนการแก้ไขปัญหา	4.29	0.68	มาก
7. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.21	0.64	มาก
8. กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.22	0.67	มาก
9. กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ สำหรับนักศึกษา	4.20	0.66	มาก
10. กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.25	0.66	มาก
11. รูปแบบ/หัวข้อ ของกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและชั้นปีของนักศึกษา	3.61	0.76	มาก
12. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมต่อนักศึกษา	4.10	0.71	มาก
13. สถานที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสมต่อนักศึกษา	4.12	0.70	มาก
14. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อนักศึกษา	4.29	0.65	มาก
15. นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนำไปปรับใช้ได้	4.21	0.64	มาก
รวม	**4.09**	**0.72**	**มาก**

พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$=4.09, SD=0.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หัวข้อการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ คือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกกระบวนการแก้ไขปัญหา และการจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=4.29, SD=0.68) รองลงมา คือ กิจกรรมมีความหลากหลาย โดยนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=4.25, SD=0.66) และกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=4.22, SD=0.67) ตามลำดับ ส่วนหัวข้อการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ หัวข้อรูปแบบ/หัวข้อของกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและชั้นปีของนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=3.61, SD=0.76) รองลงมา คือ การตอบคำถามของวิทยากรมีความชัดเจน ตรงประเด็น นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=3.87, SD=0.76) และการเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\overline{X}$=3.82, SD=0.73) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ตามกรอบแนวคิดในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ผลการวิจัย 3 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยขั้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานักศึกษา รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษา

ต้องให้ความสำคัญและสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาร่วมกัน เพื่อสร้างรูปแบบที่ชัดเจนในการพัฒนานักศึกษา และวิเคราะห์เอกสาร ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เอกสาร ตารา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการทฤษฎีและการพัฒนาหลักสูตร ชุดฝึกทักษะ กรอบแนวคิด การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้แนวคิดสาหรับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย กำหนดนโยบายด้านการผลิตบัณฑิตการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการออกแบบและพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงชุดฝึกทักษะให้ทันสมัย เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถแข่งขันได้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพที่ชัดเจน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งพัฒนาทักษะนักศึกษาด้านภาษาอังกฤษ ภาษาที่สาม เทคโนโลยีดิจิทัล และการสื่อสาร ให้สอดคล้องกับ (Partnership Great Schools, 2014) จะต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของโลกในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ที่จะนำไปใช้ในการทำงานได้จริง โดยทั่วไปแล้วทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษาที่เน้นทักษะอาชีพและความเป็นพลเมืองตลอดชีวิตของผู้เรียน พร้อมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการศึกษาใน ยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียนอีกต่อไป โอกาสที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีควรจะได้รับการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเรียนรู้ไปตลอดชีวิต

ในขั้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยมีบทบาทในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรูปแบบของการใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีข้อจำกัดในขั้นศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คือ ผู้วิจัยเป็นผู้ช่วยคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนานักศึกษา เตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการเพิ่มเติมความรู้ ทักษะความสามารถต่างๆ ที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสร้างพลเมืองโลก สอดคล้องกับ Ministry of Education (2016) กล่าวว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดในเชิงสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กันกับ Panich (2012) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูที่ต้องเปลี่ยนเป้าหมายการเรียนรู้ของศิษย์ จากเน้นเรียนวิชาเพื่อได้ความรู้ให้เลยไปสู่การพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในยุคใหม่ คือ ให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพราะการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ โดย Partnership Great Schools (2014) กำหนดว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นกลุ่มของความรู้ทักษะนิสัยการทำงานและลักษณะนิสัย ที่นักการศึกษาจะต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาในโรงเรียน อาจารย์มหาวิทยาลัยจะต้องเตรียมความพร้อมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ นายจ้างและคนอื่น ๆ จะต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของโลกในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องทักษะทางวิชาชีพ ที่จะนำไปใช้ในการทำงานได้จริง โดยทั่วไปแล้วทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษาที่เน้นทักษะอาชีพและความเป็นพลเมืองตลอดชีวิตของผู้เรียน

1. ผลการวิจัยขั้นพัฒนาหลักสูตร

ในขั้นการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จัดทำเอกสาร ร่าง “ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสทิร์นเอเชีย ตามกรอบการเรียนรู้ในทักษะศตวรรษที่ 21” โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ จากผลการประเมินความเหมาะสมของร่างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ในภาพรวมของร่างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพ

รวมทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.28, SD=0.63) โดยมีค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่มากที่สุด คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยรวมทุกหัวข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.88, SD=0.39) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล มีระดับความเหมาะสมรวมทุกหัวข้ออยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.22, SD=0.62) ด้านขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม มีระดับความเหมาะสมรวมทุกหัวข้อ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.18, SD=0.80) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสมรวมทุกหัวข้อ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.12, SD=0.56) ด้านวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีระดับความเหมาะสมรวมทุกหัวข้อ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.00, SD=0.29) และจากผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรและการสอนและการพัฒนานักศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

ด้านวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื่องจากการพัฒนากิจกรรมนั้น จำเป็นต้องนำนโยบายการพัฒนานักศึกษาและทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นมาบูรณาการให้เกิดการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งอาจจะยังทำได้ไม่ชัดเจนมากนัก ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรม โดยเน้นการจัดกิจกรรมตามบทบาทสมมุติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด และลดความสับสนตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีรูปแบบของกิจกรรมที่แตกต่างกัน จึงมีผลทำให้รูปแบบของสื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้อาจจะเกิดความสับสนต่อการศึกษาข้อมูลในกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยจึงได้มีการปรับปรุงรูปแบบให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้เพิ่มเติมจากช่องทางออนไลน์ เพื่อความง่ายและสะดวกมากขึ้นและเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการค้นคว้าเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมบางกิจกรรม อาจยังมีการสื่อความหมายที่ไม่ชัดเจน และยังใช้ภาษาไม่น่าสนใจในการดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยจึงได้ปรับรูปแบบการอธิบายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการใช้ข้อความที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเรียยงลำดับขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับระยะของการดำเนินกิจกรรม

ด้านการวัดและประเมินผล เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดแบบการประเมินผลงานที่ชัดเจน และยังมีการใช้ภาษาที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยจึงได้ปรับรูปแบบการประเมิน ผลเป็นแบบมาตราส่วน และมีการเพิ่มเติมเกณฑ์การประเมินผลเพื่อให้คะแนนสำหรับการประเมินผล เพื่อกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมินผลกิจกรรมที่ชัดเจน ควบคู่กับการปรับรูปแบบภาษาให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจมากขึ้น

ด้านเนื้อหา เนื่องจากมีข้อเสนอแนะให้ค้นคว้าข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดของงานพัฒนาหลักสูตรนี้ เนื่องจากในการทดลองใช้ มีการใช้ใน 1 ภาคการศึกษาเท่านั้น แต่หากมีการนำไปปรับใช้อีกครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงขอให้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จากผลการวิจัยขั้นพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้นั้น แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาชุดฝึกทักษะนั้น ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ Manatt, Meeks, and Bruce(1971); Thin-ong. (2010); Sengwong (2007); Bastable (2008); Anderson and Dron (2010) ได้นำเสนอไว้ และชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญและตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความหลากหลาย โดยมีคำแนะนำในการเรียนชัดเจน ซึ่งชุดฝึกทักษะการเรียนรู้นั้นจะมีความต่อเนื่องและบูรณาการร่วมกันกับเทคโนโลยี ซึ่งลักษณะการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้นั้น เป็นไปตามรูปแบบของชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยได้นำเสนอไปในขั้นตอนการสร้างชุดฝึกข้างต้นแล้วนั้น

นอกจากนี้ การสร้างและพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้มีวัตถุประสงค์สาระสำคัญ นโยบายการพัฒนานักศึกษาของสถานศึกษา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลกิจกรรมนั้น มีจุดเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมที่จะมีการพัฒนาตามฐานชั้นปี ผ่านการจัดทำโครงสร้างกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญต่อการจัดลำดับการเรียนรู้

การคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน หรือข้อจำกัดในการพัฒนาผู้เรียน ควบคู่กับการนำผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกทักษะมาปรับใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการใช้ในครั้งต่อไป (Panich, 2012)

2. ผลการวิจัยขั้นการทดลองใช้หลักสูตรและการติดตามผลการใช้หลักสูตร

ผลการประเมินผลชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

สรุปรายการประเมินผลตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการดำเนินกิจกรรม จำนวน 10 กิจกรรม ดังต่อไปนี้ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ให้กับนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีกระบวนการเชื่อมโยงเนื้อหากับทักษะกับการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยการเพิ่มเติมความรู้ ทักษะความสามารถต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสร้างพลเมืองโลก รวมทั้ง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ ลักษณะนิสัย กระบวนการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การสื่อสาร ความเชี่ยวชาญ ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความสามารถ หรือความต้องการของตนเองได้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความกล้าแสดงออกความ คิดเห็นการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่คิดอย่างมีเหตุผลสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Panich (2012) ได้กล่าวว่า ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ 3R x 8C 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้) และ (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงาน เป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (compassion) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสนใจให้จัดกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้อีกและจัดให้จัดทุกภาคการศึกษา โดยปรับรูปแบบกิจกรรม แต่ยังย้ำ ซ้ำ ทวน ในเนื้อหาที่สำคัญเช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ในการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา จะต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนานักศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้แผนการศึกษาชาติ นโยบายภาครัฐ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชุดฝึกทักษะที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาโดยตรง เช่น แนวคิด แนวโน้มทิศทางการการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยในงานวิจัยนี้ ได้นำประเด็นดังกล่าวมาวิเคราะห์และ พบว่า นโยบายการพัฒนานักศึกษาที่ชัดเจน จะส่งผลต่อการออกแบบกิจกรรม การวัดและประเมินผล รวมถึง ผลการดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งการกำหนดนโยบายการพัฒนานักศึกษา ควรจัดให้เหมาะสมกับเพศ คณะ และสาขา เพื่อ ให้สามารถพัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ได้ตรงกับความต้องการและความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษา โดย จากการพัฒนาชุดฝึกทักษะฯ ได้มีการออกแบบชุดฝึกที่มีความยืดหยุ่นต่อการดำเนินการ จึงทำให้ผลของการดำเนินกิจกรรม สะท้อนการพัฒนานักศึกษาตามความสนใจของนักศึกษาโดยตรง

2. การใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา จะต้องสร้างความเข้าใจโดยการชี้แจงให้ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ของกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการวัดและประเมินผล ของทักษะการเรียนรู้นั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษา

3. การทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายกิจกรรมจำเป็นต้องมีการทดลองซ้ำ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองใช้ชุดฝึกฯ

ทั้งนี้ พบว่า การพัฒนานักศึกษานอกชั้นเรียน สำคัญและจำเป็นมากที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกชั้นปี โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตามฐานชั้นปีให้ชัดเจน จะทำให้รูปแบบการพัฒนาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ผลการใช้ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จากการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ ควรเพิ่มการประเมินตนเองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเอง และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมเพิ่มเติมการประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติ โดยรูปแบบการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา โดยวิธีการสัมภาษณ์ หรือการสังเกตทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. ผลจากการศึกษา พบว่า นักศึกษามีทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับดี แต่ยังคงเป็นระดับที่น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ในด้านทักษะการสื่อสาร ยังคงเป็นทักษะที่สำคัญมากในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการพัฒนากิจกรรมครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นพัฒนาทักษะด้านนี้ให้เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มทั้งในการเรียนในชั้นเรียนควบคู่กับกิจกรรมนอกชั้นเรียน ที่มุ่งเน้นทักษะการสื่อสาร การนำเสนอข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมต่อไป

6. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ หากมีการกำหนดเงื่อนไขให้แก่ผู้เรียนมากเกินไป เช่น กำหนดรูปแบบกิจกรรมที่ตายตัวมากเกินไป เช่น กิจกรรมสร้างงานจากปัญหา เนื่องจากในกิจกรรมมีการกำหนดตัวอย่างของปัญหามาให้ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้น้อยลง เพราะการจำกัดความคิดจากการออกแบบหรือดำเนินการตามที่กิจกรรมกำหนดเท่านั้น ดังนั้น ในบางโอกาสหรือบางสถานการณ์ วิทยากรควรลดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เสนอความรู้หรือความคิดได้อย่างอิสระ อันจะทำให้กิจกรรมที่ออกแบบนั้นมีความหลากหลายและแสดงความเป็นตัวตนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มากที่สุด ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาต่อไป

7. เนื่องจากช่วงเวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 จึงส่งผลให้การทดลองใช้ชุดฝึกทักษะฯ มีการใช้งานทั้งในรูปแบบออนไซต์และออนไลน์ ควบคู่กันไป ดังนั้นควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินการใช้กิจกรรมในชุดฝึกทักษะในศตวรรษที่ 21 ควรมีเกณฑ์การประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

Anderson, T., & Dron, J. (2010). Learning technology through three generations of technology enhanced distance education pedagogy. *European journal of open, distance and e-learning, 2012*, 1-14.

Bastable. (2008). *Nurse as educator.* United States: Jones & Bartlett Learning.

Brockett, R. G., & Hiemstra, R. (1991). *Self-direction in adult learning perspectives on theory, research and practice*. London: Routledge. Doi: https://doi.org/10.4324/9780429457319

Chanruang, P. (2007). *Principles and guidelines for curriculum development curriculum and teach.* Lopburi: Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University. (in Thai)

Chanruang, P. (2009). Development of an integrated teaching and learning model for skills thinking and knowledge creation for students in the 2nd grade. *Educational science, 21*(1), 27–38. (in Thai)

Chathong, S. (2008). *Study of creative writing skills of primary School Students Study Year 2 that was taught using a singular thinking training set.* Khon Kaen University. (in Thai)

Henry, R., Hartley, B., Simpson, M., & Doyle, N. (2014). The development and evaluation of a holistic needs assessment and care planning learning package targeted at cancer nurses in the UK. *Ecancermedicalscience, 8*, 416. Doi: https://doi.org/10.3332/ecancer.2014.416

Manatt, R. P. (1971). *An educator's guide to the new design.* Dubuque, IA: Kendall/Hunt Pub.

Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum.* Bangkok: Printing House of the Agricultural Cooperatives Association of Thailand. (in Thai)

_____. (2016). *Basic education core curriculum.* Bangkok: Printing House of the Agricultural Cooperatives Association of Thailand. (in Thai)

Office of the National Education Commission. (1999). *National education Act 1999*. Bangkok: Teachers' Council of Ladprao Printing House. (in Thai)

Panich, W. (2012). *Quality education for the 21st century lecture documents in the schedule of the 6th academic conference of the association for professional development network for Teachers and organizations higher education commission of Thailand (Quat.) 2011.* Bangkok: Higher Education Commission of Thailand. (in Thai)

Pareek, U., & Roa, T. V. (1980). *Train of education manager: A draft handbook for trainer in planning and management of education*. UNESCO, Bangkok. (in Thai)

Partnership Great Schools. (2014). *21st Century skills.* Retrieved from http://www.cde.state.co.us/postsecondary/21stcenturyskillsdefinitonspracticesandresearh. (in Thai)

Phanich, W. (2013). *Creating learning for the 21st century.* Bangkok: Siam Commercial Bank Foundation Printing House. Srirat Chengklinchan. (in Thai)

Srisa-at, B. (2010). *Preliminary research*. (8th ed.). Bangkok: Suviriyasan. (in Thai)

Sengwong, P. (2007). *Developing learning innovations using research methods in the classroom.* Bangkok: E.K. Books. (in Thai)

_____. (2010). *Developing learning innovations through classroom research.* Bangkok: E.K. Books. (in Thai)

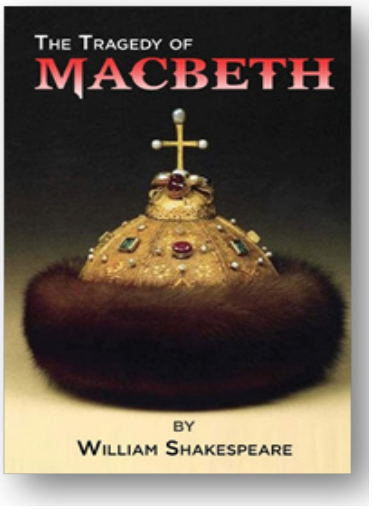
Sueachan, U. (2010). *Development of mathematical problem solving skills training on the method of sorting shuffle and grouping methods mathematics learning group for Students secondary school Year 5.* Naresuan University. (in Thai)

Thinong, P. (2010). *Development of mathematics skill training on separating factors. of second degree polynomials for Mathayom 3 Students.* Naresuan University. (in Thai)

Toiyee, B. S. (2011). *Development of creative writing skills training for Students in primary School Mathayom 1, St. Teresa School, Nong Chok, Bangkok.* Srinakharinwirot University. (in Thai)

Book Review
แนะนำหนังสือ

By Sutiwat Soithong
โดย สุทิวัส สร้อยทอง
Faculty of Business Administration, Eastern Asia University
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Title: The Tragedy of Macbeth by William Shakespeare
Author: William Shakespeare
Publisher: CreateSpace Independent Publishing Platform
Publication Date: February 15, 2021
Number of Pages: 402 Pages

Introduction

The Tragedy of Macbeth is one of William Shakespeare's most famous plays. It was first performed in 1606 and takes place in medieval Scotland. The story explores themes such as ambition, power, guilt, and fate. The main character, Macbeth, is a brave warrior who makes bad choices because of his desire for power. The play shows how his ambition leads to his downfall. This review will look at the important ideas in the play and also explain how they can be connected to modern business ethics.

Objectives

The main goal of this review is to examine the themes of ambition, power, and guilt in The Tragedy of Macbeth and connect them to business ethics today. By looking at the key events in each act of the play, we can understand how leaders face ethical decisions, just like Macbeth did. The review will compare Macbeth's choices to situations in modern businesses, such as when leaders face temptations or challenges to their values. By the end of this review, we hope to understand how the lessons from the play can be applied to ethical leadership and responsible business practices today.

Key Points of the Play

Act 1: The Temptation of Power

In the first act, Macbeth meets three witches who tell him that he will become the King of Scotland. This prediction makes Macbeth very ambitious. His wife, Lady Macbeth, pushes him to act on this desire and kill the current king, Duncan.

Act 2: The Descent into Guilt

After Macbeth murders King Duncan and becomes king, he is filled with guilt. He starts to feel paranoid, thinking everyone around him is a threat. Lady Macbeth, who had been strong and confident, also begins to feel the effects of the

murder and becomes emotionally unstable.

Act 3: The Corruption of Power

Now that Macbeth is king, he becomes obsessed with holding onto power. He orders more killings, including that of his friend Banquo, who he thinks might take the throne. These actions isolate him, making him more fearful and paranoid.

Act 4: The Consequences of Unethical Actions

Macbeth's actions show his complete moral collapse. He orders the murder of Macduff's family, and Lady Macbeth suffers from madness because of the bloodshed she caused. By this time, Macbeth is viewed as a cruel and oppressive ruler.

Act 5: The Fall of Macbeth

In the final act, Macbeth must face the consequences of his actions. A group led by Macduff and Malcolm, Duncan's son, attacks Macbeth. In the end, Macbeth dies because of the choices he made, and Scotland returns to order.

Reflecting Value on Business Ethics

Each chapter of Macbeth provides critical lessons for modern leaders:

• Ambition vs. Ethical Leadership: It is natural to have ambition, but it should always be controlled by ethical values. Macbeth's unchecked ambition leads to disaster, just like in business, where leaders who ignore ethics often cause harm to their companies.

• Guilt and Accountability: Macbeth's guilt shows how important it is to be accountable for your actions. In business, when leaders make unethical decisions, their guilt or fear of getting caught can lead to poor choices that hurt the organization.

• Power and Responsibility: The play teaches that power must be used carefully and responsibly. When leaders abuse their power for personal gain, it often leads to disaster.

• The Cost of Unethical Actions: Macbeth's downfall shows the long-term consequences of unethical behaviour. In business, unethical practices may lead to short-term success, but they can result in a loss of trust and, eventually, failure.

Conclusion

William Shakespeare's The Tragedy of Macbeth is a powerful lesson on the dangers of unchecked ambition and unethical behaviour. The play reminds us that while immoral actions may bring short-term success, they often lead to ruin in the long run. Macbeth's story teaches us the importance of integrity, accountability, and responsible leadership, lessons that are just as important in today's business world as they were in the play's time.

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

เลขที่ 200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110

โทรศัพท์ : 0-2577-1028 ต่อ 377, 378 โทรสาร : 0-2577-1053

www.eau.ac.th E-mail: eau_heritage@eau.ac.th

http://eauheritage.eau.ac.th/

ปรัชญา | “บ่อเกิดแห่งปัญญา คือ การศึกษาที่กว้างไกล”
(Wisdom Through Global Education)

วิสัยทัศน์ | “มหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อคุณภาพและคุณธรรมในเอเชีย”
(Learning University for Quality and Morality in Asia)